

**ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І
ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ПЕРСПЕКТИВИ ВОЛИНИ»
ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

6 грудня 2014 року, м. Луцьк

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Тези доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції
молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів

**MODERN ISSUES AND PROSPECTS OF ACCOUNTING,
ANALYSIS AND CONTROL IN CONDITION OF ECONOMIC
GLOBALIZATION**

Abstracts of the VI International Scientific Conference for Young
Scientists, Graduate Students and Students

**СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ
РАЗВИТИЯ УЧЕТА, АНАЛИЗА И КОНТРОЛЯ В
УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ**

Тезисы докладов VI Международной научно-практической
конференции молодых ученых, аспирантов, соискателей и
студентов

Випуск 7

Частина 2

Редакційно-видавничий відділ ЛНТУ
Луцьк – 2014

УДК 657: 657.1

ББК 65.052

С 78

Рецензенти:

Малік М.Й., доктор економічних наук, академік УААН, ННЦ «Інститут аграрної економіки», м. Київ;

Гарасим П.М., доктор економічних наук, професор, Львівська державна фінансова академія, м. Львів.

*Рекомендовано Вченою радою Луцького національного технічного університету
(протокол № 4 від 25 листопада 2014 р.)*

Редакційна колегія: **головний редактор** – к.е.н., професор *Садовська І.Б.* (Україна); **відп. редактор** – к.е.н., доцент *Бабіч І.І.* (Україна); д.е.н., професор *Аверіна О.І.* (Росія); д.е.н., професор *Герасимчук З.В.* (Україна); д.е.н., професор *Бессонова О.А.* (Росія); д.е.н., доцент *Вегера С.Г.* (Білорусь); д.е.н., професор *Голян В.А.* (Україна); к.е.н., доцент *Голячук Н.В.* (Україна); д-р, професор *Димитров С.С.* (Болгарія); к.е.н., доцент *Жураковська І.В.* (Україна); д-р *Гжегож Зайонц* (Польща); к.е.н., доцент *Зеленко С.В.* (Україна); д-р *Дорота Казмерчак-Пец* (Польща); д.юр.н., професор *Кобабаєв О.К.* (Казахстан); *Легенчук С.Ф.*, д.е.н., професор (Україна); *Левицька С.О.*, д.е.н., професор (Україна); д.е.н., доцент *Макарова В.І.* (Росія); д.е.н., професор *Малік М.Й.* (Україна); к.е.н., доцент *Мальцевич Н.В.* (Білорусь); д.т.н., с.н.с. *Мокєєв В.В.* (Росія); д.е.н., доцент *Морозова Н.І.* (Росія); к.е.н., доцент *Московчук А.Т.* (Україна); к.е.н., доцент *Нагірська К.С.* (Україна); к.е.н., доцент *Нужна О.А.* (Україна); к.е.н., доцент *Петрова О.О.* (Росія); к.е.н., доцент *Писаренко Т.М.* (Україна); *Правдюк Н.Л.*, д.е.н., професор (Україна); к.е.н., доцент *Савош Л.В.* (Україна); к.е.н., доцент *Семенішена Н.В.* (Україна); к.е.н., доцент *Сєкачова В.М.* (Росія); к.е.н., доцент *Сидоренко Р.В.* (Україна); к.е.н., доцент *Сушко Т.І.* (Білорусь); к.е.н., доцент *Талах В.І.* (Україна); к.е.н., доцент *Талах Т.А.* (Україна); к.е.н., доцент *Ткачук І.М.* (Україна); к.е.н., доцент *Тлукевич Н.В.* (Україна); д-р *Хенрік Федевіч* (Польща); к.е.н., доцент *Чудовець В.В.* (Україна); к.е.н., доцент *Шаріпов Д.Г.* (Таджикістан); к.е.н., доцент *Шестакова І.М.* (Росія); д.е.н., професор *Шешукова Т.Г.* (Росія).

С 78 Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (6 грудня 2014 р.) / відп. ред. І.Б. Садовська. – Ч. 2. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2014. – 380 с.

ISBN 978-617-672-074-4

У збірнику подано матеріали досліджень, виголошених на VI Міжнародній науково-практичній конференції молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів "Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки", що була проведена кафедрою обліку і аудиту факультету обліку та фінансів Луцького національного технічного університету у грудні 2014 року. У публікаціях висвітлено шляхи удосконалення теорії бухгалтерського обліку в умовах глобалізації економіки; теоретико-методичні передумови гармонізації системи фінансового обліку в Україні; особливості управлінського обліку і контролю як підсистеми сучасного менеджменту підприємства; аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів господарювання; перспективи розвитку аудиту в період світової фінансової кризи; науково-практичне обґрунтування впровадження інформаційних технологій в обліку, аналізі та контролі; проблеми формування показників звітності підприємств; проблеми обліку і аналізу трансакційних витрат; регіональні і глобальні проблеми розвитку економіки. Для науковців, аспірантів, студентів і всіх, хто цікавиться актуальними проблемами і перспективами розвитку обліку, аналізу і аудиту.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

© Луцький НТУ, 2014

ЗМІСТ

Вікторія Авдіюк Предмет та об'єкти бухгалтерського обліку сільськогосподарської діяльності	15
Юлія Акімова Облік доходів за міжнародними стандартами	18
Наталія Антонюк Методи управління формуванням прибутку від реалізації продукції підприємства	20
Маргарита Арутюнян Позитивні та негативні аспекти глобалізації економічних процесів	22
Сніжана Асютіна Перспективи розвитку міжнародного туризму в Україні	24
Олена Баула Концептуальні засади торгівлі міжнародними туристичними послугами	26
Юлія Безверхня Перспективи управлінського обліку під впливом глобалізації	28
Катерина Берегович Управління власним капіталом	29
Марія Бляхарчук Моделювання облікової політики	31
Святослав Богдан Способи фінансування вітчизняних акціонерних товариств в сучасних глобалізаційних умовах розвитку економіки	33
Ольга Бокій Зарубіжний досвід місцевого оподаткування для України	35
Тетяна Бочуля Наукова основа розвитку національної системи бухгалтерського обліку	38
Анастасія Брезинська Формування методичних підходів до оптимізації структури джерел фінансових ресурсів підприємств торгівлі за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу	40
Валентин Будняк, Світлана Бегун Конкурентоспроможність продукції і методи її оцінки	42

Катерина Бурко Практичні можливості застосування елементів управлінського обліку в процесі виробництва біопалива	44
Ольга Васько Інформаційні технології в сучасному світі	46
Іванна Ващук Загальні засади формування податкової політики в Україні	48
Іванна Ващук Особливості застосування теорії масового обслуговування в економічному аналізі	52
Олександр Ващук, Владислав Іщенко Стратегія державної міграційної політики в Україні	54
Олеся Вердус Ринок цінних паперів: проблеми та перспективи	56
Юлія Галазюк Транскордонне співробітництво в системі регіонального розвитку	58
Микола Ганасв Система ринкового попиту і принципи його формування	60
Ольга Гапончук Надмірне податкове навантаження в Україні та пріоритетні шляхи його зниження у 2015 році	62
Ольга Глодік Глобальні економічні проблеми	64
Ольга Голюк Особливості банківського маркетингу	66
Викторія Горбач, Марія Зусько Предотвращение банкротства компаний путем регулирования финансовых рисков	68
Юлія Горбенко Ліцензування зовнішньоекономічних операцій з експорту товарів	70
Даценко Анна Актуальні проблеми обліку дебіторської заборгованості	72
Максим Деробон Планування кар'єри – один з напрямків кадрової роботи на підприємстві	74
Марина Дибок Аналіз фінансового стану як складова системи забезпечення управління підприємством	76

Олена Долід, Світлана Радчук Фінансування природоохоронної діяльності в Україні	78
Валентин Дубовський Інтелектуальний капітал: проблеми і перспективи розвитку в Україні	80
Тетяна Дударєва Використання автоматизованих інформаційних систем для обліку виробничих запасів	82
Людмила Дужук Причини і шляхи подолання фінансово-економічної кризи в Україні	85
Віра Дутка Удосконалення методики складання фінансової звітності	86
Інна Духницька Особливості обліку у сільському господарстві	88
Ніна Жеребцова Подолання відсталості країн, що розвиваються – гостра глобальна проблема сучасності	90
Олександр Жиденко Визнання дебіторської заборгованості в зарубіжних країнах	93
Валентина Житнюк Сучасні проблеми організації бухгалтерського обліку на підприємстві та шляхи їх вирішення	96
Олена Жук Особливості обліку витрат на виробництво продукції рослинництва	98
Тетяна Зайко Зовнішньоекономічний аспект стратегічного бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства	100
Оксана Захарчук Теоретичні аспекти функціонування сучасної грошової системи	102
Дарина Збирун, Наталія Мостовенко Регулювання банківської діяльності в Україні: нагляд на основі оцінки ризиків	104
Олександр Згоранець Правові основи страхування професійної відповідальності бухгалтерів	106

Софія Зінчук Особливості нарахування амортизації біологічних активів на сільськогосподарських підприємствах	108
Валентина Іваненко Ідентифікація об'єктів бухгалтерського обліку франчайзингових операцій	110
Ірина Іванова Фінансовий ринок та його розвиток в Україні	112
Катерина Ілляшенко Трансформація обліку в умовах інформаційної глобалізації	114
Микола Юхимук, Леся Ішук Сучасний стан екологічного страхування в Україні	116
Галина Калюжна Сутність та функції амортизації на мікро - та макрорівнях	118
Яніна Кантор Особливості інноваційного розвитку цукрового виробництва	120
Ольга Каплун Аналіз ефективності капітальних інвестицій в умовах ризику	122
Ірина Квас Підвищення конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації	123
Олена Кицун Актуальні проблеми податкової політики в Україні	125
Ірина Кіш Аналітичний і синтетичний облік оборотних матеріальних цінностей бюджетних установ	127
Аліна Клець Загальні засади зміни системи оподаткування	130
Людмила Коваленко Державний фінансовий моніторинг	132
Наталія Коваль, Надія Букало Шляхи вдосконалення обліку операцій з продажу товарів	134
Надія Ковальчук Управління підприємством на засадах прогнозування попиту	136
Олег Ковальчук Управлінський аналіз економічних методів менеджменту	138
Андрій Ковальчук Контроль дебіторської заборгованості	140

Оксана Колбасюк Гудвіл: міжнародне та вітчизняне законодавство	142
Світлана Колбасюк Проблеми обліку тари	144
Юлія Конохович Ринкові умови впровадження інновацій підприємствами-виробниками макаронних виробів	146
Леся Корольчук Значення глобальної логістики в процесах активізації транскордонного співробітництва регіонів	147
Юрій Короткий Логістичні ризики машинобудівного підприємства	149
Віталій Кравець Напрями забезпечення фінансової безпеки підприємства	151
Віталій Кравчак Методичні підходи до аналізу резервів зростання прибутку від реалізації готової продукції	152
Денис Кравченко Особливості формування та обліку фінансових результатів підприємств торгівлі	155
Олена Красюк Основні проблеми організації обліку фінансових результатів діяльності підприємства	158
Анна Криклива Облік виробничих запасів та шляхи його вдосконалення	160
Оксана Крочак Проблеми обліку земельних ресурсів	162
Сніжана Кулик Економічна сутність поняття «запаси»	164
Вікторія Кулик, Юлія Савенко Мета бухгалтерського обліку: сучасні виклики	167
Анна Кулікович Методичні аспекти управлінського обліку собівартості продукції	169
Олександр Кушніренко Формування облікової політики сільськогосподарських підприємств в частині розрахунків за податками	171
Христина Лесик Вдосконалення методики визначення фінансових результатів підприємства	173

Олександр Лещенко Сировинна проблема світової економіки	175
Микола Линь Проблеми організації бухгалтерського обліку на підприємстві	177
Веніамін Лихач Зменшення збитків в економіці природокористування	179
Іванна Ліщук Функціонування конкурентної ринкової системи	180
Руслана Лопатюк Напрямки розвитку стратегії інвестування підприємств аграросфери	182
Юлія Лосінець Стратегічний фінансовий аналіз в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства	184
Богдан Лукашук Проблеми обліку нематеріальних активів в Україні	186
Катерина Лукашук Маркетинговий аналіз: мета, завдання та характеристика окремих видів	189
Павло Луцака Фінансування інноваційної діяльності промислового підприємства	191
Наталія Ляковська Закономірності перехідної економічної системи та особливості її формування в Україні	193
Вікторія Ляшук, Світлана Бегун Відображення в обліку дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги забезпеченої векселем	195
Юлія Мазурик Система організації обліку фінансових результатів діяльності підприємства	197
Анна Макаренко Роль бухгалтерського обліку у діяльності підприємств лісового господарства України	199
Алла Максимова, Любов Сергієнко Особливості аналізу кредиторської заборгованості суб'єктів господарювання	203

Алла Макушевич Проблеми формування оборотних коштів торговельного підприємства в умовах їх дефіциту	205
Оля Мандзяк Особливості обліку доходів і витрат у будівництві	207
Юлія Мельник, Ганна Антошкіна, Катерина Салямон-Міхсева Зарубіжний досвід організації контролю якості аудиторських послуг	209
Володимир Мещеряков, Тетяна Савоник Удосконалення обліку адміністративних витрат сільськогосподарських підприємств	213
Надія Мних Особливості маркетингу страхової компанії	215
Віталій Мордик Застосування різних методів нарахування амортизації основних засобів	217
Олег Мудрик Аудит в Україні: проблеми та напрями розвитку в умовах економічної кризи	219
Юлія Музика, Світлана Бегун Особливості обліку розрахунків за стипендіями	221
Анастасія Наумчук Облік витрат на придбання планшетного комп'ютера	223
Іван Нестеров Вплив транснаціональних корпорацій на економічне зростання приймаючих країн	225
Анжела Ніколаєва Захист прав інвесторів державою при здійсненні брокерської діяльності на фондовому ринку	227
Ірина Новосад Престиж бухгалтерської професії в Україні	229
Богдана Оксентюк, Наталія Мостовенко Вплив технологічних інновацій на розвиток підприємства	230
Олена Оливко Роль та місце стратегічного менеджменту в управлінні підприємством	232

Катерина Омельчук Проблеми та причини складання фінансової звітності за міжнародними стандартами	234
Наталія Оселко Оцінка імміграційні потоків в Україну	236
Олена Откаленко Кошторисно – бюджетне планування у вищих навчальних закладах	238
Олег Павлісюк Основні напрямки моделювання споживання	240
Лилия Палий Особенности учета и уплаты НДС предприятиями-налогоплательщиками с 2015 года	242
Марія Пальчинська, Петро Друль Дебіторська заборгованість як об'єкт обліку та аудиту	245
Тетяна Петлюха Особливості розвитку підприємств оптової торгівлі в регіонах України	247
Юлія Подолець, Бегун Світлана Удосконалення методики складання звіту про фінансові результати малого підприємства	250
Вадим Поліщук Особливості активізації сталого розвитку лісового господарства регіонів України	252
Ірина Поліщук Роль розрахунково-аналітичних процедур при проведенні внутрішнього контролю формування та використання прибутку	254
Надія Полякова Проблематика відображення доходів діяльності підприємства у фінансовій звітності	256
Порохня Вікторія Особливості земель сільськогосподарського призначення як об'єкту бухгалтерського обліку	259
Ірина Присяжнюк Інвестиційний клімат України в умовах глобалізації	261
Вікторія Прокоп Необхідність та розвиток екологічного страхування	263
Вікторія Пус Державне регулювання природоохоронної діяльності	265

Катерина Радобенко Перспективи розвитку зернового ринку	266
Ольга Романович Грошова економічна система: поняття і функції грошей	269
Тетяна Рудь Проблеми та шляхи вдосконалення обліку витрат на підприємствах	271
Ганна Сагайдачна Теоретичні основи витрат сільськогосподарських підприємств	273
Надія Синчук Оцінка фінансової стійкості підприємства та напрями її забезпечення	275
Світлана Сирцева Критерії якості аудиту	278
Любов Сичак Облік дебіторської заборгованості: проблеми та шляхи вирішення	280
Віталій Сікорський Фінансування шкільної освіти, закордонний досвід	282
Альона Сіфурова Тенденції та динаміка розвитку акціонерних товариств в Україні	286
Оксана Собуцька Окремі аспекти обліку витрат на підприємствах роздрібною торгівлі	288
Христина-Ірина Сорока Економічна сутність Банкрутства та санації підприємства	290
Олег Стаднік Історичний аспект дослідження економічної природи прибутку	292
Надія Старкова Критерії визнання основних засобів	294
Стахова Іванна Проблеми сучасного аудиту в Україні	297
Юлія Сташук Оцінка стану реалізації Стратегії реформування бюджетного обліку	299
Олена Стрибуль, Олена Власенко Технологія перепису населення України 2016 року	301
Людмила Стрижеус, Юлія Ліщук До питання управління інноваційним потенціалом підприємства	303

Діана Тананайко Інвентаризація на підприємстві: наукові проблеми визначення сутності та методики проведення	305
Ірина Тимофєєва ІТ-стратегія як компонент стратегічного управління підприємством	308
Ольга Типець, Іванка Котяш Екологічне страхування	311
Юлія Ткаченко Звіт про рух грошових коштів: порядок складання та подання	312
Анна Ткачук Споживчий кошик та потреби населення: проблеми невідповідності	315
Лілія Трофимюк Проблемні питання нормативно-правового регулювання обліку руху товарів	317
Борис Троян Напрямок удосконалення обліку грошових коштів	319
Євгенія Фастовець Зарубіжний досвід мотивації праці	320
Євгенія Фастовець Маркетинг в сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах	323
Лідія Федоришина, Анатолій Ярославський Використання деревинних відходів для виробництва твердого біопалива: стан та перспективи	325
Оксана Фейчер Аналіз впливу факторів макросередовища на діяльність підприємства в сучасних умовах	237
Еліна Фурман Принципи формування фінансової звітності згідно Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів фінансової звітності	330
Лідія Хвас Фінансово-економічний механізм природокористування	333
Анастасія Хоміцька Сучасні проблеми формування інформаційного забезпечення управлінської діяльності у торгівлі	336

Глона Хом'як Тенденції розвитку корпоративних облігацій в Україні	338
Олена Цогла Рівні управління диверсифікацією діяльності підприємства	340
Юлія Цуз Вдосконалення теорії бухгалтерського обліку і умовах глобалізації економіки	341
Тетяна Чеховська Бухгалтерський облік суб'єктів туристичної діяльності	343
Тетяна Шаповал Вплив концепції стійкого розвитку на бухгалтерський облік	345
Ганна Швая, Михайло Кутузов Особливості проведення аудиту основних засобів	347
Ганна Швая, Тетяна Стаднюк Напрями поліпшення організації обліку готової продукції та її реалізації	349
Тетяна Швая, Олена Тоцька Причини та наслідки фінансової кризи в Україні	351
Світлана Шевельова Облік необоротних активів в зарубіжній практиці	353
Ольга Ширко, Тетяна Шпунт Удосконалення обліку основних засобів у системі управління матеріально – технічною базою підприємства	357
Ірина Шкаран Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	359
Марія Шкарпінець Необхідність гармонізації системи бухгалтерського обліку України до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку	361
Алла Шостак Особливості формування системи інформаційного забезпечення регулювання результатів діяльності підприємства	363
Орина Шулім Перспективи та наслідки участі України в процесах інтеграції в світове господарство	365
Ольга Шуляк Класифікація виробничих запасів підприємств лісової промисловості	367

Андрій Щесюк Іноземні інвестиції в умовах конвергенції національних економік	369
Ірина Щирба План аудиту як інструмент досягнення цілей аудиторської перевірки	372
Оксана Щурова Проблеми управління запасами підприємства	374
Оксана Щурова Методи оцінки платоспроможності підприємства	376
Олег Яцюк Застосування системно-структурного підходу для виявлення соціально-економічної суті санації	378

УДК 657

Вікторія Авдіук
Науковий керівник: **Катерина Нагірська**
Луцький національний технічний університет

ПРЕДМЕТ ТА ОБ'ЄКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах глобальної соціально-економічної кризи, коли загострюються внутрішні суперечності між основними цілями господарської діяльності: одержанням прибутку та підвищенням рівня соціальної відповідальності, посилюється роль бухгалтерського обліку як інструменту пізнання, організації, відображення господарського життя в цілому та реалізації його захисних функцій щодо людини як члена суспільства.

Необхідність посилення галузевої складової розвитку теорії бухгалтерської науки сприймається не всіма вітчизняними вченими. Останні готові поділяти думку К.Я Анджана «Бухгалтерський облік як наука ділиться на теорію і галузевий облік. У теорії бухгалтерського обліку розглядаються питання про предмет, метод, організацію і техніку бухгалтерського обліку, вивчаються загальні його принципи, властиві обліку у всіх галузях і господарських одиницях. Галузевий облік відображає специфіку обліку у відповідних галузях, наприклад, облік в бюджетних організаціях, на промислових підприємствах, в сільському господарстві, торгівлі, постачанні, будівництві і т.д.» [1, с. 12].

Визначення предмета і об'єкта бухгалтерського обліку є фундаментом його теорії. В сучасній Україні дослідженню цих категорій присвячені роботи практично всіх провідних вчених з бухгалтерського обліку.

Зокрема, В.Г. Швець зазначає, що предметом бухгалтерського обліку є господарські засоби за їх складом і використанням, джерела формування та їх цільове призначення, господарські процеси, що відбуваються на підприємстві. При цьому, «предмет бухгалтерського обліку складається з окремих елементів, складових, які називаються об'єктами. Під об'єктами обліку розуміють конкретний засіб (майно), джерело його утворення та їх рух у процесі відтворення» [2, с. 31-32].

Н.М. Малюга дійшла висновку, що предметом бухгалтерського

обліку є відносини власності, зумовлені фактами господарського життя, у результаті яких відбувається зміна стану майна, зобов'язань, капіталу та фінансових результатів підприємства, тобто вивчення того, що підлягає відображенню в бухгалтерському обліку. При цьому вчений зазначає, що об'єктами бухгалтерського обліку є явища та процеси, які пов'язані з діяльністю підприємства, виражені за допомогою грошового вимірника та зафіксовані в первинних документах. Це засоби підприємства та джерела їх утворення, господарські процеси та їх результати [4, с.64].

Колектив авторів у складі Ф.Ф. Бутинця, О.П. Войналович, І.Л. Томашевської підкреслює, що, оскільки бухгалтерський облік ведеться на конкретному підприємстві, то його предмет визначається діяльністю підприємства [5, с.14].

Вищеозначені дослідження формують наукову базу теорії бухгалтерського обліку. Проте, через певне узагальнення об'єктів дослідження, вони не ставлять та не вирішують проблем аграрного сегменту теорії бухгалтерського обліку.

За тлумачним словником предмет – це будь-яке конкретне матеріальне явище, що сприймається органами чуття; річ; те, на що спрямована пізнавальна, творча, практична діяльність, об'єкт; логічне поняття, що становить зміст думки, пізнання. Об'єкт же трактується як матеріальний предмет пізнання та практичного впливу з боку людини (суб'єкта); будь-який предмет думки, дослідження, художнього віддзеркалення [6].

Предмет бухгалтерського обліку визначається інтересами інститутів, що беруть участь або контролюють господарський процес. Такими інститутами є не тільки власник–менеджер чи держава (регулятор), а й, наприклад, галузеве управління.

Розвиток інституцій у світі, а, особливо, в Україні такий, що може значно звужити теоретичне і практичне застосування понять «предмет» та «об'єкти» бухгалтерського обліку. Більше того, індивідуальне сприйняття лише окремими інституціями змісту цих категорій та його перенесення в нормативно-правові документи може значно звужувати місію, метод та завдання бухгалтерського обліку. Що ми і спостерігаємо в Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» та на практиці.

Звідси можна зробити висновок, що предмет бухгалтерського обліку не «даний» тільки зовні (регулятором) чи з середини

(власником), а «задається» інтересами ширшого загалу інституцій, інтереси яких є змінними і випливають із специфіки середовища, де здійснюються господарські процеси та із змін в глобальній економіці тощо.

Отже, предметом бухгалтерського обліку є реальні, визначені соціально-правовими відносинами, господарські процеси та явища, які в обліку відображаються та контролюються запитами інституцій. Зазначимо, запитами не тільки тих інституцій, які його регулюють та зорганізують, а й тих, що використовують його інформацію для прийняття управлінських чи інших рішень.

Об'єктами бухгалтерського обліку є складові його предмета, які знаходять, окреме як об'єкти, відображення в системі бухгалтерського обліку та представляють інформаційну цінність загалом для всіх користувачів (інституцій), чи вибірково для їх груп чи індивідуумів.

Запропоновані тлумачення та, головне, підхід до сутності облікового предмета та об'єктів посилює теоретико-практичну основу розвитку бухгалтерського обліку, в т.ч. і через запровадження галузевих стандартів та галузевої підсистеми бухгалтерського обліку.

Предметом обліку Г.І. Грінман виділяє «господарські засоби, джерела їх формування та кругообіг засобів в процесі виконання планів підприємства, організації і їх об'єднаннями. Об'єкти бухгалтерського обліку залежать від галузевих особливостей господарства [10, 24]. Розглядаючи об'єкти бухгалтерського обліку, Г.І. Грінман наводить їх класифікацію для сільськогосподарських підприємств у розрізі господарських засобів та джерел їх утворення.

Аграрний аспект розвитку теорії бухгалтерського обліку базується на наукових доктринах фізіократії, інституціоналізму та біологічної метафори в економіці. З іншої сторони, в сучасному світі розвиток аграрної підсистеми теорії обліку мотивований зростаючими запитами на специфічну інформацію не тільки економічного, але й соціального та природоохоронного характеру.

Вищеозначене уточнює наукові погляди на предмет та об'єкти бухгалтерського обліку. Запропоновано предметом бухгалтерського обліку вважати реальні, визначені соціально-правовими відносинами, господарські процеси, які мотивовані до відображення в обліку запитами інституцій. Об'єктами бухгалтерського обліку є складові його предмета, які знаходять окреме (як об'єкти) відображення в обліковій системі та представляють інформаційну цінність для користувачів.

1. Анджан К.Я. Основы бухгалтерского учета: пособие / К.Я. Анджан. – М.: Статистика, 1977. – 184 с.
2. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: підручник; [3-тє вид., перероб. і доп.] / В.Г. Швець. – К.: Знання, 2008. – 535 с.
3. Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку: [монографія] / Н.М. Малюга. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 548 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: [підручник для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів; вид. 4-є, доп. і перероб.] / Ф.Ф. Бутинець, О.П. Войналович, І.Л. Томашевська. – Житомир: Рута, 2005. – 528 с.
5. Гринман Г.И. Бухгалтерский учет в сельском хозяйстве: [3-е изд., перераб. и доп.] / Г.И. Гринман. – М.: Агропромиздат, 1989. – 495 с.

УДК 657

Юлія Акімова

Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ОБЛІК ДОХОДІВ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

За умов загострення економічної кризи облік доходів та витрат набуває стратегічного значення для підприємства. Сьогодні, на кожному підприємстві, на перше місце ставиться саме результат його діяльності – прибуток чи збиток. Достовірно оцінити результат діяльності підприємства можливо лише за даними бухгалтерського обліку. Саме від повноти та достовірності отриманої керівництвом інформації залежить адекватність прийнятих ними в тій чи іншій ситуації рішень. Тому керівництво підприємства висуває жорсткі вимоги щодо якості організації та ведення обліку фінансових результатів та витрат, що впливають на їх зміни.

В обліку фінансових результатів існує багато спірних питань. Це стосується насамперед, доходів та витрат, які формують фінансовий результат діяльності підприємства. Адже, незважаючи на те, що всі національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку України (П(С)БО) більшою часткою формуються на базі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, вони мають свої особливості, що обумовленні вітчизняною економікою.

Проблеми та перспективи удосконалення бухгалтерського обліку в Україні на основі МСБО досліджували такі науковці, як:

Бутинець, С. Голов, О. Губачова, В. Костюченко, Ю. Кузьмінський, В. Пархоменко, В. Сопко, В. Швець та інші.

МСБО виникли внаслідок інтеграційних процесів в економіці й спрямовані на зближення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в різних країнах світу. Розробляє та впроваджує МСБО Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (КМСБО), який створили 29 червня 1973 р. професійні бухгалтерські організації економічно розвинутих країн. Членами Комітету є більше 120 організацій з 88 країн світу.

Слід мати на увазі, що МСБО не визначають порядок ведення бухгалтерського обліку. Вони описують загальні правила оцінки та подання інформації у фінансових звітах. Однією з основних принципових відмінностей П(С)БО від МСФЗ є жорстка регламентація дій бухгалтера. В українському бухгалтерському обліку є єдиний план рахунків, який є обов'язковим для застосування всіма суб'єктами господарської діяльності.

Методологічні основи обліку доходів і відображення їх у звітності визначаються МСФЗ 18 "Дохід" і П(С)БО 15 "Дохід". Порівняння основних положень зазначених стандартів свідчить про наявність багатьох спільних моментів. Це, насамперед, стосується критеріїв визнання доходу, класифікації доходів за видами діяльності, оцінки доходів, порядку відображення у звітності тощо. Головна відмінність між МСБО і П(С)БО полягає в скороченій формі останнього.

П(С)БО традиційно орієнтуються на запити регулюючих органів (податкова служба, держкомстат та інші), в той час як МСФЗ головним чином орієнтовані на користувачів, які мають дійсний чи потенціальний фінансовий інтерес до суб'єкта звітності: акціонерів, інвесторів, контрагентів.

П(С)БО 15 «Дохід» та МСБО 18 «Дохід» має досить значну кількість спільних рис, а саме: визнання доходів, оцінка та їх відображення, які трактуються подібно в обох стандартах. Однак, виявлений і ряд відмінностей, які є досить несуттєвим, а саме: класифікація та об'єм висвітлення деяких із питань є різними.

Дані порівняння міжнародних і національних положень з обліку доходів і відображення їх у звітності дають змогу зробити висновок, що в МСБО більш конкретизовано певні положення, але й національний стандарт містить моменти, які, зокрема, зумовлені

національними особливостями обліку .

Методологічні засади формування і відображення інформації про фінансові результати у звітності визначає в Україні П(С)БО 3 «звіт про фінансові результати». У міжнародній практиці окремого стандарту немає. Склад фінансової звітності визначає МСБО 1 «Подання фінансових звітів» .

Дані порівняння дають змогу зробити висновок, що в МСБО більш конкретизовано певні положення, але й національний стандарт містить моменти, які, зокрема, зумовлені національними особливостями обліку. Міжнародні стандарти не тільки узагальнюють накопичений досвід різних країн, але й активно впливають на розвиток національної системи бухгалтерського обліку. Аналіз змісту національних положень свідчить про необхідність їх постійного розвитку та удосконалення відповідно до змін, що відбуваються в економіці країни.

УДК 657

Наталія Антонюк

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПРИБУТКУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Прибуток є однією з основних категорій товарного виробництва. Це передусім виробнича категорія, що характеризує відносини, які складаються в процесі суспільного виробництва.

Прибуток від реалізації продукції є основною складовою загального прибутку. Він обчислюється як різниця між обсягом реалізованої продукції (без врахування податку на добавлену вартість і акцизного збору) та її повною собівартістю.

Проблеми управління прибутком його формуванням, в тому числі формуванням прибутку від реалізації продукції на підприємстві приділяли увагу такі науковці як І.А. Бланк, О.Д. Василик, І.Н. Герчікова, А.Г. Нестеренко.

Завданням управління формуванням прибутку підприємства є досягнення та подальше забезпечення належного рівня конкурентоспроможності підприємства в короткостроковому та

довгостроковому періодах. При цьому вважається, що фінансово-господарська діяльність підприємства повинна забезпечувати приріст добробуту його власників.

Прибуток розглядається в трьох основних аспектах:

- прибуток як вираження результату фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання та винагорода за підприємницький ризик;
- прибуток як вираження ефективності управління операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання;
- прибуток як джерело самофінансування підприємства (при цьому чистий прибуток розглядається як найдешевше джерело фінансування потреби підприємства у капіталі і посідає основне місце у так званій ієрархії фінансування).

Управління формуванням прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) передбачає розрахунок його планового обсягу. Планування, прогнозування суми прибутку суб'єктів господарювання вкрай потрібне для складання поточних і перспективних фінансових планів.

Визначення суми прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) має певні особливості залежно від сфери діяльності суб'єкта господарювання: виробнича сфера, торгівля, сфера послуг.

На підприємствах можуть бути використані три методи розрахунку прибутку від реалізації продукції: прямого розрахунку, за показником витрат на одну гривню продукції, економічний (аналітичний) метод.

Метод прямого розрахунку. Прибуток розраховується за окремими видами продукції, що виробляються і реалізуються. Для розрахунку потрібні такі вихідні дані.

1. Перелік і кількість продукції відповідної номенклатури (асортименту), що планується до виробництва і реалізації.

2. Собівартість одиниці продукції.

3. Ціна одиниці продукції (ціна виробника).

Цей метод розрахунку застосовується за порівняно невеликого асортименту продукції. Метод достатньо точний, але надто трудомісткий, особливо коли реалізується великий асортимент продукції. Крім того, він не дає можливості з'ясувати вплив на прибуток окремих факторів.

Розрахунок прибутку на підставі показника витрат на одну

гривню продукції. Це укрупнений метод, який може застосовуватись підприємством у цілому для розрахунку прибутку від реалізації всієї продукції. Метод передбачає використання даних про виробничі витрати та реалізацію продукції за попередній період, а також очікувану їх зміну, що прогнозується в наступному періоді.

Економічний (аналітичний) метод. Він відрізняється від уже розглянутих методів розрахунку прибутку тим, що дає змогу визначити не тільки загальну суму прибутку, а й вплив на неї зміни окремих чинників: обсягу виробництва (реалізації) продукції; собівартості продукції; рівня цін і рентабельності продукції; асортименту та якості продукції.

Прибуток як економічна категорія відображає кінцеву грошову оцінку виробничої та фінансової діяльності і є найважливішим показником фінансових результатів підприємницьких структур, їх фінансового стану. Він сигналізує про необхідність заходів щодо зменшення собівартості продукції, нарощування обсягів виробництва і реалізації, розширення асортименту виготовлюваних товарів, доцільність змін у ціновій політиці. Він є визначальним критерієм ефективності господарювання.

УДК 657

Маргарита Арутюнян
Криворізький економічний інститут ДВНЗ
«Криворізький національний університет»

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Глобалізація, в нинішній час, розглядається як потужна трансформаційна сила, відповідальна за загальнонаціональні перетворення суспільств, економік, інститутів і світового порядку.

Глобалізація економіки - це процес економічного зближення держав, результатом якого стає формування в масштабах усього світового господарства інтегрованого ринку товарів, послуг, капіталу, робочої сили і знань.

Глобальні процеси значно прискорилися і не тільки впливають прямо або опосередковано на економічний, соціальний і політичний

розвиток усіх країн світу, а й визначають історичні долі багатьох держав на всіх континентах. У цьому контексті вивчення сутності та наслідків глобалізації економічної діяльності набуває особливо актуального значення.

Питання розвитку світового господарства та економік окремих угруповань країн світу у контексті фінансової глобалізації досліджували в своїх працях велика кількість науковців, серед яких можна виділити: Дж.Тобін, Л.Клайн, А.Тейт, Дж.Гелбрейт та ін.

Розгортання процесу глобалізації є суперечливим з точки зору характеру впливу на національні економіки і на все протікання розвитку сучасного світового господарства. З однієї сторони, глобалізація невпинно розширює можливості окремих країн відносно використання і оптимальної комбінації різнобічних ресурсів, їх більш глибокої всебічної участі в системі міжнародного розподілу праці; з другої - глобальні процеси значно загострюють конкурентну боротьбу, приводять до маніпуляції величезними фінансовими та інвестиційними ресурсами, що визначає реальну загрозу для країн з низькими і середніми доходами.

Глобальна економіка як новий суб'єкт економічних відносин та нової ролі держави виходить за межі попередніх усталених змістовних конфігурацій, починає себе проявляти не тільки як суб'єкт господарювання, але й як панівна система управління, що перетворюється на економіку нової епохи.

Основною рисою процесу глобалізації є формування глобально функціонуючого виробничого процесу, серцевиною якого є сформовані інтернаціоналізовані відтворювальні цикли – ядра, які виступають своєрідним локомотивом світового господарства. В межах цих циклів формується світовий дохід, перерозподіл якого є головним стратегічним орієнтиром і основою зовнішньої політики будь-якої держави.

Глобалізація економічної діяльності є однією з головних тенденцій в розвитку сучасного світу, що значно впливає не лише на економічне життя, але й тягне за собою політичні (внутрішні і міжнародні), соціальні і навіть культурно-цивілізаційні наслідки.

До основних позитивних аспектів глобалізації можна віднести:

- поширення нових інформаційних технологій та пов'язаних з ними переваг (скорочення часу і витрат на трансакції, поліпшення умов праці та життя); перехід на ресурсозаощаджуючі технології;

· посилення уваги до важливих проблем людства та інші.

В якості проблем, потенційно здатних викликати негативні наслідки від глобалізаційних процесів у всіх країнах, можна назвати:

- нерівномірність розподілу переваг від глобалізації в розрізі окремих галузей національної економіки;

- можлива деіндустріалізація національних економік;

- можливість переходу контролю над економікою окремих країн від суверенних урядів в інші руки, у тому числі до сильніших державам, ТНК або міжнародним організаціям;

- можлива дестабілізація фінансової сфери, потенційна регіональна або глобальна нестабільність через взаємозалежності національних економік на світовому рівні.

Таким чином, можна зробити висновок, що глобалізація має як позитивні, так і негативні сторони. Позитивним моментом є те, що вона відкриває нові можливості для розвитку - використання переваг міжнародного поділу праці, виробничої кооперації, передачі технологій, управлінського та організаційного досвіду, більш ефективної мобілізації ресурсів. Розширюються торгово-економічні, фінансові, міждержавні та транскордонні соціальні взаємини. Негативними наслідками можна назвати зрослу проникність кордонів для нелегальної міграції, нерівномірного розвитку держав, організованої злочинності, міжнародного тероризму та ін.

УДК 339.9

Сніжана Асютіна

Науковий керівник: **Тетяна Никитюк**

Луцький національний технічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Розвиток туризму в Україні суттєво впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів народного споживання, і є одним із найбільш перспективних напрямків структурної перебудови економіки. Як і для багатьох європейських країн, де найбільш потужними є туристичні потоки між сусідніми державами, так і для

України, на перспективу, сукупна частка туристичного обміну з Росією, Білоруссю та Молдовою коливатиметься в межах 60 % в загальних обсягах турпотоків. Аналізуючи перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні на наступні десять років, перш за все, необхідно підкреслити, що сучасний туризм – це та сфера економіки і життєдіяльності суспільства в цілому, яка в тій чи іншій мірі інтегрує практично всі галузі. Саме цей чинник має стати головним у формуванні нового державного підходу до туризму як тієї галузі, пріоритетний розвиток якої може позитивно вплинути на економічний і соціальний стан, сприяти зміцненню позитивного іміджу України.

Стратегічною метою розвитку туристичної індустрії в Україні можна визначити створення конкурентоспроможного на світовому ринку туристичного продукту, здатного максимально задовольнити туристичні потреби населення країни, забезпечити на цій основі комплексний розвиток територій та їх соціально-економічних інтересів при збереженні екологічної рівноваги та історико-культурного довкілля.

На думку Роберта А. Браймера, «у теперішній час найбільш гальмівним фактором у розвитку туризму на суспільному рівні є відсутність уваги та підтримки з боку політиків та громадської влади. Коли на туризм не зважають, його доходи не визначені, відсутнє ретельне планування та, як наслідок, відсутній і розвиток»[1].

Розвиток міжнародного туризму Україні гальмується:

- відсутністю цілісної системи державного управління туризмом як в країні, так і регіонах;
- підпорядкованістю закладів розміщення туристів, санаторно-курортних, оздоровчих та рекреаційних закладів різним органам виконавчої влади;
- недостатністю методичної, організаційної, інформаційної та матеріальної підтримки бізнесу туристичної галузі з боку держави;
- повільними темпами зростання обсягів інвестицій у розвиток матеріальної бази туризму;
- невідповідністю переважної більшості туристичних закладів міжнародним стандартам;
- незадовільним стан туристичної, сервісної та інформаційної інфраструктури в зонах автомобільних доріг та міжнародних транспортних коридорів;
- незбалансованістю ефективності використання рекреаційних

ресурсів та необхідністю їх збереження тощо.

Одне із ключових питань, яке необхідно вирішити в найближчий час, – питання оптимізації взаємодії туризму і культури як на рівні центральних органів влади, так і на місцях. Національна туристична політика має включати здійснення комплексу заходів щодо удосконалення системи управління туристичною галуззю, розроблення відповідних нормативно-правових актів, нагромадження на підприємствах туристичної галузі необхідних для здійснення структурних перетворень матеріальних і фінансових ресурсів, зміцнення існуючої матеріальної бази, удосконалення системи статистики у цій галузі, створення умов для реалізації інвестиційних проєктів[2]. Крім того, під час виконання Державної Програми з розвитку туризму має проводитися робота із залучення коштів іноземних і вітчизняних інвесторів для розвитку туристичної інфраструктури, задоволення потреб галузі у висококваліфікованих кадрах, нарощування обсягів надання туристичних послуг за рахунок розширення в'їзного та внутрішнього туризму, здійснення заходів державної підтримки рекламно-інформаційної діяльності, розроблення інноваційних проєктів і проведення наукових досліджень з питань туризму.

1. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. – Чернівці: Книги – XXI, 2003. – 300 с.
2. Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

УДК 339.5.012

Олена Баула

Луцький національний технічний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТОРГІВЛІ МІЖНАРОДНИМИ ТУРИСТИЧНИМИ ПОСЛУГАМИ

Торгівля міжнародними туристичними послугами, як одна з провідних галузей світового господарства, почала активно розвиватися у другій половині ХХ ст. У 1990-х рр. кількість учасників міжнародного туризму перевищила 550 млн чол., і відповідно до

прогнозів експертів Всесвітньої туристичної організації до 2015 року, за умови збереження набутих за останні двадцять років середніх темпів зростання, кількість міжнародних подорожей становитиме 2025 млн, а надходження від торгівлі міжнародними туристичними послугами сягнуть рекордних 3550 млрд дол. [1].

Проте міжнародний туризм, ставши важливою галуззю світового господарства, характеризується вкрай нерівномірним рівнем розвитку в регіонах світу, що пояснюється як різними рівнями соціально-економічного розвитку, диспропорціями в структурі споживчого попиту, так і нерівномірністю розподілу рекреаційно-туристичних ресурсів, багатоаспектною туристичною політикою різних держав і міжнародних організацій.

Світовим лідером серед приймаючих туристичних регіонів продовжує залишатися Європа, усі субрегіони якої завершили 2012 рік та розпочали 2013 рік з позитивними підсумками, склавши разом 54,39% світового обсягу. Серед головних туристичних центрів слід виділити Південно-середземноморську Європу, до якої належать Іспанія, Італія і Греція і на яку припадає більш ніж 20% світового ринку туристичних послуг [1;2].

Другим регіоном за кількістю іноземних туристів стає Америка, до якої, за визначенням ВТО, належать Північна Америка, Центральна Америка, Південна Америка й острови Карибського басейну. Взагалі частка американського регіону у світовому туризмі за кількістю прибуттів має нестабільну динаміку. Так, з 1980 до 2012 р. вона постійно знижувалася і досягла 2,7% [1].

На третьому після Європейського й Американського регіонів місці за розвитком туризму знаходиться Східна Азія і Тихоокеанський регіон. Незважаючи на коротку історію туристичної експансії, деякі країни цього регіону досить швидко стали відомими як світові туристичні центри. Здебільшого це нові індустріальні країни регіону - експортери товарів: Гонконг, Малайзія, Сінгапур, Південна Корея, Таїланд, Індонезія і Тайвань. У цих країнах експорт товарів і експорт послуг взаємодоповнюються. Розвиток цих секторів ґрунтується на стрімкому підйомі телекомунікацій, міжнародного транспорту, зокрема повітряного, і банківської сфери. Так, експорт товарів сприяє збільшенню ділових подорожей у ці країни, що, у свою чергу, стимулюють розвиток готельного бізнесу та індустрії розваг (в'їзного туризму). Останній поповнює резерви іноземної валюти і стимулює

розвиток економіки.

На різних етапах розвитку міжнародного ринку туристичних послуг співвідношення значимості факторів, різних за змістом, характером дії і тривалості впливу на кон'юнктуру ринку, суттєво змінюється. У теперішніх умовах домінуючого значення набули економічні та соціальні кон'юнктуруотворювальні фактори.

Експерти дослідницького відділу «Deutsche Bank» вважають, що наявний спад у світовій економіці більш суттєво негативно вплине на кон'юнктуру міжнародного ринку туристичних послуг, а ніж терористичні акти у вересні 2001 року чи епідемія „пташиного” грипу в країнах Азії наприкінці 2002 року або загроза „свинячого грипу” у 2008 році в Мексиці. Прямим підтвердженням цього є той факт, що кількість ділових поїздок у 2012 році, за даними Всесвітньої туристичної організації, скоротилась на 15 % [1;2].

Таким чином, економічна нестабільність у поєднанні з невизначеністю, посилена нестійкістю ринку туристичних послуг у різних туристичних макрорегіонах світу, зниження рівня довіри серед споживачів і підприємств будуть продовжувати впливати на величину попиту на міжнародному ринку туристичних послуг у короткостроковій та середньостроковій перспективі. Але при явних ознаках оздоровлення світової економіки найважливіші індикатори кон'юнктури міжнародного ринку туристичних послуг будуть покращуватись.

1. Всесвітня туристична організація ([World Tourism Organization UNWTO](http://www2.unwto.org)). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.unwto.org>.
2. Іванова Л.О. Кон'юнктура міжнародного ринку туристичних послуг: нові реалії / Л.О.Іванова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/ivanova2.htm.

УДК 657

Юлія Безверхня

Таврійський державний агротехнологічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сьогодні без розуміння сутності глобалізації важко бути ефективним менеджером, ухвалювати стратегічні рішення, шукати

схеми раціонального управління персоналом. Багато компаній почали працювати із закордонними партнерами, тому світові стандарти обліку вимагають стандартизації й найшвидший спосіб виконати це завдання це використовувати нові комп'ютерні системи й програмні комплекси.

Нагадаємо, що основним завданням управлінського обліку є висвітлення інформації у такому вигляді та формі, які потрібні керівникові. Причому ця інформація повинна бути достовірною, систематизованою, відповідно згрупованою або деталізованою, а також, зручною для користування з використанням сучасних комп'ютерних систем і програмних комплексів.

Основні дані, що використовуються для прийняття управлінських рішень, частково формують на основі інших видів обліку – бухгалтерського, статистичного, виробничого, податкового. Управлінський облік поєднує кілька прикладних економічних наук і в цьому бачиться його велика перевага, оскільки саме на перетинанні наук при використанні різних наукових методів відбуваються істотні прориви до нових знань і технологіям, тобто метод управлінського обліку, по-перше, не ідентичний фінансовому обліку, а по-друге це поняття частково включає всі інші мети обліку.

Облік повинен бути системним, операційним і одночасно забезпечувати стратегічний розвиток підприємства. Концепція методу обліку повинна передбачати комплексний системний підхід, на основі якого може існувати система обліку, що здатна забезпечити вирішення економічних проблем макро - і мікро- рівнів. Тому, на нашу думку, найбільш перспективним у глобальному сенсі є стратегічний управлінський облік.

УДК 658.147

Катерина Берегович

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ

Наявність капіталу є умовою створення та розвитку бізнесу. Тому на сьогоднішній день все частіше постає питання у вирішенні проблеми управління власним капіталом як основним джерелом, що

сприяє ефективній діяльності та підвищенню конкурентних переваг підприємства.

У сучасних умовах найбільш відомими розробками, присвяченими проблемам власного капіталу підприємства, є праці І.Бланка, Ю.Бріггема, Ю.Воробйова, О.Єфимової, В.Ковальова, В.Савчука, О.Терещенка, Д.Ван Хорна, Дж.Шима та інших учених-економістів. Проте, виникають ряд питань для подальшої дискусії і обгрунтування.

Роль показника «власний капітал» для підтримання нормального фінансового стану підприємства настільки значуща, що він отримав законодавче підтвердження в Цивільному кодексі України, зокрема в частині вимог щодо співвідношення статутного капіталу та чистих активів господарських товариств [1].

Головними складовими власного капіталу є зареєстрований капітал, який включає в себе статутний і пайовий капітал, додатковий і резервний капітал, нерозподілений прибуток. Основу власного капіталу більшості підприємств становить статутний капітал. Дані про його розмір та зміни, як правило, фіксуються в установчих документах. Законодавство України передбачає мінімальні обсяги статутних капіталів, нижче від яких державна реєстрація підприємства не допускається.

Система управління капіталом підприємства, на думку І.О.Бланка, складається із двох функціональних підсистем: управління формуванням капіталу та управління використанням капіталу [2].

Враховуючи динамічність зовнішнього середовища та підвищення конкуренції, часто основною метою підприємства є не збільшення власного капіталу, а його збереження.

Особливу роль в управлінні власним капіталом відіграє факторний аналіз. Модель Дюпона – модифікований факторний аналіз, який дозволяє визначити, за рахунок яких факторів відбувалася зміна рентабельності. Вказана модель передбачає розкладання показника «коефіцієнт рентабельності власного капіталу» на ряд фінансових коефіцієнтів його формування, взаємозв'язаних в єдиній системі.

Слід відмітити, що управління формуванням, використанням та збереженням власного капіталу є основним у системі менеджменту і має місце навіть на малих підприємствах, а питання визначення ринкової вартості компанії, дієвості її фінансово-господарської діяльності та формування оптимальної структури капіталу, як правило,

мають місце лише на великих підприємствах [3].

Тому одним із основних питань управління власним капіталом підприємства є визначення оптимальної структури капіталу, тобто такого співвідношення власних і позикових коштів, яке забезпечує максимізацію ринкової вартості компанії.

Зазначимо, що необхідність постійного здійснення внутрішнього контролю операцій з власним капіталом зумовлюється потребами власників та керівних органів підприємства в об'єктивній інформації про його поточний стан, резерви зростання, абсолютні розміри, структуру, достовірність облікових операцій та звітних показників та ризики, які виникають в підприємницькій діяльності.

Отже, важливість власного капіталу у фінансово-господарській діяльності підприємства беззаперечна. Тому ефективне управління власним капіталом є необхідною умовою функціонування підприємства на ринку та його виживання в конкурентній боротьбі.

1. Мельник О.В. Особливості формування власного капіталу підприємства / О.В. Мельник // Науковий вісник національного університету ДПС України (економіка, право). – 2010. - № 1(48). – С. 94-98.
2. Бланк И. А. Управление капиталом: учебн. курс/ И. А. Бланк. –К.: Ольга, Нника-центр, 2004. – 576 с.
3. Кірсанова Т.О. Система управління власним капіталом підприємства/Т.О.Кірсанова // Вісник СумДУ.Серія Економіка. – 2012. – Том 2. – С. 58-63.

УДК 657

Марія Бляхарчук

Луцький національний технічний університет

МОДЕЛЮВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Універсальним методом дослідження в кібернетиці вважається моделювання. Бухгалтерський облік не є виключенням із загальних наукових тенденцій. Під моделюванням розуміють процес побудови, вивчення та застосування моделей. Модель – речова, знакова або уявна (мисленна) система, що відтворює, імітує, відображає принципи внутрішньої організації або функціонування, певні властивості, ознаки та/або/і характеристики об'єкта дослідження (оригіналу).

В процесі пізнання бухгалтерського обліку ми стикаємося з

моделюванням, адже маємо справу не з самими об'єктами обліку, а з їх інформаційними характеристиками. Облікова політика оперує великою кількістю змінних елементів, і може бути представлена у вигляді моделі.

Облікова та управлінська системи знаходяться в складній інформаційній залежності. Облікова система надає інформацію необхідну для прийняття управлінських рішень, а управлінська система висуває цілі та завдання для облікової системи. Отже, облікова політика є не просто сукупністю методологічних елементів, а дієвим засобом управлінської діяльності, що підвищує актуалізацію моделювання облікової політики.

Модель повинна відображати основні суттєві риси, сторони, процеси, що притаманні об'єкту спостереження. Цінність моделювання полягає у можливості експериментування, тобто зміні параметрів досліджуваного об'єкта, що дозволяє з'ясувати до яких наслідків призводять такі зміни в елементах системи, підсистемах та системі в цілому.

Оригіналом моделі облікової політики виступає облікова система, оскільки облік є процесом моделювання, а процес формування облікової політики – один з його етапів. Моделювання облікової політики дозволяє її деталізувати, виділити та розглянути всі теоретично можливі варіанти та обрати з них ті, які будуть задовольняти цілі та завдання суб'єктів облікової політики.

Основою успішної методики моделювання є багатоетапний процес відпрацювання моделі. Зазвичай починають з найпростішої моделі, постійно вдосконалюючи її, досягаючи того, щоб вона відображала систему, що моделюється більш точно.

Модель облікової політики будується за допомогою складових, одні з яких є константами (визначеними законодавством), а інші змінними (формується на основі професійного судження для задоволення цілей та завдань управління). Отже, виділяються елементи, які найбільш істотно відображають властивості облікової політики. Кожний елемент характеризується певними ознаками, на основі яких будується система взаємопов'язаних елементів, що моделює облікову політику. Проте, модель неможливо побудувати без вивчення взаємозв'язків між елементами та середовищем функціонування.

Облікові політики моделюються по наведеним класифікаційним

ознакам, а в рамках конкретної моделі конкретизуються існуючі параметри.

Змодельовати облікову політику можна трьома шляхами – описовим, графічним та застосувавши можливості комп'ютерного програмування. Найчастіше користуються описовими моделями – описовими інструкціями, правилами і т.п., що доповнюються графічними моделями. Такою моделлю можна вважати Наказ про облікову політику доповнений, наприклад графіком та схемою документообороту.

Не можливо побудувати уніфіковану надійну та ефективну методика процесу моделювання облікової політики, тому що процес розробки моделі носить евристичний характер, що дає можливість творчого підходу до моделювання облікової політики. Творчий характер процесу моделювання зумовлює важливість при формуванні облікової політики професійного судження. Тут важливо визначити критерії оцінки якості моделі.

Підсумовуючи вище викладене можна зробити висновки, що моделювання облікової політики удосконалює концепцію облікової політики, дозволяє виокремити завдання облікової політики, сприяє вибору найбільш оптимальних управлінських рішень, а також є способом удосконалення методології облікової політики.

УДК 347.72 (477)

Святослав Богдан

Науковий керівник: **Олена Баула**

Луцький національний технічний університет

СПОСОБИ ФІНАНСУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ В СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

В Україні, як і в інших постсоціалістичних країнах, формування акціонерних товариств відбувалось, головним чином, у процесі приватизації державних підприємств через випуск акцій на суму вже існуючих засобів виробництва, а не класичним шляхом об'єднання приватних капіталів. Такий порядок формування акціонерних товариств в Україні не дозволив повною мірою проявитись

потенційним можливостям функціонування колективної власності, які закладені в такій організаційно-правовій формі господарювання, рівень їх розвитку та функціонування відставав від потреб ринкової трансформації економіки [2]. Така невідповідність рівня розвитку акціонерного сектору економіки обумовила актуальність дослідження у цій сфері щодо його фінансового забезпечення.

На даний час акціонерні товариства займають досить важливе місце в економіці України. В акціонерних товариствах сконцентровано 30,1% основних засобів та 30,3% оборотних активів, формується 26,1% чистого виторгу і 79,6% чистого прибутку підприємств всіх сфер економіки. За офіційним даними, станом на початок 2012 р. в Україні налічується 25909 акціонерних товариств, з них публічних – 2894, відкритих – 4649, приватних – 4000, закритих – 14366. Саме в АТ зосереджено понад 60% промислово-виробничого потенціалу України [3].

Акціонерне товариство може успішно функціонувати на ринку за наявності збалансованої системи фінансування. У процесі фінансування діяльності акціонерних товариств можна виділити такі основні джерела формування фінансових ресурсів: емісія цінних паперів, банківське кредитування, а також джерела самофінансування [1]. Успішність даного процесу полягає у відшуканні оптимального співвідношення між власними і залученими коштами.

Вагоме значення для вітчизняних акціонерних товариств має питання залучення інвестицій для технічної модернізації. Адже частина прибутків корпорації вилучається контролюючим акціонером, а це позбавляє підприємство фінансових ресурсів, які є необхідними для розвитку та модернізації. Тому в Україні на даний час досить часто спостерігається ситуація коли відбувається нехтування інтересами міноритарних акціонерів, а контролюючий акціонер може без жодних обмежень керуватися лише власними цілями. Якщо розглядати форму зовнішнього фінансування, а саме банківське кредитування то відсотки за користування коштами включатимуть компенсацію додаткових ризиків, пов'язаних із нестабільним фінансовим станом позичальника, отже українські підприємства змушені позичати гроші значно дорожче за своїх іноземних конкурентів.

Отже, акціонерні товариства у вітчизняній економіці відіграють важливу роль, адже саме цей вид господарських товариств, за даними

офіційної статистики, створює найбільшу частку ВВП країни. Саме тому є нагальна необхідність удосконалювати форми фінансування їхньої діяльності: посилити захист прав акціонерів як великих, так і дрібних і водночас зменшити можливості для зловживань із боку несумлінних акціонерів; впровадження антикризової стратегії управління фінансовими ресурсами, насамперед, прийняття комплексу фінансово-економічних заходів щодо виявлення резервів підвищення платоспроможності, фінансової стійкості та поліпшення ліквідності, оптимізації структури дебіторської та кредиторської заборгованості на основі її аналізу та причин виникнення, забезпечення своєчасності розрахунків щодо погашення кредитів, збільшення прибутковості та поліпшення формування і використання прибутку з метою стимулювання їх виробничого та соціального розвитку, прискорення обороту обігових коштів і підвищення ефективності їх використання.

1. Потяк Ю.І. *Форми фінансування акціонерних товариств в Україні* / Ю.І.Потяк, Н.С.Гончарук, Н.І.Єрмічук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=30871>.
2. Рупняк М.Я. *Формування фінансових ресурсів акціонерних товариств України* / М.Я.Рупняк [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.br.com.ua/referats/dysertacii_ta_autoreferaty/89264.htm.
3. Статистичний щорічник України за 2011 р. / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: ТОВ “Август Трейд”. – 2012. – 559 с.

УДК 336.221:352(477)

Ольга Бокій

Науковий керівник: **Микола Карлін**
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

Побудова соціально-орієнтованої економіки європейського типу та забезпечення її сталого розвитку суттєво залежить від ефективності механізму управління місцевими фінансами. Основною передумовою фінансової автономії місцевих органів влади є наявність власних фінансових ресурсів, а також беззаперечне право на прийняття рішень

у сфері фінансів. У такій ситуації основним чинником стабілізації економічної ситуації в країні має стати ефективне формування місцевих фінансів, здатне перетворити територіальні громади із дотаційних на суб'єкти, які самостійно, за рахунок власних доходів, спроможні розв'язувати будь-які соціально-економічні проблеми. Це питання є особливо актуальним для нашої держави.

У сучасних умовах для місцевих фінансів України характерна слабкість дохідної бази місцевих бюджетів, а також наявність суттєвих проблем внаслідок недосконалості законодавства. Це зумовлено тим, що передбачені чинним законодавством України місцеві податки та збори не відіграють суттєвої фіскальної ролі, а ті загальнодержавні податки, які традиційно зараховуються до дохідної частини місцевих бюджетів, не віднесені до місцевих.

Важливим у реформуванні вітчизняної системи місцевого оподаткування є використання досвіду зарубіжних країн.

Місцеві податки та збори в розвинених країнах, як правило, мають досить високу питому вагу в загальній сумі грошових надходжень органів місцевого самоврядування на відміну від колишніх соціалістичних країнах. Місцеві податки становлять у загальній сумі доходів місцевих бюджетів Австрії 72 %, Японії – 55 %, Франції – 48 % [1].

Більшу самостійність у введенні місцевих податків мають місцеві органи влади в країнах із федеральним устроєм. Так, у США кожен штат має свою, відокремлену від федеральної, податкову систему. Місцеві органи влади в цій країні одержують майже половину доходів, використовуючи свої повноваження вводити податки та стягувати плату за свої послуги. Крім цього, одна третина доходів місцевих бюджетів дотується з вищих органів влади у вигляді так званих грантів або субвенцій.

Органи місцевого самоврядування всіх країн – членів ЄС, окрім Мальти, мають власні місцеві податки та збори. У таких країнах як Австрія, Болгарія, Угорщина, Румунія, Словенія, Франція кількість місцевих податків і зборів досить значна, в окремих країнах ЄС їх кількість перевищує сотню. До складу місцевих належать такі податки, які в Україні вважаються загальнодержавними: податок на прибуток підприємств, податок на доходи громадян, майнові податки.

У Великій Британії функціонує лише один місцевий податок, який справляється з нерухомого майна. У Швейцарії в 26 кантонах

діють різні закони про кантональні податки.

Чинна в Україні система податків і зборів не відповідає принципам Європейської хартії місцевого самоврядування, тому потребує свого реформування. Для удосконалення системи місцевого оподаткування в Україні треба насамперед оновити правове регламентування справляння місцевих податків і зборів через прийняття відповідного закону, врахувавши при цьому суттєві зміни, що мали місце у відносинах власності, реальних доходах населення та соціальній культурі. Як свідчить досвід зарубіжних країн, до місцевих податків можуть відноситися такі платежі, як податок на доходи фізичних осіб, плата за землю, податок із власників транспортних засобів. В Україні ці податки відносяться до загальнодержавних, але відповідно до Бюджетного Кодексу України повністю зараховуються до місцевих бюджетів [2].

На наш погляд, необхідно запровадити місцеві екологічні податки, збори за розміщення новозабудов у центральній частині міста, вдосконалити справляння гастрольного збору. Також доцільно встановити місцеві збори за послуги, що надаються комунальними службами: за прибирання вулиць, вивіз сміття, утилізацію відходів. Також можна ввести штрафні санкції за несвоєчасне вивезення сміття, які сплачували б контори, що відповідають за його вивіз.

Реформування системи місцевого оподаткування має змінити роль місцевих податків і зборів з другорядної на основну у формуванні фінансових ресурсів місцевого самоврядування. Місцеві податки та збори необхідні для того, щоб місцеві органи влади мали можливість надавати послуги, рівень яких у населення асоціюється з обсягом сплачених податків. Кошти, зібрані на місцях, використовуються більш ефективно й заощадливо, аніж виділені центральним урядом.

Отже, удосконалення системи місцевих податків і зборів, зростання їхньої фіскальної ролі як фундаментального напрямку зміцнення місцевих бюджетів сприятиме підвищенню ефективності регіональної фіскальної політики, стимулюватиме соціально-економічний розвиток регіонів і держави в цілому.

1. Нелідіна Ю. С. Місцеві податки. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування й аналіз можливостей його застосування в Україні / Ю. С. Нелідіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com/>
2. Нуднова Ю. В. Місцеве оподаткування: європейський досвід та українські реалії впровадження / Ю. В. Нуднова, І. А. Гупало [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.confcontact.com/>

УДК 001.8: 657.1

Тетяна Бочуля

Харківський державний університет харчування та торгівлі

НАУКОВА ОСНОВА РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Шлях розвитку національної системи бухгалтерського обліку ніколи не був «оповитий трояндами», скоріше, навпаки, траплялося безліч перешкод, подолання яких стало «справою честі» для фахівців облікової думки. Питання бухгалтерського обліку не втратить своєї виключної актуальності через пряму залежність управлінських рішень від показників облікової звітності. Бухгалтерський облік є «сірим кардиналом» бізнесу і «ферзем» на «дошці» національної та світової економіки. Виграшні комбінації розробляють ті, хто відповідальні за теорію бухгалтерського обліку – науковці.

Для практики важливий результат і його спроможність приносити сукупну вигоду після впровадження. Теоретики переслідують декілька цілей – розробити рекомендації для практичного застосування та згенерувати «абсолютне» знання, що дозволить вивести систему бухгалтерського обліку на якісно вищий рівень. Досягти цього можливо одним шляхом – експериментом, в основі якого лежить нестандартне рішення і нетрадиційний підхід. Префікс «не» має позитивний вплив на розвиток, оскільки означає «інший». Якщо йти уторованим шляхом, існує ризик не зробити нове (довгоочікуване) відкриття. Проводячи паралель із цитатами з визнаної світом художньої літератури, слід звернути увагу на вислів братів Стругацьких: «Там, де асфальт, немає нічого цікавого, а де цікаво, там немає асфальту». У цій фразі викладений сенс пошуку – в науці, житті, призначенні тощо.

Вчені сучасності впевнено слідують цій думці та пропонують нові грані «наукової реальності», опанування яких гарантує цікаві своєю відмінністю результати. Для бухгалтерського обліку такі зміни є на краще за умови, що вони не будуть надмірними. Як сказав давньоримський поет «золотого століття» Гораций: «*Est modus in rebus*», що означає: «Все добре в міру». Надмірна захопленість преображенням методів, принципів, процедур, теорії бухгалтерського обліку має зворотний бік – зміна (втрата) істинної сутності

бухгалтерського обліку та її заміщення «гібридом» від інших теорій та галузей знань.

Наразі система бухгалтерського обліку орієнтована на різні напрями розвитку – як соціальний інститут, економічна категорія, інструмент бізнесу та наука. Всі названі напрями є паралельними і неділимими, оскільки унікальність бухгалтерського обліку в його багатофункціональності. Для того, щоб це усвідомити, науковцям був потрібен певний час, за який вони не тільки сформуvalи таку думку, а й аргументовано довели її. Знання набуває статусу істини, якщо підкріплено фактами і є правдивим. Для національної практики доведень доводиться шукати більше, оскільки специфічними були умови, в яких у ХХ ст. розвивався бухгалтерський облік і з переходом на ринкову економіку цей розвиток був «анульований» і довелося починати все з початку. Ця нелегка справа отримала продуктивні результати, свідченням чого є інтеграція національної системи бухгалтерського обліку із міжнародною практикою. Зокрема, в розвитку видів і концепцій обліку, й оптимізації практичного інструментарію складання фінансової звітності та набутті нею нових нефінансових рис.

Теорія і практика бухгалтерського обліку нерозривні, тому всі ідеї науковців з часом отримують практичне вираження, що вимагає відповідної підготовки фахівців. Таким чином, задіяний ще один інститут у розвитку національної системи бухгалтерського обліку – освіта. Молоді дослідники і фахівці по-новому бачать перспективи удосконалення теорії бухгалтерського обліку і в цьому є «великий плюс». Наука любить інноваторів, які розвивають знання і пропонують свій погляд на вирішення поставлених завдань. Останнім часом у наукових публікаціях все більше з'являється пропозицій, що відрізняються від традиційних рекомендацій. Їх можна оцінювати по-різному, проте неможливо не звернути на них уваги. Ймовірно, певна їх частка залишиться лише теорією, проте важливо, що інша частка знайде застосування на практиці.

Наукові пошуки нескінченні, наукові горизонти неможливо досягнути і для суспільства це є міцним фундаментом розвитку, адже наука дозволяє «відкрити незвідані простори», необхідні для розширення сучасної суспільно-економічної реальності. Постіндустріальний етап розвитку економіки на початку ХХ ст. вважався фантастичним і мало хто міг повірити, що буде дещо

важливіше за гроші, капітал і змелю – інтелект. Тому наукова основа, на нашу думку, це міцний фундамент розвитку, в тому числі, бухгалтерського обліку, який відповідальний за належне інформаційне забезпечення управління підприємницькою діяльністю.

УДК 658. 14. 011

Анастасія Брезинська

Харківський державний університет харчування та торгівлі

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ ЗА КРИТЕРІЄМ МІНІМІЗАЦІЇ СЕРЕДНЬОЗВАЖЕНОЇ ВАРТОСТІ КАПІТАЛУ

На стадії мобілізації фінансових ресурсів з різних джерел (власних, залучених позикових) головною метою підприємства повинно бути формування оптимальної їх структури за такими ключовими критеріями: мінімізації середньозваженої вартості капіталу; мінімізації ризику сформованої структури капіталу з позиції її впливу на фінансову стійкість підприємства; оптимізації термінів залучення та повернення (обертання) капіталу.

В економічній літературі показник середньозваженої вартості капіталу використовується як вимірювач дохідності поточної діяльності підприємства, базовий критерій ефективності реальних і фінансових інвестицій та оцінки рівня ринкової вартості підприємства, показник необхідної норми рентабельності фінансово-господарської діяльності підприємства загалом.

Торговельне підприємство на етапі формування загального обсягу фінансових ресурсів з різних джерел повинно оптимізувати структуру капіталу таким чином, щоб зменшити його середньозважену ціну (в зарубіжній літературі використовується термін WACC), яка означає середню платню ($y\%$) за всі джерела фінансування.

Специфіка формування джерел фінансових ресурсів підприємств торгівлі полягає в тому, що досить високу питому вагу структурі формування загального капіталу займають залучені довгострокові та короткострокові позикові кошти. Тому в процесі мінімізації середньозваженої вартості джерел фінансових ресурсів торговельного

підприємства, необхідно вирішити завдання, що полягає в об'єктивній оцінці вартості складових джерел загального капіталу: власного, довгострокового та короткострокового позикового капіталу (кредиту), товарного (комерційного) кредиту, кредиторської заборгованості.

В економічній літературі розглядаються три основні підходи до визначення ціни власного капіталу: 1) на основі дивідендів; 2) на основі доходів; 3) на основі визначення ціни капітальних активів.

Вузькість першого та третього підходів полягає в його прийнятності переважно за умов розвинутого ринку цінних паперів в країні, переважно для торговельних підприємств акціонерної форми власності, де відбуваються стабільні виплати дивідендів за акціями. За другим, більш спрощеним підходом, передбачається визначення вартості власного капіталу за показником чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства. Пропорції між частинами чистого прибутку, що споживаються та капіталізуються, встановлюються на кожному підприємстві роздрібною торгівлі індивідуально.

Оцінку вартості позикового капіталу слід проводити диференційовано залежно від виду та терміну залучення позикових коштів, тому що окремі види позикових коштів для підприємства мають різну вартість. В економічній літературі існує неоднозначна думка щодо доцільності залучення кредитних ресурсів: з одного боку, вони можуть генерувати зростання фінансової рентабельності, сприяти зростанню фінансового потенціалу підприємства завдяки можливості розширення активів та збільшення обсягів господарської діяльності, з іншого – вони генерують небезпечні фінансові ризики (зниження фінансової стійкості та втрати платоспроможності), мають високу залежність своєї вартості від коливань кон'юнктури фінансового ринку тощо.

На нашу думку, слід диференційовано підходити до оцінки вартості довгострокового та короткострокового банківського кредиту для торговельних підприємств, враховуючи відмінність у строках залучення, цільовій спрямованості, рівнях відсоткових ставок, формах і методах погашення тощо. Так, в процесі оцінки вартості довгострокового банківського кредиту слід використовувати методичний інструментарій формування ціни позикових ресурсів з урахуванням комплексу додаткових чинників: премії банку за ризик, середньорічного темпу інфляції, співвідношення між дисконтованими грошовими потоками, що генеруються довгостроковим позиковим капіталом в процесі його використання і витратами, які несе торговельне підприємство.

Вартість короткострокового банківського кредиту пропонуємо розраховувати з попереднім визначенням середньозваженої відсоткової ставки залежно від терміну залучення коштів, отриманих у формі контокорентного кредиту «овердрафт», кредитної лінії, онкольного кредиту тощо та питомої ваги кожного джерела.

В процесі розрахунку вартості короткострокового товарного (комерційного) кредиту, на наш погляд, слід виокремлювати позики, що отримані торговельними підприємствами у вигляді короткострокової відстрочки платежу за поставлені товари, та короткострокові кредитні ресурси, заборгованість за якими оформлюється з використанням комерційних векселів.

УДК 338.45.01

**Валентин Будняк,
Світлана Бегун**

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ І МЕТОДИ ЇЇ ОЦІНКИ

Функціонуючи в ринковій економіці як суб'єкт підприємницької діяльності, кожне підприємство має забезпечувати рівень конкурентоспроможності своєї продукції, що гарантує успіх йому на ринку. Проблеми вивчення конкурентоспроможності складні та багатогранні. Свій вклад в розв'язання цих проблем внесло багато зарубіжних та вітчизняних вчених, які займалися теоретичними та методичними аспектами вивчення конкурентоспроможності продукції.

Проблеми вивчення конкурентоспроможності складні та багатогранні. Свій вклад в розв'язання цих проблем внесло багато зарубіжних та вітчизняних вчених: Лебідь А.Ю., Друкер П., Мескон М., Альберт М., Хедоурі Ф., Портер М., Кобилянський Л.С., Шнипко О.С., Ліфіц І.М. та багато інших, які займалися теоретичними та методичними аспектами вивчення конкурентоспроможності продукції [1].

Розв'язання проблеми підвищення рівня конкурентоспроможності продукції підприємств безперечно вимагає

вирішення комплексу техніко-організаційних питань. Тому не вирішеною частиною загальної проблеми є вивчення показників та критеріїв підвищення конкурентоспроможності продукції. Застосування критеріїв та показників допомагають зробити оцінку конкурентоспроможності продукції підприємства, знайти шляхи для її підвищення, дають базу для її аналізу та вивчення динаміки. Разом з тим, ця проблема має важливий методичний аспект, суть якого полягає в тому, що підвищення рівня конкурентоспроможності товару суттєво ускладнюється через відсутність простої та зручної для практичного використання методики оцінки даного рівня[2].

Конкурентоспроможність можна визначити як спроможність деякого класу об'єктів (товар, підприємство, країна) займати визначену ринкову нішу. Конкурентоспроможність характеризує ступінь відповідності окремого класу об'єктів визначеним ринковим потребам: пропозиції (товару) - попиту на нього, підприємства - можливості забезпечити конкурентні переваги, країни - соціально-економічній моделі розвитку[3].

Конкурентна перевага у вигляді визначення найнижчих витрат відображає здатність підприємства розробляти, випускати і продавати товар з мінімальними витратами порівняно з конкурентами. Диференціація товарів визначає здатність підприємства забезпечити покупця унікальною цінністю у вигляді товару нової якості, особливих споживчих властивостей чи післяпродажного обслуговування[3].

При визначенні конкурентоспроможності товару розглядають властивості аналізованого товару і конкуруючих товарів. Численні способи визначення конкурентоспроможності товару оперують саме цими групами показників - якісними і кількісними параметрами[4].

У тому випадку, коли базою порівняння є потреби покупців, здійснюється аналіз номенклатури і встановлюються величини параметрів потреб покупців оцінюваної і конкуруючої продукції, якими споживач користується при виборі продукції на ринку, а також визначається значимість цих параметрів у загальному наборі[1].

Вироблена ними продукція (або послуги) також мають важливе значення для формування явних і прихованих течій і тенденцій ринку, а надання кінцевому користувачу достовірної інформації про них - застава чесної конкурентної боротьби фірм, і, як наслідок, виживання найсильніших з них, вододіючих кращою стратегією і тактикою, поставляючи кращі товари по параметрах якість/ціна/сервіс.

1. Бойчик І. М. Економіка підприємства: Навчальний посібник./ І. М. Бойчик [Вид. 2-ге, доп. і перероб.] – К.: Атіка, 2008. –210 с.
2. Виноградський М. Д. Управління персоналом: Навчальний посібник./ М.Д. Виноградський– К.: Центр навчальної літератури, 2010. –504 с.
3. Клименко С. М. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навчальний посібник /С. М. Клименко – К.: Схід, 2008. –562 с.
4. Саєнко М. Г. Стратегія підприємства: Навчальний посібник. /М.Г. Саєнко – К.: Тернопіль, 2007. –351 с.

УДК 657

Катерина Бурко

Вінницький національний аграрний університет

ПРАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В ПРОЦЕСІ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА

Біопаливна індустрія України поступово набирає темпи в розвитку і для вирішення завдань виробництва якісного, дешевого та конкурентоспроможного біопалива досить важливим є зниження питомих витрат у виробництві та використанні енергетичних продуктів.

Реалізація ідеї управлінської орієнтації обліку та контролю витрат вимагає вирішення проблем їх належної організації, інтеграції основних функцій і елементів у системі управління.

Управлінський облік розробляє методи отримання інформації та забезпечує потреби виробництва, маркетингу, управління з урахуванням як поточних, так і довготермінових цілей.

Відсутність стандартів, та жорстких норм, що регулюють управлінський облік, дозволяє налаштувати його на потреби конкретного підприємства, менталітет менеджера. Тут не існує загальноприйнятих форм звітності, періодичності її подання.

Система управлінського обліку, що створюється на підприємстві, яке займається виробництвом біопалива, залежить від цілей, структури організації, рівня підготовки персоналу і, як показує досвід, взаємовідносин між підрозділами.

Для практичного застосування управлінського обліку в

управлінні виробництвом біопалива можемо виділити наступні його елементи: визначення центрів відповідальності; визначення об'єктів обліку витрат та калькулювання; класифікація витрат та вибір методу їх обліку; визначення складу основної, супутньої, побічної продукції та методи її оцінки; первинний облік витрат та виходу продукції; статті витрат та аналітичні рахунки; реєстри аналітичного та синтетичного обліку; калькулювання собівартості продукції; аналіз показників виробничої діяльності структурних підрозділів підприємства; формування альтернативних управлінських рішень; прийняття найбільш ефективного управлінського рішень; планування виробничої діяльності підрозділів та підприємства в цілому.

Віднесення витрат до відповідних структурних підрозділів з виробництва біопалива дає змогу організувати облік витрат за центрами відповідальності, які включатимуть окрему бригаду, цех.

Формування центру персональної відповідальності сприяє ефективнішому контролю за використанням матеріальних ресурсів, оскільки при цьому залучаються працівники всіх спеціальностей і служб різних рівнів.

Класифікація витрат виробництва за статтями є прерогативою управлінського обліку і не регламентується нормативними актами. Підприємства, залежно від специфіки виробництва та потреб управління в інформації про витрати, самостійно здійснює таке групування.

Одним із важливих чинників отримання об'єктивної, релевантної інформації про витрати виробництва біопалива є обґрунтований вибір методу обліку витрат.

Застосування попроцесного методу дає можливість визначити сукупність витрат по кожному технологічному процесу зокрема і в цілому по виробничому циклу. Технологічні особливості виробництва біопалива дозволяють, на нашу думку, використати переваги даного методу.

Для того, щоб інформація про витрати, отримана за допомогою цього методу була застосована в управлінні необхідно виділити об'єкти обліку витрат, якими будуть технологічні процеси та об'єкти калькулювання.

Важливе значення в технологічному процесі виробництва біопалива є облік готової продукції за кожним переділом, її розмежування за видами (основна, супутня, побічна) та оцінка.

На нашу думку, здійснювати оцінку сільськогосподарської продукції, що буде використана в якості сировини, в т.ч. сировини для виробництва біопалива, за справедливою вартістю економічно-невиправдано. По-перше, неправомірним є застосування різних оцінок сировини (сільськогосподарської (насіння ріпаку тощо) – за справедливою вартістю, несільськогосподарської (олії) – за собівартістю) для виробництва одного виду продукції (біодизелю). По-друге, включення до собівартості олії сировини за оцінкою по справедливій вартості, невиправдано завищить собівартість як олії так і кінцевого продукту – біодизелю.

Розрахунок точки безбитковості для окремого виду біопалива дасть нам можливість оцінити ефективність використання сировини на виготовлення відповідної продукції з метою складання оптимального плану виробництва.

УДК 33.004

Ольга Васько

Львівський національний аграрний університет

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Сьогоднішній світ перейшов на новий етап життя, де головну роль виконує інформація, а також економіка, що будується на ній. Сучасний розвиток інформаційного суспільства безпосередньо пов'язаний з збором, обробкою і передачею величезних об'ємів інформації, перетворенням інформації у товар, як правило, значної вартості.

Під інформаційними технологіями слід розуміти комплекс наукових і технологічних дисциплін, що вивчають методи організації праці людей, зайнятих обробкою і зберіганням інформації; обчислювальну техніку і методи взаємодії з людьми і виробничим устаткуванням, а також зв'язані з цим соціальні, економічні та культурні проблеми.

На сьогодні інформаційні технології займають велике місце в нашому житті. Застосування ЕОМ стало буденною справою, хоча ще недавно місце, обладнане комп'ютером, було рідкістю. Інформаційні технології дали нові можливості для роботи і відпочинку, багато в

чому полегшили працю і просто життя кожної сучасної людини [1].

Інформаційні технології дуже швидко перетворилися на життєво важливий стимул розвитку не тільки світової економіки, а й інших сфер людської діяльності. На сьогодні практично неможливо знайти сферу, в якій зараз не використовуються інформаційні технології.

Збільшується швидкість обміну інформацією і з'являється можливість проводити складні математичні розрахунки за кілька секунд і багато іншого. Інформаційні технології це один із сучасних способів спілкування, головними перевагами якого є загальнодоступність. Використовуючи інформаційні технології можна з легкістю отримати доступ до цікавої вам інформації, а також поспілкуватися з живою людиною. З одного боку це має негативний ефект, оскільки люди все менше спілкуються "вживу", при безпосередньому контакті, але з іншого боку дозволять спілкуватися з людиною, яка знаходиться на іншому кінці світу, а це погодьтєся, має величезне значення.

Сучасні інформаційні технології увібрали в себе досягнення електроніки, а також математики, економіки, філософії та психології. Утворена в результаті життєздатна система ознаменувала стрибок в історії інформаційних технологій, яка налічує сотні тисяч років.

Виробництво, банки, біржі, засоби масової інформації, видавництва, оборонні системи, правоохоронні бази даних, сервіс і охорона здоров'я, навчальні процеси, офіси для переробки наукової та ділової інформації, Інтернет - усюди інформаційні технології. Інформаційна насиченість не тільки змінила світ, а й створила нові проблеми, які не можна було передбачити [2].

Сучасне суспільство просто переповнене потоками інформації, які потребують обробки. Через це без інформаційних технологій, так само як без енергетичних, транспортних і хімічних технологій, наше суспільство нормально функціонувати не може і не буде.

З розвитком сучасних інформаційних технологій зростає прозорість світу, швидкість і обсяги передачі інформації між елементами світової системи, з'являється ще один інтегруючий світової фактор. Це означає, що роль місцевих традицій, що сприяють самодостатньому інерційному розвитку окремих елементів, слабшає. Одночасно посилюється реакція елементів на сигнали з позитивним зворотним зв'язком. Інтеграцію можна було б тільки вітати, якби її

наслідком не ставало розмивання регіональних і культурно-історичних особливостей розвитку [3].

Сучасні інформаційні технології стають одним з найбільш прибуткових та швидко зростаючих секторів економіки. Інформація стала важливим виробничим і комерційним ресурсом. Зараз важко знайти сферу, в якій ще не використовуються інформаційні технології. Підвівши підсумок, можна сказати, що інформаційні технології глибоко проникли в наше життя і сучасне суспільство, яке не зможе в нинішньому вигляді існувати без них.

1. Інформаційні технології [Електронний ресурс]. — Режим доступу: kunejin.narod/index.html (дата звернення: 14.12.2013). — Назва з екрана.
2. Кондрашова, С.С. Інформаційні технології в управлінні [Текст]: Навч. посібник / С.С.Кондрашова . — К.: МАУП, 1998. — 560 с.
3. Отрут, Г.Б. Інформація й суспільство [Текст] / Г.Б.Отрут // Навколо світу. — 2004. — № 2. — С.23—26.

УДК 657

Іванна Ващук
Коледж технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Найактуальніша проблема в економічному та соціальному житті України на сьогодні є питання розвитку податкової політики. Це зумовлено новими явищами в економіці України, її спрямуванням на перехід до ринкових відносин, де управління господарчими процесами вимагає активного використання інструментів фінансового механізму, які включають податки. Податкова політика України має бути спрямована на розширення бази оподаткування, запровадження системи економічних заходів з метою детінізації української економіки та легалізації доходів юридичних та фізичних осіб.

У дослідженні вказаної проблеми, незважаючи на значні здобутки, низка питань щодо реформування податкової політики України вимагають досліджень і наукових розробок.

Податки, як і вся податкова система, є могутнім інструментом

управління економікою в умовах ринку. Серед важелів, за допомогою яких держава впливає на розвиток економіки, важливе місце належить податкам. Будь-яка держава широко використовує податкову політику як певний регулятор впливу на негативні явища ринку.

Податкова політика - це діяльність держави по встановленню, правовому регламентуванню та організації стягнення податків і зборів, метою якої є формування централізованих фінансових ресурсів держави в процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту.

Забезпечити вирішення двосидного завдання повинна податкова політика. З одного боку - це встановлення оптимальних податків, які не стримуватимуть розвиток підприємництва, а з іншого - забезпечення надходження до бюджету коштів, достатніх для задоволення державних потреб. Тому головним завданням податкової політики є встановлення балансу між двома чинниками, якими визначається потреба в податках: необхідністю фінансового забезпечення виконання державою притаманних їй функцій та вирішенням соціально-економічних завдань.

Державна податкова політика повинна будуватися з урахуванням суперечності інтересів платників податків і держави. Підприємець хоче сплатити якомога меншу суму податків, оскільки основною його метою є отримання прибутку, що є можливим як через збільшення обсягів виробництва, так і через зниження витрат на сплату податків та зборів. Держава, якій належать функції регулювання процесу суспільного виробництва в цілому, намагається шляхом застосування фіскальних інструментів перерозподілити прибуток, одержаний підприємцем і, за рахунок виділеної частки, досягти якомога повнішого забезпечення суспільних, в першу чергу - соціальних потреб.

Сучасна проблема розвитку податкової політики полягає у відсутності в Україні достатнього науково-практичного досвіду в стратегічному управлінні податковою політикою, і держава має йти шляхом експериментального пошуку кращих варіантів податкової системи, роблячи багато помилок. Головними напрямками податкової політики в Україні мають стати:

- створення умов для динамічного розвитку підприємств та галузей народного господарства;
- прискорення процесів формування реального власника в усіх

галузях національної економіки;

- розширення сфери малого бізнесу;
- підвищення добробуту населення за рахунок соціальної спрямованості бюджетних видатків;
- оптимізація співвідношення між фінансовими ресурсами, мобілізованими до бюджетів різних рівнів, і грошовими засобами, що залишаються в розпорядженні юридичних та фізичних осіб;
- посилення ролі прямих податків, зокрема податку на прибуток, податок на власність, на використовувані ресурси і скорочення непрямих податків, передусім універсальних акцизів;
- підвищення ролі місцевих податків; застосування економічних важелів для обмеження товарообмінних операцій.

Однак, в сучасних умовах є багато недоліків щодо реалізації цих напрямів. Це: - значна складність та суперечливість податкової системи;

- фіскальна спрямованість податкової системи і недостатня орієнтація регулюючої функції на стале економічне зростання;
- складна, неоднорідна та нестабільна нормативно-правова база оподаткування, а також неузгодженість та суперечливість окремих законодавчих норм;
- витрати на адміністрування окремих податків є значними порівняно з доходами бюджету, що формуються за рахунок їх справляння;
- значна нерівномірність розподілу податкового тягаря через наявність великої кількості податкових пільг та існування різноманітних схем ухилення від сплати податків;
- непрозорість податкового регулювання; діяльність Міністерства Фінансів, Державної фіскальної служби, Держ митної служби щодо реалізації державної податкової політики є недостатньо узгодженою і ефективною внаслідок недосконалого правового регулювання їх взаємовідносин; корумпованість і каральний зміст податкових відносин.

Дані недоліки призводять до таких проблем у системі оподаткування України, як: податкова заборгованість платників перед бюджетом і державними цільовими фондами; бюджетна заборгованість з відшкодування ПДВ; ухилення від оподаткування; нерівномірне податкове навантаження, найбільша частка якого покладена на законслухняних платників.

Крім того, велика кількість податків та численних бюджетних і позабюджетних фондів цільового призначення істотно ускладнює сплату податків і зборів, контроль за їх сплатою та форми звітності. Така громіздка система створює значні незручності безпосередньо для платників податків. Численні зміни та поправки до податкових законів не дають можливості підприємствам нормально функціонувати, впроваджувати нові технології та випускати конкурентоспроможну продукцію.

Також ще одною проблемою реалізації напрямів податкової політики є існуючі негативні риси чинного законодавства, а саме: велика чисельність нормативних документів та невідповідність законів та підзаконних актів, які регулюють податкові відносини; нестабільність податкового законодавства, а саме численні зміни та поправки до існуючих законів; відсутність регулюючої функції та зосередження на фіскальній ролі податків; наявність законів, які належать до інших галузей права, але зачіпають питання регулювання податкових відносин; відсутність достатніх правових гарантій для учасників податкових відносин.

Враховуючі усі визначені недоліки, зрозуміло, що необхідне реформування податкової політики, а саме перетворення її з суто фіскального інструменту на ефективний засіб соціально-економічної стратегії держави. Податкова система має стимулювати інноваційну та інвестиційну діяльність, що потребує зменшення податкового тиску, посилення захисту платників податків, максимальне спрощення процедури оподаткування.

Удосконалення напрямів податкової політики необхідно проводити через послаблення податкового тиску щодо тих, хто платить податки та інвестує кошти у виробництво. Для цього необхідно насамперед знизити кількість податків, тому що наше податкове законодавство цим переобтяжене. З другого боку - необхідно полегшити податковий тиск.

Таким чином, виникає необхідність удосконалення податкової політики України за такими напрямами: детінізація економіки та боротьба з корупцією в системі адміністрування податків шляхом посилення кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків та корупцію у системі держаних органів влади; реформування спрощеної системи оподаткування.

Основними завданнями вдосконалення податкової політики в

Україні мають бути: формування нового інституційного середовища оподаткування, сприятливого для реалізації принципу рівності всіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації, формування відповідального ставлення платників до виконання своїх податкових зобов'язань; забезпечення більш рівномірного розподілу податкового тягаря між платниками податків; демократизація податкової служби України, а саме зміна ідеології її функціонування у роботі з платниками та міжнародними партнерами. Саме завдяки вирішенню цих завдань можна досягти значного поліпшення стану податкової галузі в Україні.

УДК 657

Іванна Ващук

Коледж технологій, бізнесу та права

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ МАСОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В ЕКОНОМІЧНОМУ АНАЛІЗІ

Теорія масового обслуговування на основі теорії ймовірностей досліджує математичні методи кількісної оцінки процесів масового обслуговування. Всім завданням, пов'язаним з масовим обслуговуванням, притаманний випадковий характер явищ, що досліджуються. Кількість вимог на обслуговування і часові інтервали між їх надходженням мають випадковий характер, проте в сукупності підпорядковуються статистичному закону великих чисел.

Теорія масового обслуговування розглядає імовірнісні моделі реальних систем обслуговування і використовується для мінімізації витрат у сферах обслуговування, виробництва, торгівлі. При цьому враховуються три фактори:

- 1) частота зміни кількості клієнтів або вимог;
- 2) імовірність значного попиту покупців;
- 3) спосіб визначення витрат очікування і покращення обслуговування.

Теорія масового обслуговування використовується з наступним їх задоволенням. На практиці це може бути надходження сировини, матеріалів, напівфабрикатів, виробів на склад і їх видача зі складу

тощо.

Основними елементами теорії масового обслуговування є джерела вимог, їх вхідний і вихідний потоки, канали обслуговування.

Виконання вимог в системі продовжується деякий точно невизначений період часу, після чого канал, що звільнився, знову готовий до прийняття вимог. Якщо в системі допускається формування черги вимог, які надійшли у момент, коли всі канали зайняті, вони стають у чергу і чекають звільнення зайнятих каналів. За наявності одного каналу обслуговування система масового обслуговування називається одноканальною, а якщо їх декілька – багатоканальною.

Якщо джерела вимог включені до системи, вона називається замкненою, в протилежному випадку – розімкненою.

Залежно від допустимості і характеру формування черги розрізняють системи обслуговування з відмовами, з обмеженою чергою і змішаного типу.

Система обслуговування з відмовами має місце за умови неможливості формування черги. Вимога, яка прийшла в момент коли всі канали зайняті, отримує відмову і не буде задоволена. Прикладами таких систем є автоматичні телефонні станції, поточні лінії тощо.

Система масового обслуговування з необмеженою чергою є структурою, у якій дозволяються черга необмеженої довжини. У такій системі вимоги, які надійшли, будуть задоволені, хоча час очікування може бути досить тривалим.

У системі масового обслуговування змішаного типу можливі різні обмеження, наприклад, на максимальну довжину черги, час перебування вимог в черзі тощо.

У системі з обмеженою чергою вимога отримує відмову, якщо проходить в момент, коли всі місця в черзі зайняті. Вимога, що потрапила до черги, обов'язково обслуговується. У системі масового обслуговування з обмеженим часом перебування в черзі вимога стає в чергу і очікує деякий час. Якщо вона протягом перебування в черзі не потрапить до каналу обслуговування, то дана вимога звільняє чергу. Такий варіант обслуговування застосовується для моделювання вхідного контролю заготовок.

Якщо декілька систем з'єднати послідовно, таким чином, щоб вимоги, що задоволені в одній системі, переходили до наступної, виникає багатофазна система масового обслуговування, в

протилежному випадку – система однофазна.

Робота систем масового обслуговування ускладнюється тим, що вимоги надходять не регулярно, а через випадкові проміжки. Це призводить до того, що в окремі інтервали часу система діє з перевантаженням, а в інші – недовантажена або навіть повністю простоює.

Основне завдання теорії масового обслуговування – виявити залежність показників ефективності системи від характеру вхідного потоку, дисципліни й обмеження черги, кількості, продуктивності та умов функціонування каналів для наступної її оптимізації. У якості критерію оптимальності можуть застосовуватись такі умови: максимум прибутку від експлуатації системи; мінімум сумарних втрат, пов'язаних з простоєм каналів; мінімум вимог в черзі і виходів вимог, які не обслуговувались; задана пропускна здатність тощо.

УДК 339.924

**Олександр Ващук,
Владислав Іщенко**

Науковий керівник: **Олена Баула**
Луцький національний технічний університет

СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Сучасний міграційний простір України характеризується, передусім, високою міграційною активністю населення, що полягає в значному його впливі за межі держави на постійне проживання до інших країн, а також у високій інтенсивності і стрімкому зростанні масових трудових поїздок українських громадян за кордон та необхідністю їхнього надійного соціального захисту. Така ситуація вимагає від держави пошуку шляхів розв'язання проблеми розробки і реалізації механізму регулювання міжнародної міграції робочої сили в Україні. Більшість країн світу з розвиненою економікою поряд з лібералізацією зовнішньої торгівлі, здійснюють активні заходи щодо обмеження руху робочої сили. При цьому враховується, що позитивні економічні ефекти міграції можуть супроводжуватися істотними негативними ефектами. Один із них - фінансовий тягар, який

іммігранти покладають на бюджет розвинених країн. Особливо чітко це проявляється, коли розвинені країни близько розташовані або навіть межують з менш розвиненими. Типовим прикладом є, з одного боку, США, Мексика і країни Карибського басейну, з іншого боку - Франція, Німеччина і Туреччина. Таке близьке сусідство призводить до зростання числа не тільки легальних, але й нелегальних іммігрантів, які потребують фінансових витрат для матеріальної підтримки або для депортації. Згідно оцінок, в США постійно знаходиться біля 4 млн., а в Західній Європі – біля 3 млн. нелегальних іммігрантів [3]. Трудова міграція набула таких негативних рис як численні випадки дискримінації, відсутність соціального і правового захисту і медичної страховки українських громадян які працюють за кордоном. Існують численні факти торгівлі людьми, примусової важкої праці жінок і дітей. Необхідність розв'язання проблем, пов'язаних з міжнародною міграцією робочої сили, призвели до створення широкої системи державного і міждержавного регулювання.

Розбудовуючи свою державну міграційну політику Україна виходить із загальноприйнятих міжнародних норм про права людини, насамперед прав на вільне пересування і вибір місця проживання. Однак декларування права на вільне пересування і вибір місця проживання без створення відповідних умов само по собі не має ніякої цінності. Згідно Концепції державної міграційної політики основною метою її проведення в Україні є покращення умов відтворення населення [2]. Основні завдання держави у зазначеному напрямку полягають, передусім, в прискоренні адаптації населення до ринкових вимог із врахуванням європейських та євразійських інтеграційних процесів розвитку інфраструктури ринку праці, підготовки праці. Крім того важливим завданням держави є удосконалення структури зайнятості та оптимізації структури робочих місць, створення раціональних цільових програм з точки зору їх впливу на умови зайнятості у галузі і регіонах [1]. Це передбачає оптимізацію міграційних процесів і мінімізацію міграційних втрат (перехід сучасного стихійного процесу інтеграції України в світовий ринок праці на врегульовану основу).

Отже, сьогодні свобода пересування стала загальним міжнародно-правовим стандартом регулювання міжнародної міграції робочої сили, одним із фундаментальних правових принципів.

Міграційна політика та законодавство України останнім часом були удосконалені. Разом з тим, як свідчить хронологія змін, це відбулося не стільки завдяки усвідомленню владою та суспільством значення міграційних процесів для розвитку країни, скільки внаслідок реалізації Плану дій з лібералізації візового режиму, наданого Україні ЄС у 2010 р. Водночас усвідомлення необхідності розробки та впровадження активної політики в сфері міграції поступово зростає, що головним чином відбувається під тиском громадянського суспільства, передусім організації мігрантів.

1. Міграційна політика в Україні: формування, зміст, відповідність сучасним вимогам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files//publications/Policy_Briefing_Series/PB_01_migration_2013_ukr.pdf.
2. Указ Президента України «Про Концепцію державної міграційної політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/622/2011>.
3. Формування системи міграційної політики в контексті національних інтересів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3167/>.

УДК 336.76

Олеся Вердус

Науковий керівник: **Анжела Ніколаєва**
Луцький національний технічний університет

РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ринок цінних паперів (фондовий ринок) є однією з найважливіших частин економіки будь-якої країни, в тому числі і України, адже він залучає величезну кількість суб'єктів, зокрема інвесторів, емітентів, посередників. Крім того, ринок цінних паперів має всі властивості ринкової системи і одним із найбільших сегментів монетарного сектора, на якому здійснюється розподіл і перерозподіл фінансових ресурсів, які спрямовуються в реальний сектор економіки.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» ринок цінних паперів (фондовий ринок) – це сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів). Через фондовий ринок відбувається залучення

тимчасово вільних фінансових ресурсів одних економічних суб'єктів і надання їх в платне строкове користування іншим суб'єктам.

Ринок цінних паперів в Україні почав своє становлення в 1991 році з прийняттям Закону України «Про цінні папери і фондову біржу» (актуалізований Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок»). Тоді Україна на законодавчому рівні отримала інструменти та професійних учасників ринку цінних паперів, які брали активну участь у створенні вітчизняного фінансового сектора економіки. В Україні перші біржі стали з'являтися на початку 90-х років, вони носили хаотичний характер і служили швидше інструментом обміну товарами, ніж реальним фондовим майданчиком, вони не виконують властиві їм функції щодо залучення, перерозподілу капіталу та його спрямування в реальну економіку. Перші цінні папери: ваучери, векселі, купони і т. д. використовувалися в різних кримінальних схемах по захопленню підприємств, відходу від податків і відмивання грошей. Інвестиційні фонди були більше схожі на піраміди, ніж вони, по суті, й були.

На даний момент в Україні функціонує 10 фондових бірж. Згідно з даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, за підсумками січня-листопада 2013 року найбільшою фондовою біржею України за загальним обсягом торгів є ПАТ Фондова біржа «Перспектива» з оборотом 289,2 млрд. грн. (частка на вітчизняному біржовому ринку склала 67,7 %), на другому місці ПАТ Фондова біржа «ПФТС» – 102,4 млрд. грн. (24,0 %), третє місце посідає ПАТ «Українська біржа» – 10,3 млрд. грн. (2,4 %).

За останніми наявними даними НКЦПФР частка операцій з цінними паперами, які вільно обертаються на фондовому ринку, не перевищує 10,42% від їх загального обороту. Протягом січня – грудня 2013р. Комісією зареєстровано 218 випусків акцій на суму 64,54 млрд. грн. У порівнянні з аналогічним періодом 2012 року обсяг зареєстрованих випусків акцій збільшився на 48,70 млрд. грн.

На ринку цінних паперів існують такі нагальні проблеми: надмірна кількість фондових бірж (окремі біржі здійснюють операції нерегулярно і в незначних обсягах); фондовий ринок не приносить прибутку торговцям, що нівелює їх зацікавленість, знижує ліквідність ринку; обмежена кількість ліквідних та інвестиційно привабливих фінансових інструментів, відсутність ліквідних цінних паперів публічних акціонерних компаній; низький ступінь використання

похідних цінних паперів; недостовірність інформації щодо загального обсягу торгів на біржовому ринку, що не сприяє прозорості й відкритості ринку, а отже, й знижує довіру до вітчизняних цінних паперів; незадовільний рівень інформованості населення про діяльність фондового ринку, що призводить до незначної активності фізичних осіб на фондовій біржі; недостатнє законодавче регулювання ціноутворення. Для вирішення проблемних питань необхідно:

1. Збільшити капіталізацію, ліквідність та прозорість фондового ринку.

2. Вдосконалити ринкову інфраструктуру і забезпечити її надійне і ефективне функціонування.

3. Вдосконалити технології торгівлі, розвиток інтернет-технологій, впровадити нові торговельні систем та платформи.

3. Удосконалити механізм державного регулювання, нагляду на фондовому ринку та захисту прав інвесторів.

4. Стимулювати подальший розвиток фондового ринку України.

Таким чином, ринок цінних паперів України має велику потенційну силу. Для ефективного подальшого його функціонування потрібно врахувати всі недоліки і прогалини, щоб в майбутньому вийти на гідний рівень.

УДК 339.92

Юлія Галазюк

Науковий керівник: **Олена Лютак**

Луцький національний технічний університет

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В СИСТЕМІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Сьогодні концепція розвитку прикордонних регіонів Європи, розглядається крізь призму транскордонного співробітництва. Саме тому, регіональний розвиток визначається здатністю до мобілізації та ефективного використання існуючого потенціалу прикордонних регіонів і територій, а також до оптимального поєднання можливостей та ресурсів прикордонних регіонів і територій двох або більше країн, що межують, з метою розв'язання спільних проблем та вирішення завдань просторового розвитку в межах транскордонних регіонів.

Україна – держава з високою питомою вагою прикордонних територій. За сучасних умов розвитку інтеграційних процесів України транскордонне співробітництво має можливість прискорювати процеси вирівнювання якості життя населення прикордонних територій до середньоєвропейського та сприяти досягненню вільного руху товарів, людей і капіталів через кордон. Воно також сприяє мобілізації місцевих ресурсів та підвищення ефективності їх використання, робить можливим об'єднувати зусилля для вирішення спільних проблем у транскордонному регіоні.

Основою транскордонного співробітництва є процес створення зв'язків та договірних відносин на прикордонних територіях з вирішення спільних проблем.

Розвиток потенційних можливостей по обидві сторони кордону на просторах Європи призводить до того, що транскордонне співробітництво стає неминучим. Забезпечення швидкого та найбільш результативного залучення прикордонного регіону до транскордонної співпраці можливе лише при наявності організаційно–економічного механізму регулювання співробітництва, дія якого можлива в рамках регіональної політики розвитку транскордонного співробітництва і чіткого визначення об'єктів впливу. Транскордонне співробітництво сприяє досягненню чотирьох свобод – вільного руху людей, товарів, послуг, капіталів, розширює можливості отримання благ за рахунок діяльності транскордонних ринків, прискорює формування громадянського демократичного суспільства і, таким чином, в цілому сприяє підвищенню якості життя мешканців прикордонних регіонів.

Одним із основних об'єктів політики транскордонного співробітництва має бути кордон і система забезпечення доступу до прикордонного регіону та пропускних пунктів через кордон. Слід відмітити, для України повинна бути врахована специфіка щодо кордону, яка пов'язана з різницею кордонів на Заході й Сході країни та менталітетом населення прикордонних територій.

Транскордонне співробітництво має стосуватися всіх сфер життєдіяльності населення і політика повинна формуватися так, щоб були задіяні всі соціальні групи населення та адміністративні органи. Тому транскордонна співпраця в контексті регіональної політики має бути спрямована на розвиток людських ресурсів, громадянської ініціативи та впровадження загальноєвропейських цінностей.

Транскордонну співпрацю можна реалізувати на чотирьох

рівнях: міжнародному, державному, регіональному, місцевому.

Транскордонне співробітництво спрямоване на подолання негативних аспектів існування кордонів та наслідків їх використання і має на меті покращення умов життя населення. Основних цілей транскордонної співпраці є: подолання існуючих стереотипів та упереджень по обидві сторони кордону; усунення політичних та адміністративних бар'єрів між сусідніми народами; створення господарської, соціальної та культурної інфраструктури за умови формування спільних органів, господарюючих суб'єктів тощо.

Отже, у транскордонному співробітництві, яке стає неминучим, оскільки служить втіленню у життя принципів міжнародного права в чітко визначеному регіональному аспекті, необхідно вбачати елемент просторового розвитку, поглиблення участі у якому повинно розглядатися як засіб закладення підґрунтя сталого розвитку вздовж кордону держави.

УДК 657

Микола Ганаєв

Науковий керівник: **Оксана Урбан**

Луцький національний технічний університет

СИСТЕМА РИНКОВОГО ПОПИТУ І ПРИНЦИПИ ЙОГО ФОРМУВАННЯ

Досвід країн, у яких функціонує ринкова економіка, свідчить, що вона являє собою механізм, який працює ефективно. Важливими елементами ринкової економіки є попит і пропозиція.

Проста модель попиту і пропозиції, на думку шведського економіста К. Еклунда, існує майже 200 років, а її більш розвинута форма протягом останніх 100 років є ядром політичної економії. Проста модель відображає поведінку покупця і продавця, співвідношення попиту і пропозиції та динаміку цін під час купівлі-продажу одиниці будь-якого товару. Попит на товар залежить від багатьох факторів. Так, К. Еклунд, розглядаючи попит покупців на сорочки, називає такі основні фактори: 1) величина їх доходу; 2) кількість сорочок, яку вони вважають за необхідне мати; 3) наявність у них відповідного одягу (джермperi, жилети та ін.), який можна

використати замість сорочок; 4) ціни на ці товари (дешевші чи дорожчі вони за сорочки); 5) смак і мода; 6) ціни подібних сорочок.

Отже, між ціною і величиною попиту існує обернена залежність. Про дію цього закону свідчить, по-перше, те, що низькі ціни посилюють у споживачів бажання купувати товари, практика «розпродажу» товарів за зниженими цінами. По-друге, оскільки споживання підлягає дії принципу знижувальної граничної корисності (покупець товару отримує менше задоволення або корисності від кожної наступної одиниці продукції), то споживачі купують додаткові одиниці продукту лише за умови, що його ціна знижується. По-третє, підтвердженням цього є ефект доходу і ефект заміщення. Ефект доходу вказує на те, що за нижчої ціни товару споживач може купити його, не відмовляючи собі у придбанні інших альтернативних товарів. Ефект заміщення виражається в тому, що за нижчої ціни споживач хоче придбати дешевий товар замість аналогічних, які стали відносно дорожчими. Водночас у світовій практиці трапляються випадки, коли попит на окремий товар протягом тривалого проміжку часу зростає, а ціни істотно не змінювалися.

Зміна ціни якого-небудь товару впливає на обсяг попиту через ефект заміни і ефект доходу. Ефект доходу виникає, оскільки зміну ціни даного товару збільшує (при зниженні ціни) або зменшує (при підвищенні ціни) реальний дохід, або купівельну спроможність, споживача. Ефект заміни виникає в результаті відносної зміни цін. Ефект заміни сприяє зростанню споживання щодо товару, що подешевшав, тоді як ефект доходу може стимулювати і збільшення, і скорочення споживання товару або бути нейтральним. Для того, щоб визначити ефект заміни, потрібний елімінувати вплив ефекту доходу.

Або, навпаки, щоб визначити ефект доходу, потрібно елімінувати ефект заміни. Отже, збільшення попиту на продукт Х може бути викликане наступними причинами: сприятливими змінами в смаках споживачів; збільшенням кількості споживачів на ринку; зростанням доходу, якщо продукт Х є нормальним товаром; зменшенням доходу, якщо продукт Х є товаром нижчої категорії; ростом ціни на взаємозамінний товар; зменшенням ціни на взаємопов'язаний товар; очікуванням підвищення ціни на товар Х очікуванням підвищення доходів. Причинами ж зменшення попиту на товар Х можуть бути: несприятливі зміни у смаках покупців; зменшення кількості споживачів даного товару; зниження доходу,

якщо продукт Х є нормальним товаром; ріст доходу, якщо продукт Х є нижчої категорії; зниження ціни на взаємозамінний продукт; підвищення ціни на взаємопов'язаний товар; очікування зменшення ціни на продукт Х очікування зниження доходу споживача.

УДК 657

Ольга Гапончук

Коледж технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

НАДМІРНЕ ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ В УКРАЇНІ ТА ПРІОРИТЕТНІ ШЛЯХИ ЙОГО ЗНИЖЕННЯ У 2015 РОЦІ

Узагальнювальним показником, що характеризує податкову систему в цілому, є показник обтяжливості. Так, за обтяжливістю для ведення бізнесу українська податкова система вже кілька років поспіль посідає передостаннє місце серед усіх податкових систем світу, поступаючись лише білоруській. Сукупне податкове навантаження в нашій державі майже вдвічі перевищує цей показник для групи країн, до яких належить Україна за рівнем ВВП на особу населення, та дискримінує власних товаровиробників порівняно з іноземними конкурентами. Втім, обтяжливість податкової системи України визначається не так величиною податкових ставок, як складністю й нестабільністю вітчизняної системи податкового законодавства. Податкова система України переобтяжена численними дрібними податками, витрати на облік, контроль і адміністрування яких перевищують надходження від їх сплати.

Велика кількість податкових платежів та витрати часу на їх оформлення і сплату, безперечно, стримують розвиток підприємницької активності, а отже, й конкуренції на ринках товарів і послуг.

Методи обчислення податків встановлено у законодавчих актах та обумовлено в інструкціях Державної податкової адміністрації України, але часто надто складні алгоритми обчислення податків перетворюються на широке поле для помилок і зловживань як з боку платників, так і з боку податківців.

Крім того, усе більшого визнання та підтвердження набуває

думка про те, що висока частка податків у ВВП – це небезпека для економічного зростання.

В Україні набула поширення практика, коли тягар податкового тиску перекладається на ті підприємства, які працюють легально і доволі прибутково. Це спонукає керівників таких компаній шукати шляхи отримання податкових пільг, замість того щоб підвищувати ефективність своїх підприємств. В результаті пільгами користувались підприємства й галузі, що спроможні вийти із кризи й розвиватися й без довгострокового пільгового режиму оподаткування та які не є основою підвищення конкурентоспроможності національної економіки. А ринково орієнтовані підприємства, що потребують фінансової підтримки для освоєння нових ринків, технологій, продуктів, навпаки, змушені платити більшу частину податків. Таким чином пільги стимулюють розвиток тіньової економіки, масштаби якої, за оцінками експертів, становлять в Україні 40-50 % від обсягу реального ВВП.

Якщо розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.04.2014 № 385-р "Про Основні напрями бюджетної політики на 2015 рік" буде успішно виконуватись, то вдасться досягнути зниження рівня податкового навантаження.

Пріоритетним завданням на 2015 рік визначено прийняття нового Податкового кодексу України, який передбачатиме, зокрема:

- скорочення кількості податків і зборів;
- максимальне сприяння розвитку внутрішнього виробництва шляхом зниження податкового (соціального) навантаження на фактори виробництва;
- мінімізацію ризиків ухилення від сплати податків;
- спрощення адміністрування податків;
- удосконалення спеціальних режимів оподаткування для сільськогосподарських підприємств;
- удосконалення механізмів протидії ухиленню від сплати податків і зменшенню податкових зобов'язань, а також механізмів здійснення контролю за трансфертним ціноутворенням;
- зміна ставок оподаткування, визначених в абсолютних значеннях, з урахуванням індексів споживчих цін, індексів цін виробників промислової продукції щодо деяких податків і зборів;
- встановлення об'єктивних критеріїв і вимог щодо надання

податкових та митних пільг;

- адаптація податкового та митного законодавства України до законодавства Європейського Союзу;
- підписання конвенцій про уникнення подвійного оподаткування з іншими державами;
- підвищення рівня оподаткування митними платежами.

УДК 657

Ольга Глодік

Коледж технологій бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки

ГЛОБАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ

Глобальні економічні проблеми впливають на всі сфери життя, зачіпаючи в тій чи іншій мірі, всі без винятку держави світу. Наслідки яких призводять до кризових явищ, як в економіці, так і в інших сферах життєдіяльності людства (демографія, проблема голоду, екологічна, енергетична та сировинна кризи, політична нестабільність та інше) - можуть бути справді катастрофічними.

Всі глобальні проблеми тісно взаємопов'язані одна з одною і безпосередньо впливають на економіку.

На розвиток сучасного світового господарства значний вплив мають цілий ряд глобальних проблем, які породжені самим типом сучасної цивілізації, характером продуктивних сил, схильних взаємодії і взаємопроникнення, що найбільш яскраво проявляється вже з початку 90-х років. Їх можливе рішення залежить від об'єднання зусиль всього людства.

Для знаходження правильного шляху виходу з проблемних ситуацій необхідно глибоко проаналізувати всю систему взаємозалежних явищ, зрозуміти причини виникнення проблем та, яке місце вони займають в еволюціонуванні системи, в який напрямок підштовхують її розвиток. Тільки тоді можна вибрати правильну стратегію по вирішенню проблем та одночасного переходу системи всесвітньої економіки на новий еволюційний рівень.

Глобальні проблеми об'єднує насамперед їх загальний,

універсальний характер, вони все більшою мірою проникають в систему міжнародних економічних відносин, стають їх невід'ємним елементом.

Існує кілька груп таких проблем:

Екологічна. Пов'язана з проблемою викидів CO₂ в атмосферу, із забрудненням ґрунтів продуктами діяльності людини, із забрудненням світового океану викидами шкідливих речовин в наслідок аварій морського транспорту, нафтових платформ і діяльності людини в прибережних зонах;

Продовольча проблема, що охоплює все більше країн, пов'язана з постійно зростаючою кількістю бідного населення, а також концентрацією світового капіталу в руках меншості. Продовольча проблема тісно пов'язана з демографічною проблемою;

Проблема забезпечення людства енергетичними і сировинними ресурсами. Питання про терміни забезпечення ресурсами і постійно зростаюча залежність світової економіки від не відновлюваних ресурсів. Відповідно виникає проблема цін на сировину, яка пов'язана з питаннями екології, особливо в галузі видобутку;

Демографічна проблема, яка особливо загострилася у зв'язку з вимушеною міграцією великих мас людей через військові конфлікти і зростаючою урбанізацією в різних частинах світу, а також внаслідок перенаселення і заміщення населення в певних регіонах.

Всі ці проблеми взаємопов'язані і, відповідно, вимагають комплексного підходу до їх вирішення.

Для вирішення глобальних економічних проблем необхідно виділити передумови, що б визначили їх пріоритетність.

По-перше, для вирішення всіх проблем необхідні певні умови для розвитку мирної економіки. В цьому сенсі зменшення військових витрат є важливою передумовою. Наприклад, щорічно на озброєння витрачається майже 1 трлн. дол. Вченими підраховано, що якщо кожна держава скоротить військові витрати на 100 дол на рік, суми, отримані в результаті вистачить на те, що б прогодувати всіх голодуючих світу протягом декількох років.

По-друге, необхідно розробити глобальну економічну і політичну стратегії, які включали б наступні елементи:

Збільшення допомоги для країн, що розвиваються і збільшення співпраці з ними;

Проведення більш інтенсивної політики щодо зменшення тягаря

заборгованості менш розвинених країн;

Розробка єдиних екологічних стандартів (таких, як Кіотський протокол) і обов'язкове їх дотримання всіма державами з переліком санкцій у разі недотримання;

Розробка єдиних правових норм в галузі розробки, видобування та перевезень енерго- та інших видів ресурсів (у тому числі продовольчих, людських і т.д.);

Оптимізація торгової політики з метою підтримки найбільш вразливих країн і областей господарства;

Більш інтенсивна і реальна підтримка відповідних міжурядових та неурядових організацій, не тільки у вигляді декларацій, а й у вигляді реальних дій (таких організацій, як ВООЗ, Червоний хрест, Всесвітній фонд продовольства та ін.)

УДК 657

Ольга Голюк

Науковий керівник: **Алла Тендюк**

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОГО МАРКЕТИНГУ

Управління діяльністю комерційного банку на сучасному етапі ринкових перетворень в Україні вимагає пошуку нетрадиційних підходів і нових поглядів. Одним з них є впровадження маркетингу, який дозволяє оперативно реагувати на ринкові зміни за допомогою розробки і здійснення конкретних заходів щодо вивчення і розвитку ринку, підготовки альтернативних та гнучких рішень і, зрештою, як вважає Е. Уткін, досягти кінцевої мети діяльності – забезпечити прибуткове і довгострокове функціонування банку.

До основних напрямів маркетингової діяльності в банку належать такі:

– *дослідження ринку* (моніторинг ринку банківських продуктів, збір інформації про конкурентів, дослідження споживацької аудиторії);

– *маркетингове планування* (вибір напрямів позиціонування банку та формування стратегії досягнення конкурентних переваг за допомогою дійового інструментарію маркетингу);

– *розробка комплексу маркетингу* (формування стратегічних політик маркетингу - продуктової, цінової, дистрибуційної та комунікаційної);

– *реалізація складових комплексу маркетингу* (залежно від організаційної структури банку та системи лінійно-функціональних відносин усередині банку попередньо розроблений комплекс маркетингу може бути реалізований або самостійно відділом маркетингу, або з участю інших структурних підрозділів);

– *маркетинговий контроль* (здійснюється контроль щодо ефективності комплексу маркетингу та досягнутих завдяки ньому стратегічних і поточних цілей та завдань банку).

Дуже важливим аспектом банківського маркетингу є виявлення потенційних клієнтів банку. У сучасних умовах, коли зростає роль соціального чинника, банківський маркетинг все частіше починають трактувати як поєднання конкретних технічних прийомів з проведенням цілеспрямованої соціальної політики та впровадженням нового мислення банківського службовця. В основі нового підходу лежить принцип „все для клієнта”. Банк несе повну відповідальність за клієнта, за отримання останнім обумовленого прибутку. Черговість пріоритетів така – в першу чергу прибуток клієнта, а після цього інтерес банку. Орієнтація комерційного банку на клієнта є головним чинником, який приводить до успіху. Клієнт завжди має рацію. Це справжня сучасна філософія поведінки банку.

На сьогодні маркетинг і новітні технології стали основними ресурсами інтенсифікації діяльності банків. Багато банків розширюють спектр каналів розподілу послуг за рахунок телекомунікаційних можливостей, у першу чергу – глобальної мережі Інтернет. Спектр комерційного застосування цієї мережі зростає. Специфіка інтерактивного маркетингу полягає в тому, що активним елементом комунікації є споживач. Саме він веде пошук за назвою фірми або за найменуванням продукції. Тому однією з основних проблем маркетингу стає формування престижного іміджу, тобто можливість переконати споживача надати перевагу запропонованому продуктові.

Нововведенням у системі маркетингу є „прямий маркетинг” – програма, що практикується у великих західних банках. Під прямим маркетингом розуміється таке проведення контактів з клієнтами, за якого рішення про одержання банківської послуги приймається одразу

ж. Клієнту пропонується вчинити негайну дію: послати поштою купон, набрати номер телефону, дати розпорядження по рахунку тощо. Прямий маркетинг використовує пошту, пресу, кабельне телебачення, радіотелефон, телекомунікаційні мережі. Його ще часто називають медіа-маркетинг, маркетинг що використовує засоби масової інформації та комунікації. Головна мети цих програм – повідомити перспективному клієнтові повну інформацію про продукт і спонукати його до негайної дії.

Реалізація маркетингової діяльності банку здійснюється шляхом впливу на елементи комплексу маркетингу: продукт, ціну, доведення до клієнта, просування продукту. Таким чином, банківський маркетинг орієнтований на формування стратегії ринкової діяльності, спрямованої на досягнення комерційного успіху. В умовах конкуренції найкращі результати буде мати той, хто точніше врахує всі чинники взаємодії банку і клієнта, і в першу чергу — розмаїтість потреб клієнта.

УДК 658.016

**Викторія Горбач,
Марія Зусько,**
Полесский государственный университет

ПРЕДОТВРАЩЕНИЕ БАНКРОТСТВА КОМПАНИЙ ПУТЕМ РЕГУЛИРОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ РИСКОВ

Основной задачей деятельности современных предприятий является обеспечение собственной жизнедеятельности, а целями - рост, развитие и выживание. Осуществление этой деятельности связано непосредственно с рисками. В настоящее время значимую роль стали играть финансовые риски.

Рисками необходимо управлять с помощью предварительного исследования и анализа ситуации, формирования системы передовых воздействий через разные события, нацеленные на понижение вероятности наступления риска, удаление риска либо понижение цены риска.

Перед предпосылкой происхождения риска предполагается источник, вызывающий неопределенность результата. Таковыми

фатрами считаются: хозяйственная деятельность, недостаток информации о состоянии внешней среды и др. Основной задачей менеджера считается создание постоянной процедуры раскрытия причин риска с целью сужения круга причин, которые невозможно изначально определить.

Источниками потерь или выигрыша считаются следующие причины риска:

- экономическая,
- политическая,
- социальная непостоянность;
- возникновение новейших технологий, моральный износ товаров и оборудования и т. д.

Кроме того, риски можно подразделить на: внешние и внутренние по отношению к организации. Источником происхождения первых служит внешняя среда, на которую менеджер не может оказать влияния, однако может предугадать и учесть ее в собственной деятельности. Источником внутренних рисков, появляющихся в случае неэффективного управления, ошибочной маркетинговой политики, являются кадровые риски, связанные с профессиональным уровнем и чертами характера служащих организации и само предприятие.

Риск ликвидируется в случае осуществления события — фактора риска, в случае определения исхода такого действия, а еще в случае исчезновения источника риска. Значимая порция риска заключена во внутренней деятельности организации, особенно в системе принятия решений. Исследование, учет и управление внешним и внутренним рисками становятся одной из наиболее важных задач менеджеров организаций, рассчитывающих на удачное функционирование в условиях современного рынка.

Процесс своевременного управления рисками, включающий предвидение рисков, определение их потенциальных объемов и результатов, исследование и реализацию событий по предотвращению или минимизации связанных с ним утрат, подразумевает исследование любым предприятием своей стратегии управления рисками, чтобы вовремя и последовательно применять все способности развития организации на приемлемом и контролируемом уровне.

Эффективное управление рисками должно решать целый ряд проблем – от прогноза риска до его стоимостной оценки.

Итак, наличие рисков и неопределенности информации о финансовой среде просит качественно нового подхода к способам и формам подготовки управленческих решений в организациях с учетом прочности и правдивости финансовых объяснений. Наиболее важные задачи становления теории и способов управления в прогрессивной рыночной экономике настоятельно просят вести исследования в направлении создания моделей, наиболее правильно отображающих специфику объекта функционирования, в том числе, включающих в себя и составляющие неопределенности в деятельности организации, которое считается составляющей финансовой системы.

УДК 339

Юлія Горбенко
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ЛІЦЕНЗУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ З ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ

У сучасних умовах експортування важливу роль відіграє уміння вітчизняних підприємств виробляти і реалізовувати товари, які будуть відповідати вимогам світового ринку за якістю, ціною та рівнем сервісу. Дані особливості повинні контролюватися державою у вигляді надання ліцензій щодо зовнішньоекономічних операцій.

Основні ліцензування товарів на експорт висвітлені у працях українських учених, таких як Храмов В.О., Пальчук П.М., Михайлов В.С., Кулинич Р.О., Санахметова Н.О., Маляревський Ю.Д. та інші.

Процес ліцензування зовнішніх операцій передбачає комплекс дій органу виконавчої влади з надання дозволу на здійснення експортування товарів (робіт, послуг). Необхідність такого регулювання діяльності підприємств пояснюється підвищеними вимогами до них, особливістю відчуження певних видів товарів, неконтрольованим обігом, який може становити потенційну небезпеку для держави.

Ліцензії видаються найбільшим експортерам товарів, тобто виробникам чи торговим компаніям. У Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» існує декілька видів ліцензій, а саме:

відкрита (індивідуальна), разова (індивідуальна), генеральна, спеціальна та експортна (імпортна). Опрацювавши наукову літературу, можна надати наступну класифікацію основних видів ліцензій (рис. 1):

Стосовно кожного виду товару може встановлюватися лише один вид ліцензії. Крім того, на практиці часто використовують численні проміжні їх форми. Ліцензії видає компетентний орган державної влади, на підставі заявок експортера. Індивідуальна ліцензія упорядковує всі важливіші аспекти зовнішньоторговельної операції. У ній зазначається кількість товару, його вартість, країна походження, підприємство-експортер, а також зазначається термін дії ліцензії. В окремих випадках використовують відкриті (індивідуальні) ліцензії. Їх відмінність від звичайних полягає в тому, що підприємство може вивозити зазначений товар без обмеження в кількості. Але існує ймовірність відмови у видачі ліцензії, зокрема: невідповідність інформації або заявника згідно з поданими документами умов ліцензування. Слід зазначити, що індивідуальна ліцензія є жорсткою формою кількісних обмежень, тому її застосовують частіше, ніж генеральні чи автоматичні.

Рис. 1. Класифікація основних видів ліцензій

Індивідуальний ліцензійний порядок експорту товарів також поєднують з встановленням квот (контингентів) на їх вивезення. Рішення про застосування режиму ліцензування експорту товарів та встановлення квот приймається Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади з питань економічної політики з визначенням переліку конкретних товарів, експорт яких

підлягає ліцензуванню, періоду дії ліцензування та кількісних або інших обмежень щодо кожного товару.

Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» ліцензування експорту товарів запроваджується в Україні в разі порушення рівноваги товарів на внутрішньому ринку, забезпечення захисту життя, здоров'я людини, тварин або рослин, навколишнього природного середовища, експорту дорогоцінних металів, крім банківських, застосування заходів захисту вітчизняного товаровиробника, забезпечення захисту патентів, авторських прав, торгових марок, прав інтелектуальної власності, міжнародних договорів України, тощо.

Отже, ліцензування експортних операцій є досить важливим економічним аспектом для зовнішньоекономічної діяльності підприємств, адже даний процес дозволяє контролювати вивезення товарів за межі країни відповідно до чинного законодавства. Ліцензування товарів встановлює додаткові вимоги, які учасники експортних відносин мають виконувати з метою захисту публічних інтересів держави та суспільства.

УДК 657

Даценко Анна

Коледж технологій, бізнесу та права

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

За існуючих умов розвитку економіки України одним з найбільш суперечливих і складних питань є облік дебіторської заборгованості, що пов'язане з існуванням проблеми неплатежів. Для платників податків пріоритетом виступає задоволення власних потреб, а не виконання фінансових платіжних зобов'язань перед партнерами. Відсутність майнової відповідальності дає їм змогу ухилитись від взаєморозрахунків, а саме це призводить до поглиблення економічної кризи в країні та впливає на неврегульованість бюджетної системи.

Із-за неможливості уникнення дебіторської заборгованості, незалежно від причин її виникнення, перед підприємствами постає

завдання пошуку способів ефективного управління дебіторською заборгованістю, такі як вдосконалення бухгалтерського обліку, організація більш ефективної системи внутрішньогосподарського контролю, що визначає актуальність даної проблеми для вітчизняних підприємств. Варто зазначити, що вплив на процеси зростання дебіторської заборгованості здійснює політика підприємства у розрахунках з покупцями. Належна організація обліку дебіторської заборгованості сприяє ефективному управлінню її розмірами і термінами на підприємстві та посиленню контролю за своєчасним здійсненням розрахунків.

Сучасні умови господарювання потребують від керівництва українських підприємств вирішення певних облікових проблем. До основних відносяться такі:

- 1) необхідність змін будови реєстрів аналітичного та синтетичного обліку дебіторської заборгованості;
- 2) відсутня чітка схема деталізації та співвідношення різних видів дебіторської заборгованості у загальній їх структурі;
- 3) питання оплати дебіторської заборгованості залишається не дослідженим, є достатньо серйозним і потребує глибокого вивчення;
- 4) для прийняття зацікавленими особами адекватних та вчасних рішень щодо існуючої політики управління істотне значення мають актуальність і якість інформації про стан розрахунків з дебіторами, що формується на базі даних бухгалтерського обліку конкретних суб'єктів господарювання;
- 5) застосування закордонної методики аналізу дебіторської заборгованості є не завжди доцільним у наших умовах. Проте, використання вітчизняних методик не дає змоги однозначно оцінити стан дебіторської заборгованості, а також ступінь його впливу на фінансово-господарський стан підприємств, і тому виникає потреба в нових специфічних засобах аналізу дебіторської заборгованості, які б забезпечували отримання інформації комплексного характеру;
- 6) невизначеність обліку протермінованої і безнадійної заборгованості та її рефінансування;
- 7) впровадження ефективної системи внутрішнього контролю заборгованості.

Класифікація дебіторської заборгованості, яка запропонована діючим в Україні Планом рахунків є суперечливою і не задовольняє потреби користувачів при складанні фінансової звітності. Для

вирішення даної проблеми можна внести зміни до П(С)БО №10 “Дебіторська заборгованість” стосовно віднесення до поточних активів дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги.

Як висновок, слід відмітити, що саме політика управління дебіторською заборгованістю, яка становить частину загальної політики управління маркетингової політики підприємства, спрямованої на розширення обсягів реалізації продукції, визначає ефективність роботи підприємства. Подолати проблеми в обліку та контролі дебіторської заборгованості можна за допомогою створення резерву сумнівних боргів, моніторингу потенційних дебіторів, систематичного проведення інвентаризації розрахунків.

Сукупність таких заходів матиме позитивний вплив на ведення обліку та на удосконалення гармонізації обліку дебіторської заборгованості з податковим законодавством. Ефективна організація обліку дебіторської заборгованості на сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних із розрахункових операцій з дебіторами.

Аналіз проблем та пошук шляхів їх вирішення дасть можливість поліпшити систему обліку та звітності.

УДК 657

Максим Дербон

Коледж технологій, бізнесу та права

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ПЛАНУВАННЯ КАР’ЄРИ – ОДИН З НАПРЯМКІВ КАДРОВОЇ РОБОТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Кар’єра – це результат усвідомленої позиції і поведінки людини у сфері трудової діяльності, що пов’язаний з баченням працівником свого трудового майбутнього, шляхів професійного зростання та самореалізації. Планування і реалізація кар’єри передбачає виконання ряду конкретних задач:

- пов’язати цілі організації і цілі окремого працівника;
- планувати кар’єру конкретного працівника з урахуванням його специфічних потреб і виробничої ситуації;

- забезпечувати відкритість процесу управління кар'єрою;
- усувати «глухі кути», що перешкоджають подальшому розвитку працівника;
- вивчати кар'єрний потенціал працівників;
- формувати наочні і зрозумілі критерії службового зростання, що використовується в конкретних кар'єрних рішеннях;
- використовувати обґрунтовані оцінки кар'єрного потенціалу працівників з метою скорочення нереалістичних сподівань.

Планування і контроль ділової кар'єри полягає в тому, що з моменту працевлаштування в організацію і до моменту звільнення необхідно організувати послідовне переміщення працівника як по горизонталі, так і по вертикалі.

Працівник повинен знати не тільки свої перспективи на коротко- та довготерміновий періоди, але й повинен знати, яких показників йому необхідно досягнути, щоб розраховувати на кар'єрне зростання.

Задача менеджера з персоналу – ще в момент найму працівника змодельювати криву професійно-кар'єрного зростання працівника. Більшість людей комфортно відчують себе в стабільному середовищі, тому прогнозування кар'єрного зростання стає додатковим мотивуючим фактором.

Щоб планування кар'єри працівника дійсно сприяло зростанню ефективності його роботи, необхідно дотримуватися наступних умов:

1. Враховувати об'єктивні передумови кар'єрного зростання, тобто планувати кар'єру необхідно, приймаючи до уваги певні обмеження:

- верхня точка кар'єри – найвища посада, що існує в конкретній організації;
- довжина кар'єри – кількість позицій на шляху від нижньої до верхньої;
- показник рівня позиції – співвідношення кількості осіб, зайятих на наступному ієрархічному рівні, до кількості осіб, зайятих на тому ієрархічному рівні, на якому знаходиться працівник на даний момент;
- показник потенціальної мобільності – співвідношення кількості вакансій на наступному ієрархічному рівні до кількості осіб, зайятих на тому ієрархічному рівні, на якому знаходиться працівник.

2. Формувати кадровий резерв. Щоб забезпечити стабільне

управління підприємством, необхідно завчасно готувати працівників до просування на позиції, що вимагають певних компетенцій і прийняття на себе відповідальності. Кадровий резерв можливо формувати за наступними напрямками: функціональним (маркетинг, логістика, фінанси і т. п.) або ієрархічним (вища ланка, середня ланка). На підприємстві розробляється типовий план розвитку кар'єри, який потім адаптується під конкретного працівника.

3. Узгодити особисті цілі працівників і цілі підприємства. Оскільки кількість керівних посад на будь-якому підприємстві обмежена, необхідно надавати працівникам широкі можливості для горизонтального зростання (наприклад, робота в якості керівника проектної групи). Таким чином узгоджуються індивідуальні кар'єрні цілі і корпоративні цілі.

4. Враховувати індивідуальні особливості працівників. Перш ніж моделювати кар'єру, необхідно оцінювати особисті і професійні якості працівника.

5. Залучати працівників до процесу планування кар'єри.

6. Необхідно документувати результати процесу планування кар'єри. План кар'єри працівника повинен містити наступну інформацію:

- назву посад, які в майбутньому буде займати працівник;
- прогнозований термін перебування на кожній посаді;
- проект компенсаційного пакету для кожної посади;
- види і термін проходження додаткового навчання.

УДК 657

Марина Дибок

Науковий керівник: **Інна Бігдан**

Харківський державний університет харчування і торгівлі

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

В сучасних умовах економічної кризи особливо гостро постають питання управління фінансово-господарською діяльністю підприємств. Вітчизняні підприємства функціонують в мінливому правовому полі стосовно господарського, податкового, цивільного

законодавства, в умовах нових вимог до якості виробництва продукції, орієнтованої на європейські ринки. Посилення інфляційних процесів, нестабільність функціонування банківської сфери, падіння попиту населення на окремі групи товарів та послуг у зв'язку зі зниженням реальних доходів, з одного боку, та порушення умов договірних зобов'язань, невизначеність майбутніх доходів і витрат та перспектив подальшого розвитку, з другого боку, призводять до уповільнення ділової активності підприємств та збитковості їх діяльності. За даними Державної служби статистики України частка збиткових великих і середніх компаній за підсумками першого півріччя зросла з 43% за аналогічні місяці 2013 до 46%, а розмір їх збитків злетів в чотири рази - з 73,7 млрд. грн. (71,6 млрд. грн. без урахування Криму) до 290 млрд. грн. Це спонукає підприємства до пошуку шляхів раціонального використання наявних фінансових ресурсів та забезпечення фінансової рівноваги в поточному та майбутніх періодах.

Розробка раціональних управлінських рішень щодо формування та використання фінансових ресурсів підприємства можливі за умови функціонування ефективної аналітичної системи. Складовою цієї системи є аналітичний процес – сукупність аналітичних процедур (оцінка об'єкта, встановлення причин його зміни, визначення факторів впливу на зміну об'єкта та їх кількісне вимірювання, пошук резервів, розробка рекомендацій). Аналіз фінансового стану дозволяє оцінити стан, розміщення, використання фінансових ресурсів підприємства, встановити причин його погіршення за певний період, визначити вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на зміну показників фінансового стану, окреслити резерви підвищення стійкості фінансового стану та розробити рекомендації для керівництва підприємства щодо впровадження цих резервів в господарську діяльність.

Аналіз фінансового стану здійснюється з використанням спеціальних методів та систем аналізу: горизонтального, вертикального, порівняльного, інтегрального аналізу та аналізу коефіцієнтів. Інформаційною базою його проведення слугують дані бухгалтерського обліку та звітності, нормативно-планові показники, статистичні дані, дані про діяльність конкурентів та контрагентів.

Проведений нами аналіз фінансового стану акціонерного товариства - кондитерської фабрики «Харків'янка» показав, що підприємство на початок 2014 року збільшило ресурсний потенціал,

для формування якого залучено 70% власних коштів. Перевищення власних джерел над позиковими свідчить про фінансову незалежність підприємства від зовнішніх кредиторів.

Разом з тим, політика формування ресурсів підприємством нерациональна. Підприємство не має власних оборотних коштів – для поповнення необоротних активів залучаються довгострокові кредити банку і частина товарної кредиторської заборгованості. Остання формує цілком і оборотні активи, що свідчить про агресивний тип політики їх управління, високий ризик неплатоспроможності та критичний фінансовий стан. Це підтверджують і значення коефіцієнтів абсолютної та швидкої ліквідності (0,03 та 0,32 відповідно).

Неефективна політика управління підприємством витратами призвела до зниження суми загального та чистого прибутку, і відповідно рентабельності підприємства в цілому та рентабельності власного капіталу.

Для покращення фінансового стану підприємству необхідно забезпечити ефективність системи фінансового аналізу, що сприятиме підвищенню якості управління фінансовими ризиками втрати фінансової стійкості та платоспроможності, своєчасному виявленню можливих тенденцій та негативних наслідків кризового розвитку підприємства.

УДК 336

**Олена Долід,
Світлана Радчук**
Луцький національний технічний університет

ФІНАНСУВАННЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Дотепер проблематика розвитку та функціонування фінансових відносин у сфері природокористування залишається однією з найактуальніших серед низки нагальних проблем теорії та практики фінансів в Україні. Це зумовлено насамперед тим, що попри двадцятирічний вік процесу державотворення, нинішня вітчизняна система економічного регулювання та фінансування природоохоронної діяльності все ще перебуває в стадії становлення.

Економічний механізм екологічного управління станом на сьогоднішній день оперує переважно групою таких регуляторів, які змушують підприємства-товаровиробники обмежувати свою природо-руйнівну діяльність згідно вимог нормативно-правових актів. Однак не спонукає до впровадження екологічно безпечних способів введення господарства, обмежує застосування природоохоронних технологій, що призводить до погіршення якості навколишнього середовища.

Загалом фінансування заходів природоохоронної діяльності здійснюється за рахунок державного бюджету України, місцевих бюджетів, коштів підприємств, державного та місцевих фондів охорони навколишнього середовища, добровільних внесків юридичних та фізичних осіб, інших коштів.

Кошти державного бюджету формуються за рахунок зборів за спеціальне використання природних ресурсів, за забруднення навколишнього природного середовища; штрафів та позовів на відшкодування збитків, заподіяних внаслідок порушення природоохоронного законодавства.

Система зборів за забруднення навколишнього середовища діє однаково як щодо невеликих підприємств-забруднювачів, так і щодо великих підприємств, що призводить до необґрунтовано великих адміністративних затрат контролюючих органів і до низької ефективності контролю. База оподаткування збору є занадто вузькою і не охоплює низку видів забруднення навколишнього середовища .

Базовим механізмом державного фінансування природоохоронної діяльності є Державний і місцеві фонди охорони навколишнього середовища . Існуючий порядок їх функціонування не сприяє ефективній природоохоронній діяльності та раціональному використанню природних ресурсів. Невикористанні кошти цих фондів усіх рівнів наприкінці року перераховуються в загальні доходи відповідних бюджетів і значна їх частина використовується не за цільовим призначенням. [4]

На сьогодні питання забезпечення раціонального природокористування та охорони довкілля вирішуються не тільки їх державним фінансуванням, але й залученням більш ємних важелів - екологічних інвестицій (або екологічно орієнтованих інвестицій). Останні являють собою усі види майнових і інтелектуальних цінностей, що вкладаються в господарську діяльність і спрямовані на зниження і ліквідацію негативного антропогенного впливу на

довкілля; збереження, поліпшення і раціональне використання природно-ресурсного потенціалу територій, забезпечення екологічної безпеки в країні.

1. Кашенко О.Л. Фінансові аспекти екологічних платежів// Фінанси України, 2009, № 1, с 36-38
2. Коренюк П.І. Фінансові проблеми економіки природокористування в аграрному секторі України// Фінанси України, 2010, № 1, с 132-136
3. Макарова Н. С., Гардімер Л. Д., Михальчук Л. В. Економіка природо- користування: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 322 с
4. Дідух В.Р. Економічні механізми реалізації державної екологічної політики / В.Р. Дідух. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2008/1\(111\)/12-Kost_Mar.pdf](http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2008/1(111)/12-Kost_Mar.pdf)
5. Хлобистов Є. Фінансові механізми управління охороною довкілля та природокористуванням в Україні / Є. Хлобистов / Управління у сфері охорони довкілля та природокористуванням в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. – К.: ВЕГО “Мама-86”, 2003. – С. 115-131

УДК 657

Валентин Дубовський
Науковий керівник: **Ірина Садовська**
Луцький національний технічний університет

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Розвиток інтелектуальної власності за умов становлення інформаційного суспільства є складним та суперечливим процесом. У наш час в національній системі обліку виникли такі нові терміни, як «інтелектуальний капітал», «інтелектуальні ресурси», що в свою чергу спричинило виникнення проблем їх оцінки та відображення у звітності.

Метою даного дослідження є виявлення основних проблем обліку інтелектуального капіталу та розробка напрямів їх вирішення.

Цю проблему досліджувало багато вітчизняних науковців, серед яких Кузубов С.А., Графова Т.О., Легенчук С.Ф. та інші.

Все більше уваги приділяється вивченню інтелектуальних ресурсів, процесів їх відтворення, методичного забезпечення їх обліку.

Інтелектуальний капітал – це особливий вид капіталу підприємства. Саме через складність ресурсів й джерел його

формування інтелектуальний капітал набуває виразних особливостей. У цьому дослідженні інтелектуальний капітал розглядається як сукупність активів підприємства, а саме: ринкових активів, нематеріальних активів, навичок працівників підприємства.

Отже, інтелектуальний капітал – це сукупність активів інтелектуальної власності, а також ринкових і нематеріальних активів підприємства, здібностей й навичок працівників підприємства, що формуються як наслідок реалізації його інтелектуального потенціалу.

З економічної точки зору інтелектуальний капітал дозволяє отримати прибуток чи іншу користь від його використання. Оцінивши цей капітал, його можна продати як товар, надати під заставу та ін.

Тому, проблема оцінки є актуальною. У вітчизняній і світовій практиці існує безліч методів оцінювання інтелектуального капіталу, однак, найбільш поширеним серед них є Balanced Scorecard (Збалансована система показників). Balanced Scorecard включає показники, що вимірюють досягнення цілей і показники, які відображають процеси, котрі забезпечують це досягнення.

Концепція моделі передбачає побудову багатопланових зв'язків між показниками різних сфер, що дає змогу максимально ефективно управляти компанією. Збалансована система показників підтримує виміри фінансових показників, передбачає управління нефінансовими індикаторами, які відображають рух компанії до створення її майбутньої вартості через інвестиції в персонал, оптимізацію бізнес-процесів і технологій, відносини з клієнтами і позичальниками. Такий погляд на управління забезпечує об'єктивну оцінку стану компанії, аналіз можливостей її розвитку.

Практична значущість методики полягає у можливості використання для бізнесу системи нефінансових показників, які випереджають події і можуть слугувати надійною основою прогнозування стратегічного розвитку.

Разом з тим слід зазначити, що збалансована система показників має свої недоліки, які полягають у такому: показники, що формують систему, залежать від компетенції суб'єктів господарювання; увага надто фокусується на управлінні, яке базується на показниках.

Іншою проблемою, не менш важливою, є непристосованість нормативної бази бухгалтерського обліку України до відображення нематеріальних активів у складі капіталу підприємства.

Через незацікавленість фірми відображати всі активи в

бухгалтерському балансі виникає значний розрив між відображеною балансовою вартістю фірми і її ринковою ціною.

Оцінюючи вітчизняні підприємства, потенціальні інвестори і партнери дедалі частіше звертають увагу саме на вартість нематеріальних активів.

Отже, згідно наведених даних можна стверджувати що, традиційна модель бухгалтерського обліку України нездатна надати достовірну інформацію про нематеріальні цінності компанії, оскільки вони не можуть достовірно відображатися в обліку, а інвестиції в них списуються на витрати. Тому, існує необхідність відображати всі елементи інтелектуального капіталу в обліку для ефективної роботи суб'єкта господарювання, що на даний період часу є проблематичним у зв'язку із непристосованістю нашого законодавства.

Бухгалтерський облік, який ґрунтується на концепції розвитку інтелектуального капіталу (нематеріальних активів), надасть можливість вітчизняним компаніям конкурувати із закордонними компаніями, основою яких є інтелектуальний капітал.

Тому запропонована в даній публікації тема є дискусійною і перспективною для подальших досліджень, оскільки об'єктивне відображення в обліку і звітності усіх господарських процесів в комплексі є викликом глобалізаційної економіки.

УДК 681. 518

Тетяна Дударєва

Миколаївський національний університет
імені В.О.Сухомлинського

ВИКОРИСТАННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

У сучасних умовах господарювання проблеми обліку виробничих запасів на підприємствах мають особливу актуальність в зв'язку з потребою швидкої і достовірної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Процес відображення виробничих запасів в обліку, який склався роками, не задовольняє інформацією управлінський персонал. Тому сьогодні необхідно вирішити питання пристосування сучасної системи обліку виробничих

запасів на підприємствах до вимог оптимізації оперативності та достовірності надання інформації для потреб менеджменту з метою раціоналізації управління оборотними активами та підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання в цілому.

Раціональне управління виробничими запасами потребує своєчасного оперативного обліку за їх надходженням і використанням та залишками, а це не можливо без застосування в обліку комп'ютерних систем і технологій. Необхідно враховувати, що впровадження бухгалтерської програми в обліковий процес буде вважатись удосконаленням обліку лише тоді, коли в результаті такого впровадження підвищиться ефективність і поліпшиться якість ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Автоматизація обліку виробничих запасів вносить позитивні зміни до технології роботи бухгалтерії. Так, один виконавець поєднує функції декількох суміжних ділянок обліку, при обробці одного первинного документу, який стосується декількох ділянок обліку. При проведенні оплати послуг постачальнику платіжним дорученням одночасно можна обробити і рахунок постачальника, дані якого розносяться по об'єктах та шифрах аналітичного обліку. При цьому одразу ж формуються відомості про витрати на виробництво. Всі названі вище операції може виконати одна людина, до того ж, тільки вона відповідає за результати своєї роботи.

Обов'язковою умовою при цьому є своєчасне та достовірне укладання договорів з постачальниками та підрядниками, при такій системі відділ постачання та збуту щоденно в своїй інформаційній базі має інформацію про залишки конкретних матеріалів на складі, залишки незавершеного виробництва та потребу в певних запасах для виконання виробничої програми.

Наведемо деякі найпоширеніші програмні продукти і фірми-розробники КСБО, які можна застосовувати для різних типів бухгалтерій (табл. 1).

Наведені програми дозволяють складати оборотну відомість і баланс в будь-який момент часу при будь-якій кількості введених господарських операцій.

Таблиця 1

Програмні продукти і фірми-розробники КСБО

Типи бухгалтерій		
Малі	Середні (4-6 осіб)	Великі
"1С:Бухгалтерія (базова версія)" ("1С"); "Інфін-бухгалтерія" ("Інфін"); "Фінансист" ("Атей"); "Соло для бухгалтера з компютером" ("Баланс-центр"); «FinExpert» (IDM); "Зведе-ний облік фінансів" ("Логос"); "Ажур" ("Терцет"); "БЭСТ2+" ("Інтелект-Сервіс"); "Інтегратор" ("Інфософт")	"ТурбоБухгалтер"("ДИЦ"); "1С:Бухгалтерія-проф" ("1С."); "БОСС-Бухгалтер" ("АйТи"); "Алеф-Бухгалтерія" ("Алеф-Консалтинг"); "Гран-Бух" ("Граніт-Центр"); "Інотек бухгалтер" ("Інотек НТ"); "Інфо-Бухгалтер"("Інформатик"); "Бухгалтерія" ("Компютер-сервіс"); "Баланс-1+"("Овіонт"); "Головний бухгалтер" ("Парітет-Софт"); "Бухгалтерський облік і розрахунок балансу" ("Синко"); "Бухгалтерський облік підприємства" ("Софтленд-системз"); "Само-Трейд"("Фірма Само"); "ФОЛІО-БАЗИС" ("Фоліо"); «NESTA»("Електронні гроші"); "Бухгалтерія Люкс" ("Електронсервіс"); "Дебет плюс" ("ДИЦ"); "Фінанси без проблем" ("Хакерс Дизайн")	"Парус" ("Парус"); RS-balanse (R-Style Software Lab); "БЕСТ-4" "Інте-лект-Сервіс"); GRIMO (GRIMO); "БОС-компанія" (АйТи); "Комплексна система бухгалтерського обліку"("Зірка") "Тектон"("Інтелгруп"); "Моноліт-NT" ("Моноліт-Інфо"); "Компас"("Компас Гігант")

Це надає можливість скласти кілька проміжних оборотних відомостей для визначення собівартості продукції, обороту по реалізації, прибутку, окремих податків тощо.

УДК 339.747

Людмила Дужук
Луцький національний технічний університет

ПРИЧИНИ І ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Слово «криза» останніми роками стало дуже популярним. Криза фінансова, економічна, політична, урядова, промислова, криза біржова, екологічна, ідейна, паливна, партійна, криза перехідного віку, сімейних стосунків тощо. Відомо, що фінансово-економічна криза прямо і безпосередньо, раніше чи пізніше, в тій чи іншій мірі зачіпає інтереси більшості громадян, підприємств, регіонів та держави в цілому. Тому актуальним є визначення причин сучасної кризи та розробка дієвих антикризових заходів.

По суті, криза в економіці України триває вже давно. І до тяжких соціальних і фінансово-економічних наслідків вона призвела ще в грудні 2013 року. Кілька різких падінь пережила гривня, практично щомісяця підвищуються акцизи, ціни, тарифи на ті чи інші групи товарів і послуг, одна за одною скасовуються або урізаються соціальні гарантії.

Основна причина кризи, що насувається, – дефіцит держбюджету та борги України. За останні місяці 2014 року ситуація в економіці не покращилася, а навпаки – погіршилася. Анексія Росією Криму позбавила Україну не тільки майже 4% її ВВП, а й усіх інвестицій, вкладених у розвиток кримської економіки і освоєння шельфу. Фахівці оцінюють суму збитків української держави від анексії Криму в 1,18 трильйона гривень (це трохи менше ВВП всієї України за минулий рік – 1,455 трлн грн.). Але ж є ще й збитки приватних компаній [1].

Наступна причина – збройний конфлікт на Донбасі, який невідомо коли закінчиться. Через бойові дії на Сході в багатьох населених пунктах зруйнована інфраструктура, підприємства або скорочують виробництво, або ж узагалі тимчасово припиняють працювати. Також поглиблюється падіння української економіки. За підсумками січня-травня 2014 року промислове виробництво скоротилося на 4,6% (порівняно з аналогічним періодом минулого року).

Разом з воєнними діями набирає обертів і економічна війна з Росією. Кризу очікують і в банківській системі. За останні півроку Нацбанк увів тимчасові адміністрації вже в 11 банках. До кінця 2014 року кількість проблемних банків може подвоїтися [1].

Ще однією причиною є газова криза: Україна і Росія судяться через ціну на блакитне паливо. І чи не найбільша проблема для економіки цієї осені-зими буде через нестачу газу, який Україна раніше купувала в Росії.

Зазначимо, що Україні цього року експерти прогнозують зниження ВВП на 7% та 15% інфляцію. Тим часом у світі вже почали готуватися до глобальної фінансової кризи, яка, на думку експертів, розпочнеться вже навесні 2015-го року [1].

Отже, весь світ зараз буквально лихоманить від слова «криза». Сьогодні слова «фінансова криза» на вустах не тільки у власників компаній, топ-менеджерів, але й у простих робітників. Всяка криза має позитивну сторону в тому сенсі, що люди прагнуть зрозуміти те, що трапилося, змінити щось на краще, отримати урок і набратися мудрості. На думку експертів, можна запропонувати такі шляхи подолання фінансової кризи: валютно-курсова стабілізація; стабілізація банківської системи; запобігання непродуктивному відпливу капіталу; розробка антиінфляційної політики; ефективна податкова політика; формування сприятливого інвестиційного клімату; розвиток підприємництва.

1. Ще глобальніша фінансова криза в Україну прийде вже цієї осені [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/groshi/sche-globalnisha-finansova-kriza-v-ukrayinu-priyde-vzhe-ciyeyi-oseni-358990.html>.

УДК 657

Віра Дутка

Львівська державна фінансова академія

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Ринкові відносини в економіці України потребують удосконалення системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Складання та подання фінансової звітності забезпечується

належною організацією бухгалтерського обліку на підприємстві.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та національні стандарти бухгалтерського обліку залишають багато невирішених питань для бухгалтерів, які спонукають керуватися своєю професійною думкою, вміти використовувати облікові дані для планування та контролю за діяльністю підприємства.

Зарубіжний досвід складання та використання фінансової звітності представляє значний інтерес в теоретичному і практичному плані, однак його вивчення і використання вітчизняними теоретиками і практиками має максимально враховувати особливості розвитку та становлення економіки України на сучасному етапі. Вирішенню методологічних питань формування аналізу та прогнозування фінансової звітності у вітчизняній науці присвячена значна кількість досліджень науковців: Ф.Ф. Бутинця, С.В. Голова, С.М. Гольцова, І.Й. Плікуса, П.Я. Хомина, В.В. Сопка, Л.В. Нападівської та інших.

Діюча фінансова звітність (форма № 1-5), вміщуючи систему взаємопов'язаних показників господарсько-фінансової діяльності та про фінансові ресурси підприємства, не повною мірою характеризує ефективність управління, точніше, відповідальність за використання фінансових ресурсів, та не відповідає основним міжнародним критеріям їх побудови. Бухгалтерська звітність забезпечує в кращому випадку 20 % інформації, необхідної для фінансового аналізу, звідси випливає висновок про необхідність перегляду як її структури, так і змісту.

Фінансовий результат сьогодні - це не тільки результат успішної роботи підприємства вчора, а й грошовий потік завтра "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)" як форма фінансової звітності, покликаний відображати фінансовий результат діяльності підприємств за звітний період.

Дослідивши різні підходи щодо вдосконалення форми № 2 "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)", пропонуємо в його діючу форму внести такі зміни: послідовно відображати доходи і витрати за видами діяльності (рядок 2120 "Інші операційні доходи" розмістити після даних про доходи й витрати основної діяльності, рядок 2240 ("Інші доходи"), доповнити "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)" додатковим рядком "Понаднормативні витрати" для відокремлення чистої собівартості реалізованої продукції та понаднормативних і нерозподілених постійних загальновиробничих

витрат, які не є елементом собівартості реалізованої продукції, уточнити економічну назву окремих показників ("Інші доходи від інвестиційної діяльності" та "Інші витрати від інвестиційної діяльності").

На підставі проведеного аналізу виявлено, що існує певна розбіжність між ознаками видів діяльності й одержаними доходами і витратами, фінансовими результатами від них. Щоб уникнути такої невідповідності, слід запропонувати чітко розмежовувати види діяльності та операції, які до них належать. У зв'язку з цим необхідно внести зміни назв рахунків у Плані рахунків та класифікація доходів та витрат. Уточнення назв окремих доходів, рахунків і складу фінансових результатів залежно від предмета діяльності забезпечить основу для досить стрункої системи відображення у фінансовій звітності формування фінансових результатів.

Удосконалення існуючої форми фінансової звітності "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)" доцільно провести за такими напрямками:

- відображати доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), з вилученням непрямих податків та інших вирахувань з доходу;
- уточнити економічний зміст та економічні назви окремих показників;
- доповнити форму необхідними показниками, наявність яких сприятиме підвищенню аналітичної цінності інформації.

УДК 657.47

Інна Духницька

Науковий керівник: **Катерина Нагірська**
Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Пошуком напрямів вирішення проблем і проблемних питань з обліку в сільському господарстві присвятили свої наукові праці такі вітчизняні вчені, як: Бутинець Ф.Ф., Завгородній В.П., Сопко В.В., Сук Л.К., Саблук П.Т., Чебанова Н.В., М. Кухарський, Шквир В.Д.,

Камінська Т.Г., Телегунь М.І., Н. Алпатова, В. Громов, Н. Ткаченко, І. Назаренко, Гончарук Я.А., Швець В.Г., Чумаченко М.Г., Голов С.Ф., Кірейцев Г.Г. та ін.[1].

Сільське господарство (сільськогосподарське виробництво) – це вид господарської діяльності з виробництва продукції, яка пов'язана з біологічними процесами її вирощування й призначена для споживання в сирому і переробленому вигляді та для використання на нехарчові цілі (секція А за КВЕД) [2].

Усі методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи визначені в П(С)БО 30 "Біологічні активи" [3]. Біологічний актив та сільськогосподарська продукція визнаються активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством у майбутньому економічних вигод, пов'язаних з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

Об'єктом бухгалтерського обліку є окремий вид біологічних активів або їх група.

Залежно від термінів використання біологічні активи можна віднести до довгострокових, які не є поточними біологічними активами, або до поточних біологічних активів, які здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі [3].

Біологічні активи відображаються на дату проміжного і річного балансу за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Визначення справедливої вартості біологічних активів і с/г продукції ґрунтується на цінах активного ринку. Так, оцінка продукції за справедливою вартістю дає можливість швидше приймати рішення, наприклад, виробляти чи купувати (для посіву зерно краще купити чи виробити самому), продати чи переробити, а потім продати (зерно вигідніше продати чи згодувати тваринам або перемолоти на борошно, яке потім продати).

До складу витрат, пов'язаних із біологічними перетвореннями, належать: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; загальновиробничі витрати. В свою чергу загальновиробничі витрати рослинництва і тваринництва розподіляються на кожен об'єкт витрат із використанням бази розподілу, яка встановлюється підприємством самостійно. Тобто

групування витрат за статтями пов'язане з робочим планом рахунків. Також часто в сільському господарстві від одного сорту рослини або одного виду тварини отримують кілька видів продукції [3], які потім при обчисленні її собівартості розподіляють на витрати: основні, суміжні та побічні. Наприклад, при зборі пшениці отримують зерно (основні), плюс сіно (побічні).

Доходи (витрати) від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних унаслідок сільськогосподарської діяльності протягом звітного року, визначаються як різниця між вартістю біологічних активів і сільськогосподарської продукції та витратами, пов'язаними з біологічними перетвореннями. Які включаються до складу інших операційних доходів(витрат). Така тривалість звітного періоду обумовлена тим, що рослинництво має чітко виражений сезонний характер виробництва. Тобто порівнювати вихід продукції в звітному місяці із загальновиробничими витратами, що накопичились до цього часу за попередні місяці, недоцільно.

Таким чином, галузеві особливості сільського господарства суттєво впливають на організацію і технологію виробництва і відповідно на побудову бухгалтерського обліку.

1. Бухгалтерський учет и налогообложение в сельском хозяйстве: учебн. пособ. / под ред. С. М. Бичковой. – М.: ТК "Велби" ; Изд. "Проспект", 2010.
2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2006 р. № 1315 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.com.ua.
3. П(С)БО 30 "Біологічні активи" від 18.11.2005 р. № 790 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nibu.factor.ua/info/instrbuh/psbu30/>

УДК 657

Ніна Жеребцова

Коледж технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ПОДОЛАННЯ ВІДСТАЛОСТІ КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ – ГОСТРА ГЛОБАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ

Глобальні проблеми виникли й розвиваються в рамках взаємопов'язаних і взаємозалежних систем: «людина – природа» й

«людина – суспільство». Людина стала домінуючою ланкою в комплексі цих проблем. Оволодівши знаннями та інформаційно-технологічними ресурсами, людина порушила рівновагу взаємин з навколишнім світом. Суперечності відносин «людина – природа» набули катастрофічного характеру. Тому глобальні проблеми мають соціоприродний характер. Саме в цьому полягає сутність глобальних проблем.

Найзагальнішою причиною загострення глобальних проблем, яка характеризує технологічний спосіб виробництва, є швидке зростання народонаселення останнім часом, або демографічний вибух. Оскільки демографічний вибух супроводжується нерівномірністю зростання населення у різних країнах та регіонах, то у країнах, де найвищий приріст населення, а продуктивні сили розвинуті слабо, панують масовий голод, злидні.

До найбільш гострих глобальних проблем належать:

- екологічна (збереження земної атмосфери, очищення водних басейнів і Світового океану та їх цивілізоване використання тощо.);
- демографічна та продовольча;
- енергетична та сировинна;
- охорони здоров'я;
- освоєння нових ресурсів, у тому числі й тих, що мають космічний (поза планетарний) характер;
- подолання відсталості, слаборозвинутої багатьох країн і регіонів;
- освітня (вирівнювання можливостей);
- боротьба з наркоманією;
- глобальний тероризм;
- збереження земної атмосфери та очищення водних басейнів і Світового океану та їх цивілізоване використання тощо.

Подолання відсталості країн, що розвиваються – це гостра глобальна проблема сучасності, яка загрожує розвитку і самому виживанню людства.

Причинами відсталості цих країн стали: нерівномірне становище у світовому поділі праці, обтяжливність етнічних, релігійних, соціальних конфліктів, невідповідність культурно-історичних характеристик великих масивів населення імперативам модернізації і повноцінної участі в глобальних процесах сучасності. Всі ці негативні

фактори особливо виділились на фоні науково-технічної трансформації світової економіки та інтернаціоналізації суспільного життя, перетворили бідність, відсталість і нестабільність відсталих країн у дійсно глобальну проблему.

Під економічним розвитком розуміють суттєве підвищення життєвого стандарту, що включає в себе матеріальний добробут, освіту, охорону здоров'я та захист навколишнього середовища. Розвитку країни сприяють такі фактори: нагромадження капіталу, зростання рівня освіти, знань (це підвищує здатність людей сприймати нові ідеї, робить доступними нові технології); сприяння розвитку сільського господарства і промисловості (шкідливість дискримінаційної політики щодо сільського господарства стала загальнозживаною); відкритість економіки (це сприяє припливу нових технологій); зростання ролі держави (крім перерозподілу витрат і прибутків, боротьби з бідністю, держава частіше стала безпосередньо втручатися у виробництво товарів, розміщення інвестицій і споживання).

Для розвитку слаборозвинутих держав треба:

- 1) досягти незалежності від розвинутих держав у енергетичному плані;
- 2) оновити обладнання всіх галузей виробництва на нове, відповідне НТП та вимогам екологічної безпеки;
- 3) перерозподілити населення, шляхом будівництва жилих кварталів в найменш заселених і придатних для життя регіонів;
- 4) залучати кошти в перспективні наукові проекти;
- 5) залучати кошти у розвиток медицини та освіти та ін.

Так, як головною проблемою слаборозвинутих держав є залежність від держав-лідерів і пробитися їм дуже важко, кожне з них повинно поставити собі ціллю досягти незалежності якомога швидше.

Головним є висновок, що вирішення більшості доленосних питань залежить від влади, але і без підтримки кожного влада не зможе досягти успіху. Тож дещо залежить й від кожного з нас.

УДК 657.421(477.1.87)

Олександр Жиденко

Науковий керівник: **Олена Вороновська**

Таврійський державний агротехнологічний університет

ВИЗНАННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

*Якщо я винен тобі один фунт, це моя проблема;
Але якщо я винен тобі мільйон, це твоя проблема.
Дж. М. Кейнс*

Розвиток міжнародної торгівлі потребує забезпечення єдиних підходів до визначення і обліку дебіторської заборгованості суб'єктів господарювання різних країн. Дебіторська заборгованість є одним з негативних явищ в економіці будь-якої країни, чим більша сума дебіторської заборгованості, тим більший ризик перетворення її в сумнівну та безнадійну. В умовах нестабільної економіки України динаміка дебіторської заборгованості протягом останніх років має тенденцію до збільшення. Однією із проблем є відмінності у веденні бухгалтерського обліку в зарубіжних країнах, зокрема оцінка та визнання дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість - неминучий наслідок існуючої в даний час системи грошових розрахунків між організаціями, при якій завжди є розрив часу платежу з моментом переходу права власності на товар, між пред'явленням платіжних документів до оплати і часом їх фактичної оплати.

Вивчення досвіду зарубіжних країн, його аналіз та адаптація до української реальної дійсності дає можливість використання підходів та шляхів вирішення проблеми неплатоспроможності підприємств. У різних країнах дана проблема вирішувалася з урахуванням специфіки функціонування економіки.

В науковій літературі зустрічаються чотири підходи до визначення дебіторської заборгованості:

- 1) юридичний, передбачає розгляд дебіторської заборгованості як суми боргів третіх осіб перед підприємством;
- 2) економіко-правовий, розглядає дебіторську заборгованість як частину майна, активів господарюючого суб'єкта;

3) економічний, розглядає дебіторську заборгованість як кредит, наданий господарюючим суб'єктом своїм дебіторам;

4) бухгалтерський, з позицій бухгалтерського обліку зобов'язання являє собою факт господарського життя, інформація про який повинна бути певним чином відображена в регістрах бухгалтерського обліку.

Для найбільш повного розуміння сутності поняття «дебіторської заборгованості» необхідно:

1. Визначити перелік підстав виникнення дебіторської заборгованості.

2. Встановити перелік можливих дебіторів.

Підставою виникнення дебіторської заборгованості можуть служити договір, закон або делікт. По кожному з цих випадків в бухгалтерському обліку діють спеціальні правила щодо моменту визнання зобов'язань.

Єдиних моделей і підходів впливу підприємств на дебіторську заборгованість не існує. Світова практика фінансового управління дебіторською заборгованістю істотно диференційована залежно від особливостей і розвиненості національної економіки та розробленості фінансового права.

Як економічна категорія дебіторська заборгованість визначає економічні відносини між замовниками в процесі продажу продукції, товарів і послуг. Русійний мотив цих відносин - отримання економічних вигод у майбутньому.

В економічному трактуванні дебіторська заборгованість – це актив, а виходячи з юридичної точки зору – право продавця на отримання грошових коштів за свою продукцію. Отже, необхідно об'єднати економічний та юридичний підходи до визначення дебіторської заборгованості

Визначення дебіторської заборгованості згідно нормативних документів наведено на рис. 1.

Отже, згідно проведеного аналізу особливостей визнання дебіторської заборгованості у міжнародній та вітчизняній практиці можна відмітити, що сутність поняття «дебіторська заборгованість» не має однозначного визначення і може трактуватись досить широко. У МСФЗ немає спеціального стандарту, присвяченого дебіторській заборгованості, однак при складанні звітності необхідно дотримуватися принципу консерватизму, керуватися МСФЗ 1

"Подання фінансової звітності", МСФО 18 "Дохід", МСФО 39 "Фінансові інструменти: визнання та оцінка". Згідно з якими дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів на певну дату. Варто відзначити, що використання зарубіжного поняття має економічну природу, аналогічну дебіторській заборгованості, характерною для української економіки.

Визнання дебіторської заборгованості

- П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість" -- це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.
- П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» - фінансовий актив -- це грошові кошти та їх еквіваленти, контракт, що надає право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства.
- У МСФЗ № 32 «Фінансові інструменти» - дебіторська заборгованість визначається як фінансовий актив. Визначення дебіторської заборгованості не надається.
- Економічна література:
 - - є сумою заборгованості юридичних або фізичних осіб, котрі в результаті минулих подій заборгували підприємству грошові кошти, їх еквіваленти або інші активи.
 - - це матеріальні ресурси, що не оплачені контрагентами, або готівка, що вилучена з обігу грошових коштів

Рис. 1 Особливості визнання дебіторської заборгованості

Спільними є те, що дебіторська заборгованість відображається у звітності у залежності від її класифікації на короткострокову та довгострокову. Але, вважаємо, що необхідно внести зміни у П(С)БО 10, у яких чітко були б розмежовані поняття довгострокової та короткострокової дебіторської заборгованостей. Їх облік сьогодні здійснюється на різних рахунках бухгалтерського обліку, що не відзначено у вищезазначеному стандарті. Поточна дебіторська заборгованість є оборотним активом, а довгострокова – необоротним, і вони обліковуються на різних рахунках.

Вважаємо, що дебіторська заборгованість - це частина оборотного капіталу, а також вимоги на його отримання у вигляді готівки, матеріальних та інших ресурсів від господарюючих суб'єктів. На нашу думку найбільш точним є визначення Сурніної К.: дебіторська заборгованість - це майно (матеріальні ресурси), не оплачені контрагентами, або готівка, вилучена з кругообігу оборотних коштів.

Проведені дослідження показали, що при наявності різних ознак класифікації дебіторської заборгованості їх класифікація згідно

П)С)БО здійснюється по одному критерію в межах Плану рахунків. Дії бухгалтера в Україні жорстко регламентуються, на відміну від країн з ринковою економікою, де рішення про порядок розміщення різних видів дебіторської заборгованості в балансі та ступінь деталізації цих статей визначається самою фірмою і в кожній з них склад і структура дебіторської заборгованості в балансі можуть бути різними.

УДК 657:631.115

Валентина Житнюк

Національний університет біоресурсів і природокористування України

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві є складним та трудомістким процесом. На сьогоднішній день будь-яка система господарювання не функціонує без нього, оскільки облік забезпечує зв'язок між процесом господарювання та управлінням, а також є одним із способів контролю за діяльністю підприємства.

Систему бухгалтерського обліку і звітності при ринкових умовах господарювання необхідно трансформувати таким чином, щоб вона реально відповідала потребам зовнішніх і внутрішніх користувачів, тобто була зорієнтована на забезпечення оперативної, правдивої та неупередженої інформації, а також на підготовку фінансової звітності. Ось чому виникає потреба організувати раціональну та максимально ефективну систему бухгалтерського обліку на підприємстві, а для цього, у свою чергу, потрібно знати основні проблеми ведення обліку та можливі шляхи їх усунення, що і спричиняє актуальність обраної теми на даному етапі розвитку української економіки.

Виходячи з вище зазначеного, на сьогодні залишається актуальним визначення існуючих проблем організації облікового процесу та можливих шляхів їх уникнення та вирішення.

Під організацією обліку слід розуміти сукупність дій зі створення цілісної системи бухгалтерського обліку, підтримання і підвищення її організованості, функціонування якої спрямоване на забезпечення інформаційних потреб користувачів облікової інформації, включаючи вибір форм організації облікового процесу та

формування його матеріального й інформаційного забезпечення.

Серед основних факторів, що впливають на організацію бухгалтерського обліку на тому чи іншому підприємстві можна виділити такі:

- 1) різноманіття форм власності;
- 2) галузева специфіка;
- 3) рівень зовнішньоекономічних зв'язків.

Найбільший внесок у висвітлення даної проблеми та її вирішення зробили такі вчені: Безруких П.С., Завгородній В.П., Кузьмінський А.М., Бутинець Ф.Ф., Палій В.Ф., Кіндрацька Л.М. та ін.

Серед проблем організації обліку на підприємстві слід виділити:

- 1) затримка між поданням звітних даних та їх використанням, що, в свою чергу, негативно впливає на підприємство, оскільки перешкоджає зростанню економічної ефективності його діяльності;
- 2) недосконалість і неповнота сучасної теорії бухгалтерського обліку, тобто розробки в теорії бухгалтерського обліку по часі відстають від об'єктивно виникаючих реальних проблем, з якими стикаються підприємства України у своїй діяльності;
- 3) відсутність необхідної кількості технічних засобів обліку;
- 4) недостатньо висока кваліфікація частини працівників облікового апарату;
- 5) неправильний вибір форми ведення обліку та ін.

Основними шляхами вирішення проблем організації бухгалтерського обліку є:

- 1) запровадження раціональних схем документообігу, а саме: слід визначити, які документи будуть вестись в електронному вигляді, а які - в паперовому, що дозволяє із найменшими затратами трудових, матеріальних, фінансових ресурсів забезпечити своєчасне виконання поставлених завдань;
- 2) автоматизація облікового процесу, що дозволяє прискорити процес реєстрації, збирання, накопичення, обробки та подання економічно-облікової інформації, підвищити якість роботи як бухгалтерів, так і бухгалтерії в цілому, максимально повно використати кваліфікацію спеціалістів;
- 3) створення спеціального державного органу, який би надавав безоплатні консультації для підприємств щодо обліку, а також вчасно інформував про нові зміни, які закріплені законодавчо щодо його ведення та фінансової звітності;

4) перехід на міжнародні стандарти, що допоможе забезпечити зрозумілість для іноземних інвесторів звітів суб'єктів господарювання України, і в подальшому призведе до зацікавленості ними і, як результат – надходження іноземних фінансових інвестицій.

Отож, при використанні зазначених шляхів підприємство зможе раціонально організувати свій обліковий процес, забезпечити його безперервність, відкритість, прозорість, безпомилковість і підтверженість отриманих даних, швидкий доступ до інформації.

УДК 657

Олена Жук

Науковий керівник: **Ірина Ткачук**

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Управління витратами у сільськогосподарських підприємствах – це основний засіб побудови системи обліку витрат, з урахуванням стратегічних та тактичних цілей і вимог керівництва. Цей процес передбачає систематичний відбір фактичних витрат та їх поведінки під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів.

Вагомий внесок у дослідженні процесів обліку витрат на виробництво продукції рослинництва у сільськогосподарських підприємствах зробили такі вітчизняні вчені, як С.Ф. Голов, В.М. Жук, В.Лінник, П.Хомин, М.Чумаченко, Л.Хорунжий, О.Юрківський, Ф.Бутинець, В.Палий та інші.

Облік витрат продукції в рослинництві ведеться за загальними принципами з іншими галузями народного господарства. Особливості обліку витрат продукції рослинництва визначаються сезонними умовами сільськогосподарського виробництва, природними умовами, спеціалізацією. Якщо виробництво спеціалізоване на одній групі культур, то облік витрат доцільно вести в цілому для господарства. Але коли існує кілька напрямів діяльності, де є окремі види товарної продукції, варто вести деталізований облік за центрами витрат щодо кожного об'єкта обліку з окремого виду продукції.

З точки зору Задорожного З.В. існують наступні групи об'єктів

обліку виробничих витрат:

- сільськогосподарські культури – зернові та зернобобові культури, картопля й овочеві культури, плодові, ягідні та інші багаторічні насадження;

- сільськогосподарські роботи в незавершеному виробництві, до яких належать витрати під урожай наступного року, внесення органічних та мінеральних добрив, посіви багаторічних трав тощо;

- витрати, що підлягають розподілу (витрати на осушення, зрошення);

- інші об'єкти, до яких належать заготівля силосу, сіна [2].

Усі прямі витрати на рослинництво відображаються на субрахунку 231 «Рослинництво» у розрізі аналітичних рахунків: «Витрати на вирощування картоплі», «Витрати на вирощування буряку кормового» тощо. За дебетом субрахунку 231 «Рослинництво» протягом року відображають прямі витрати на рослинництво з кредиту рахунків (субрахунків) 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення», 66 «Розрахунки з оплати праці», 65 «Відрахування на соціальні заходи» тощо. Зібрані на цьому рахунку витрати становлять фактичну собівартість продукції рослинництва [3].

На думку Жука В.М. основними завданнями обліку витрат в галузі рослинництва є: обґрунтоване розмежування витрат по культурах; точний поділ витрат за елементами та статтями, з яких складається собівартість продукції; своєчасне, точне та повне відображення виходу продукції; економічно обґрунтоване визначення собівартості основної, сполученої та побічної продукції [6].

Калькуляція є заключним етапом обліку витрат на виробництво і виходу продукції, у процесі якої за встановленими прийомами і методами групуються витрати й обчислюється собівартість продукції [1]. Фактичну собівартість продукції рослинництва розраховують за рік. Об'єктами калькуляції є конкретні види продукції.

Отже, можна зробити висновок про те, що правильно організований облік витрат продукції рослинництва та калькулювання її собівартості забезпечить достовірне, оперативне та повне надходження інформації щодо вартості та кількості отриманої продукції (наданих послуг та виконаних робіт), матеріальних, трудових та грошових витрат на виробництво продукції по підприємству в цілому та окремих його структурних підрозділах.

1. Гузар Б.С., Загребельна Н.І. Собівартість і проблеми калькуляції продукції сільського господарства // Облік і фінанси АПК - 2010 - № 1
2. Задорожний З.В. Облік в галузях економіки / З. В. Задорожний, Є. К. Ковальчук, В. М. Панасюк. – К.: Хай-Тек Прес, 2011
3. Юрківський О.Й. Роль управлінського обліку в підвищенні ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств// Економіка АПК. - 2012. - №1. - С.93-95.
4. Облік сільськогосподарської діяльності / За редакцією Жука В.М. – К.: ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2010 - с.137

УДК 339.39

Тетяна Зайко

Луцький національний технічний університет

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ СТРАТЕГІЧНОГО БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Традиційно бізнес-план розглядається як інструмент залучення необхідних для реалізації проекту фінансових ресурсів. Зовнішні інвестори та кредитори ніколи не вкладатимуть гроші в бізнес, якщо не ознайомляться з ретельно підготовленим бізнес-планом. Такий план має переконати потенційних інвесторів у тому, що підприємницький проект має чітко визначену стратегію успіху та заслуговує на фінансову підтримку.

В період процесів глобалізації та інтеграції в міжнародному просторі все більшого значення для підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, набуває формування раціональної послідовності планування такої діяльності. Такий вид управлінської діяльності сприяє одержанню додаткового прибутку за рахунок повнішого використання переваг міжнародної праці та міжнародної інтеграції, а також визначенню перспектив і можливих варіантів розвитку зовнішньоекономічної діяльності організацій. Саме тому технологія планування зовнішньоекономічної діяльності сьогодні стає особливо актуальною. При цьому доцільно зауважити, що в період командно-адміністративного управління планування було однією із основних умов ефективного управління як на макрорівні, так і на мікрорівні.

В сфері ЗЕД планування означає також уміння визначати мету

ЗЕД як складової частини загальної системи внутрішнього планування. Основна мета ЗЕД не повинна розходитися із загальною метою підприємства, повинна бути спрямована на їх успішне здійснення за рахунок зовнішніх факторів економічного росту. Планування ЗЕД являється об'єктивно необхідним для будь-якого підприємства-суб'єкта ЗЕД. Це визначається насамперед прагненням підприємств, функціонуючих в умовах глобалізації ринку, одержати додатковий прибуток за рахунок більш повного використання переваг міжнародної праці, міжнародної економічної інтеграції; передбачити несприятливі дії зовнішніх факторів, різноманітні непередбачені обставини, котрі можуть відбутися на світовому ринку; і головне – необхідність прогнозування свого майбутнього. Для цього важливо визначити яким буде ринок в майбутньому, в якому буде розвиватися, чого чекають споживачі від підприємства, які його можливості у збільшенні експортного потенціалу, об'єму продажу і т.д. Визначаючи бажані і можливі орієнтири своєї майбутньої діяльності на світовому ринку, підприємства тим самим зменшують можливість непередбачених дій зовнішніх факторів, ступінь ризику, пов'язаного з їх діями.

Багато підприємств працюють без офіційно прийнятих планів. На їх думку, ситуація на ринку міняється дуже швидко, особливо на зовнішньому, щоби планування приносило яку-не-будь користь. Дійсно, зовнішнє середовище бізнесу, особливо міжнародного, характеризується швидкими змінами. В західних країнах це пояснюється високою насиченістю споживацького попиту, його індивідуалізацією, різноманітним характером. Ці зміни попиту диктують зрушення інших факторів середовища: технології, засобів зв'язку і т.д. Відповідно й бізнес повинен швидко мінятися.

В економіці України рухливість середовища, зумовлена насамперед перехідним характером нашого господарства, стрімким входженням нашої країни в світовий інтеграційний процес, лібералізацією ЗЕД і, як наслідок, нестабільністю соціально-економічної сфери.

Стратегічне бізнес-планування є інструментом, за допомогою якого формується система цілей функціонування підприємства, об'єднуються зусилля всього колективу для їх досягнення. Стратегічне бізнес-планування являє собою набір процедур і рішень, з допомогою яких розробляють стратегію підприємства, яка забезпечує досягнення

цілейфункціонування підприємства на зовнішніх ринках.

Основним завданням стратегічного бізнес-планування є забезпечення нововведень, організаційні зміни у складі структури управління, необхідних для забезпечення життєдіяльності підприємства в умовах глобалізації та інтернаціоналізації.

Стратегічне бізнес-планування – це не функція часу, а насамперед функція направленості. Вона не просто зосереджена на даному періоді часу, а нараховує в собі сукупність глобальних ідей розвитку підприємства, в тому числі в сфері ЗЕД.

УДК 657

Оксана Захарчук

Науковий керівник: **Оксана Урбан**
Луцький національний технічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНОЇ ГРОШОВОЇ СИСТЕМИ

Ринкову економіку неможливо уявити без розвинутої грошової системи з різноманітними механізмами регулювання грошового обігу, грошової маси, валютного регулювання. Для цього необхідні знання сутності й функцій грошей. Ці питання є досить складними, суперечливими і багатограними. Оскільки підходи до їх вирішення дуже різноманітні, іноді навіть протилежні один одному, як і в класичних працях науковців, так і в дослідженнях сучасників, то є очевидною складність грошей як об'єкта вивчення і теоретичного пізнання. Тому з'ясування сутності і функцій грошей передбачають всебічний розгляд і простеження існуючих теорій, концепцій щодо вирішення цих питань, систематизацію і аналіз усіх теорій для полегшення вивчення такої складної категорії, як гроші.

Критичний стан економіки, у тому числі грошового обігу нашої країни, породжує безліч пропозицій по виправленню сформованої ситуації, і в першу чергу, по частині поліпшення грошового господарства. І це цілком природно, тому що ринкова економіка - це грошова економіка, і без наведення порядку в сфері грошових відносин домогтися стійкого економічного росту неможливо. Спектр пропонованих удосконалень дуже широкий: від приватних виправлень

до радикальних змін. Слід зазначити, що історія грошей в Україні дійсно дуже цікава і містить чимало повчального, а деякі дані можуть становити практичний інтерес і для сьогоденного часу.

В економічній теорії існують різні підходи до визначення суті і функції грошей. Так, по-різному трактують суть грошей прихильники трудової теорії вартості і представники інших теорій. Згідно з трудовою теорією вартості, гроші виникли як результат товарного обміну, тобто гроші мають товарну природу. Ця теорія пояснює виникнення грошей через аналіз чотирьох форм вартості: проста або випадкова; розгорнута; загальна грошова. Вартість є внутрішнім змістом процесу обміну. Вона проявляється у вигляді мінової вартості, тобто певної кількості пропорції, в якій один товар обмінюється на інший. В умовах ринкової економіки всі товари прирівнюються до грошей. Гроші є загальною формою, в якій виражаються вартості всіх товарів.

Гроші виступали в двох видах: повноцінні гроші і знаки вартості (замінники повноцінних грошей або неповноцінні гроші).

У теорії грошей чи не найскладнішою є проблема їх вартості. В історії світової економічної думки не одна спроба визначних мислителів дати наукове пояснення природи грошей розбивалася якраз об цю проблему. Зокрема, не змогла дати переконливого пояснення вартості грошей "державна теорія грошей", представники якої зводять природу грошей до "продукту правопорядку", до "хартального платіжного засобу", вартість якого встановлюється державою незалежно від їх внутрішньої субстанціональної вартості.

Розвиток грошових систем країн світу відбувався водночас з еволюцією товарного господарства та властивих йому економічних відносин. Грошові системи набували того чи іншого виду залежно від форми, в якій функціонують гроші - як товар (загальний еквівалент) або як знаки вартості.

Функцію міри вартості гроші виконують ідеально. Але ціна цілком залежить від реального грошового матеріалу. Функцію міри вартості гроші виконують через масштаб цін. Масштаб цін - це певна вагова одиниця грошового матеріалу, прийнята за грошову одиницю, з рівним поділом її на певну кількість менших одиниць.

Для ефективного функціонування національної економічної системи важливо наскільки стабільною є її грошова одиниця. Економіка може ефективно використовувати грошову одиницю як

міру вартості тоді, коли її купівельна спроможність відносно стабільна. Прийнято виділяти два поняття вартості грошей: номінальну і реальну. Якщо номінальна вартість грошей відповідає номіналу, вказаному на грошових знаках, $г$ о реальна - це кількість товарів і послуг, які можна купити за грошову одиницю. Якщо реальна вартість грошей падає, то гроші швидко втрачають свої функції.

Вартість грошової одиниці визначається за формулою $D = 1/p$, де p - індекс рівня цін. Стабільну вартість грошей підтримує держава, використовуючи відповідну фіскальну політику і регулювання пропозицій грошей.

Отже, для побудови ефективної грошової системи необхідне правильне розуміння суті грошей і створення сприятливих умов для виконання грошима своїх функцій.

УДК 657

**Дарина Збирун,
Наталія Мостовенко**
Луцький національний технічний університет

РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: НАГЛЯД НА ОСНОВІ ОЦІНКИ РИЗИКІВ

Ймовірність того, що події, очікувані або неочікувані, можуть мати негативний вплив на капітал та/або надходження банку – це визначення ризику в банківській сфері. Ризик притаманний на кожному етапі процесу здійснення банківської діяльності. Саме цей аспект спричинив появу банківського регулювання в напрямку дослідження впливу ризику. Нагляд на основі оцінки ризиків – це внутрішній процес Національного банку України (далі – НБУ), який обраний для забезпечення більшої послідовності й ефективності інспектувань та інших видів наглядової діяльності. Головна мета НБУ – забезпечення якісного нагляду, спрямованого на визначення суттєвих існуючих або потенційних проблем в окремих банках або в банківській системі в цілому, а також на забезпечення належного усунення таких проблем.

Ефективне управління ризиками передбачає наявність послідовних положень, процесів, кваліфікованого персоналу і систем

контролю, які повинні систематично оцінювати ту чи іншу ситуацію. З метою здійснення банківського нагляду НБУ виділив дев'ять категорій ризику: кредитний, ризик зміни процентної ставки, ринковий, валютний, операційно-технологічний, ризик репутації, юридичний, стратегічний.

Сьогоднішні ринкові умови і структури банків – різноманітні. Єдиної системи управління ризиками для всіх банків не існує. Кожна установа повинна розробити і впровадити в життя власну програму та системи управління ризиками відповідно до своїх умов та потреб. Відповідальність за контроль ризиків покладається на керівництво банку і спостережну раду банку.

Одним із основних чинників ефективного управління ризиками є високий професійний рівень керівництва та персоналу. Керівництво банку несе безумовну відповідальність за впровадження та якість забезпечення функціонування систем управління ризиками.

Використовуючи такий підхід, як нагляд на основі оцінки ризиків, представники банківського нагляду НБУ (наглядовці) мають визначати, як певні існуючі або потенційні проблеми, на які наражається банк або банківська система, впливають на характер і рівень ризиків у цьому банку. За результатами оцінки ризиків складається план і визначають дії нагляду.

Наглядовці виділяють чотири основні компоненти визначення параметрів ризику банку [1]:

- рівень або обсяг ризику, на який наражається банк, характеризується як незначний, помірний чи значний;

- якість управління ризиком, тобто наскільки добре здійснюється виявлення, вимірювання, контроль і моніторинг ризиків; характеризується як висока, така, що потребує вдосконалення, або низька;

- сукупний ризик, тобто узагальнений висновок, який відображає рівень занепокоєння органів нагляду, зважаючи як на кількість ризику, так і на якість управління ризиком, з урахуванням відносного значення кожного з цих аспектів.

Отже, система оцінки ризиків надає можливість вимірювати ризики і визначати, яких наглядових процедур необхідно вжити. Для таких категорій ризику як кредитного, ризику ліквідності, зміни процентної ставки, ринкового ризику, валютного та операційно-технологічного ризику – наглядовці оцінюють кількість ризику, якість

управління ризиком, сукупний ризик і напрям ризику. Для ефективного використання системи оцінки ризиків наглядовці мають враховувати як поточний стан банку, так і чинники, які можуть вказувати на зростання ризиків.

Таким чином, регулювання НБУ являє собою вплив на діяльність банків, з метою здійсненні нормативного регулювання основ їх діяльності, забезпеченні можливості їх функціонування та реалізації безпосереднього регулювання в цій сфері.

Оцінюючи ризики із застосуванням системи оцінки ризиків, органи нагляду визначають рівень ризику та його напрям для кожної категорії ризику. Це дає змогу визначити, яка саме програма наглядових дій та які наглядові заходи будуть використовуватися, наприклад: планова інспекційна перевірка, позапланова інспекційна перевірка, заходи безвиїзного нагляду тощо.

1. Кравчук В.В. Базельські угоди: новий етап розвитку міжнародної системи оцінки ризиків / В.В. Кравчук // *Фінанси України*. – 2004. – № 6. – С. 121–128.

УДК 657

Олександр Згоранець

Науковий керівник: **Ірина Ткачук**

Луцький національний технічний університет

ПРАВОВІ ОСНОВИ СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БУХГАЛТЕРІВ

На даний час ніхто не може сказати, що він не помиляється. При здійсненні професійної діяльності кожна людина підлягає ризику помилитись, навмисно чи ненавмисно, внаслідок чого можуть виникнути загроза життю людини, здоров'ю, майновa, завдання шкоди третій особі.

Відповідно до Цивільного кодексу України, якщо певній особі завдано шкоди, вона має право в судовому порядку притягти до відповідальності винну особу. Страхування професійної відповідальності пов'язане із захистом майнових інтересів страхувальника, щодо відшкодування завданих збитків, і водночас захищає інтереси третіх осіб [1].

Професійну відповідальність у самому загальному вигляді можна визначити як відповідальність особи, яка здійснює професійну діяльність, виражену в формі обов'язку відшкодувати шкоду, спричинену третій особі в процесі здійснення професійної діяльності.

Праць, які вивчають правові основи щодо страхування професійної відповідальності бухгалтера немає, так в цілому питання професійної відповідальності підлягали вивченню таких науковців як: Грищенко Н.Б.[3], Базилевич В.Д., Степановою Т.В., Курпякова С.І. О.І. Худяков [4] та іншими.

Дивлячись на досвід бухгалтерів зарубіжних країн, які витрачають до 10 % свого заробітку на страхування ризиків, можна сказати, що це питання набуває особливої актуальності.

Правові основи страхування професійної відповідальності закладені в Законі України «Про страхування». Відповідно до цього закону, є перелік спеціальностей, який встановлюється Кабінетом Міністрів України, які є обов'язковими для страхування, але бухгалтерський облік, під це зобов'язання не підпадає. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» теж не зобов'язує облікових працівників здійснювати страхування професійної відповідальності. Тому, страхування професійної відповідальності бухгалтерів здійснюється на добровільних засадах.

Саме через те, що в Україні для працівників бухгалтерії страхування є добровільним, то згідно із Цивільним кодексом України, та Законом України «Про страхування» виділяють три основні види страхування, а саме: особисте страхування, майнове страхування та страхування відповідальності [2].

При страхуванні професійної відповідальності бухгалтерів, слід виділяти такі ризики:

- ризик формування та представлення фінансової звітності;
- ризик не належної організації документообігу;
- ризик вибору форми та ведення бухгалтерського обліку.
- Страхування професійної відповідальності бухгалтерів здійснюється на основі таких принципів:
 - ґрунтується на судовій відповідальності страхувальника;
 - покриває всі позови, подані в період його дії;
 - передбачає високу відповідальність за період страхування.

На підставі проведеного дослідження можна сказати, що в Україні необхідне введення обов'язкового страхування професійної

відповідальності облікового персоналу. Здійснити це можна шляхом внесення змін до Закону України «Про бухгалтерських облік та фінансову звітність в Україні», де описати умови страхування облікового персоналу. Введення обов'язкового страхування в свою чергу зменшить виникнення ризиків.

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року №435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Страхіві послуги / Підручник С.С. Осадець, Т.М. Артюр, та інші; Кер. вт. кол. й наук. С.С.Осадець – К.: КНЕУ, 2007 – 464 с.
3. Грищенко Н.Б. Профессиональная ответственность: основания и последствия её возникновения / Н.Б. Грищенко // Страхование право. – 2004. - № 1. – С. 4-8.
4. Худяков А. И. Страхование право / А. И. Худяков. – СПб.: Изд-во Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 691 с.

УДК 657

Софія Зінчук

Науковий керівник: **Оксана Нужна**
Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Порядок формування амортизаційних відрахувань на сільськогосподарських підприємствах має свої особливості, що вимагає ґрунтовних наукових досліджень у вирішенні певних проблем.

Дослідженням питання вибору методів нарахування амортизації на сільськогосподарських підприємствах займалося багато вчених. Зокрема, зазначеним питанням присвячені праці Жука В.М., Кірейцева Г.Г., Коцупатрого М.М., Моссаковського В.Б., Саблука П.Т., Сука Л.К., Сука П.Л. [5] та інших науковців.

За П(С)БО 30 «Біологічні активи» [1], а також Методичними рекомендаціями з обліку біологічних активів [3] об'єктом нарахування амортизації є довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю.

По біологічних активах, які оцінюються за справедливою вартістю, амортизація не нараховується.

Методи нарахування амортизації передбачаються П(С)БО 7 «Основні засоби» [2].

На нашу думку, найбільш прийнятними для даної групи необоротних активів (група 16) могли б бути два методи: прямолінійний і виробничий.

Прямолінійний метод найбільш простий і рівномірно протягом терміну використання об'єкта враховує розмір амортизаційних відрахувань, а виробничий – враховує продуктивність багаторічних насаджень і дорослих тварин, що входять до довгострокових біологічних активів.

Який із методів – прямолінійний чи виробничий – застосовувати, вибирає саме підприємство.

Якщо можна наперед визначити продуктивність багаторічних насаджень і дорослих тварин, що входять в групу довгострокових біологічних активів, протягом строку їх корисного використання, то доцільно використовувати виробничий метод. В іншому випадку для забезпечення об'єктивності інформації краще використати прямолінійний метод.

У будь-якому випадку рішення про прийняття методу нарахування амортизації має бути відображене в наказі про облікову політику підприємства.

Окремі автори пропонують відмовитись від нарахування амортизації по довгострокових біологічних активах тваринництва. Так, Моссаковський В. зазначає, що нарахування амортизації на тварин основного стада при їх оцінці за первісною вартістю призводить до систематичного зниження залишкової вартості тварин, тоді як вартість тварин, оцінених за справедливою вартістю [5], систематично зростатиме внаслідок збільшення їх маси та підвищення цін на тварин через інфляцію та інші причини.

Ця думка заслуговує на увагу, потребує додаткових досліджень і може бути використана при внесенні змін в нормативні документи з організації бухгалтерського обліку.

Застосування на практиці наших пропозицій забезпечить об'єктивне формування фактичних витрат на виробництво продукції та формування амортизаційних відрахувань за обраним оптимальним методом.

Отже, за результатами дослідження видно, що зараз є ще низка невирішених питань, які стосуються методів нарахування амортизації

в сільськогосподарських підприємствах. Пропозиції щодо застосування методів нарахування амортизації дадуть можливість об'єктивно формувати витрати на виробництво сільськогосподарської продукції.

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» [Наказ Міністерства фінансів України №790 від 18 лист. 2005 р.]: за станом на 17.11.2013 р.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” // Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293702&cat_id=293533.
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів [Наказ Міністерства фінансів України № 1315 від 29 груд. 2006 р.]: за станом на 17.11. 2013 р.
4. Моссаковский В. Облік біологічних активів / В. Моссаковский // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 4. – С. 38-48.
5. Сук П. Методи нарахування амортизації необоротних активів / П. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2010. – № 18. – С. 17-20.

УДК 657

Валентина Іваненко

Житомирський державний технологічний університет

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ФРАНЧАЙЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Дослідження, проведене в західних країнах, свідчить, що кожні три з чотирьох суб'єктів господарювання закриваються протягом 5 перших років функціонування. Водночас, суб'єкти господарювання, що працюють на основі франчайзингу, практично не банкрутують, зокрема, зі 100 суб'єктів господарювання через десять років на ринку залишаються приблизно 15, в той час як зі 100 суб'єктів господарювання, що використовують у своїй діяльності франчайзинг, залишається близько 90¹.

Можна виділити наступні ознаки, що характеризують франчайзингові відносини:

¹ World franchise stats 2010. The European Franchise Federation (EFF) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eff-franchise.com/>

- у франчайзинговому бізнесі беруть участь щонайменше дві сторони: франчайзер, як власник сукупності об'єктів нематеріальних активів (торгової марки, ноу-хау, комерційної таємниці, бізнесу, репутації, інших нематеріальних активів), і франчайзі, який використовує зазначені нематеріальні активи і керує ними, але не володіє;

- ключовим фактором у побудові франчайзингового бізнесу є укладення між сторонами франчайзингових відносин франчайзингового договору, в якому передбачаються всі важливі аспекти подальшої співпраці франчайзера і франчайзі;

- франчайзер передає за певну плату власні нематеріальні активи в тимчасове користування, в свою чергу франчайзі, працюючи під торговою маркою франчайзера, зобов'язується виконувати комплекс умов передбачених у договорі;

- франчайзер сприяє веденню бізнесу франчайзі (надаючи йому консультації; навчаючи персонал; передаючи операційний підручник, який є документом, в якому перераховано комплекс технологічних стандартів, а також особливостей ведення діяльності) та користується правом регуляції діяльності франчайзі з метою збереження репутації на ринку, не порушуючи при цьому його юридичної та економічної самостійності;

- доходи, одержувані франчайзі, безпосередньо пов'язані з діловою репутацією або гудвілом франчайзера, оскільки франчайзі здійснює свою підприємницьку діяльність під брендом (торговим найменуванням та (або) торговою маркою) франчайзера і, відповідно, ототожнюється з ним;

- за користування правами франчайзера та надану підтримку, франчайзі виплачує франчайзеру винагороду: роялті (періодичні платежі франчайзі на користь франчайзера за використання його об'єктів права інтелектуальної власності) та паушальний платіж (одноразова винагорода франчайзеру у вигляді певної і зафіксованої в договорі суми, яка встановлюється, виходячи з оцінки можливого економічного ефекту).

Виділені ознаки дозволяють визначити об'єкти бухгалтерського обліку, які характеризують основні аспекти франчайзингових операцій, і потребують удосконалення методики їх облікового відображення:

- франшиза (право на використання нематеріальних активів франчайзера);

- паушальний платіж і роялті (зобов'язання, які виникають у франчайзі перед франчайзером через сплату винагороди за користування франшизою);

- інші супроводжуючі послуги, які надаються франчайзі з боку

франчайзера;

- доходи франчайзера і витрати франчайзі, що виникають у зв'язку з необхідністю оплати винагороди за користування франшизою та інших супроводжуючих послуг.

Франчайзинг для українського ринку є досить новим видом діяльності, тому на сьогодні немає єдиного методичного підходу до обліку даного виду специфічної діяльності. Це, в першу чергу, пов'язано з відсутністю конкретних нормативних документів, які регламентують особливості обліку франчайзингових операцій. Як результат, така ситуація призводить до наявності низки питань у сфері права, податків та бухгалтерського обліку.

Дослідження методичних аспектів обліку франчайзингових операцій дало можливість встановити, що відповідно до договору франчайзингу, у франчайзера зберігаються виключні права на об'єкти його інтелектуальної власності, а у франчайзі виникає лише право на користування об'єктами інтелектуальної власності франчайзера у своїй діяльності. У зв'язку з цим, в бухгалтерському обліку франчайзера передача франшизи, яка містить в собі об'єкти інтелектуальної власності, відображається без використання рахунків реалізації. Тобто передані у тимчасове користування нематеріальні активи залишаються на балансі франчайзера.

Оскільки у франчайзі не виникає зобов'язань з оплати вартості об'єктів інтелектуальної власності, а існують лише зобов'язання з оплати платежів за отримане право користування такими об'єктами, то в бухгалтерському обліку франчайзі отриману франшизу необхідно відображати на позабалансовому рахунку.

УДК 336.76

Ірина Іванова

Науковий керівник: **Анжела Ніколаєва**
Луцький національний технічний університет

ФІНАНСОВИЙ РИНОК ТА ЙОГО РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку економіки України все більшого значення набуває наявність ефективного організованого фінансового ринку, здатного забезпечити потреби економіки в необхідних ресурсах. Фінансовий ринок виник у результаті появи потреби в

додатковій формі мобілізації коштів для фінансового забезпечення розвитку економіки держави, але крім того, він також є певним фінансовим барометром економіки, який ефективно працює при низьких темпах інфляції, стабільній законодавчій та нормативній базі, сприятливому політичному кліматі та певному балансі інтересів у суспільстві.

Фінансовий ринок – це сукупність обмінно-перерозподільних відносин, пов'язаних з процесами купівлі-продажу фінансових ресурсів, необхідних для здійснення виробничої та фінансової діяльності. Відносини обміну пов'язані з переданням одним суб'єктом іншому за відповідну плату (проценти, дивіденди, дисконтні скидки тощо) права на тимчасове чи постійне використання фінансових ресурсів.

З огляду на сьогоднішні реалії фінансового ринку України, виникає необхідність формування адекватної середньо- та довгострокової фінансової політики на макрорівні. Фінансовий ринок є життєво важливим фундаментом для зростання, розвитку і стабільності національної ринкової економіки. Становлення і розвиток фінансового ринку стали ключовим елементом сильного економічного середовища, який підтримує корпоративні ініціативи, забезпечує фінансування реального сектора економіки через залучення інвестицій, здійснення платежів та перерозподілу капіталів. Як катализатор економічного зростання – фінансовий ринок істотно впливає на забезпечення суверенітету держави та реалізацію її національних інтересів в умовах глобалізаційних процесів .

Ефективне функціонування фінансового ринку в умовах ринкової економіки повинно базуватись на чітко розроблених засадах державного регулювання відносин, що склалися серед його учасників. В Україні державне регулювання фінансового ринку здійснюють такі установи: НБУ, Міністерство фінансів, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

У сфері підвищення ефективності функціонування фінансового ринку України потрібно сформувати державну політику, що включала б єдиний збалансований комплекс заходів, спрямованих на забезпечення стабільності фінансової системи, запобігання впливу капіталів, раціональне використання фінансових ресурсів. Ці проблеми є першочерговими і потребують ретельного аналізу.

Однією з найважливіших передумов швидкого розвитку фінансового ринку в Україні є також успішне освоєння досвіду розвинених країн українськими бізнесменами й економістами як на основі вивчення друкованих джерел, прямих контактів і консультацій із зарубіжними фахівцями, так і через обмін кадрами, проходження стажування або навчання у світових фінансових центрах. Це дасть можливість сформувати кваліфіковані кадри бізнесменів і вчених, поширити в Україні вітчизняний та зарубіжний науковий і практичний досвід організації, функціонування та регулювання фінансових ринків.

Сучасний етап розвитку фінансового ринку та його складових є вкрай складним, динамічним та важкопрогнозованим. Однак саме такий період є найбільш сприятливим для впровадження інноваційних, а часом і радикальних мір щодо реформування всього фінансового ринку. Цілком є зрозумілим, що на фінансовому ринку та фондовому зокрема, необхідно впроваджувати кардинально нові фінансові інструменти та методи управління.

Отже, розвиток економіки України повинен супроводжуватися стабільною, ефективною діяльністю фінансового ринку, який повинний включати єдиний збалансований комплекс заходів, спрямованих на забезпечення стійкої фінансової системи, ефективного контролю руху фінансових потоків, раціонального використання фінансових ресурсів. Тому впровадження ефективних реформ у фінансовому секторі є необхідним для фінансування економічного зростання.

УДК 657

Катерина Ілляшенко

Таврійський державний агротехнологічний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Найбільш розповсюджене трактування інформаційної глобалізації – це поширення інформаційних технологій, їх об'єднання у мережі та активне використання в усіх сферах суспільного життя. Сучасні інформаційні технології дозволяють контролювати усі господарські процеси як на підприємстві, так і в економіці цілих країн

у режимі реального часу. Так відбувається облік матеріальних ресурсів, земельних угідь, товарообігу, фінансових потоків тощо.

Інформаційні технології допомагають керувати процесами виготовлення, зберігання, реалізації та використання матеріальних ресурсів. Автоматизація складського обліку дозволила отримувати оперативну інформацію о наявності та русі запасів (товарів) незалежно від відстані розміщення складських приміщень.

Найбільш перспективним удосконаленням кількісного і якісного обліку земельних угідь є впровадження геоінформаційних систем (ГІС). ГІС – це сучасна комп'ютерна технологія, що дозволяє поєднати зображення території (електронне відображення карт, схем, космо-, аерозображень земної поверхні) з інформацією табличного типу (різноманітні статистичні дані, списки, економічні показники тощо).

У торгівлі поширенню інформаційних технологій сприяє повсюдне впровадження штрихового кодування «QR» (Quick Response, у перекладі «швидкий відгук»). Це двомірний штрихкод, що надає інформацію для швидкого її розпізнавання за допомогою спеціального пристрою або камери на мобільному телефоні.

Грошові розрахунки також змінюють свою традиційну форму. Зараз усі банківські операції повністю автоматизовані, користувачам доступні онлайн-полсуги. Платежі можна здійснювати за допомогою персональних комп'ютерів, терміналів або телефонів, які підключені до мережі. Все більш популярними стають розрахунки електронними коштами. Зараз існує багато платіжних систем (електронних кошків), які дозволяють проводити розрахунки поза банківською системою.

Таким чином, більшість операцій фіксується інформаційними системами на стадії здійснення і оперативно передається на обробку до автоматизованих систем обліку, що допомагає уникнути помилок.

УДК 368.504:330.837

Микола Юхимук,

Леся Іщук

Луцький національний технічний університет

СУЧАСНИЙ СТАН ЕКОЛОГІЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Підприємства багатьох галузей національної економіки являють потенційну небезпеку, як для людини, так і для навколишнього природного середовища. Їх функціонування створює високий ступінь ризику виникнення надзвичайних ситуацій і аварій, що можуть призвести до тяжких соціальних та економічних наслідків. Аварії на промислових об'єктах часто приводять до забруднення навколишнього середовища, значних матеріальних збитків, наносять шкоду життю та здоров'ю людей. Саме тому доцільно запроваджувати екологічне страхування, яке б мінімізувало ці ризики і збитки.

Правовими основами впровадження екологічного страхування в Україні є: Конституція України, Закони України “Про охорону навколишнього природного середовища” (від 25.06.1991 р.), “Про страхування” (від 07.03.1996 р.).

При проведенні екологічного страхування в Україні на увагу заслуговує така його особливість, як надзвичайно великі масштаби збитків, що підлягають компенсації. Для покриття великих збитків доцільним є створення спеціальних страхових пулів, які володіють достатніми фінансовими резервами. Фахівці стверджують, що “українські страхові компанії поки що не готові повноцінно займатися екологічним страхуванням, оскільки такі поліси у веденнях бізнесу можуть виявитися збитковими” [2].

Однією з великих і ключових проблем Закону України «Про страхування» є те, що до переліку видів обов'язкового страхування не включено екологічне страхування. Аналіз вітчизняного законодавства дає можливість зробити висновок, що провідне місце в екологічному страхуванні займає страхування відповідальності власників джерел підвищеної екологічної небезпеки при заподіянні шкоди третім особам внаслідок аварійного забруднення довкілля.

Деякі вчені пропонують ввести новий сегмент екологічного страхування – страхування від техногенних збитків. Цей сегмент

страхування є певною системою відносин, що виникають під час антропогенної (виробничої) діяльності, між страховиком і страхувальником щодо запобігання збитку та його відшкодуванню у разі настання надзвичайних ситуацій і включає, як відшкодування збитків майну і населенню, так і шкоди, завданої навколишньому природному середовищу.

Проте в цілому страхування екологічних ризиків є достатньо ефективним економічним механізмом, який дозволяє компенсувати збиток, що завдається третім особам, так і витрати самих страхувальників, що виникають в результаті аварійного забруднення навколишнього середовища. Цей вид страхування сприяє: поширенню превентивних дій, ведучи до зменшення витрат на екологічний захист; зростанню вкладення іноземного прямого капіталу.

Аналізуючи стан ринку послуг екологічного страхування в Україні, слід зазначити, що він характеризується низькими темпами розвитку, але як і зазначалось вище, є перспектива подальшого його розвитку у випадку сприятливого фінансового клімату, стабільної законодавчої і водночас сприятливої політики держави. Страхові компанії мають також вплив на розвиток екологічного страхування, але він є незначним і проявляється у створенні пропозиції на надання страхової послуги, а попит на них формується під впливом фізичних і юридичних осіб. Саме держава виступає головним правителем, який має значні важелі впливу у створенні законодавчої політики під впливом якої визначатиметься екологічне страхування. Найголовніше, що треба зробити зараз – це запровадити принцип безумовної відповідальності за шкоду довіллю, заподіяну будь-якими суб'єктами підприємницької діяльності. Це основна загальносвітова тенденція в галузі законодавства про відповідальність за екологічну шкоду. За таких умов не треба доводити, що забруднювач діяв протизаконно або недбало.

1. Василюшин Х. Р. Теоретико-методичні засади екологічного страхування в Україні / Х. Р. Василюшин // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 20.7 – С. 46-53
2. Козьменко О. В. Нові вектори розвитку страхового ринку України: монографія / О. В. Козьменко, С. М. Козьменко, Т. А. Васильєва. – Суми: Університетська книга, 2012. – 316 с.
3. Проценко О. Л. Екологічне страхування: український аспект / О. Л. Проценко // Вісник ТНЕУ. – 2012. – № 3. – С. 41-48.

УДК 657:657.446

Галина Калюжна
Коледж технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки

СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ АМОРТИЗАЦІЇ НА МІКРО- ТА МАКРОРІВНЯХ

Регулювання нарахування зносу активів в Україні відбувається відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» та 8 «Нематеріальні активи». Зміст даних положень змістовно переважно відповідають концептуальним засадам, закладеним у МСФЗ 16 «Основні засоби».

Аналізуючи визначення поняття «амортизація» в економічних літературних джерелах, можна зробити висновок, що думки вчених і практиків про визначення терміну розділилися. Одна група вчених вважає, що амортизація - це грошове вираження зносу, друга, - що амортизація - це не що інше, як процес перенесення вартості зносу на собівартість продукції, третя стверджує, що амортизація - це прийом або метод бухгалтерського обліку. Однак майже всі вони погоджуються, що амортизація - це процес поступового списання вартості необоротних активів на витрати підприємства.

Найбільш повно визначення амортизації можна сформулювати так: комплексна економічна категорія, яка характеризує процес систематичного, поступового перенесення вартості засобів праці на вартість готової продукції підприємства, виготовленої з їх використанням, з метою забезпечення планомірного відновлення засобів праці внаслідок їх морального і фізичного зносу.

Для більш повного та детального розкриття сутності поняття «амортизація», її можна розглядати на двох рівнях - мікро та макро. За сучасних умов господарювання на мікрорівні амортизація повинна виконувати такі функції:

1) Відшкодування коштів, вкладених у засоби праці - повернення капіталу, вкладеного у засоби праці з урахуванням зміни його вартості в часі через перенесення їх вартості на вартість готової продукції.

2) Відтворювальна функція - забезпечення відтворення фізичного та морального зносу засобів праці за рахунок акумулювання

у амортизаційному фонді необхідної кількості грошових коштів.

3) Накопичувальна функція - забезпечення акумулювання амортизаційних відрахувань у амортизаційному фонді.

4) Облікова функція - амортизація є засобом систематичного відбиття у бухгалтерських рахунках процесу перенесення вартості засобів праці на готову продукцію виготовлену з їх використанням.

5) Фіскальна функція - амортизація створює можливості для регулювання підприємством рівня сплачених податків (реалізується через використання прискореної та не прискореної амортизації), а для держави - створює можливості для реалізації податкової політики.

6) Розподільча - регулює пропорції амортизаційного фонду між коштами, що спрямовані на реновацію та капітальний ремонт;

Оскільки амортизація є інструментом державного регулювання економіки, то на макрорівні виділяють наступні функції:

1) Стимулююча функція - з допомогою амортизаційної політики, держава окрім процесів оновлення, стимулює впровадження науково-технічного прогресу на підприємстві, що не можливо без здійснення розширеного відтворення засобів праці.

2) Регулююча функція - встановлення та використання законодавчо-закріплених норм та нормативів для здійснення амортизаційних розрахунків, порядку формування та використання амортизаційного фонду.

3) Фіскальна функція. Амортизація створює можливості для реалізації податкової політики державою.

Таким чином роль амортизації в процесі функціонування підприємства відіграє важливу роль:

1) Включення до складу вартості продукції як стаття умовно-змінних та умовно-постійних витрат;

2) Є джерелом коштів для фінансування процесів оновлення основних засобів;

3) Як частина грошового потоку, що створюється у процесі операційної діяльності підприємства, амортизація є засобом окупності інвестицій у основні засоби;

4) Амортизація є частиною прибутку, що генерується основними засоби протягом терміну їх корисного використання.

Отже, на сучасному етапі розвитку підприємництва важливими завданнями є вирішення проблемних питань щодо вибору окремими підприємствами відповідної методики нарахування амортизації і

проведення радикальної, послідовної і комплексної амортизаційної політики, яка повинна розглядатися як чинник активізації інвестиційної діяльності в державі.

УДК 664.1:[330.322+330.341.1]

Яніна Кантор

Науковий керівник: **Віктор Загоруйко**,
Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЦУКРОВОГО ВИРОБНИЦТВА

В сучасних умовах успішна діяльність підприємств на ринку можлива лише у випадку введення активної інноваційної діяльності. Інновація – це кінцевий метод, принцип, новий порядок, винахід, новий продукт, процес, якісно відмінний від попереднього аналога, що є результатом інтелектуальної діяльності, закінчених наукових досліджень і розробок. Світ новацій надзвичайно великий і не зводиться тільки до техніки та технології. Термін «новація» вживається щодо всіх новин як у виробничій, так і в організаційній, фінансовій, науковій, навчальній, соціальній сферах, щодо будь-яких удосконалень, які забезпечують зменшення витрат або створюють умови для зміни способу життя.

Інноваційний розвиток визначають як процес господарювання, що спирається на безупинні пошук і використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємства у змінних умовах зовнішнього середовища, в рамках обраної місії та прийнятої мотивації діяльності і який пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту.

Інноваційний шлях розвитку за своєю суттю орієнтований на збільшення доходів, на відміну від екстенсивного і інтенсивного варіантів розвитку, орієнтованих на збільшення обсягів виробництва і зниження витрат відповідно.

В сучасних умовах підприємства є економічно вмотивованими до інноваційного розвитку: не відстати від вимог ринку, досягти лідерства в ціні та якості продукції, забезпечити зростання доходів.

Інноваційна стратегія є ключовим засобом досягнення цілей

організації, який відрізняється від інших засобів своєю новизною. Інноваційна стратегія є основою сучасного інноваційного менеджменту в умовах постійних змін навколишнього середовища.

Відсутність стратегії інноваційного розвитку не дозволяє досягти радикальних переваг в інноваційній діяльності в порівнянні з конкурентами.

Варто зауважити, що відсутність стратегії інноваційного розвитку не сприяє впровадженню радикальних інновацій, які могли б кардинально змінити становище підприємства на ринку, досягти відповідних переваг перед конкурентами. Практичні усі впровадженні в діяльність вітчизняних підприємств інновації лише дають відповідь на ті виклики, які стояли перед ними.

Успішна діяльність будь-якого підприємства, можлива лише у випадку планомірної діяльності спрямованої на досягнення стратегічних цілей. Досліджуючи особливості діяльності цукрових заводів були отриманні окремі висновки, на основі яких варто розробляти стратегію розвитку цукрового виробництва.

Стратегію варто розробляти в напрямку зниження витрат. Відповідно загальною стратегією розвитку має стати стратегія зниження витрат. На підприємствах цукрової промисловості доцільною є реалізація наступальної інноваційної стратегії – технологічного прориву.

Діяльність підприємств характеризується одночасним використанням значної кількості енергоресурсів на виробництво тепла на технологічні потреби. Інноваційна стратегія має бути спрямована на впровадження технологічних інновацій в системі енергозабезпечення підприємства.

1. Власова А. М., Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент. – К.: КНЕУ, 2005.– 365с.
2. Одотюк І. В. Державні пріоритети технологічного розвитку, їх роль та проблеми економічної оцінки в Україні // Проблеми науки. – 2010. – № 4.

УДК 657.61

Ольга Каплун
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ РИЗИКУ

Інвестиційна діяльність підприємства – це один з важливих напрямків багатоаспектної діяльності в умовах ринкового оточення. Від інтенсивності та результативності інвестиційних процесів залежить успіх фірми у ближчій та віддаленій перспективі.

Дослідженню капітальних інвестицій присвячено праці багатьох науковців, серед яких М.Бондар, Ф.Бутинець, В. Сопко, З. Задорожній, Я.Крупка, О. Гавриловський, Н. Лисенко, І. Павлюк, Л. Сук та інші.

Обрана тема є досить актуальною, тому що з виходом України на міжнародний ринок питання про інвестування вітчизняних підприємств стає дедалі гострішим, адже для того, щоб зайняти свою нішу на ринку необхідно збільшити обсяги виробництва, підвищити якість продукції, а для цього необхідні додаткові вкладення.

В той же час існують певні проблеми, які стримують інвестиційну діяльність. Однією з таких причин є невідповідність існуючих показників та методів аналізу інвестицій сучасним економічним умовам введення господарської діяльності в Україні, що не дозволяє реально оцінити ефективність інвестицій.

Аналіз існуючих методів та методик, показав, що при оцінці ефективності інвестицій найчастіше використовуються такі загально визнані показники як:

- чиста теперішня вартість (NPV);
- дисконтований період окупності (DPP);
- внутрішня норма прибутковості (IRR);
- модифікована внутрішня норма прибутковості (MIRR);
- індекс прибутковості (PI).

Наведені показники мають як свої переваги так і недоліки.

NPV – абсолютний показник, що не дає змогу порівнювати різні за масштабами та за терміном реалізації проекти.

Недоліком IRR є необґрунтованість припущення про те, що реінвестування доходів відбувається під ставку, рівну прибутковості самого проекту. Крім того майже всі показники ефективності

розраховуються за допомогою ставки дисконту. Вона повинна включати безризиковий дохід, премію за інфляцію та премію за ризик, які дуже важко визначити в нестабільній економічній ситуації в Україні.

Для того, щоб всебічно враховувати усі види невизначеності при аналізі проекту, на нашу думку необхідно використання теорії нечітких множин в оцінці економічної ефективності та ризику інвестиційних проектів, що дозволить реально оцінити ефективність інвестицій.

Щодо самого інвестиційного процесу, то доцільно було б використовувати теорії нечітких множин в оцінці економічної ефективності та ризику інвестиційних проектів з частковим використанням сценарного аналізу. При цьому важливе місце в оцінці економічної ефективності було б доцільно відвести аналізу ризикованості на підставі теорії нечітких множин.

Таким чином, удосконаливши процедуру аналізу інвестиційних проектів більш детальною, з врахуванням ризикованості, збільшиться кількість інвестицій, що дозволить поживити інвестиційну діяльність в країні, а отже і вивести економіку держави на новий більш високий рівень.

1. Ткаченко, Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] / Н. М. Ткаченко. – К.: АСК, 2005.
2. http://www.cfin.ru/finanalysis/invest/fuzzy_analysis.shtml.

УДК 657

Ірина Квас
Науковий керівник: **Олена Баула**
Луцький національний технічний університет

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальною проблемою, що постає перед Україною є обґрунтування напрямків підвищення конкурентоспроможності та завоювання міцних позицій на міжнародному ринку. Адже, забезпечення конкурентоспроможності економіки є пріоритетним завданням будь-якої держави, яка дбає про місце на світовому ринку

та своє економічне зростання.

Як доводить досвід високорозвинутих держав світу, одними із визначальних факторів, що зумовлюють економічне зростання та підвищення конкурентоспроможності країн, є науково-технічний прогрес та дії уряду. Державні установи будь-якого рівня можуть і підсилити, і послабити конкурентні переваги країни. Крім цього, ті країни, які забезпечували динамічний розвиток НТП, сягнули значної продуктивності праці в різних сферах народного господарства. Тому, між економічним зростанням, конкурентоспроможністю економіки та інноваційною діяльністю простежується тісний зв'язок [1].

З метою реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності України було розроблено концепцію Державної програми підвищення конкурентоспроможності національної економіки на 2007 – 2015 роки, реалізація якої дозволить вирішити декілька актуальних задач, а саме: підвищити конкурентоспроможність економіки України, активізувати інноваційно-інвестиційну складову розвитку із позитивним впливом на структурні процеси у реальному секторі економіки та в розширенні перспективної складової «економіки на базі знань», чим забезпечити динамічне економічне зростання із підвищенням рівня та якості життя населення [2].

На думку Романенко В., для підвищення конкурентоспроможності національної економіки необхідно передбачити низку заходів:

- по-перше, існує потреба в консолідації зусиль як держави, так і приватного сектору для створення в Україні системних утворень, які б мали можливість поєднати стадії інноваційного процесу: від наукових розробок до серійного випуску кінцевої продукції. У разі відсутності таких системних структур, Україна інтегруватиметься в міжнародний розподіл праці не системами, а елементами і компонентами, що значно зменшить економічну ефективність як для національної економіки, так і для окремих суб'єктів господарювання;

- по-друге, світовий досвід доводить, що основою підвищення конкурентоспроможності національної економіки в довгостроковій перспективі можуть бути лише галузі обробної промисловості, насамперед машинобудування, від рівня розвитку якого залежить і технічний рівень практично всіх галузей національної економіки. Для забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного

машинобудування необхідно створити потужні національні науково-виробничі структури, здатні інтегруватись до міжнародних виробничих структур;

- по-третє, з одного боку, держава має чітко узгоджувати економічну, науково-технічну, промислову політику, зокрема спрямовуючи науково-технічні розробки на потреби власного виробництва, а з іншого, маючи досягнення світового рівня в галузі матеріалознавства, зварювання матеріалів, необхідно створити можливості для організації власного виробництва відповідної продукції [2].

Отже, забезпечення конкурентоспроможності української економіки потребує насамперед активізації економічної діяльності. Тільки на цьому шляху Україна зможе на гідних засадах інтегруватися у світове співтовариство, забезпечити необхідний рівень економічної безпеки та добробуту населення.

1. Антонюк Л.Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: регіональний аспект/ Л.Л.Антонюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kneu.kiev.ua/journal/ukr/article/2005_1_Antoniuk_ukr.pdf.
2. Концепція Державної програми підвищення конкурентоспроможності національної економіки на 2007-2015 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iee.org.ua/ru/publication/85/>.
3. Романенко В. Конкурентоспроможність національної економіки: системний підхід / В.Романенко // Вісник КНТЕУ. – 2012. - №2. – С.21-28.

УДК 657

Олена Кицун

Коледж технологій, бізнесу та права

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Історія розвитку оподаткування свідчить, що податки можуть бути не тільки джерелом поповнення бюджетів, а й інструментом регулювання тих чи інших соціально-економічних процесів. Свідоме використання податків для досягнення відповідних цілей проходить у рамках податкової політики, яку проводить держава.

Податкова політика — діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів держави.

Податкова політика повинна забезпечити вирішення двоєдиного завдання. З одного боку — це встановлення оптимальних податків, які не стримуватимуть розвиток підприємництва, а з іншого — забезпечити надходження до бюджету коштів, достатніх для задоволення державних потреб. Тому основне завдання держави і її органів полягає в тому, щоб створити настроюваний податковий механізм впливу на господарську поведінку юридичних і фізичних осіб.

Формуючи податкову політику, держава шляхом збільшення або зменшення державного обсягу податкових надходжень, зміни форм оподаткування та податкових ставок, тарифів, звільнення від оподаткування окремих галузей виробництва, територій, груп населення може сприяти зростанню чи спаданню господарської активності, створенню сприятливої кон'юнктури на ринку, умов для розвитку пріоритетних галузей економіки, реалізації збалансованої соціальної політики.

На даний час, у нашій країні не розроблена податкова політика, яка б усіх влаштовувала. Завдання, яке ставиться сьогодні перед Державною податковою адміністрацією України, — створити податкову службу, яка навіть при недосконалому законодавстві зможе на досить високому рівні забезпечити надходження податків до бюджету. Для досягнення цієї мети розробляється проект модернізації фіскальної служби за участю Світового банку і Міжнародного Валютного Фонду.

Однозначно, що держава, проводячи свою податкову політику повинна дотримуватись визначених на певний час орієнтирів у розвитку суспільства, змінюватися поступово, еволюційним шляхом. З набуттям незалежності України почала формувати свою власну податкову політику. Її аж ніяк не можна назвати стабільною, так як це був період пошуку оптимальних форм і механізмів стягнення податків, який триває й досі.

Надзвичайно важливою умовою ефективності податкової політики є її стабільність і передбачуваність, що, з одного боку, викликає в усіх суб'єктів господарювання стабільний інтерес до

перспективної фінансової політики, а з іншого — забезпечує високий рівень роботи податкової служби на основі нормативно-правових актів із питань оподаткування, які розробляються, та освоєння механізмів стягнення того чи іншого податку.

Проблема формування ефективної податкової політики — одна з найактуальніших у період становлення в Україні ринкових відносин та інтегрування української економіки у міжнародний ринок. Її розв'язання має здійснюватися шляхом вивчення, аналізу і творчого осмислення як наявної в країні законодавчої бази, так і здобутого у світі досвіду у сфері оподаткування, у напрямі запровадження такої податкової політики, яка б гарантувала або хоча б не гальмувала розвиток економіки.

Стабільність податкової політики по-перше, дає змогу всім суб'єктам фінансових відносин мати сталі інтереси і виходячи з них вести перспективну фінансову політику. По-друге, стабільність податкової політики забезпечує високий рівень податкової роботи, оскільки податкова служба теж повинна мати певний час на освоєння механізму стягнення того чи іншого податку.

Таким чином, податкова політика як складова економічної політики базується на діяльності держави у сфері запровадження, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів до централізованих фондів грошових ресурсів держави. Кожна конкретна податкова система, тобто сукупність податків, зборів (обов'язкових платежів) у взаємозв'язку і взаємодії з платниками й органами контролю, є відображенням податкової політики, що проводиться державою, і критерієм її ефективності.

УДК 657

Ірина Кіш

Національний університет “Львівська політехніка”

АНАЛІТИЧНИЙ І СИНТЕТИЧНИЙ ОБЛІК ОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Ефективне вирішення питань обліку матеріальних цінностей має важливе теоретичне значення та практичну спрямованість через те, що запаси займають виключне місце у структурі майна бюджетних

установ. Належним чином організований синтетичний і аналітичний облік матеріальних цінностей, метою якого є інформування зацікавлених авторизованих осіб про їх наявність та рух, має вирішальне значення для управління діяльністю бюджетної установи та контролю за зберіганням матеріальних цінностей.

Вдосконалення методики та організації обліку в бюджетних установах пов'язане із прийняттям низки ключових нормативних документів, серед яких – новий План рахунків. В той же час, стосовно обліку запасів План рахунків 2013 року ніяких змін в порівнянні з аналогом від 1999 року не вніс. Як і раніше, узагальнення інформації про наявність і рух виробничих запасів, тварин на вирощуванні і відгодівлі, МШП, матеріалів і продуктів харчування тощо, що належать установі відбувається на рахунках класу 2 “Запаси”.

Синтетичний облік витрачання та переміщення матеріальних цінностей відбувається в меморіальних ордерах (далі – м/о), дані до яких заносяться з первинних документів про рух матеріалів (накладних (вимог), забірних карток та ін.):

- м/о № 10 “Накопичувальна відомість про вибуття та переміщення МШП” (ф. №439 (бюджет));
- м/о №11 “Зведення накопичувальних відомостей про надходження продуктів харчування” (ф. №398 (бюджет));
- м/о №12 “Зведення накопичувальних відомостей про витрачання продуктів харчування” (ф. №411 (бюджет));
- м/о №13 “Накопичувальна відомість витрачання матеріалів” (ф. №396 (бюджет)).

Матеріальні цінності бюджетних установ обліковують за місцем їх відповідального зберігання (знаходження) та в бухгалтерії. Для аналітичного обліку матеріальних цінностей відкриваються спеціальні аналітичні рахунки за встановленими номенклатурними номерами, найменуваннями, сортами по їх кількості та вартості, а також за матеріально-відповідальними особами. При цьому окремо ведеться облік матеріальних цінностей, які придбані за кошти загального фонду, спеціального фонду чи отримані безоплатно.

Для аналітичного обліку запасів бюджетні установи використовують Книги (картки) кількісно-сумового обліку, Книги складського обліку запасів, журнали, оборотні і накопичувальні відомості. Типові форми аналітичного обліку цінностей бюджетних установ, які застосовуються бухгалтеріями наведено у табл.1.

Таблиця 1

Типові форми аналітичного обліку матеріальних цінностей бюджетних установ

№ форми	Назва документу	Призначення документу
3-6	Книга кількісно-сумового обліку	Для аналітичного обліку матеріальних цінностей як у кількісному, так і сумовому вимірах
3-6а	Книга кількісно-сумового обліку	Для аналітичного обліку матеріальних цінностей в централізованих бухгалтеріях
3-7	Картка кількісно-сумового обліку	Застосовується в установах, де аналітичний облік у бухгалтерії здійснюється не в книгах, а на картках
3-8	Книга обліку тварин	Для аналітичного обліку молодняка тварин та тварин на відгодівлі
3-9	Книга складського обліку запасів	Для обліку матеріалів, продуктів харчування, та інших запасів на складі (кладовій)
3-10	Журнал реєстрації битого посуду	Для списання розбитого посуду в установах, що мають у своєму складі їдальні та харчоблок
3-11	Оборотна відомість	Для звірки даних складського та бухгалтерського обліку
3-12	Накопичувальна відомість з надходження продуктів харчування	Для обліку надходження продуктів харчування за кожною матеріально-відповідальною особою
3-13	Накопичувальна відомість з витрачання продуктів харчування	Для обліку витрачання продуктів харчування протягом місяця
3-14	Опис карток з обліку запасів	Для реєстрації відкритих карток аналітичного обліку у випадках, коли облік операцій ведеться не в книгах, а на картках

Гармонізація вітчизняної облікової системи із міжнародними стандартами державного сектору сприяє забезпеченню чіткості та єдності підходів ведення синтетичного та аналітичного обліку матеріальних цінностей бюджетних установ, однак вимагає суттєвих ресурсів для її реалізації та постійного вдосконалення.

УДК 657

Аліна Клець

Коледж технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗМІНИ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

Оподаткування є невід'ємною економічною функцією будь-якої держави. Вдалий вибір оподаткування - запорука успіху власної справи. Відповідно до Податкового Кодексу України в нашій економіці застосовується дві системи оподаткування – загальна та спрощена.

Фізичні особи-підприємці та юридичні особи мають право самостійно обирати статус платників податків - на загальній або на спрощеній системі оподаткування.

Отримати статус платника єдиного податку фізичні особи-підприємці та юридичні особи можуть як при державній реєстрації, так і під час провадження своєї діяльності. Щоб стати платником єдиного податку об'єкти оподаткування можуть подати Заяву про застосування спрощеної системи оподаткування під час або протягом десяти днів від дати державної реєстрації юридичної особи чи фізичної особи-підприємця.

При виборі спрощеної системи оподаткування, перш за все потрібно вибрати групу та ставку єдиного податку. Існує шість груп на вибір платників єдиного податку. Чотири з них(перша, друга, третя, п'ята) призначено для фізичних осіб-підприємців, інші дві (четверта та шоста) – для юридичних осіб. Сума доходу платника єдиного податку за календарний рік – один із найважливіших показників, що вкаже на можливість роботи підприємця в певній групі платників єдиного податку або на спрощеній системі оподаткування в цілому.

При цьому у фізичних осіб-підприємців, які обирають першу та другу групи оподаткування, податкові зобов'язання виникають у місяці, наступному за місяцем державної реєстрації, а у тих, які обирають третю та п'яту групу та в юридичних осіб (четверта та шоста група), податкові зобов'язання виникають з дати державної реєстрації.

Функціонуючі юридичні особи та фізичні особи-підприємці

мають право перейти на спрощену систему оподаткування або обрати іншу групу спрощеної системи оподаткування. Для цього необхідно не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку кварталу, з якого планується перехід, подати заяву до Державної фіскальної служби за місцем реєстрації. Також для підтвердження правомірності обрання платником податку групи оподаткування до Державної фіскальної служби разом з заявою необхідно подати Розрахунок доходу за попередній календарний рік, а юридичним особам ще й інформацію про середньооблікову кількість працівників за це й же період.

Платники єдиного податку можуть добровільно перейти на загальну систему оподаткування, подавши до органів Державної фіскальної служби за місцем реєстрації Заяву про застосування спрощеної системи оподаткування за 10 календарних днів до початку нового календарного кварталу.

Примусовий перехід платника єдиного податку на загальну систему оподаткування може відбутися у випадку припинення ним підприємницької діяльності фізичної особи чи припинення юридичної особи або в разі порушення ним наступних правил роботи на спрощеній системі оподаткування:

1) протягом календарного року дохід платника єдиного податку першої, другої, третьої або четвертої групи перевищив встановлений для цих груп обсяг та ці платники самостійно не перейшли до іншої групи оподаткування;

2) протягом календарного року обсяги доходів платників п'ятої або шостої групи оподаткування перевищили 20 млн.грн;

3) протягом календарного року платники єдиного податку першої, другої, третьої групи скористалися правом переходу на п'яту групу оподаткування або платник четвертої групи – правом переходу на шосту групу оподаткування, але обсяги їх доходів перевищили 20 млн.грн;

4) застосування негрошової форми розрахунків;

5) здійснення заборонених на спрощеній системі оподаткування видів діяльності або невідповідність вимогам організаційно-правових форм господарювання, наприклад, статутний капітал підприємства на 25% і більше належить неюридичним особам-платникам єдиного податку;

6) провадження видів діяльності, не зазначених в реєстрі платників єдиного податку;

7) перевищення встановленої кількості фізичних осіб, які перебувають у трудових відносинах з платником єдиного податку;

8) наявність податкового боргу з єдиного податку на кожне перше число місяця протягом двох послідовних кварталів;

9) платник єдиного податку на другій групі оподаткування надав послуги платнику податку на загальній системі оподаткування;

10) позбавлення статусу платника ПДВ без переходу на іншу, відповідну, групу оподаткування.

При виявленні перших шести порушень платник єдиного податку зобов'язаний також сплатити єдиний податок за підвищеною ставкою. Для фізичних осіб-підприємців це 15%, а для юридичних осіб 6% або 10% для четвертої групи оподаткування чи 10% або 14% для шостої групи оподаткування.

Дотримання об'єктами оподаткування вимог законодавства та правил відповідно до обраної системи оподаткування забезпечує ефективну господарську діяльність.

УДК 657

Людмила Коваленко

Науковий керівник: **Дмитро Солоха**

Київський національний університет культури і мистецтв

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ

Інтеграція України в світові економічні структури означає не лише зміцнення ринку, нові можливості в реалізації власних стратегічних планів на міжнародному поприщі...але і відповідальність у відстоюванні власної економічної безпеки при загрози інтернаціонального характеру.

Першим національним органом, завданням якого була боротьба з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом, можна назвати створену в 1970 р. законом про банківську таємницю Мережу попередження фінансових злочинів (FinCEN), яка знаходиться в підпорядкуванні міністерства фінансів Сполучених Штатів Америки.

За світовою практикою фінансові розвідки мають різні форми організації та повноваження. Форми організації фінансового моніторингу різняться підпорядкованістю головного уповноваженого

органу та завданнями, які на нього покладені. Вирізняють такі організаційні типи підрозділів фінансової розвідки:

- адміністративного типу, які діють самостійно або в складі міністерства фінансів чи центрального банку та не мають повноважень правоохоронних органів;

- «поліцейського» типу, які є складовою поліції;

- «прокурорського» типу, які є складовою органів прокуратури чи структурами міністерства юстиції;

- змішаного типу, які є поєднанням різних повноважень, унаслідок чого створюються під егідою різних організацій.

В Україні підрозділом фінансової розвідки є – Державна служба фінансового моніторингу України (Указ Президента України 13.04.2011 року. № 466/2011) «Про Положення про Державну службу фінансового моніторингу України».

Держфінмоніторинг належить до різновидів форми організації фінансової розвідки, як «адміністративного типу». З 1 січня 2002 року запроваджується фінансовий контроль, що проводиться на двох рівнях. Перший етап здійснюють суб'єкти первинного фінансового моніторингу; державний, який здійснюється державними органами, уповноваженими відповідно до законодавства забезпечувати регулювання та нагляд за діяльністю організацій, що здійснюють фінансові операції. Розслідування справи в повному обсязі проводять правоохоронні органи на підставі інформації, отриманої від ДСФМ. Держфінмоніторинг відпрацьовує отримані повідомлення й у разі наявності підозр щодо відмивання коштів передає аналітичні довідки правоохоронним органам. Така система забезпечує прозорість процесу боротьби з відмиванням злочинних доходів, дає змогу надійно захищати банківську таємницю, зменшує ризик корупції та упереджених рішень. Разом із тим вона потребує кваліфікованих кадрів, суттєвих зусиль з боку координатора - ДСФМ та узгодження дій усіх учасників системи фінансового моніторингу.

Державний фінансовий моніторинг - це український підрозділ фінансової розвідки, котрий повинен завжди координувати, регулювати та застерігати від необачних дій як фізичних осіб, так і юридичних, тобто, первісних суб'єктів фінансового моніторингу.

ДСФМ відноситься до адміністративного типу, що має свої плюси та мінуси, як в самій системі організації, так і в функціях суб'єктів первісного фінансового моніторингу. Це є взаємовідносини

між державами, між власними правоохоронними органами, обмін інформацією, захист інформації від несанкціонованого її використання... Ці та інші проблеми можна розв'язати, лише за умови вчасного реагування, чіткого трактування та розуміння закону, захисту інформації і застосування світового досвіду у боротьбі з відмиванням «брудних» коштів.

УДК 657:339.4

**Наталія Коваль,
Надія Букало**

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ПРОДАЖУ ТОВАРІВ

В умовах формування ринкових відносин торгівельні підприємства займають особливе місце в економіці України. На сьогоднішній день комерційні організації функціонують в жорстких умовах конкурентного середовища, тому виникає необхідність у пошуку нових підходів до забезпечення обліковою інформацією керівництва торгівельного підприємства для цілей ефективного управління продажами товарів.

Найбільш обґрунтовано облік операцій із продажу товарів на підприємствах торгівлі досліджували як вітчизняні науковці Ф.Ф. Бутинець, Я.Д. Крупка, Т.В. Крисенко, І.М. Шингур, так і зарубіжні Н.С. Гуляєв, Н.А. Новоселова, проте недостатньо дослідженим залишається питання удосконалення обліку операцій із продажу товарів.

Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» підприємствам надано право самостійно визначати облікову політику. Це дозволяє удосконалити систему аналітичного обліку доходів від реалізації товарів на підприємствах торгівлі, що дає можливість розмежувати облікові дані для зовнішніх і внутрішніх користувачів та підвищити ефективність управління продажами товарів. Тому з метою деталізації інформації доречно ввести рахунки третього порядку до субрахунку 702 «Дохід від реалізації товарів» для підприємств торгівлі:

- 7021 «Дохід від реалізації товарів»;

- 7022 «Дохід від реалізації товарів за дисконтними картками»;
- 7023 «Дохід від реалізації товарів зі знижками»;
- 7024 «Дохід від реалізації товарів у період розпродажу»;
- 7025 «Дохід від реалізації товарів за іншими заходами впливу на обсяги продажу товарів».

До рахунку 704 «Вирахування з доходу» необхідно ввести такі аналітичні рахунки для комерційних організацій:

- 7041 «Вирахування з доходу за товари, повернені покупцями»;
- 7042 «Сума знижок, наданим покупцям»;
- 7043 «Інші вирахування з доходу».

За допомогою цих рахунків з'являється можливість виділити з усього доходу торговельного підприємства дохід від реалізації товарів за методами активізації продажу товарів, що дає змогу проводити поглиблений аналіз продажів, вирішувати питання доцільності того чи іншого маркетингового інструмента. Це сприятиме прийняттю ефективніших управлінських рішень у процесі формування чистого доходу торговельного підприємства.

Головним недоліком існуючої системи управління продажами на торговельному підприємстві є її неоперативність. Закриття рахунків, визначення витрат обігу, фінансового результату здійснюється бухгалтерією торговельного підприємства, як правило, до кінця наступного місяця. Відповідно, управління поточною діяльністю підприємства здійснюється тільки на підставі даних про обсяги продажів та інформації про суму отриманого виторгу в касу магазину, що змушує розраховувати прибуток інтуїтивно. Тому виникає об'єктивна необхідність у підвищенні оперативності обліку з урахуванням нестандартних ситуацій на підприємстві, пов'язаних із кампаніями, спрямованими на підвищення рівня продажу товарів, що потребує створення нових внутрішніх форм обліку. Так, облік продажу товарів за видами знижок, розпродажем, іншими активізаційними заходами і продаж товарів за дисконтними картками для цілей управління продажами товарів варто відокремлювати.

Отже, удосконалення системи аналітичного обліку операцій з продажу товарів дасть можливість виділити з усього доходу торговельного підприємства дохід за методами активізації продажу, що дозволить розмежувати облікові дані для зовнішніх і внутрішніх користувачів і призведе до підвищення ефективності управління продажами товарів.

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік в торгівлі: Підручник [для студентів ВУЗів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит»] / За ред. проф. Бутинця Ф.Ф. та доц. Малюги Н.М. – [2-е вид., перероб. і доп.]. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 576 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

УДК:336.748.12

Надія Ковальчук

Науковий керівник: **Віктор Загоруйко**,
Луцький національний технічний університет

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ЗАСАДАХ ПРОГНОЗУВАННЯ ПОПИТУ

Компанії, які прагнуть надійно закріпитися та працювати як на новому, так і уже освоєному ринку, повинні активно використовувати сучасні форми маркетингової діяльності: ринкові дослідження, аналіз споживачів, розробляти ефективні продуктово-ринкові стратегії.

Одним із основних показників, які оцінює компанія виходячи на новий ринок, або навіть працюючи на старому, є обсяги попиту на продукцію.

Саме по собі визначення попиту на продукцію підприємства не дозволяє ефективно керувати його діяльністю. Прогнозування попиту повинно розглядатись як один з елементів системи управління підприємством. Для забезпечення виконання цих умов очевидним є той факт, що методика оцінки попиту та методика розробки управлінських рішень повинні бути співставними, та формувати єдину методику оцінки ефективності діяльності підприємства. З огляду на це вважаємо за доцільне розкрити основні положення системи управління підприємством на засадах прогнозування попиту (рис. 1).

Будемо вважати, що обсяг виробництва продукту рівний обсягу його споживання, інакше кажучи підприємство виробляє лише стільки продукції скільки потребує ринок. Саме за таких умов найефективніше використовуються ресурси підприємства, що сприяє досягненню його цілей. Певним чином, збалансувати обсяг виробництва та споживання дозволяє прогноз обсягу споживання.

Рис. 1. Система управління підприємством

Найперше з чого потрібно виходити, це з можливості досягнень цілей підприємства. Залежно від багатьох факторів, підприємство може ставити самі різноманітні цілі. Ми спробували об'єднати їх в окремі групи: максимізація прибутків (відсутність конкуренції на ринку); зниження витрат (сильна конкуренція); збільшення (зменшення) частки ринку; збільшення доходів, тощо.

Вихідним моментом в побудові моделі є формалізація цілей підприємства. Варто зауважити, що залежно від факторів зовнішнього та внутрішнього середовища одне і теж підприємство буде встановлювати різні цілі. Будучи на ринку лідером (монополістом) фірма може диктувати свої умови і як правило обирає стратегію максимізації прибутків.

Проте, таке становище фірми, при якому вона диктує умови, трапляється досить рідко. Як правило в сучасних умовах переважна більшість фірм діє в умовах жорсткої конкуренції, що накладає обмеження на формування цілей. Як правило в таких умовах

підприємства ставлять цілі зниження витрат, збільшення доходів, або частки ринку.

Запропонована до розгляду методика дозволяє зорієнтувати виробництво на ринковий попит та з безлічі варіантів розвитку обрати варіант, що дозволяє найкраще досягти поставлених цілей діяльності. При вирішенні цих завдань забезпечується багатоваріантність можливих шляхів розвитку.

1. Энджел Дж.Ф. Поведение потребителей / Энджел Джеймс Ф., Блэкуэлл Роджер Д., Миниард Пол У.; пер.с англ. Т. Принцева. – СПб.: Питер Ком, 1999. – 759с. – (Теория и практика менеджмента).
2. Швець І.Б. Формування комплексної системи управління виробничими потужностями на підприємствах промисловості: Автореф. дис. ...д-ра екон. наук: 08.06.01 / НАН України; Інститут економіки промисловості. – Донецьк, 2000. – 47 с.

УДК 658.8

Олег Ковальчук

Луцький національний технічний університет

УПРАВЛІНСЬКИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ МЕТОДІВ МЕНЕДЖМЕНТУ

Система економічних методів включає практично всі важелі механізму ринкового господарювання, тому під час її діагностики слід вивчити особливості застосування таких інструментів як економічне планування, ціни, кредити, фінансування, прибуток, заробітна плата, премії, дивіденди, податки, комерційний розрахунок та інші. Аналіз має бути різностороннім. Наприклад, практику економічного планування можна оцінювати за детальністю планів, строками, на які вони розраховані, якістю планування тощо. Зокрема, про якість планування може свідчити той факт, наскільки точно реалізуються ті чи інші плани.

Чим точніше фактично зафіксовані показники виробничо-господарської діяльності наближаються до планових, тим якіснішим є планування. Тим важливішу роль відіграють плани у діяльності підприємства, їх розглядають не як формальність, а як обґрунтований норматив, якого необхідно досягти.

Аналізуючи фінансування як інструмент економічних методів,

слід з'ясувати чи використовує його менеджмент підприємства для визначення певних пріоритетів функціонування і розвитку. Для цього достатньо проаналізувати пропорції розподілу річних бюджетів в динаміці за кілька років. Якщо факти нерівномірного фінансування будуть виявлені, слід дати оцінку доцільності такої пріоритетності. В іншому випадку необхідно приймати рішення про вирівнювання умов фінансування усіх сфер і напрямків діяльності підприємства.

Провідне місце в системі економічних методів посідають використовувані системи та форми оплати праці, що пов'язують розмір винагороди з особистим внеском кожного працівника, системи преміювання і матеріального стимулювання. Вивчаючи практику оплати праці, з-поміж усього іншого необхідно звернути увагу на співвідношення розмірів оплати праці різних категорій працівників. При виявленні надто великої диференціації розмірів середньої заробітної плати слід додатково оцінити ймовірність існування чи виникнення прихованої або явної невдоволеності певних груп персоналу, що впливатиме на їх мотивацію і продуктивність. Відповідний аналіз доцільно здійснювати як за підсумками одного року, так і у динаміці. Оскільки на більшості підприємств заробітна плата робітників є найнижчою серед усіх категорій персоналу, то саме її найзручніше прийняти за базу для порівняння.

Другим важливим аспектом, який характеризуватиме достатність встановлених розмірів оплати праці для ефективної мотивації персоналу є порівняння розмірів заробітної плати працівників підприємства з гарантованими державними соціальними стандартами (мінімальною заробітною платою, прожитковим мінімумом для працездатних громадян, вартістю «споживчого кошика»), середніми показниками у регіоні, або у відповідній виробничо-господарській сфері, до якої належить підприємство. Якщо показники підприємства перевищують аналогічні мінімальні соціальні стандарти і показники інших роботодавців, то це свідчить, що використовувані економічні методи менеджменту у сфері оплати праці є ефективними і не створюють прямих загроз для кадрової безпеки компанії.

Також важливою рисою оптимального застосування такого економічного інструменту як заробітна плата є випереджаюче зростання продуктивності праці у порівнянні з темпами зростання її оплати. Таке співвідношення, якщо воно не виходить за межі

соціальної справедливості, створює передумови і для зростання добробуту працівників і для підвищення ефективності функціонування організації.

Якщо за результатами аналізу виявлено, що темпи росту продуктивності праці перевищують темпи росту заробітної плати, то політику підприємства у питаннях оплати праці слід вважати економічно обґрунтованою. Вона створює передумови для зниження собівартості продукції завдяки зниження питомих витрат на оплату праці. В іншому випадку необхідно додатково з'ясувати чи існує потреба і фінансова можливість підтримувати високі темпи зростання матеріальної мотивації персоналу, що може загрожувати невиправданим зростанням собівартості і цін на товари та послуги підприємства і, як наслідок, падінням попиту на них і подальшим погіршенням фінансового становища.

Загалом, економічно обґрунтованим і соціально прийнятним є незначне випередження темпів зростання продуктивності праці у порівнянні з темпами зростання її оплати.

УДК 657

Андрій Ковальчук

Науковий керівник: **Наталія Тлучкевич**
Луцький національний технічний університет

КОНТРОЛЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Дебіторська заборгованість має великий вплив на визначення достовірності фінансової звітності, тому правильний її контроль зумовлює правильне складання звітності та своєчасне надходження коштів від дебіторів підприємства. На жаль, нині суб'єкти господарювання передусім вирішують власні проблеми замість виконання фінансових платіжних зобов'язань перед партнерами. Поглиблює платіжну кризу і нерегульованість бюджетної системи, що стосується несвоєчасної оплати державних зобов'язань, які здійснюються за рахунок бюджету. Певною мірою цей факт пов'язаний із впливом світової економічної кризи, проте в нашій країні негативні тенденції підсилюються ще й поганою організацією обліку та незадовільним станом контролю всередині підприємств за

виконанням договірних зобов'язань. Зрозуміло, що незалежно від причин виникнення дебіторської заборгованості уникнути її неможливо. Тому, підприємству необхідно шукати способи ефективного управління дебіторською заборгованістю, зокрема вдосконалення бухгалтерського обліку взаєморозрахунків, організації ефективної та дієвої системи внутрішньогосподарського контролю.

Контроль дебіторської заборгованості — відіграє важливу роль для економічного здоров'я підприємства, а отже вимагає системного підходу. Система контролю дебіторської заборгованості має включати наступні розділи: аналіз дебіторів; аналіз реальної вартості існуючої дебіторської заборгованості; контроль за співвідношенням дебіторської й кредиторської заборгованості; розробка внутрішньогосподарського положення про політику авансових розрахунків і порядку надання комерційних кредитів; порядок страхування дебіторської заборгованості й використання факторингу.[1]

Контроль дебіторської заборгованості варто проводити відповідно до її класифікації. Пропонуємо наступні терміни визнання і погашення дебіторської заборгованості, та переведення її із одного класу в інший.

Для поточної:

- очікувана (контрольована): місячна (від 1 до 30 днів з моменту виникнення); квартальна (від 30 до 90 днів з моменту виникнення); піврічна (від 90 до 180 днів з моменту виникнення);

- сумнівна (частково контрольована) – від 180 до 1 року з моменту виникнення.

Для довгострокової:

- очікувана (частково контрольована) - від 1 до 2 років з моменту виникнення;

- безнадійна (не контрольована) - від 2 до 3 років з моменту виникнення;

- для прийняття управлінських рішень (не контрольована) - більше 3 років, коли минув строк позивної давності на цю заборгованість.

Контроль за дебіторською заборгованістю необхідно впроваджувати ще на початковій стадії її виникнення, а не тільки на рівні макросередовища чи внутрішнього середовища.

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учеб. курс / И. А. Бланк. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.

УДК 657

Оксана Колбасюк

Науковий керівник: **Ірина Жураковська**
Луцький національний технічний університет

ГУДВІЛ: МІЖНАРОДНЕ ТА ВІТЧИЗНЯНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Останнім часом в Україні набула популярності практика щодо укладання угод з придбання та продажу підприємств. Відображення цих процесів в обліку пов'язане з виникненням такого об'єкта обліку, як гудвіл. Гудвіл як невід'ємна частина життєвого циклу підприємства є одним із чинників успішного виходу на міжнародний ринок. Проте законодавча база України стосовно сутності, оцінки гудвілу та проведення перевірки на зменшення його корисності потребує змін та вдосконалення.

Тему аналізу та обліку гудвілу піднімалась в багатьох наукових працях. Так, Галина Уманців у своїх роботах розглядала проблеми оцінки та особливості обліку гудвілу, Л. Сук, П. Сук. розглядали гудвіл у розрізі нематеріальних активів, Самсонов В., Марченко С. займались питаннями оцінки гудвілу. Питання, пов'язані з гудвілом, також висвітлені в роботах таких вітчизняних та зарубіжних вчених як Родіонова О.В., Ковальова В.В., Бланка І.А., Римара О.О. Рейлі Р.Ф. та Швайс Р.П. розглядали проблеми фінансової звітності, пов'язані з придбаним гудвілом.

Варто зазначити, що не існує одного, конкретного визначення гудвілу. Натомість в економічній літературі використовуються такі визначення гудвілу:

1. Гудвіл - активи, капітал фірми, який не піддається матеріальному вимірюванню (репутація, технічна компетенція, зв'язки, вплив) [1].

2. Гудвіл - це перш за все громадська думка про назву, стиль, товарний знак, логотип, проекти, товари і будь-які інші предмети, що знаходяться у власності або під контролем компанії, а також взаємовідносини з клієнтами і замовниками. Джерелами гудвілу

можуть бути як конкретний майстер в салоні краси, так і якісна кухня в ресторані [3].

3. Гудвіл - «добре ім'я» і включає нематеріальні активи компанії, які складаються із престижу підприємств, його ділової репутації, взаємовідносин з клієнтами, місцезнаходження, номенклатури продукції, що випускається тощо. Ці фактори спеціально не виділяються і не враховуються в звітності підприємств, але є реальним джерелом прибутку [5].

4. На думку Соколова Я.В, під гудвілом розуміють сукупність нематеріальних чинників (активів), наявність яких забезпечує конкурентні переваги для підприємств і дає можливість отримувати додатковий дохід [2].

Нормативну базу застосування гудвілу складають Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та американські Загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку (ЗПБО США). Доцільно провести порівняння міжнародних умов та чинного українського законодавства використання гудвілу

Згідно ПЗБО та МСФЗ розподіл гудвілу відбувається однаково, проте в українському законодавстві не міститься чітких рекомендацій щодо умов, етапів проведення перевірки на зменшення корисності гудвілу. На даний час в Україні зазначена перевірка проводиться аналогічно перевірці на зменшення корисності активів в цілому, що дозволяє відновлення корисності гудвілу, яке заборонене в МСФЗ і ЗПБО США.

Перевірка відповідно до ПЗБО США є більш громіздкою та складною у визначенні справедливих вартостей гудвілу й звітної одиниці. Більш доцільно на українських підприємствах використовувати метод проведення перевірки зафіксований у МСФЗ, оскільки він дозволить більш детально та зрозуміло проводити перевірку на зменшення корисності гудвілу та враховує специфіку українського бізнесу.

Отже, Україна має вдосконалювати свою законодавчу базу, співставляти її з міжнародними стандартами. Це дасть змогу національним підприємствам вийти на світовий ринок, а відповідно Україні підвищити свою економіку.

1. Гудвіл Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії. Електронний ресурс. [Режим доступу]: - <http://uk.wikipedia.org/wiki/ry^Vm>).
2. Соколов Я.В., Пятов М.П. Гудвилл: «новая» категория бухгалтерского учета //

- Бухгалтерський учет. -1997. - №2. - С. 46.
3. Самсонов В., Марченко С. Как оценить гудвилл / Журнал «Финансовый директор». - 2004. - № 2 / <http://www.fd.ru>.
 4. Україна у вимірі економіки знань / За ред. акад. НАН України В.М. Гейця. - К., 2006. - 592 с.
 5. BVS (Business Valuation Standards) – Стандарти з оцінки бізнесу
 6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 «Зменшення корисності активів» від 01.01.2012 р.
 7. Кодифікація стандартів бухгалтерського обліку США 350 «Нематеріальні активи – гудвіл та інше» від 2011 р.
 8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163.
 9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817.

УДК 657

Світлана Колбасюк

Науковий керівник: **Ірина Садовська**
Луцький національний технічний університет

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ТАРИ

На сьогодні склалось так, що у більшості покупців початкова думка про товар складається з його зовнішнього вигляду, тобто з його упаковки. Більшість фірм розуміють значення упаковки (тари) і приділяють їй таку ж увагу, як і якості товару. Тому буде доцільним окреслити основні проблеми обліку тари.

Значна кількість наукових праць вже приділяла свою увагу вивченню даної теми, зокрема: Н. Дзюба, Л. Солошенко, А. Солтан, О.Загурський, Н. Білова, , Л. Сук, , , І. Хмелевський та інші. Але, вони вважають, що питання дослідження обліку тари залишається відкритим і потребує подальшого вивчення.

Тара – елемент упаковки, виріб для розміщення товару. Залежно від кратності використання тара поділяється на:

- одноразову;
- багатооборотну.

Одноразова тара реалізується разом з товаром і не підлягає поверненню від покупців, її вартість відносять на фактичну собівартість затареної в неї продукції.

Багатооборотна тара використовується в господарській діяльності багато разів. Вона також може бути зворотною та незворотною. В законодавстві чітко не прописано згідно яких умов тару поділяють на зворотну і незворотну. Це вважається значним недоліком, який може привести до махінації з нарахуванням податку на додану вартість. Згідно змісту Закону про податок на додану вартість впливає, що права не нараховувати ПДВ при відвантаженні тари постачальник набуває лише при згадці про зворотність тари у договорі поставки. І навпаки, якщо про зворотність тари у договорі нічого не сказано то нарахування ПДВ відбувається разом з оподаткуванням товару[2].

Недоліком у документальному забезпеченні операцій з тарою є те, що не розроблено форм документів, які б відображали саме облік тари, а не запасів та необоротних активів.

Актуальним є документальне оформлення операцій з тарою. Продавець оформляє відпуск зворотної тари під товарами товарно-транспортною накладною, іншими видатковими документами. Якщо тара придбавається як об'єкт необоротних активів, то її надходження оформляються типовою формою 03-1. Крім перелічених вище документів, згідно з п. 8 Правил № 15 при відвантаженні продукції має бути виписано сертифікат на повернення тари[1].

У бухгалтерському обліку залежно від терміну використання тару може бути віднесено до складу оборотних чи необоротних активів. Згідно з Інструкцією № 291 облік тари, термін використання якої перевищує рік, ведеться на субрахунку 115 «Інвентарна тара»

Інші види тари з терміном використання менше року обліковуються у складі запасів. Облік такої тари ведеться виробничими підприємствами на субрахунку 204 «Тара й тарні матеріали», а торговельними — на 284 «Тара під товарами».

Отже, після розгляду основних проблем обліку тари можна зробити такі висновки, що значними є недоліки в нормативно-правовому забезпеченні обліку тари. Ряд законів потребують значного вдосконалення, внесення поправок та доробок. А також потребує вдосконалення і первинний облік тари. Зокрема, варто розробити ряд документів, котрі відображали б виключно операції з тарою.

Дослідження по даній темі не є закінченим і потребує подальших доробок.

1. Дзюба Н. Види тари та її облік//Податки та бухгалтерський облік. – 2006. – №38. – С.4–11.
2. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28.12.1994р. №334/94-ВР (у редакції Закону України від 22.05.1997р. №283/97-ВР, зі змінами та доповненнями).

УДК 657

Юлія Конохович

Луцький національний технічний університет

РИНКОВІ УМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВАМИ-ВИРОБНИКАМИ МАКАРОННИХ ВИРОБІВ

Успішність інноваційної діяльності підприємства в значній мірі залежить від маркетингу інновацій. Саме ґрунтовне вивчення ринку перед початком розробки інновації і належний маркетинговий супровід інноваційних товарів суттєво підвищують шанси на успіх інноваційних зусиль компанії.

Слід зазначити, що підприємства-виробники макаронних виробів випускають достатньо консервативну продукцію. Інновації виробників переважно стосуються змін технологічного процесу. В товарній політиці інновації впроваджуються рідко і переважно стосуються рішень щодо упакування продукції. Інколи виробниками здійснюються спроби вивести на ринок макаронні вироби різної форми, фасовки, виготовлені з різних сортів борошна. Для того, що б зусилля по виведенню на ринок нових видів макаронних виробів були успішними, необхідно враховувати запити цільових сегментів споживачів.

Макаронні вироби споживають більше 96% населення України старше 18 років. Найбільш популярними є ріжки і трубчасті макарони, які найчастіше вживаються як гарнір. Близько 90% споживачів воліють купувати продукцію в розфасованому вигляді. Відзначається, що в середньому макарони купуються раз на три тижні і провідним фактором вибору виступає ціна продукції (34%). Важливими критеріями також є склад продукту, торгова марка і країна виробництва. Основний обсяг продажів макаронних виробів припадає на Київ, тут споживається близько 13,5% продукції. На другому місці

в структурі споживання знаходиться Дніпропетровська область, її питома вага становить 11,6%. Близько 9,9% реалізованих макаронних виробів припадає на Харківську область. Також високий попит на дану продукцію спостерігається в Донецькій (9,2%), Одеській (8,5%), Луганській областях (5,5%) і АРК (5,1%). У сукупності на перераховані 7 регіонів припадає 63,2% від загального обсягу продажів. На ринку представлені як великі, так і дрібні виробники, що на тлі зниження обсягів веде до посилення конкуренції. Також сильний тиск на українську продукцію чинить імпортна продукція.

УДК 332.14

Леся Корольчук

Луцький національний технічний університет

ЗНАЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ЛОГІСТИКИ В ПРОЦЕСАХ АКТИВІЗАЦІЇ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА РЕГІОНІВ

Активний розвиток транскордонного співробітництва (ТКС) регіонів у Європі зумовив появу широкого кола наукових вітчизняних та зарубіжних досліджень у цій сфері. Вивченню проблем глобальної логістики та ТКС, зокрема функціонування транскордонних логістичних кластерів присвячені праці Микитюк М.В., Кузьміна В.В. Мороз О.Д. Мікули Н., Писаренко С. та ін. Проте питання організації глобальних логістичних систем в рамках транскордонного регіону (ТКР), як необхідної передумови їх розвитку лишається відкритим.

Згідно з результатами проведених нами досліджень створення глобальної логістичної системи в рамках ТКР має потрійний позитивний ефект на процеси активізації ТКС регіонів:

1) ефект синергії: функціонування ТКР як єдиної глобальної логістичної системи дасть можливість реалізовувати в його масштабах спільну стратегію розвитку ТКР, яку слід розробляти на основі детермінації конкурентних переваг прикордонних регіонів-учасників ТКС з врахуванням інтересів економічної безпеки як регіону, так і держави, до якої належить кожен регіон, що складає ТКР. Реалізація такої стратегії призведе до активізації інтеграційних процесів в рамках транскордонної співпраці регіонів, в результаті чого ефект синергії від

об'єднання ресурсних потенціалів прикордонних регіонів-учасників ТКС може створити додаткові можливості для виробництва якісної та дешевої продукції (завдяки розширенню сировинного ринку та ринку праці), для збільшення масштабів виробництва (завдяки розширенню ринків збуту), для виробничої кооперації (завдяки посиленню виробничо-технологічних зв'язків), для розширення сфери послуг (внаслідок інфраструктурної інтеграції) тощо, які б у випадку відокремленого функціонування регіонів не мали б місця.

2) ефект оптимізації: створення глобальної логістичної системи в рамках ТКР дозволяє ефективно використовувати існуючу інфраструктуру та сприяє реконструкції та створенню нових сучасних інфраструктурних об'єктів. Вирішує проблему утримання спільних об'єктів, таких як дороги, мости, трубопроводи тощо.

3) ефект зростання: розвиток логістичної інфраструктури є однією із передумов активізації динаміки міжнародної торгівлі, інвестиційної привабливості регіонів та транскордонного співробітництва. Збільшення агентів на транскордонному ринку, у свою чергу, сприяє підвищенню конкуренції, скороченню функціонального циклу глобальної логістики (скорочення його тривалості за рахунок прискорення міжнародних перевезень, зменшення кількості посередницьких структур), створенню глобальних логістичних виробничих маркетингових союзів.

Отже, процес створення глобальної логістичної системи в рамках ТКР характеризується рухом підприємницької діяльності від її спеціалізації в окремих країнах і регіонах до мультиорганізованого світового ринкового господарства, сприяючи, таким чином, активізації ТКС та нарощенню транскордонного потенціалу.

1. Аникин Б.А. Логистика: Учебник— 3-е изд., перераб. и доп. — М.: ИНФРА-М, 2002. — 367 с.;
2. Кальченко АТ. Логістика [Текст]: підручник / А.Г. Кальченко. — К.: КНЕУ, 2004. — 284 с.;
3. Мартиняк І. Розвиток логістичної інфраструктури в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://conftiapv.at.ua/publ/konf_14_15_grudnja_2011_r/sekcija_5_ekonomichni_nauki/r_ozvitok_logistichnoji_infrastrukturi_v_ukrajini/29-1-0-1454>;
4. Микитюк, М.В. Єврологістика та Україна / М.В.Микитюк, В.В.Кузьміна [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <<http://intkonf.org/>> Назва з екрану;
5. Миروتин Л. Б. Основы логистики: Учеб. Пособие / Миروتин Л.Б., Сергеев В.И. — М.: ИНФРА—М, 2000. — 200 с.;

6. Сергеев В.И. и др. Глобальные логистические системы: Учеб. пособие/ В.И. Сергеев, А.А. Кизим, П.А. Эльяшевич; Под общ. ред. В.И. Сергеева. — Спб.: Издательский дом «Бизнес-пресса», 2001. — 240 с.;
7. Тридід О.М. Логістика: Конспект лекцій для студ. спеціальностей 8050201, 8050206 усіх форм навчання / О.М. Тридід, Т.О. Колодязева., І.П. Голофаєва— Х.: Вид-во ХДЕУ, 2004. — 168 с.;
8. Trade logistics facilitation: key to competitiveness an overview of the world bank trade logistics and facilitation portfolio [Електронний ресурс]. – Режим доступу:< <http://siteresources.worldbank.org>. Назва з екрану.

УДК 656. 338

Юрій Короткий
Запорізький національний університет

ЛОГІСТИЧНІ РИЗИКИ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Ризики існують на всіх етапах ланцюга виробництва і доставки товарів в логістичній системі. Вони можуть включати політичну нестабільність, зміну курсу валют, можливостей перевізників, термінів зберігання продукції і попиту з боку споживачів.

Управління логістичними ризиками слід здійснювати з врахуванням специфічних особливостей логістичної діяльності і з адаптацією загальноприйнятих методів і прийомів управління в цих специфічних умовах.

Конкретному ланцюгу постачань, логістичній системі або її ланці відповідає своя система ризиків, що формується залежно від виконуваних логістичних функцій (транспортування, складування, управління закупівлями і так далі), галузевої приналежності, масштабу діяльності (місцевий, регіональний, національний, міжнародний, глобальний), вживаних технологій, вибраних стратегій розвитку і ряду інших чинників.

При ідентифікації ризиків в логістичній системі підприємства перш за все виникає необхідність виявлення всіх видів ризиків, характерних для цієї системи. Тому доцільно привести класифікацію ризиків логістичної діяльності з точки зору причини появи можливого збитку.

Логістичні ризики - це ризики здійснення логістичних операцій транспортування, складування, вантажопереробки і управління запасами і ризики логістичного менеджменту всіх рівнів, у тому числі ризики

управлінського характеру, що виникають під час виконання логістичних функцій і операцій. Ризики логістичного менеджменту на рівні логістичної системи включають ризики, що виникають унаслідок неефективної функціональної логістичної координації, неефективності логістичної стратегії, незадовільного стану планування і контролю, низького рівня інтеграції логістичних процесів на підприємстві, рівня кваліфікації керівників і провідних фахівців з логістики, а також ризики неефективності системи інформаційно-комп'ютерної підтримки, обумовлені інтеграційним рівнем використовуваних технічних засобів, програмного забезпечення, кваліфікацією персоналу, широтою обхвату внутрішньої інформаційної мережі і тому подібне У логістичних функціях, в яких велика частина ризиків за природою, - управлінські ризики, тобто ризики, які багато в чому залежать від професійних і особових якостей логістів різних рівнів, відносяться: управління закупівлями матеріальних ресурсів, управління процедурами виконання замовлень, прогнозування попиту на готову продукцію і витрати матеріальних ресурсів [3].

Для виявлення ризиків можна використовувати процедуру контролінгу логістичних видів діяльності. Адже, контролінг - це сукупність методів і процедур, які можуть забезпечити методичну і організаційну основу для підтримки основних функцій управлінської діяльності на підприємстві: планування, організації, мотивації, регулювання і контролю.

Будь-яка ділова активність ризикована, тобто ніщо не може статися без ризику, але кожен, хто пов'язує ризик виключно з небезпекою або можливістю збитків, втрачає з поля зору найважливіший аспект - сприятливу можливість. Саме використання контролінгу логістичних видів діяльності підприємства дозволить забезпечити гнучкість цих систем, їх адаптацію до нестабільності ринкової ситуації і використання новітніх методів і технологій логістичного управління.

Виходячи з об'єктивності існування ризиків логістичної діяльності і необхідності забезпечення раціонального управління ними контролінг при управлінні ризиками в логістичній системі підприємства охоплює етапи ідентифікації ризику, його якісну і кількісну оцінки, діагностику, оцінку прийнятності ризику і впровадження заходів щодо нейтралізації неприйнятних логістичних ризиків.

УДК 338.246

Віталій Кравець
Науковий керівник: **Анжела Ніколаєва**
Луцький національний технічний університет

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах, коли ситуація в країні є фінансово-нестабільною, та велика кількість підприємств є збитковими, все більшої актуальності набувають питання забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Фінансова безпека представляє такий стан, за якого підприємство: знаходиться у фінансовій рівновазі, забезпечується стійкість, платоспроможність і його ліквідність в довгостроковому періоді; задовольняє потреби у фінансових ресурсах для стійкого розширеного відтворення; забезпечує достатню фінансову незалежність та захищеність фінансових інтересів власників підприємства; здатне протистояти існуючим і виникаючим небезпекам та загрозам, що призводять до фінансового збитку [1, с. 45].

Головною метою фінансової безпеки підприємства є гарантування його стабільного та максимально ефективного функціонування.

Рівень фінансової безпеки підприємства залежить від того, наскільки ефективно її керівництво і спеціалісти (менеджери) будуть спроможні уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища.

Джерелами негативних впливів на фінансову безпеку можуть бути:

1) свідомі чи несвідомі дії окремих посадових осіб і суб'єктів господарювання (органів державної влади, міжнародних організацій, підприємств-конкурентів);

2) збіг об'єктивних обставин (стан фінансової кон'юнктури на ринках даного підприємства, наукові відкриття й технологічні розробки, форс-мажорні обставини тощо) [2, с. 135].

Для забезпечення фінансової безпеки підприємства потрібно, щоб воно розпоряджалося залученими коштами (кошти, одержані в

грошовій або в натуральній формі від різних учасників економічного процесу з метою отримання економічної вигоди в результаті економічної діяльності суб'єкта господарювання) так, щоб у майбутньому не тільки забезпечити зворотність і збереження грошей, а й одержати додатковий прибуток і забезпечити ліквідність активів у цілому. Завдяки залученому капіталу підприємства досягається інтенсивний шлях економічного розвитку і відбувається забезпечення фінансової безпеки підприємства як основи стійкості й стабільності господарюючого суб'єкта [3].

Отже, щоб забезпечити фінансову безпеку на підприємстві, потрібно: намагатися досягнути фінансової стійкості, платоспроможності і ліквідності підприємства, а також за рахунок якості формування та використання ресурсного потенціалу протистояти загрозам економічній безпеці підприємства; поліпшувати правову захищеність усіх сфер діяльності підприємства; підтримувати високий рівень кваліфікації персоналу; досягати високої конкурентоспроможності підприємства.

1. Давидюк Т.В. Фінансово-економічна безпека чи фінансова складова економічної безпеки: епістемологічний підхід / Т.В. Давидюк // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2013. – Вип. 1(25). – С. 39-51.
2. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізми забезпечення: монографія / Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.
3. Колеснікова Н.М. Шляхи забезпечення фінансової безпеки підприємства [Електронний ресурс] / Н.М. Колеснікова. – Режим доступу: http://univd.edu.ua/general/publishing/konf/finbezpeka/45_kolesnikova.pdf

УДК 657

Віталій Кравчак

Науковий керівник: **Оксана Нужна**

Луцький національний технічний університет

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ РЕЗЕРВІВ ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Основною метою діяльності будь-якого підприємства є випуск та реалізація продукції, а також отримання як найбільшого прибутку від її реалізації. Від прибутку, безпосередньо, залежить подальша

перспектива розвитку підприємства та ефективність його діяльності, тому проведення аналізу прибутку від реалізації продукції та пошук резервів його зростання є досить важливим для підприємства.

Значний внесок у дослідження зазначеної проблематики зробили такі вчені, як Савицька Г.В., Шашина М.В., Дзюба І.В., Лисенко Б.О., Погрібна Л.М., Чернова А.І., Радзіонова О.О., Дзенкова Г.К. та інші. Праці науковців були спрямовані на дослідження особливостей реалізації готової продукції, впливу факторів та пошук резервів збільшення її обсягу та прибутку від реалізації.

В умовах обмежених виробничих можливостей і необмеженому попиті обсяг виробництва і реалізації продукції є взаємозалежними показниками, причому на перше місце висувається обсяг реалізації продукції, оскільки саме він є основою розробки виробничої програми.

Аналіз реалізації готової продукції проводиться з метою знаходження шляхів збільшення обсягів реалізації продукції в порівнянні з минулими роками, конкурентами, розширення частки ринку при максимальному використанні виробничих потужностей і як результат - збільшення прибутку підприємства.

Прибуток є грошовим виразом чистого доходу підприємства, отриманого від усіх видів його діяльності й зумовленого різницею між його сукупним доходом і сукупними видатками. Саме пошук резервів збільшення прибутку від реалізації і є основною метою аналізу реалізації готової продукції.

Резерви збільшення виробництва та реалізації готової продукції розглядають як невикористані можливості зростання і вдосконалення виробництва та реалізації продукції та їх вплив на кінцевий фінансовий результат. Ці резерви постійно виникають під впливом НТП, вдосконалення організації виробництва тощо.

До основних резервів зростання прибутку від реалізації продукції належать:

- збільшення обсягу реалізації продукції;
- зниження собівартості реалізованої продукції;
- поліпшення якості продукції.

Збільшення обсягу реалізації продукції досягається за рахунок впливу наступних факторів:

- зростання обсягу виробництва продукції:

а) за рахунок кращого використання трудових ресурсів (створення додаткових робочих місць, скорочення втрат робочого

часу, підвищення рівня продуктивності праці тощо);

б) за рахунок кращого використання основних фондів (придбання додаткового обладнання, підвищення рівня фондівіддачі, зменшення часу простоїв тощо);

в) за рахунок кращого використання сировини та матеріалів (додаткове придбання сировини та матеріалів, зменшення норми використання на одиницю продукції, зменшення величини відходів).

– зменшення залишків готової продукції на кінець звітного періоду;

– підвищення рівня цін.

Обсяг реалізованої продукції є одним з найважливіших показників результатів економічної діяльності підприємства. За допомогою цього показника відбувається оцінка вартості не лише виготовленої продукції, але й продукції, яка вже реалізована покупцю та кошти від якої надійшли на розрахунковий рахунок підприємства.

Реалізуючи продукцію підприємство завершує процес кругообігу оборотних засобів і створюється можливість відновити цикл виробництва, використовуючи дохід від реалізації для придбання нових виробничих запасів, оплати праці працівників, розрахунків з постачальниками, бюджетом, органами соціального і пенсійного страхування, банками по кредитах і інше. Тому пошук резервів його зростання є особливо важливим для підприємства.

Отже, основними шляхами підвищення прибутку від реалізації продукції є зниження її собівартості, збільшення обсягів виробництва та реалізації, підвищення якості та ціни продукції.

Проведення аналізу прибутку є необхідним для пошуку резервів його збільшення, що дає змогу залучення додаткових коштів, покращення фінансового стану підприємства та розширення його діяльності.

УДК 657

Денис Кравченко
Львівська комерційна академія

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

Економічна діяльність суб'єктів інфраструктури товарного ринку спрямована на здійснення товарного обігу, забезпечення функціонування ринкового механізму та задоволення потреб споживачів. Видом діяльності, спільним для переважної більшості суб'єктів інфраструктури товарного ринку, є торговельна діяльність. Торговельна діяльність – це ініціативна самостійна діяльність юридичних осіб і громадян із здійснення купівлі та продажу товарів народного споживання з метою отримання прибутку. Прибуток як економічний показник являє собою різницю між ціною реалізації та собівартістю продукції (товарів, послуг), між обсягом отриманої виручки та сумою витрат на виробництво та реалізацію продукції.

Дослідження питань теоретичного і методичного процесу формування фінансових результатів, організації і методики їх обліку знайшли відображення в працях вітчизняних вчених: В.І. Бачинського, Ф.Ф. Бутинця, А.Д. Бутка, Ю.А. Вериги, Р.М. Воронка, І.О. Гайдук, Н.М. Грабової, А.М. Должанського, Й.В. Канака, М.В. Корягіна, Ю.А. Кузміньського, П.О. Куцика, Ф.Ф. Макарука, О.А. Полянської, В.В.Сопка, К.І. Редченка, В.О. Шевчука та ін. Наукові досягнення вчених-економістів та практиків стали основою подальшого дослідження проблем формування та інтерпретації інформації фінансові результати

З метою узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачено фінансово-результативний рахунок 79 «Фінансові результати». За результатами закриття рахунку 79 сальдо по ньому переносять на кредит або дебет рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», що засвідчує отримання підприємством відповідно прибутку або збитку [1].

Для обліку фінансових результатів підприємств та організацій споживчої кооперації України, у залежності від видів господарської діяльності, необхідно використовувати такі субрахунки другого

порядку до субрахунку 791 «Результат операційної діяльності»: 7911 «Результат операційної діяльності оптової торгівлі»; 7912 «Результат операційної діяльності роздрібною торгівлі»; 7913 «Результат операційної діяльності ресторанного господарства»; 7914 «Результат операційної діяльності заготівель»; 7915 «Результат операційної діяльності хлібопечення»; 7916 «Результат операційної діяльності інших промислових виробі»; 7917 «Результат операційної діяльності автотранспорту»; 7918 «Результат операційної діяльності ринків»; 7919 «Результат операційної діяльності інших галузей (виробництво)»

Синтетичний облік фінансових результатів на підприємствах роздрібною торгівлі має особливості, що впливають із специфіки торговельної діяльності та порядку ціноутворення в роздрібній торгівлі, з особливого порядку обліку доходів і витрат обігу. Він ведеться за загальною схемою бухгалтерського обліку фінансових результатів торговельних підприємств з врахуванням особливостей відображення в обліку собівартості реалізованих товарів:

– на торговельних підприємствах, які обліковують товари за купівельними цінами, собівартість реалізованих товарів складається з їх купівельної вартості (без ПДВ) і витрат підприємства на придбання товарів, на їх доставку та доведення товарів до придатного для реалізації стану;

– на підприємствах роздрібною торгівлі, в тому числі на підприємствах громадського харчування, які обліковують товари за продажними цінами, собівартість реалізованих товарів складається з їх продажної вартості за виключенням товарних надбавок, що за щомісячним розрахунком відносяться до реалізованих товарів, з доданням витрат підприємства на придбання товарів, на їх доставку та доведення товарів до придатного для реалізації стану [2].

На торговельних підприємствах до собівартості реалізованих товарів, що обліковуються на субрахунку 902 «Собівартість реалізованих товарів» за П(С)БО 9 «Запаси» відносяться витрати на придбання товарів, на доставку їх та доведення до придатного для реалізації стану. На рахунках 92 «Адміністративні витрати» і 93 «Витрати обігу» торговельні підприємства обліковують витрати торгівлі. Відповідно до Типового положення про склад витрат обігу та порядок їх планування і розподілу в торговельній діяльності з врахуванням положень ПСБО 9 «Запаси» витрати підприємства на

придбання товарів, на їх доставку та доведення до придатного для реалізації стану повинні щомісячно списуватись на дебет рахунку 902 «Собівартість реалізованих товарів» в сумі, що відноситься до реалізованих за місяць товарів. При цьому названі витрати розподіляються за щомісячним розрахунком на витрати, що відносяться до реалізованих товарів і до залишку товарів на кінець звітного місяця. Інші витрати обігу, адміністративні витрати та інші операційні витрати списуються на рахунок 791 «Результат операційної діяльності» заключними записами в кінці звітного року.

Особливість синтетичного обліку фінансових результатів у роздрібній торгівлі визначається застосуванням продажних (роздрібних) цін на товари, які включають товарні надбавки, що складаються із сум податку на додану вартість і торговельної націнки підприємства на покриття витрат торгівлі та створення доходу. У зв'язку з цим для визначення собівартості реалізованих товарів роздрібними торговельними підприємствами необхідно додатково врахувати та відобразити в обліку товарні надбавки, що відносяться за щомісячними розрахунками до реалізованих товарів.

Для контролю за фінансовими результатами від операційної діяльності підприємства та аналізу цих результатів, крім узагальнених на синтетичних рахунках 70 «Доходи від реалізації», 90 «Собівартість реалізації», 74 «Інші доходи» та на інших рахунках даних, необхідні, деталізовані дані про фінансові результати діяльності підприємства. Такі деталізовані дані можна отримати лише з належно та раціонально організованого аналітичного обліку фінансових результатів.

У кінці місяця на підставі даних аналітичного обліку за рахунками 7 і 9 класів складається «Нагромаджу вальна відомість фінансових результатів» у розрізі галузей діяльності на основі даних аналітичного обліку за рахунком 79 «Фінансові результати» у книзі № К-39. Відомість складається наростаючим підсумком з початку року. Дані нагромаджу вальної відомості використовуються для складання звітності.

Аналітичний облік фінансових результатів має бути організований на підприємстві з врахуванням специфіки його діяльності, тобто видів операційної діяльності і змісту Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід). Підприємства, організовуючи аналітичний облік фінансових результатів на звітний рік, мусять виходити із переліку та економічного змісту статей Звіту

про фінансові результати (звіту про сукупний дохід). Враховуючи зміст окремих статей звіту визначають в ньому прибуток або збиток за звітний період.

1. Бухгалтерський облік у споживчій кооперації: [навч. посіб.] / В. О. Озеран, П. О. Куцик, А. М. Волошин. – Львів: вид-во ЛКА, 2008. – 660 с.
2. Куцик П. О. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві: [навч. посібник] / П.О. Куцик, Л.І. Коваль, Ф.Ф. Макарук. – Л.: Видавництво “Магнолія 2006”, 2010. – 504 с.
3. Чабанюк О.М., Юганович Н.О. Облік товарів у системі управління підприємств роздрібною торгівлі / О.М. Чабанюк, Н.О. Юганович // Науковий вісник національного лісотехнічного університету України: збірник науково-технічних праць. / [ред. кол.: Ю. Ю. Юхниця, Ю. І. Грицюк, В. К. Заїка та ін.]. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.03. – 404 с. (С. 297-301).

УДК 657

Олена Красюк

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий результат є надзвичайно важливим показником для суб'єкта господарювання, адже він відображає всі сторони діяльності підприємства. Саме від фінансового результату і його правильного обліку залежить не лише майбутнє підприємства, а й держави (з доходів утворюється ряд державних фондів, які йдуть на підтримку різних бюджетних програм та ін.). У сучасних умовах існує ряд проблем в системі обліку фінансових результатів, які призводять до викривлення облікових даних та їх низької якості. Таким чином, необхідність вивчення існуючих проблем визначає актуальність дослідження.

Проблеми організації обліку фінансових результатів діяльності підприємств досліджені у працях багатьох вітчизняних учених, зокрема М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Г.В. Власюка, В. Дерія, Н. Коришка, В.В. Сопка, М.Г. Чумаченка, В.О. Шевчука та ін.

Фінансовий результат може бути вираженим у вигляді прибутку або збитку. Позитивним фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток, за рахунок якого можна збільшити власний

капітал, сформувати достатній резервний фонд, застрахувати основні ризики, розширити виробництво. Збиток підприємства навпаки означає втрату фінансових ресурсів підприємств. [3]

Так, для отримання підприємством прибутку, необхідно усунути наступні проблеми в організації обліку фінансових результатів:[1]

- розрахунок двох видів прибутку, що робить неможливою розробку єдиного алгоритму формування окремих груп показників звітності на підставі даних бухгалтерського обліку;

- питання щодо неузгодженості класифікації видів діяльності та субрахунків бухгалтерського обліку, на яких формуються і визначаються фінансові результати;

- відсутність створення резерву сумнівних боргів, на деяких підприємствах, за дебіторською заборгованістю, тобто дебіторська заборгованість включається до підсумку балансу за первісною вартістю, що призводить до завищення валюти балансу;

- відсутність оцінки та фінансових прогнозів як на малих, так і на великих підприємствах, роль яких посилюється в період коливання економічних циклів та нестабільності економічного середовища країни та ін.

Отже, на сьогоднішній день існує ще досить багато невизначених проблем стосовно організації обліку фінансових результатів підприємства. Тому, для загального вдосконалення обліку фінансових результатів діяльності підприємства необхідно їх вирішити.

1. Власюк Г.В. Проблеми та напрями вдосконалення обліку фінансових результатів // Держава та регіони. – 2009. - №6. – с.60 – 64.
2. Дерій В. Проблеми обліку витрат і доходів підприємства та перспективи їх вирішення в Україні // Бухгалтерський облік і аудит.–2008.–№4.–С. 7 – 11.
3. Коришко Н. Організація обліку фінансових результатів суб'єктів підприємницької діяльності / Н. Коришко // Економічний аналіз. – 2010. – №6. – С. 84–86.

УДК 657.445

Анна Криклива
Миколаївський національний аграрний університет

ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Питання вдосконалення обліку виробничих запасів завжди перебували в центрі уваги наукових і практичних працівників. Пояснюється це складністю й трудомісткістю даного розділу бухгалтерського обліку [1].

У наш час існує необхідність й одночасно можливість нових організаційних і методичних підходів у вирішенні проблем обліку запасів, пов'язаних, з однієї сторони з переходом на ринкові відносини й міжнародні стандарти, з іншої широким впровадженням комп'ютерних технологій.

Удосконалення обліку й контролю наявності й руху виробничих запасів передбачає такі зміни у веденні бухгалтерського обліку на підприємстві, які на наш погляд варто робити за наступними напрямками:

1. Спрощення і полегшення ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Варто врахувати, що облік запасів ведеться на різних рахунках бухгалтерського обліку.

2. Збільшення оперативної обробки первинної та звітної документації, покращення контролю за рівнем витрат на придбання запасів.

3. Обробка по зменшенню цих витрат. Доступність і наглядність обліку запасів і витрат, пов'язаних з їх придбанням, допоможе прогнозувати, планувати та аналізувати ці витрати для прийняття управлінських рішень по їх зменшенню.

4. Вплив на збільшення ефективності виробничої діяльності підприємства.

5. Досягнення позитивного результату на основі зниження витрат; відображених в активах балансу.

6. Покращення показників ліквідності запасів. Запаси входять в групу цінностей підприємства, віднесених до низько ліквідних активів.

7. Зацікавленість інвесторів. Метою різних рішень, які приймаються на підприємстві, являється максимізація його ринкової

вартості [1].

Враховуючи, що одним із принципів бухгалтерського обліку являється принцип обачності, то запропоновані зміни в оцінці вартості запасів, виходячи із самої оцінки їх вартості, з однієї сторони, повинні попереджувати завищення оцінки активів і доходів підприємства. Тобто у фінансовій звітності та балансі повинен відображатися його дійсний фінансовий стан. З іншої сторони, враховуючи позицію забезпечення результативною управлінською діяльністю, можна виділити три основні вимоги, яким повинна відповідати бухгалтерська звітність [2].

Проблемою обліку виробничих запасів є їх оцінка на дату складання балансу. Так, згідно з П(с)БО 9 "Запаси" на дату балансу запаси відображаються у бухгалтерському обліку за меншою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. У цьому стандарті важливу увагу приділено уцінці запасів, а збільшення їх вартості передбачається лише на суму попередньої уцінки. Це призведе до зловживань і масових уцінок запасів із подальшою їх реалізацією, низькі ціни на них на момент складання балансу спотворять реальну вартість оборотних активів у цілому і виробничих запасів зокрема.

Тому логічним буде внесення змін у цей стандарт, що дало б змогу підприємствам здійснити дооцінку запасів відповідно до діючих ринкових цін із віднесенням цих сум на поповнення власних обігових коштів.

Отже, перспективи подальших досліджень проблеми організації та обліку виробничих запасів є дуже широкими і впродовж багатьох років викликатимуть інтерес у вчених-економістів із урахуванням розмірів і форм власності підприємств, видів економічної діяльності, системи оподаткування, організаційно-правових форм тощо. Дані проблеми та шляхи їх вдосконалення не є вичерпними й потребують доповнень, змін, уточнень та конкретизації.

1. Бутинець Ф.Ф. / Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність: навч. посіб. / Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Малюга. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 480 с.
2. Коваленко В.П. Облік виробничих запасів сільськогосподарських підприємств / В.П. Коваленко, Т.І. Нежлукченко, С. Я. Плоткін // Таврійський науковий вісник: Зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 20. – С. 55 – 64.

УДК: 631.162:332.33

Оксана Крочак

Уманський національний університет садівництва

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Виробництво різних видів продукції, товарів, надання послуг та інша господарська діяльність підприємств потребує використання певних економічних ресурсів.

Всі ресурси в підприємствах можна поділити на: природні, матеріальні, трудові. Всі ці ресурси в тій чи іншій мірі впливають на собівартість продукції, тому потребують постійного обліку.

Внаслідок земельної реформи в Україні відбулись принципові зміни у формах власності на землю, що викликали суттєві перетворення у складі землевласників та землекористувачів. Запровадження в Україні приватної власності та особливості використання земель у виробничому процесі аграрних підприємств зумовили необхідність подальшого розвитку ефективних форм управління земельними відносинами та раціонального землекористування, що, в свою чергу, вимагає переосмислення економічної суті земельних ресурсів та включення їх до складу об'єктів бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік здійснюється в усіх сферах економіки: в організаціях і підприємствах, установах як виробничої, так і невиробничої сфери і служить для спостереження та контролю за їхньою діяльністю. Він забезпечує отримання і опрацювання потрібної інформації на підставі безперервного документального відображення фактів господарської діяльності і є функцією управління.

Земельні ресурси є основним господарським засобом сільськогосподарських підприємств, тому важливо розкрити зміст землі, як об'єкта бухгалтерського обліку. Метою бухгалтерського обліку земельних ресурсів є отримання даних про землю, необхідних для зовнішніх та внутрішніх користувачів для прийняття управлінських рішень, спрямованих на забезпечення раціонального та ефективного використання земель.

Земельні ресурси в бухгалтерському обліку можна розглядати з абсолютно різних позицій, що зумовлюється не тільки їх багатofункціональністю, а й великою кількістю методологічних

підходів. В літературних джерелах можна зустріти характеристику землі як матеріального, так і нематеріального активу, складової цілісного об'єкту нерухомості, операційної та інвестиційної нерухомості, товару. Відтак простежимо, які з цих визначень найбільше розкривають економічний та обліковий зміст земельних ресурсів].

Земля є ресурсом, який контролюється підприємством в результаті минулих подій, використання якого призведе до економічних вигод у майбутньому. А відповідно до розробленої Методики грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів земельні ділянки можуть бути виражені вартісно.

Як зазначають Третяк А.М., О.С. Дорош відображення земельних ресурсів у складі активів підприємства дає змогу:

- повною мірою відображати земельний потенціал підприємства, що важливо в його діяльності для одержання кредитів та інвестицій;
- справедливо розраховувати норму прибутку на вкладений капітал, що важливо для аналізу діяльності підприємства та державного регулювання міжгалузевого розподілу прибутку;
- вести на підприємствах системний облік земельних ділянок, що дозволяє орієнтуватись в оцінці наявного земельного потенціалу, шукати шляхи більш ефективного його використання.

Земельні ресурси в складі активів зараховуються до довгострокових активів, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, передавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року, або операційного циклу. Такий підхід підтримується як національними, так і міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

Отже, земельні ресурси сільськогосподарського призначення, як об'єкт бухгалтерського обліку, – це вид активів з довготривалим строком використання, інвентарним об'єктом якого є окрема ділянка з фіксованими межами, площею та місцем розташування, що має кількісну, якісну та конкретну грошову оцінку і підпорядковується загальним методологічним підходам щодо відображення її в обліку.

УДК 657.421:006.35(477+100)

Сніжана Кулик

Науковий керівник: Олена Вороновська

Таврійський державний агротехнологічний університет

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ЗАПАСИ»

Для забезпечення ефективного розвитку підприємств та зростання їх виробничого потенціалу за сучасних умов глобалізації господарювання виникає необхідність створення якісно нової системи управління запасами. Передумовою обліку, контролю та управління запасами є вироблення єдиних і чітких підходів до тлумачення їх сутності та класифікації.

За кордоном поняття “запаси” трактується по-різному. В зарубіжній практиці найчастіше під поняттям запаси розуміють активи, які призначені для продажу або ті, що будуть використовуватися для виробництва товарів, призначених для продажу (рис.1).

З аналізу економічної літератури можливо виділити п'ять підходів трактування різними авторами поняття “запаси”:

1. запаси розглядають як матеріальні цінності,
2. запаси, як засоби виробництва
3. запаси розглядаються, як оборотні засоби
4. запаси як активи
5. запаси, як витрати підприємства

Аналіз економічної літератури свідчить про неоднозначність підходу вчених до визначення таких понять, як «виробничі ресурси», «матеріальні ресурси», «запаси», «виробничі запаси».

Термін “запаси” у вітчизняній науковій літературі з'явився в період реформування бухгалтерського обліку в Україні з метою наближення його до міжнародних стандартів.

Відмінність у трактуванні свідчать про те, що розкриття суті даної економічної категорії залежить від вибраного підходу до її визначення. Тому вважаємо, що для цілей бухгалтерського обліку має бути встановлений єдиний підхід до тлумачення терміну «запаси», як облікової категорії. Зокрема у її визначенні мають міститись такі основні моменти, як визначення термінів і напрямків використання, а також джерел відшкодування вартості запасів.

США	запаси – це активи, призначені для продажу протягом одного звичайного ділового циклу, або ті, що використовуються протягом одного виробничого циклу.
Німеччина	запаси – предмети, призначені для короткострокового використання або перепродажу
Польща	запаси – матеріали, сировина, запаси незавершеної і готової продукції, необхідні для організації виробництва і його розширення
Росія	запаси – предмети праці, які матеріально складають основу виготовленого продукту і включаються в собівартість продукції, робіт і послуг повністю після попередньої обробки в одному виробничому циклі
Чехія	запаси – матеріали, сировина, комплектуючі, напівфабрикати, готова продукція, якою в даний момент володіє або володітиме (виробництво, в дорозі і т.д.) підприємство
Великобританія	трактуються аналогічно США
П(С)БО 9	виробничі запаси – сировина, основні матеріали, що комплектують виробі і інші матеріальні цінності, призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва і адміністративних потреб
П(С)БО 16	визначає склад собівартості продукції.
Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку	термін «виробничі запаси» відсутній. Розкривається порядок формування первісної вартості запасів, методи оцінки запасів при їх вибутті

Рис. 1 - Підходи до розуміння сутності поняття “запаси”

Отже, запаси – це різні речові елементи, що використовуються у процесі фінансово-господарської діяльності як предмети праці, а відповідно повинні споживатися в кожному господарському циклі і повністю переносити свою вартість на витрати підприємства та вартість продукції або товарів, що виготовляється або реалізується.

Запаси повинні відповідати наступним ознакам:

- ✓ бути власністю підприємства;
- ✓ виступати в формі матеріальних активів;

- ✓ мати призначення бути використаним у процесі виробництва (для виробничих підприємств), у процесі реалізації (для виробничих та торговельних підприємств);
- ✓ постійно витрачатися, реалізовуватися та замінюватися новими (відновлюватися);
- ✓ перетворюватися в грошові кошти протягом року або одного нормального операційного циклу.

Вагоме значення запасів наведено на рис.2 .

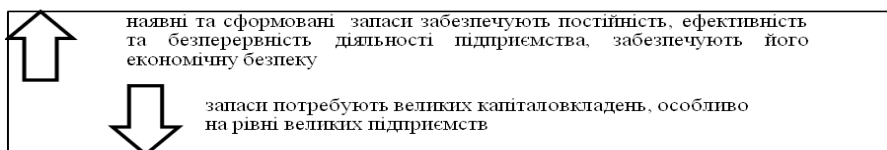

Рис. 2 - Практичне значення запасів

Відповідно до П(С)БО 9 та МСБО 2 запаси – це активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством (за МСБО 2 – існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг).

Саме так будемо розуміти поняття запасів, оскільки таке визначення є найбільш чітким, законодавчо закріпленим, а також не суперечить поняттю, що застосовується в західній та національній практиці.

Таким чином, перелічені понятійні та сутнісні особливості запасів необхідно брати до уваги при побудові ефективної системи обліку і контролю.

УДК 657

**Вікторія Кулик,
Юлія Савенко**
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»

МЕТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

В Україні із 1999 року, мета бухгалтерського обліку визначена Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (стаття 3, п. 1).

Згідно із зазначеним нормативно-правовим актом, метою бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності визначено надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (п. 2, ст. 3) передбачено, що на підставі даних бухгалтерського обліку здійснюється складання фінансової, податкової, статистичної та інших видів звітності, що використовують грошовий вимірник.

У той же час, у межах наукової дискусії, багато вітчизняних вчених обґрунтовують альтернативні визначення мети бухгалтерського обліку.

Малюга Н.М. зазначає, що «облік є складовою процесу управління, яка забезпечує впорядкований збір, класифікацію, реєстрацію та узагальнення інформації у грошовому вираженні про стан та рух майна, капіталу та зобов'язань підприємства» [1, с. 27].

Звертає увагу бухгалтерської спільноти на нові тенденції у бухгалтерському обліку і М.С. Пушкар. Вчений зазначає, що «нові тенденції економічного життя, посилення зв'язків між країнами світу активізують соціальну мету обліку, вимагають гармонізації національних систем на основі уніфікації та стандартизації правил і процедур облікового процесу й підготовки фінансової звітності» [2, с. 11].

Досліджуючи інституційну складову бухгалтерського обліку. В.М. Жук доводить, що «бухгалтерський облік – інститут із соціально-економічного середовища, котрий забезпечує порозуміння та

керованість у цьому середовищі, опрацьовуючи та інтерпретуючи для користувачів інформацію про факти та явища життєдіяльності організацій (підприємств). Трансформація фактів і явищ життєдіяльності підприємств здійснюється за допомогою специфічних правових норм, методів, принципів та професійних суджень бухгалтерів. Бухгалтерський облік – чи не найголовніший інститут, який знижує невизначеність економічного середовища через формування певного інформаційного поля» [3, с. 18].

Сопко В.В. у своїх дослідженнях обґрунтовує, що «за умов розвитку ринкових відносин та автоматизації облікових робіт, найважливішими завданнями бухгалтерського обліку є збирання, обробка й відображення первинних даних про стан господарської діяльності; систематизація, групування й зведення даних для отримання підсумкової інформації про стан господарської діяльності; забезпечення необхідними даними для контролю за виконанням господарських завдань і режимом економії; забезпечення збереження власності підприємств» [4, с. 11].

Розглядаючи підходи вітчизняних вчених за останні два десятиліття щодо визначення мети бухгалтерського обліку, варто відмітити наступне:

1) у дослідженнях багатьох вітчизняних вчених визначення мети бухгалтерського обліку викладено відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та не піддається сумніву і критичній оцінці;

2) деякі науковців ототожнюють поняття «мета», «ціль», «завдання», «призначення» бухгалтерського обліку, що, на нашу думку, мають відрізнятися одне від одного;

3) окремими вченими не здійснюється розмежування мети обліку на макро- та мікрорівнях;

4) у дослідженнях не враховується вплив інформатизації та глобалізації суспільства на систему бухгалтерського обліку як головну інформаційну систему управління підприємством.

1. Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку: Монографія. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 548 с.
2. Пушкар М.С. Філософія обліку / М.С. Пушкар; [монографія]. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 157 с.
3. Жук В.М. Наукова гіпотеза трактування бухгалтерського обліку як соціально-економічного інституту / В.М. Жук // Облік і фінанси АПК. - 2012. - № 2. - С. 14-22.

4. Бухгалтерський облік: Концептуальні основи теорії. Навчально-практичний посібник / під заг. ред. В.В. Сопка. – ТОВ «Видавничий дім «Професіонал» Київ, 2004. – 180 с.

УДК 657

Анна Кулікович
Науковий керівник: **Наталія Тлущкевич**
Луцький національний технічний університет

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

В рамках обґрунтування єдиного методологічного підходу до обліку собівартості продукції, необхідно визначити її місце в системі управління витратами, а також вирішити різні методичні і практичні проблеми організації управління витратами з метою надання управлінському персоналу даних для прийняття ефективних управлінських рішень.

Дослідженню питань формування облікової й економічної інформації у найбільш оптимальній для виробництва формі присвячені праці багатьох вчених: О.С. Бородкіна, Ф.Ф. Бутинця, Б.І.Валуєва, С.Ф.Голова та інших. Ними визначено, що застосування на практиці нових підходів і методів обліку у взаємозв'язку з аналізом, варіативними оцінками, контролем та плануванням дає змогу ефективно вирішувати проблеми управління.

Один із принципів управлінського обліку: різні витрати – для різних цілей напряму стосується методики формування собівартості. Її можна визначати за всіма витратами, виробничими витратами, частиною витрат, релевантними витратами тощо. Інформація про витрати дає можливість визначити: яку ціну на послуги слід встановити; який процес є найбільш економічним; який підрозділ використовує ресурси найефективніше; який замовник забезпечує найбільший внесок у прибуток підприємству [1].

Зокрема, якщо необхідно визначити собівартість реалізованої чи готової продукції на складі виходячи з традиційної моделі бухгалтерського обліку, то така модель вимагає частину витрат включати у виробничу собівартість, а частину не включати. Тобто, визначають витрати на продукцію – пов'язані з виробництвом або

придбанням товарів для реалізації, і витрати періоду – витрати, що не включаються до собівартості запасів і розглядаються як витрати того періоду, в якому вони були здійснені.

Витрати, які включаються до собівартості – це витрати, пов'язані з виробництвом або придбанням товарів. Витрати періоду одразу відносять у звіт про фінансові результати, а витрати на продукцію осідають в запасах. Запаси товарів або продукції стають витратами лише тоді, коли продукція реалізовується. Як пояснює С.Голов [1], це традиційний підхід GAAP до класифікації витрат.

У переліку сучасних методів і інструментів управлінського обліку є: аналіз вартісного ланцюжка, калькулювання життєвого циклу, цільове калькулювання, калькулювання для безперервного вдосконалення, метод обліку за видами діяльності, системи управління видами діяльності тощо. Метою управління за сформованими певним чином витратами ставиться “визначення видів діяльності, які забезпечують підприємству поточну або потенційну перевагу у витратах”, здійснення “стратегічної оцінки поточної позиції підприємства на ринку та його потенціалу в плані майбутнього розвитку” [2, с. 10]. Однією з вагомих складових управління є управління результатами на основі ключових показників ефективності.

В управлінському обліку для прийняття рішень застосовують маржинальне калькулювання. Відмінності між традиційною і маржинальною системами калькулювання полягають в тому, що система калькулювання змінних витрат надає інформацію, необхідну для прийняття поточних рішень щодо оптимізації виробничої програми; ціноутворення; зміну обсягів виробництва тощо. При цьому важливим показником для прийняття рішень є структура витрат, яка є співвідношенням постійних та змінних витрат підприємства. Вплив структури витрат на прибуток можна визначити за допомогою операційного важеля. Операційний важіль співвідношення постійних і змінних витрат, що забезпечує більший відсоток зростання прибутку, ніж відповідний відсоток зростання обсягу продажу.

Саме у методиці обліку витрат проявляються відмінності фінансового та управлінського обліку. У першому фіксують тільки документально підтверджені витрати з метою визначення фінансового результату та складання звітності. У другому їх обліковують за галузями, видами продукції з метою визначення собівартості

(внутрішньої ціни) на кожен вид продукції, робіт, послуг.

Отже, основна ідея системи ключових показників полягає в чіткому визначенні основних чинників, що визначають результати діяльності, їх деталізацію для кожного рівня управління і постановці конкретних задач, що забезпечують їхнє виконання. Для того щоб система працювала, вона повинна бути інтегрована у всі основні управлінські процеси: визначення потенціалу, планування і постановка задач, оцінка результатів діяльності тощо.

1. Голов С. Класифікація витрат і методи калькулювання собівартості в управлінському обліку // Податкове планування / Голов С. – 2012. - № 2. - С. 25.
2. Нападowska Л.В. Особливості подальшого розвитку системи управлінського обліку // Школа професійного бухгалтера / Нападowska Л.В.– 2011. - № 11. – С.12-14.

УДК 657

Олександр Кушніренко
Національний університет біоресурсів та
природокористування України

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В ЧАСТИНІ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ

Бухгалтерський облік дозволяє отримати необхідну інформацію як про поточну господарську діяльність підприємства, так і про перспективи його розвитку. При цьому система оподаткування має враховувати особливості, які притаманні і характеризують галузь сільського господарства. Такі особливості зумовлюють свій вплив і на систему обліку, яка має задовольняти потреби всіх користувачів та відповідати як податковому законодавству так і правилам бухгалтерського обліку.

Питання формування та реалізації облікової політики підприємств знайшли відображення в працях українських вчених: М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Л.М. Кіндрацької, Ю.А. Кузьмінського, М.В. Кужельного, В.Г. Лінника, М.С. Пушкаря, В.В. Собка, В.Г. Швеця та ін.

Оскільки облікова політика напрумає впливає на формування

фінансової звітності, заходи вдосконалення обліку фінансової діяльності лежать у її площині. Загалом, облікову політику розуміють як сукупність дій, спрямованих на раціональну організацію обліку, зокрема щодо розподілу обов'язків і повноважень між працівниками, з метою отримання підприємством економічних вигод, а основне її призначення полягає в розподілі обов'язків і повноважень між працівниками з метою формування процедур і правил, які визначають для підприємства оптимальний режим оподаткування, у тому числі й облік податкових розрахунків. З точки зору бухгалтерського обліку, облікова політика є значно ширшою за податкову.

Отже, недоречним є вживання поняття «податкова політика» стосовно обліку податкових розрахунків, натомість доцільно використовувати визначення «облікова політика для цілей оподаткування діяльності».

Процес формування облікової політики полягає також у виборі і розробці методичних прийомів, способів та процедур ведення та організації бухгалтерського обліку з числа затверджених нормативними актами з бухгалтерського обліку та аналіз їх придатності до умов діяльності підприємства.

По суті, облікова політика в частині розрахунків за податками й платежами спрямована на пошук раціональних шляхів зменшення навантажень на облікових працівників в частині здійснення вибірки необхідних даних з облікової інформації та проведення відповідних податкових обчислень, забезпечення формування такої методики бухгалтерського обліку податкових розрахунків, яка б дозволила зменшити податкове навантаження на підприємство, уникнути помилок та убезпечила підприємство від штрафних санкцій за недостовірно відображену інформацію у податковій звітності. Проте, облікова політика це ще й вибір такої методики обліку, яка надає можливість використовувати різні варіанти відображення фактів господарського життя. Облікову політику, в широкому розумінні доцільно визначити як управління обліком, а у вузькому – як сукупність способів ведення обліку (вибір підприємством конкретних методик обліку).

Отже, труднощі розробки облікової політики підприємства полягають у тому, що фахівці з обліку повинні не лише досконало знати та застосовувати на практиці теорію, на якій ґрунтуються проголошені бухгалтерські принципи обліку, але й знати, якою мірою

цих принципів дотримуватися на практиці та на який ступінь свободи можна припускатись при їх здійсненні. Тому, процес формування облікової політики полягає також у виборі і розробці методичних прийомів, способів та процедур ведення та організації бухгалтерського обліку з числа затверджених нормативними актами з бухгалтерського обліку та аналіз їх придатності до умов діяльності підприємства.

Враховуючи вищевикладене є підстави стверджувати, що особливості облікового відображення розрахунків за податками підприємства мають бути закріплені у Наказі про облікову політику. Варіант формування окремого документа як доповнення до податкової політики є недоцільним в силу заперечення такого підходу, оскільки доведено, що податкова політика в частині затвердження методики обліку розрахунків за податками є складовою облікової політики підприємства.

УДК 658.155

Христина Лесик

Львівський національний аграрний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий результат господарювання підприємства, що виступає у формі прибутку або збитку, відображає ефективність господарювання підприємства за всіма напрямками його діяльності: виробничою, збутовою, постачальницькою, фінансовою і інвестиційною, вони становлять основу економічного розвитку підприємства і зміцнення його фінансових відносин з партнерами [1].

Важливою умовою успішного створення раціональної методології бухгалтерського обліку фінансових результатів, яка б відповідала національним інтересам держави, є врахування національних умов господарювання, чинників його досягнень у минулому, змін в економічному і соціальному житті, глибоке вивчення зарубіжного досвіду і використання багатьох основних положень, прийнятих у країнах з ринковою економікою [2].

В загальному використовують декілька методик визначення фінансових результатів зображених в таблиці.

Методика узгодження фінансових результатів підприємницької діяльності є складним обліковим процесом, який повинен забезпечити комплексний підхід, здійснюваний у чіткій послідовності і охоплює такі основні напрями: визначення і відображення в фінансовій звітності результату підприємницької діяльності; а в податковій звітності – прибутку до оподаткування; розкриття інформації про причини і суми розбіжностей між показниками прибутку (збитку) у фінансовій і податковій звітності.

Таблиця

Вдосконалення методики визначення фінансових результатів підприємства

Види обліку	Тип модуля у планах рахунків	План (класи) бухгалтерських рахунків	Метод визначення фінансового результату	Звітність
Фінансовий облік	Балансовий	Клас 1,2,3,4,5,6	1. Результат = Актив - Капітал- Зобов'язання. 2. Зміна вартості чистих активів на початку і наприкінці звітного періоду (лінійний спосіб)	Фінансова звітність (баланс)
Податковий облік	П(С)БО 17 "Податок на прибуток"	Клас 1, 5, 4, 7, 9	Об'єктом оподаткування є прибуток, який визначається шляхом зменшення суми скоригованого валового доходу звітного періоду на суму валових витрат платника податку і суму амортизаційних відрахувань $P = VD - BV - A$	Декларація про прибуток підприємства
Управлінський облік	Доходи і витрати за центрами відповідальності	Методичні рекомендації з планування, обліку і калькуляції собівартості продукції сільськогосподарських підприємств № 132	Результат деталізується за центрами відповідальності та поставленою метою дослідження.	Внутрішня звітність за даними управлінського обліку

У фінансових результатах знаходять пряме відображення всі аспекти діяльності підприємства:

- рівень використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів;

- собівартість реалізованої продукції та її якість;
- обсяг реалізації, реалізаційні ціни;
- продуктивність праці;
- особливості технології та організації виробництва;
- державне регулювання розвитку галузі тощо [1].

Таким чином, наведені вище напрями вдосконалення обліку фінансових результатів та відображення їх в звітності підприємств нададуть можливість підвищення контролю фінансових результатів та прийняття ефективних управлінських рішень щодо їх використання.

1. Афанас'єва О.Є. Визначення фінансового результату: вітчизняна та зарубіжна практика / О. Є. Афанас'єва // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова, 2013. Т. 18. Вип.3/1
2. Власюк Г.В. Проблеми та напрями вдосконалення обліку фінансових результатів. // Держава та регіони. – 2009. - №6. – С. 60 – 64.

УДК 657

Олександр Лещенко

Коледж технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

СИРОВИННА ПРОБЛЕМА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Забезпечення мінеральною сировиною сучасного світового господарства дуже тісно пов'язане з енергетичною проблемою, оскільки в сучасному енергозабезпеченні провідну роль відіграють корисні копалини, такі як нафта, газ, вугілля, уран, торф, горючі сланці. І хоча світова забезпеченість копалинними енергетичними ресурсами досить висока, нерівномірність розподілу їх, а особливо тих, що використовуються найбільше (нафта й природний газ), коливання світових цін на них роблять проблему енергозабезпеченості досить складною для багатьох країн (особливо тих, які не володіють достатніми запасами власних енергоресурсів і не мають потрібних фінансових нагромаджень для купівлі їх на світовому ринку).

Одна з проблем забезпечення енергоресурсами сучасної цивілізації полягає в тому, що економіка більшості країн світу протягом тривалого часу розвивалась, орієнтуючись на нафту й продукти її переробки. Перехід на інші джерела енергопостачання

вимагає значних капіталовкладень, пов'язаних зі структурною перебудовою економіки, які досить часто не під силу окремим країнам. В аналогічній ситуації опинилась і Україна. Щодо нафти, то її запасів у світі значно менше, ніж інших енергетичних ресурсів. Отже, проблема, яка сьогодні досить жваво дискутується в усьому світі, зводиться до того, чи встигнуть усі країни перевести свою економіку на новий вид енергозабезпечення і які ресурси для цього мають бути використані. Ще однією проблемою, яка ускладнює сучасну сировинну ситуацію, є нерівномірне і незалежне від рівня споживання розміщення різних видів корисних копалин по окремих регіонах планети. Потреби в мінеральних ресурсах, сировині майже всіх держав світу не можуть бути забезпечені за рахунок власних, національних ресурсів. Водночас країни, що розвиваються, які мають значні запаси мінеральних ресурсів, зокрема енергоносіїв, не в змозі їх самостійно розробляти й споживати у значних кількостях. Сировина, що добувається в цих країнах з допомогою і за участю промислово розвинутих країн, у більшості випадків становить переважну частину експорту і є єдиним джерелом надходження коштів для вирішення проблем соціально-економічного розвитку.

На забезпеченість світового співтовариства мінеральною сировиною зростаючий вплив справляє науково-технічна революція, яка охоплює всі сфери і галузі економіки, спричинюючи не лише кількісні, а й якісні зміни господарської структури як окремих країн, так і світового господарства в цілому. Під її тиском промислово розвинуті країни Заходу перейшли до ресурсозберігаючого типу відтворення, що істотно знизило щорічний обсяг використання ними мінерально-сировинних ресурсів і змусило переглянути перспективну потребу світового господарства в найважливіших видах сировини. Фактори, що визначають рівень забезпеченості мінеральною сировиною окремих країн і світового співтовариства в цілому, мають чітко окреслений економічний характер. У загальному вигляді економічною межею виснаження будь-якого виду сировини є такі витрати на видобування та переробку, перевищувати які суспільство з різних причин не буде. Ці причини, як і величина витрат, для різних країн неоднакові. Для розвинутих індустріальних країн рівень економічно обґрунтованих витрат визначається світовою ціною, яка разом з нормою прибутку утворює так звану елементарну ціну, що визначає найнижчу межу допустимих витрат. Проте вирішальну роль

у формуванні рівня витрат відіграють розмір інвестиційного капіталу та місце мінерально-сировинного сектора серед інших галузей з огляду на його використання.

Для країн, що розвиваються, а також для більшості країн СНД, включаючи Україну, на даному етапі вирішальними для формування критичного рівня внутрішніх витрат стають розміри валютних надходжень і витрат в інших експортних галузях. Для країн, які не мають необхідної кількості власних запасів сировини, і в яких обмежені можливості імпорту, суспільне необхідний рівень витрат визначається рівнем дефіцитності того чи іншого виду сировини й можливістю економіки здійснювати виробництво всередині країни.

Кожна із щойно згаданих причин може бути властива як окремим групам держав, що відрізняються рівнем техніко-економічного розвитку та значенням мінерально-сировинного сектора в економіці, так і всім іншим. Розумінню цих причин сприяє аналіз еволюції підходів до вирішення мінерально-сировинної проблеми окремими країнами - від первісного нагромадження капіталу і становлення індустріальної цивілізації до сучасних структурних змін у світовому господарстві.

УДК 339

Микола Линь

Луцький національний технічний університет

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасні економічні відносини вимагають ефективної організації обліку на підприємстві, яка у свою чергу визначається успішністю менеджменту основної діяльності суб'єкта господарювання. У цьому процесі важливе місце посідає організаційний аспект бухгалтерського обліку для прийняття ефективних управлінських рішень. Тому актуальності набуває раціональна організація бухгалтерського обліку на підприємстві, її роль в управлінні господарською діяльністю в умовах динамічного розвитку економічних відносин, що вимагає впровадження нових методів управління та їх належного забезпечення.

Отже, під організацією бухгалтерського обліку розуміють

систему умов та елементів побудови облікового процесу з метою отримання достовірної та своєчасної інформації про господарську діяльність підприємства і здійснення контролю за раціональним використанням виробничих ресурсів і готової продукції.

До складових частин або об'єктів організації бухгалтерського обліку належать: організація облікового процесу, організація роботи облікового апарату, організація забезпечення бухгалтерського обліку та планування перспективного розвитку бухгалтерського обліку.

Серед основних проблемних питань організації бухгалтерського обліку, які потребують подальшого дослідження та удосконалення є:

- 1) відставання обліку, затримка між поданням звітних даних та іншої отриманої інформації і моментом її використання, що перешкоджає підвищенню економічної ефективності діяльності підприємств;
- 2) недостатньо висока кваліфікація частини працівників;
- 3) неправильний вибір форми ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Проведене дослідження дозволило визначити шляхи вдосконалення організації облікового процесу та вирішення назрілих проблем:

1) запровадження раціональних схем документообігу, що дозволять із найменшими затратами трудових, матеріальних та фінансових ресурсів забезпечити своєчасне виконання поставлених завдань;

2) розробка та застосування новітніх комп'ютерних програм бухгалтерського обліку, які дозволять максимально пришвидшити процес збирання, реєстрації, групування, обробки та узагальнення обліково-економічної інформації;

3) створення спеціального державного органу, який би займався наданням консультацій підприємствам щодо організації бухгалтерського обліку, а саме вибору оптимальних методів обліку вибуття запасів, методів амортизації, створення раціональної схеми документообігу та ін.;

4) створення на основі нормативно-правої бази веб-сайту в мережі Інтернет, який би містив дані щодо змін законодавства в розрізі видів діяльності, мав би гнучку систему сортування даних, а також безкоштовний доступ зареєстрованим користувачам.

Ще одним шляхом вирішення проблем організації

бухгалтерського обліку є перехід на міжнародні стандарти, що допоможе нашим та закордонним бухгалтерам, менеджерам краще розуміти одне одного, що в подальшому приведе до посилення довіри та притоку фінансових інвестицій.

Отже, на підприємстві організація бухгалтерського обліку в усіх своїх складових повинна забезпечити ефективне та оптимальне функціонування системи бухгалтерського обліку завдяки реалізації усіх її напрямів, а облікова політика є гарантом забезпечення системної організації бухгалтерського обліку та основою для забезпечення ефективного управління підприємством.

УДК 349.6:504.3(477.43)

Веніамін Лихач

Луцький національний технічний університет

ЗМЕНШЕННЯ ЗБИТКІВ В ЕКОНОМІЦІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Економічних стимулів, які б могли змусити підприємства турбуватися про природоохоронну діяльність і зменшення збитків, поки що недостатньо. Вкладання коштів спрямованих на охорону природи не вигідні для підприємства, оскільки в результаті їх проведення підвищується собівартість виробництва продукції, зростає обсяг основних фондів.

Необхідним є загальне підвищення виробництва, поліпшення збереження сировини і матеріалів, правильна експлуатація устаткування.

Важливим встановити гранично допустимі викиди підприємства, за перевищення яких підприємство і керівники повинні нести матеріальну відповідальність. Плата за забруднення, що знімається з підприємства, повинна бути такою, щоб стимулювати їх для максимально можливого використання ресурсів та мінімізацію шкідливих викидів. Плата за забруднення навколишнього середовища повинна перевищувати можливі збитки завдані народному господарстві, і повинна сприяти перенесенню збитків, пов'язаних із забрудненням середовища на винних.

Доцільно розрізняти нормативні збитки, які розрізняють

нормативні збитки, які відповідають нормальним умовам виробництва і підлягають усуненню за рахунок виділених централізованих коштів або кошторису самого підприємства, і понаднормативні збитки, які є наслідком недоліків господарювання. Такі збитки повинні відшкодовуватися за рахунок фондів матеріального заохочення.

Показником збитків від забруднення довкілля слугують: підвищення рівня захворюваності населення, зниження продуктивності сільського господарства, прискорення зношування основних фондів, порушення рівноваги в екосистемі, вимирання рослин та ін.

Природоохоронні заходи мають не тільки економічний ефект (заощадження витрат на лікування та соціальне страхування хворих, підвищення продуктивності праці, облагородження ландшафту тощо), а й соціальний – поліпшення настрою людей, зменшення їх міграції, стримування конфліктів, і т.д.

Для забезпечення доцільного використання природних ресурсів та збереження національних багатств, необхідно забезпечити виконання наступних вимог:

1) підвищення загальної культури виробництва (покращення, збереження сировини і матеріалів, правильна експлуатація устаткування, відновлення природних ресурсів, комплексів і об'єктів);

2) встановлення плати за забруднення навколишнього природного середовища у розмірі за екологічні витрати, що сприятиме перенесенню екологічних збитків на винних осіб;

3) встановлення прямої залежності між негативним впливом на навколишнє природне середовище та сумою екологічного збитку, орієнтації економічних інтересів природокористувачів на охорону і раціональне використання природних ресурсів.

УДК 338

Іванна Ліщук

Науковий керівник: **Оксана Урбан**

Луцький національний технічний університет

ФУНКЦІОНУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ РИНКОВОЇ СИСТЕМИ

Сучасна ринкова економіка являє собою складний механізм, що включає величезну кількість різноманітних виробничих, комерційних,

фінансових та інформаційних структур, які взаємодіють на тлі розгалуженої системи правових норм бізнесу й об'єднуються єдиним поняттям «риннок».

На сучасному етапі конкуренція є важливим та дієвим механізмом, який забезпечує високу ефективність, пропорційність та динамічність ринкових відносин як у галузі виробництва, так і реалізації товарів чи послуг.

Питання про функціонування конкурентної ринкової системи досліджували такі зарубіжні вчені, як Д. Барнес, Р. Вернон, В.К. Віскозі, Дж.Е. Гарінгтон, І. Кірцнер, М. Портер, А. Чемберлін, Д. Шиллінг, Г.Л. Азоєв, В.П. Галушко, О.Д. Гудзинський, Й.С. Завадський, С.М. Кваша, Дж. Кейнс, К.Р. Маккон-нел, А. Маршалл, Б.Й. Пасхавер, М. Портер, Дж. Робінсон, Д. Рікардо, П. Самуельсон, А. Сміт, Р.А. Фатхутдинов, Ф.А. Хайск, Е. Чемберлін, И. Шумпетер.

Функціонування конкурентної ринкової системи передбачає певні її елементи, що у сукупності становлять зміст ринкової економіки.

Першим і найважливішим елементом ринкової економіки є виробники й споживачі. Вони формуються у процесі суспільного поділу праці, коли одні виробляють товар, а інші – його споживають. Споживання може бути особистим або продуктивним. Продуктивне споживання виступає як продовження процесу виробництва, коли товар використовується для подальшої переробки іншими виробниками. У цьому разі взаємодія між виробниками і споживачами встановлюється як обмін результатами діяльності.

Другим елементом ринкової економіки виступає економічна відокремленість, обумовлена приватною або змішаною формами власності на засадах корпоративного управління виробничими одиницями.

Третім елементом ринкової економіки є дві складові - попит і пропозиція. Вони забезпечують постійний зв'язок між виробниками і споживачами матеріальних благ.

Четвертим елементом ринкової економіки є ціни. Вони - предмет спеціального дослідження. Тут доречні лише два застереження: 1) ціни складаються в результаті взаємодії попиту і пропозиції; 2) ціни визначають певну сферу ринкових відносин щодо товару, який виробляється у певному географічному регіоні (місто, область, країна).

П'ятий елемент ринкової економіки - конкуренція. Вона виступає як форма взаємодії ринкових суб'єктів і механізму регулювання цін, норми прибутку, відсотка тощо.

Д.Шиллінг виділив такі принципи функціонування конкурентної ринкової економіки:

- принцип безмежності людських потреб;
- принцип обмеженості ресурсів;
- альтернативність вибору;
- принцип егоїстичного індивідуалізму (те, що вигідно індивіду, - вигідно суспільству);
- принцип раціональності поведінки суб'єктів господарювання, що полягає а прагненні максимізувати корисність.

Найважливішими функціями конкурентної ринкової системи є:

- функція регулювання;
- функція стимулювання;
- розподільча функція;
- функція санації;
- алокаційна функція;
- функція інтеграції.

Отже, можна зробити висновок, що конкурентна ринкова система функціонує завдяки елементам ринкової економіки, що в сукупності становлять її зміст.

УДК 338.31

Руслана Лопатюк

Вінницький фінансово-економічний університет

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЇ ІНВЕСТИВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРОСФЕРИ

Задоволення потреби сільськогосподарських підприємств в інвестиційних ресурсах є першочерговим завданням, від успішного рівня якої залежить ефективність їх функціонування та розвитку. Оцінка інвестиційної привабливості служить джерелом даних про поточний стан і перспективи розвитку потенційного об'єкта інвестування.

Інвестиційний потенціал враховує макроекономічні

характеристики, насиченість території факторами, спосіб – веденню сільськогосподарського виробництва, а також споживчий попит населення і інші параметри. Величина інвестиційного ризику показує ймовірність втрати інвестицій і доходу від них. Інвестиційна активність у регіоні залежить від його інвестиційної привабливості. Довгий час вважалося, що сільське господарство не володіє інвестиційною привабливістю через низку особливостей. Вони пов'язані з тим, що виробництво тут ведеться в неконтрольованих людиною умовах, в силу чого спочатку є паче нестійким в порівнянні з іншими галузями. Крім того, процес відтворення в сільському господарстві тісно переплітається з біологічними процесами, а значна маса вироблених товарів не підлягає довгому зберіганню і не може накопичуватися в запасах [3].

Тому інвестиційний потенціал сільського господарства вважався нульовим, а саму цю галузь інвестори називали «чорною дірою». Однак в умовах ринкових відносин в якості пріоритетних розглядаються інвестиції не тільки в освоєння природних багатств, модернізацію виробництва, а й у впровадження передових технологій в сільське господарство. Саме тому розробка науково обґрунтованої і збалансованої регіональної інвестиційної політики та ефективного механізму, що забезпечує гарантоване інвестиційне та науково-технічне забезпечення сільськогосподарського виробництва, має особливе значення для динамічного розвитку аграрного сектора економіки регіону [2].

Інтенсивність залучення інвестицій в сільське господарство залежить, насамперед, від інвестиційної привабливості галузі, яка може бути визначена як на мікро - так і на макрорівні. Інвестиційна привабливість на макрорівні залежить від наступних факторів:

- політичної стабільності ;
- основних макроекономічних показників, характеризують стан економіки країни;
- наявність і ступінь досконалості нормативних актів у сфері інвестиційної діяльності;
- ступеню досконалості податкової системи;
- ступеню інвестиційного ризику, який підрозділяється на економічний (знос основних виробничих фондів, темпи зміни рентабельності виробництва), соціальний (рівень доходів населення, стан ринку праці в регіоні, галузі), політичний (дозволяє оцінити

форму і рівень захисту інвестицій на державному і регіональному рівнях), криміногенний і фінансовий (частка простроченої кредиторської заборгованості в загальній сумі заборгованості, коефіцієнта фінансової стійкості) [1].

Рішення подальшого підвищення інвестиційної привабливості АПК впирається в недосконалість нормативної бази, слабку захищеність майнових інтересів акціонерів, недостатній розвиток виробничої та логістичного – інфраструктури, дефіцит кваліфікованих кадрів. Звичайно, Держава проводить значну роботу з підтримки АПК і зокрема галузі сільського господарства, взято курс на стимулювання розвитку даної галузі, визнано, що АПК – це перспективна галузь, але необхідний приплив інвестицій.

1. Левченко Н. В. Методи оцінювання інвестиційної привабливості сільського господарства регіонів України в контексті стратегічного планування / Н. В. Левченко, В. В. Огліх // Актуальні проблеми економіки. — 2012. — № 8. — С. 285.
2. Лопатюк Р. І. Особливості інвестування переробних підприємств аграрної сфери / Р. І. Лопатюк // Формування ринкових відносин в Україні. — К., 2011. — № 3. — С. 49-52.
3. Майданевич П. М. Методологічні засади оцінювання інвестиційної привабливості підприємств / П. М. Майданевич // Актуальні проблеми економіки. — 2012. — № 7. — С. 125.

УДК 657

Юлія Лосінець

Науковий керівник: **Інна Бігдан**

Харківський державний університет харчування та торгівлі

СТРАТЕГІЧНИЙ ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах глобалізації господарської діяльності підприємств України актуальною з теоретичної і практичної точки зору є дослідження перспективних напрямків розширення зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Надання підприємствам права самостійно виходити на світовий ринок, установлювати прямі зв'язки з іноземними партнерами створює умови для зростання ефективності їх

функціонування насамперед через появу нових фінансових і технічних можливостей, більш швидкого оновлення матеріально-технічної бази виробництва, збільшення його експортного потенціалу завдяки підвищенню якості продукції, її конкурентоспроможності. Це відкриває перед підприємствами нові можливості розширити ринок збуту своєї продукції, збільшити кількість робочих місць, що є прямим шляхом до підвищення рентабельності діяльності та "виживання" в умовах сучасної конкуренції.

Поступове входження України в світовий інтеграційний процес, лібералізація ЗЕД, надання підприємствам і організаціям, що випускають конкурентоздатну продукцію, права виходу на світовий ринок – все це вимагає нових підходів до управління ЗЕД. В умовах зменшення обсягів експорту продукції (за I півріччя 2014 року по Україні на 5,18%) саме розробка ефективної політики управління є найголовнішим чинником впливу на прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо досягнення підприємством реальних позитивних зрушень в діяльності на зовнішньому ринку.

Політика управління зовнішньоекономічною діяльністю являє собою форму реалізації загальної стратегії підприємства в розрізі найбільш важливих аспектів. Основна мета загальної стратегії – забезпечення високих темпів економічного розвитку та підвищення конкурентоздатності підприємства. Стосовно зовнішньоекономічної діяльності фінансова стратегія охоплює формування системи довгострокових цілей - досягнення конкурентних переваг в довгостроковому періоді, які забезпечать підприємству отримати високу норму прибутку і стабільне економічне зростання, та вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення. Розробка фінансової стратегії у сфері ЗЕД базується на результатах стратегічного фінансового аналізу, який націлений на дослідження впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, на результативність здійснення фінансової діяльності підприємства на зовнішньому ринку з метою виявлення особливостей і можливих напрямів її розвитку в перспективному періоді. В рамках його проведення здійснюється аналіз факторів фінансового середовища, оцінка слабких та сильних сторін підприємства, комплексна оцінка фінансового середовища функціонування підприємства.

Дослідження факторів зовнішнього і внутрішнього середовища здійснюється за допомогою методів стратегічного фінансового

аналізу: SWOT-аналіз, PEST-аналіз, SNW-аналіз, портфельний аналіз, сценарний аналіз, експертний аналіз. В процесі SWOT-аналізу визначаються зовнішні сприятливі можливості (ефективні фінансові відносини з іноземними контрагентами, сприятлива кон'юнктура фінансового ринку тощо) та загрози для фінансового розвитку підприємства. З цією метою здійснюється попереднє групування факторів зовнішнього середовища (макроекономічного рівня) непрямого впливу в системі PEST-аналізу. Методи SWOT-аналізу та SNW-аналізу факторів внутрішнього середовища дають змогу оцінити ефективність використання фінансового потенціалу підприємства з визначенням слабких і сильних сторін фінансової діяльності. Результати оцінки окремих факторів доповнюються їх оцінкою в процесі портфельного аналізу (портфеля дебіторської заборгованості, портфеля фінансових ризиків та ін.), сценарного (песимістичний, реалістичний, оптимістичний прогноз) та експертного аналізу.

Комплексна оцінка стратегії зовнішньоекономічної діяльності інтегрує результати аналізу дослідження фінансового середовища і дозволяє чітко ідентифікувати основні особливості здійснення фінансової діяльності підприємства на зовнішньому ринку, оцінити досягнуті результати управління, виявити прогалини в управлінні діяльністю, об'єктивно оцінити можливості фінансового розвитку підприємства в майбутньому.

УДК 657

Богдан Лукашук
Науковий керівник: **Юлія Сова**
Волинський технікум НУХТ

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ

Жодне підприємство не працює без використання у виробничій діяльності різних об'єктів нематеріальних активів, наявність яких забезпечує розвиток господарюючого об'єкта. На сучасному етапі становлення ринкових відносин методика та організація обліку нематеріальних активів обговорюється та є об'єктом пильної уваги економістів не тільки в Україні, але й в усьому світі. Розробка

методики правил обліку нематеріальних активів ведеться як на рівні окремих країн, так і міжнародних організацій.

Актуальність теми обумовлена тим, що ця категорія бухгалтерського обліку є не до кінця розробленою в Україні, не розкрита достатньою мірою в діючих документах і існує недосконалість класифікації об'єктів. Також недосконале та потребує уточнення формування оптимальної моделі взаємозв'язку системи оподаткування з системою бухгалтерського обліку у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України.

Наявність нематеріальних активів у складі ресурсі підприємства збільшує його ринкову вартість, підвищує інвестиційну привабливість. Однак, не дивлячись на велику кількість нормативних актів, облік нематеріальних активів в Україні не достатньо врегульований. Порівнюючи показники фінансової звітності українських та зарубіжних компаній видно, наскільки незначною є доля нематеріальних активів в балансі. За кордоном даному об'єкту бухгалтерського обліку приділяють значно більше уваги. Причинами такої ситуації є несформований ринок нематеріальних активів, недосконала нормативно-законодавча база.

Питання обліку нематеріальних активів розглядаються в працях багатьох науковців, зокрема: Р. Джоги, П. Атамаса, С. Свірко, Ф.Бутинця, І.Чечуліної, О.Кендюхова та ін. Кожен з авторів висвітлює свій погляд на нематеріальні активи і своє бачення сутності даної економічної категорії.

Категорія «нематеріальні активи», досить швидко, без адаптації до національних особливостей права інтелектуальної власності, впроваджена в українську облікову практику на основі врахування досвіду МСФЗ. Тому методика її обліку не забезпечує ефективність управління такими активами, про що свідчить кількість нематеріальних активів, що відображаються в обліку українськими підприємствами, яка в більшості випадків не перевищує 1%.

На нашу думку, перспективним напрямом дослідження є поступове введення до складу об'єктів бухгалтерського обліку тих нематеріальних активів, які не обліковуються за чинними НП(С)БО. Такі нематеріальні активи, як рівень якості управління, надійність покупців, торговельні таємниці, наукові дослідження та ін., до сьогодні не відображаються в балансі, хоча багато авторів вважають за доцільне визначати їх у складі активів. Зокрема, професор Д. Квін

підкреслює, що навіть у виробництві три четвертих доданої вартості отримують за рахунок знань. Це зумовлює необхідність дослідження такого поняття, як «інтелектуальний капітал», яке досить часто використовується економістами для характеристики всіх об'єктів, які є результатами інтелектуальної діяльності людини. Таким чином, нематеріальний актив, це – всі фізичні й розумові здатності людей, які можна застосовувати у виробництві товарів і послуг, і підприємницькі здатності. Інтелектуальний продукт після його державної реєстрації стає інтелектуальною власністю, на яку у фізичних й юридичних осіб виникають права власності, що підтверджуються документом про реєстрації відповідно до діючого законодавства.

Водночас значна кількість об'єктів не може бути віднесена до складу нематеріальних активів за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку через неможливість їх достовірної оцінки. Це пов'язано з тим, що нематеріальні активи є дуже специфічною категорією, яку досить складно оцінити. Адже не завжди можна достовірно визначити вартість майбутніх доходів, не завжди можливо знайти подібний аналог нематеріального активу, не завжди розробка нематеріального активу закінчується позитивним результатом.

В умовах переорієнтації бухгалтерського обліку на задоволення потреб інвесторів великого значення набуває необхідність визначення вартості компанії. Внаслідок цього проблема віднесення всіх невідчутних немонетарних об'єктів. Що забезпечують отримання економічних вигід у майбутньому до складу нематеріальних набуває особливої актуальності. Для цього, на нашу думку, із критеріїв визнання нематеріальних активів слід виключити довго строковість, що зумовлює необхідність виділення окремого рахунку для короткострокових нематеріальних активів та розробки відповідної методики їх обліку як нематеріальних активів, а також виключити достовірну оцінку вартості, яку слід замінити на можливість оцінки нематеріальних активів за одним з методів оцінки, які широко використовуються в оціночній практиці (доходний, затратний, ринковий).

УДК 657

Катерина Лукашук

Коледж технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

МАРКЕТИНГОВИЙ АНАЛІЗ: МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ВИДІВ

В умовах нестабільної економічної ситуації в Україні все більшої уваги набирає потреба правильного маркетингового аналізу даних, накопичених підприємством за час роботи. Адже надалі цей аналіз можна буде використати для розвитку та просування підприємства, а також посідання ним ключових позицій на ринку. Через це великі сподівання покладено на відділ маркетингу; від того, чи виправдаються вони, залежить майбутнє підприємства.

Маркетинговий аналіз – це збір інформації про діяльність підприємства, вивчення її по декількох основних напрямках (товар, ціна, покупці, просування) і використання отриманих результатів для вибору напрямів розвитку бізнесу в цілому і його окремих складових.

Метою проведення маркетингових досліджень є збір репрезентативної, достовірної інформації про сутність проблеми. Отримані в результаті дослідження дані є вхідною інформацією для здійснення маркетингового аналізу, наслідком якого є всебічна характеристика проблеми, вироблення шляхів і методів її подолання.

Основні етапи маркетингового аналізу наступні: аналіз кон'юнктури ринку, аналіз цінової політики, аналіз системи розподілу продукції, аналіз конкурентоспроможності продукції, аналіз стадій життєвого циклу продукції.

Головними завданнями маркетингового аналізу є:

- вивчення попиту на продукцію, ринків її збуту і обґрунтування плану виробництва і реалізації продукції відповідного обсягу і асортименту;
- аналіз факторів, що формують еластичність попиту на продукцію;
- оцінка конкурентоспроможності продукції, пошук резервів зростання її рівня;
- розробка стратегії, тактики, методів і засобів формування попиту і стимулювання збуту продукції;

– оцінка стійкості та ефективності виробництва і збуту продукції.

Особлива значущість маркетингового аналізу зумовлена постійними змінами у зовнішньому середовищі підприємства, що формуються під дією різноманітних чинників.

З огляду на мету, часовий вимір розрізняють такі види маркетингового аналізу:

1) залежно від теми:

– маркетинговий аналіз як основа для підготовки маркетингового плану, маркетингових рішень. Він передує господарським операціям, прийняттю управлінських рішень і полягає в обґрунтуванні перспективи розвитку явищ і процесів;

– маркетинговий аналіз як засіб контролю за виконанням маркетингового плану. Здійснюють його після закінчення певного господарського циклу.

2) з урахуванням часової перспективи:

– стратегічний маркетинговий аналіз, тобто передбачення майбутнього розвитку підприємства на основі комплексного вивчення зовнішнього середовища, варіантів його поведінки відповідно до змін у ньому. Він передбачає опрацювання великого масиву зовнішньої і внутрішньої інформації за тривалий період;

– оперативний маркетинговий аналіз, зосереджений переважно на внутрішніх процесах господарської діяльності. Сутність його полягає в повсякденному вивченні діяльності з метою обґрунтованого втручання в її перебіг для забезпечення безперервного й ефективного функціонування підприємства.

Маркетинговий аналіз складається з таких складових: аналіз ринку, споживачів, конкурентів, вивчення товарів, цінової політики, системи формування попиту і стимулювання збуту, реклами. Досконалий аналіз цих складових і прийняття на його основі правильних рішень дасть змогу ефективно працювати підприємству, займати провідне місце на ринку. Він відіграє дуже важливу роль для підприємства, адже його результати можуть використовуватися в наступних цілях:

- у розробці маркетингової стратегії підприємства;
- при складанні планів маркетингової і виробничої діяльності;
- при ухваленні рішення щодо товарів, товарних груп, цін,

окремих клієнтів;

– у оцінці керівником поточного стану справ підприємства.

Тому маркетинговий аналіз повинен проводитись на кожному підприємстві.

УДК 339

Павло Луцака

Луцький національний технічний університет

ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Інноваційна діяльність є надзвичайно складним та капіталомістким процесом, що потребує вкладання значних матеріальних та інтелектуальних цінностей, тобто інвестиційної підтримки. З іншого боку, як свідчить практика інвестиційної діяльності, найбільш перспективним видом вкладення капіталу є фінансування інноваційних і науково-технічних проєктів. Тому активізація інноваційної та інвестиційної діяльності стає вирішальною умовою стійкого розвитку промислових підприємств.

Поряд із цим, доречно зазначити, що на даний час однією з ключових проблем здійснення інноваційної діяльності промислового підприємства є пошук джерел фінансування його інноваційної діяльності. Відповідно до чинного законодавством інноваційна діяльність підприємства може фінансуватися за рахунок: власних фінансових ресурсів і внутрішньогосподарських резервів інвестора; позикових фінансових ресурсів інвестора; залучених фінансових коштів інвестора; коштів централізованих об'єднань підприємств у встановленому порядку; інвестиційних асигнувань із державних бюджетів, місцевих бюджетів і позабюджетних фондів; іноземних інвестицій.

При цьому зазвичай використовуються внутрішні та зовнішні джерела фінансування. Внутрішні джерела – власні фінансові кошти підприємства. Основну долю серед них займають амортизаційні відрахування й частина прибутку, що направляється у фонд нагромадження. До зовнішніх джерел відносяться: позикові кошти інвесторів (банківські та бюджетні кредити, позики); залучені фінансові кошти, отримані від продажу акцій; державне фінансування; іноземні

інвестиції.

Потрібно підкреслити, що розвиток інноваційної діяльності можливий лише на основі прогресивної системи фінансування, що являє собою складне переплетіння форм і джерел, що розрізняються за видом власності, ступенем централізації, а також за рівнями власників і формами фінансування.

Поряд із цим достатньо важливим для ефективного інвестування є створення ефективної системи управління інноваційною та інвестиційною діяльністю, яка б дозволила пришвидшити процес впровадження інновацій з метою забезпечення зростання фінансової віддачі від інноваційної діяльності.

Процес інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності промислового підприємства можна представити у вигляді трьохфазної моделі (рис. 1).

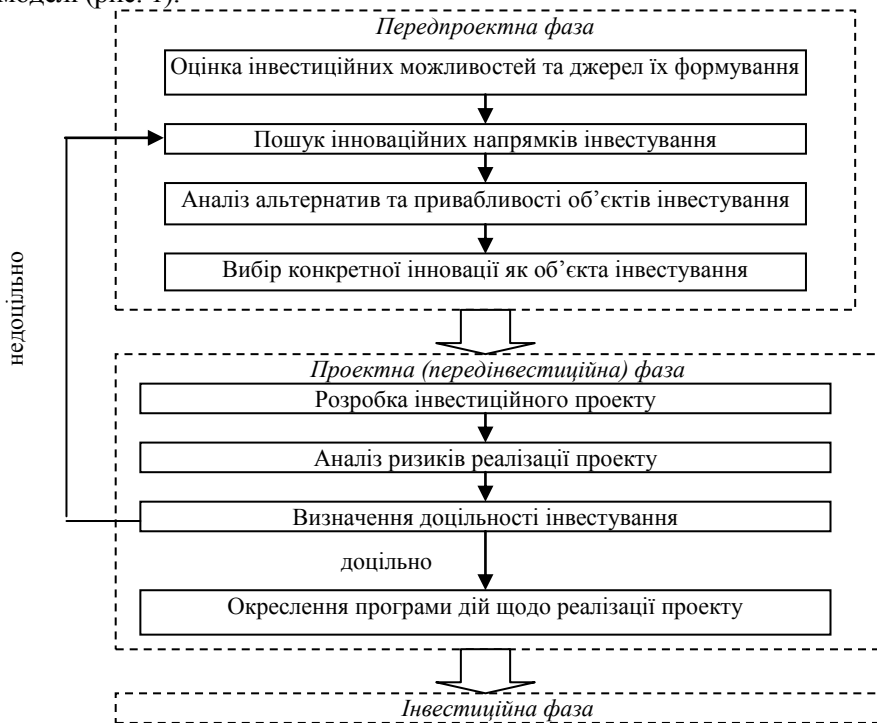

Рис. 1. Механізм інвестування інноваційної діяльності промислового підприємства

З огляду на обмежену можливість збільшення обсягів фінансових ресурсів, призначених для інвестування інноваційних заходів, необхідно оптимізувати структуру використання наявного обсягу фінансових ресурсів.

Одним з напрямків досягнення поставленої мети, на нашу думку, є інтеграція зусиль держави, і підприємницького сектора економіки для прискорення сучасних інвестиційно-фінансових механізмів, залучення державного й іноземного капіталу до сфери науки й технологій.

УДК 657.01

Наталія Ляковська

Науковий керівник: **Оксана Урбан**
Луцький національний технічний університет

ЗАКОНОМІРНОСТІ ПЕРЕХІДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ

Перехідна економіка - це особливий етап в еволюції економіки, коли вона функціонує в період переходу суспільства від одного історичного ступеня до іншого. Вона характеризує проміжний стан суспільства, епоху соціально-економічних і політичних перетворень. Це процес, в якому одна економічна система перебуває у стадії формування, а інша - у стадії розпаду. Він охоплює всі сторони економіки: відносини власності, форми економічних зв'язків, механізм регулювання економіки, форми розподілу і обміну, тип відтворення. Звідси і особливий характер перехідної економіки, що відрізняє її від економіки, яка функціонує на власній основі, або звичайної економіки. Найхарактернішим для неї є дія двох типів економічних форм і зв'язків - тих, що відмирають і які притаманні старій системі, і нових, що виникають і є основою формування нової економічної системи.

У з'ясуванні сутності перехідної економіки слід виходити з того, що проблема перехідних періодів не є новою для економічної науки. Спочатку вона виникає у зв'язку з переходом від аграрного суспільства до індустріального. Згодом до зазначеної проблеми звертаються представники марксизму у зв'язку з обґрунтуванням теорії переходу від капіталізму до соціалізму.

Одним з перших, хто показав на необхідність виокремлення перехідного стану суспільства був французький економіст Сен-Симон. Він розрізняв два типи епох: органічну (нормально функціонуючу систему) і критичну (перехідну).

Глобальна перехідна економіка характеризує єдиний процес змін у масштабах всього світового господарства чи у межах певної цивілізації. Відносно до локальної перехідної економіки глобальна є визначальною, оскільки характеризує і визначає глобальні перспективи першої.

Природно-еволюційний тип перехідної економіки відображає природну холу еволюції економічних систем під впливом зазначених вище факторів. Цей тип лежить в основі переходу від одного економічного стану до іншого. Тому даний тип перехідної економіки є основним. Більшою мірою він прийнятний для глобальних перехідних процесів, хоча і локальні перехідні економіки результатом свого розвитку здебільшого зобов'язані природно-еволюційним процесам.

На відміну від природно-еволюційного типу перехідної економіки, який передбачає об'єктивний (незалежний від волі і свідомості) «самоплив» перехідних процесів, реформаторсько-еволюційний тип характеризується певним свідомим регулюванням перехідних процесів з боку суспільства, у даному разі мова йде лише про свідоме використання об'єктивних факторів економічного прогресу. Тому за цього типу перехідної економіки об'єктивну еволюцію можна прискорити. Зазначений тип характерний для локальної типу перехідної економіки.

Перехідному періоду в Україні притаманні як загальні закономірності, так і певна специфіка. Слід зазначити, що радикальні перетворення українське суспільство почало не після краху соціалізму (поширена помилка, яка закріпилася в свідомості громадян), а після краху авторитарно-бюрократичної системи, яка утвердилася в нашій країні наприкінці 20-х років ХХ ст. і проіснувала до кінця 80-х років.

З'ясовуючи специфіку процесів становлення ринкової системи в Україні, слід зазначити, що особливості перехідного процесу в нашій країні обумовлені насамперед:

- історією ринкових реформ в Україні;
- стартовими умовами перетворень в Україні;
- впливом сучасних тенденцій розвитку світового господарства.

Отже, Україна вступила у перехідний період, будучи індустріально розвинутою країною з великомасштабним, деформованим виробництвом. Характерною особливістю економічної системи нашої країни на той час було існування державної форми власності і як результат — монополізм та відсутність конкурентного середовища в економіці. Це означало, що Україні, на відміну від розвинених країн, потрібно було йти зворотним (інверсійним) шляхом: від загального одержавлення власності до розвитку різних форм власності, від державної монополії до конкуренції, від директивного до вільного ціноутворення тощо. Роздержавлення, приватизація мали сприяти перетворенню авторитарно-бюрократичної системи на сучасну змішану.

УДК 657.222

**Вікторія Ляшук,
Світлана Бегун**

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА ТОВАРИ, РОБОТИ ТА ПОСЛУГИ ЗАБЕЗПЕЧЕНОЇ ВЕКСЕЛЕМ

У процесі господарської діяльності підприємство не завжди проводить розрахунки з іншими підприємствами, або фізичними особами одночасно з передачею майна, виконання робіт, наданням послуг тощо. У зв'язку з цим у нього виникає дебіторська заборгованість. Якщо у підприємства-покупця не вистачає обігових коштів для погашення даної заборгованості, воно може оформити свої зобов'язання векселем. Відповідно до вексельного права видача векселя погашає кредиторську заборгованість перед постачальниками, тобто змінює цю кредиторську заборгованість іншим вексельним зобов'язанням.

Вексель – це цінний папір, що засвідчує безумовне грошове зобов'язання боржника (векселедавця) сплатити у певний термін зазначену суму грошей власникові векселя (векселедержателю). Розрізняють простий і переказаний вексель.

Простий вексель (соло-вексель) містить просту і нічим не обумовлену обіцянку векселедавця сплатити власникові векселя після вказаного терміну певну суму. Переказаний вексель (тратта) містить письмовий наказ векселетримача (трасанта), адресований платникові (трасатові), сплатити третій особі (ремітентові) певну суму грошей у певний термін. Трасат стає боржником (акцептантом) за векселем тільки після того, як акцептує вексель, тобто дасть згоду на його оплату, поставивши на ньому свій підпис [1, 65].

Облік заборгованості покупців, замовників та інших дебіторів за відвантаженою продукцією, виконані роботи, надані послуги та за іншими операціями, яка забезпечена векселями ведеться на рахунку 34 «Короткострокові векселі одержані». За дебетом рахунка відображається отримання векселя за продані товари та за іншими операціями, а за кредитом – отримання коштів у рахунок погашення векселів, сплата за отриманим векселем кредиторської заборгованості.

Аналітичний облік на рахунку 34 ведеться за кожним одержаним векселем. Типові кореспонденції, що пов'язані із забезпеченням дебіторської заборгованості за товари, роботи послуги простим відсотковим векселем показано у таблиці 1 [2, 255].

Таблиця 1

Типові кореспонденції обліку дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, яка забезпечена простим відсотковим векселем

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Визнали дохід від реалізації товарів	361	702
2	Одночасно на суму ПДВ зобов'язання	702	641
3	Отримано вексель у забезпечення дебіторської заборгованості	341	361
4	Нараховані відсотки за векселем	373	732
5	Відображені податкові зобов'язання з ПДВ	732	641
6	Погашено вексель	311	341
7	Сплачено відсотки за векселем	311	373

Сума відсотків за простим відсотковим векселем нараховується за формулою 1.1 [2, 256].

$$\text{Сума відсотка} = \text{Номінальна вартість} \times \frac{\text{Річна ставка \%}}{360} \times \text{Період часу (I.I)}$$

Отже, у сучасних умовах невизначеності і нестабільності, вексель виступає своєрідним інструментом забезпечення безумовної оплати дебіторами за поставлені товари і послуги, і тому кожне підприємство повинно приділяти значну увагу правильності та повноті відображення вексельних операцій в обліку.

1. Фінансовий ринок: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. М. Буднік, Л. С. Мартюшева, Н. В. Сабліна. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 334 с.
2. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: Навчально-практичний посібник / під ред. С.Ф. Голова. – Дніпропетровськ, ТОВ «Баланс – Клуб», 2001.

УДК 657

Юлія Мазурик

Науковий керівник: **Наталія Голячук**

Луцький національний технічний університет

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Для належної організації обліку фінансових результатів на підприємстві повинна бути розроблена така облікова політика, яка б висвітлювала всі основи необхідні положення щодо його складових.

Організація бухгалтерського обліку - це система умов та побудови облікового процесу з метою отримання вірогідної та своєчасної інформації про господарську діяльність підприємства і здійснення контролю за раціональним використанням виробничих ресурсів і готової продукції [1].

Дослідженнями організації обліку фінансових результатів займалися такі вітчизняні і зарубіжні вчені та наковці, як: А.В. Бугайов, Бутинець Ф.Ф., Голова С.Ф., Кірейцев Г.Г.

Система організації обліку фінансових результатів підприємства включає такі основні підсистеми: оперативний, управлінський та фінансовий облік, в межах яких формується інформацію про фінансові результати.

Оперативний облік забезпечує первинне оформлення господарських операцій щодо виникнення доходів і витрат для

подальшого відображення в регістрах обліку.

Управлінська підсистема забезпечує визначення результату від основної діяльності підприємства (виробництво і реалізація продукції).

Фінансова підсистема об'єднує результати одержані від основного виду діяльності підприємства (тобто результат, узагальнений в управлінському обліку) та результати іншої звичайної діяльності.

Система бухгалтерського обліку підприємств України повинна не лише забезпечити підготовку фінансової звітності відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку, але й передбачити можливість трансформації звітності українських підприємств у фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності, або, як мінімум, її зіставлення з показниками, отриманими на основі цих стандартів.

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві залежить від ефективності його організації. Оскільки фінансовий результат - прибутки або збитки - є арифметичним результатом порівняння доходів із затратами. Організація обліку фінансового результату залежить уже від конкретних умов двох попередніх об'єктів організації: доходів та витрат.

Фінансові результати суб'єктів господарювання відображають ефективність господарювання підприємства за всіма напрямками його діяльності: виробничою, збутовою, постачальницькою, фінансовою і інвестиційною, вони становлять основу економічного розвитку підприємства і зміцнення його фінансових відносин з партнерами.

Досить важливим є той факт, що рівень ефективності господарської діяльності будь-якого підприємства характеризують фінансові результати, одержані внаслідок цієї діяльності, якими можуть бути як прибутки, так і збитки.

Категорія «фінансові результати» враховує обидві сторони інтегрованого завдання: скільки отримано і якою ціною досягнуто.

Для раціональної організації бухгалтерського обліку фінансових результатів, своєчасного і повного відображення в обліку всіх його об'єктів на підприємстві повинен бути чітко організований документообіг.

При цьому існує ряд проблем щодо організації обліку фінансових результатів, які потребують вдосконалення, а саме необхідність уточнення підходів щодо віднесення витрат та доходів до

конкретної їх складової, уточнення і конкретизація методичних засад класифікації та обліку доходів і витрат звітного періоду.

В діяльності підприємства правильно і раціонально налагоджена організація обліку забезпечує формування інформації результатів проведення фінансово-господарських операцій за певний період.

З метою покращення організації обліку та підвищення інформативності облікових даних про фінансові результати доцільним вважаємо узагальнювати облікову інформацію в окремому реєстрі - аналітичні відомості про фінансові результати, де можуть накопичуватися дані про фінансові результати в розрізі окремих видів діяльності: операційної, фінансової, іншої звичайної, надзвичайної.

Отже, дослідженні основні питання стосовно організації обліку фінансових результатів діяльності є досить вирішальними і багато в чому їх вирішення вплине на зміцнення економічного стану вітчизняних підприємств.

1. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом МФУ від 30.11.99 р. №291 // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №12. – С.59-120

УДК 657

Анна Макаренко

Національний університет біоресурсів
та природокористування

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Ліс відіграє і буде відігравати у майбутньому важливе значення для соціально-економічного розвитку суспільства. Характерною рисою лісового господарства є сукупність економічних та природно-географічних умов. Тому теоретичні положення впорядкування лісів базуються на економічних основах лісового господарства та загальних біологічних законах лісництва.

Підприємства лісового господарства – це специфічні організаційні структури, котрі займаються посадкою, вирощуванням, доглядом, заготівлею та реалізацією лісопродукції. Головним

завданням даних підприємств є ефективно використання лісу як відновлюваного природного ресурсу, забезпечення виконання ними функцій відтворення, вирощування лісу відповідного цільового призначення. Також їх важливим завданням є формування лісових насаджень шляхом проведення рубок пов'язаних з веденням лісового господарства.

Бухгалтерський облік існує на кожному підприємстві, якщо воно є самостійною юридичною організацією, веде закінчений бухгалтерський облік і складає самостійний бухгалтерський баланс. Дані бухгалтерського обліку необхідні для здійснення прогнозів, проведення аналізу даних, складання фінансових планів, розрахунків з партнерами та бюджетом. На підставі аналізу балансу та звітності про доходи власник може ефективно управляти операціями і не допускати виходу фінансових проблем з-під контролю.

Питанням бухгалтерського обліку в лісовому господарстві присвячена ціла низка наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених. Це роботи: Л.Булах, В.Гоцуляк, А.Едошин, О.Задорожня, О.Зінкевич, Т.Пономаренко та інших.

Звітні дані бухгалтерського обліку мають важливу роль на всіх етапах розвитку економіки, адже вони це віддзеркалення всіх господарських процесів на підприємстві.

Важливими об'єктами бухгалтерського обліку є: основні та оборотні засоби, витрати на виробництво, випуск продукції, її реалізації, витрати по лісовому господарстві, розрахункові операції, прибуток та його використання, спеціальні фонди, лісовий дохід та ін.

Джерелом обліку слугує господарська операція. Необхідно мати показники виробничо-господарської діяльності підприємства, знати використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Це можливо тільки при добре організованому та правильно поставленому бухгалтерському обліку. Документація в бухгалтерському обліку – це основний спосіб спостереження за господарською діяльністю. Вона дає можливість отримати всі найважливіші показники роботи підприємства: виконання плану отримання прибутку, реалізації продукції, рентабельності, фондівіддачі тощо. Бухгалтерський облік за допомогою різних методів збирає, опрацьовую та відображає в облікових показниках великий обсяг економічної інформації [2, С.44].

Лісництво виконує наступні господарські операції: отримання, зберігання та використання основних засобів та матеріальних

цінностей (виробничих запасів), виробництво, здачу та прийом виконаних робіт, оплату праці, отримання, реалізацію та зберігання готової лісопродукції, реалізація лісу на корню, отримання лісового доходу та ін. Всі господарські операції лісництва підлягають обліку. Зафіксовані в первинних документах, потім в картках, книгах та журналах, вони формуються в звіті лісництва, які надходять в лісгосп, та інформаційні дані записуються в загальну систему обліку підприємства та використовуються для аналізу господарської діяльності лісництва. Первинний облік має вирішальне значення для правильного відображення виробничих та господарських операцій.

Апарат бухгалтерії виконує важливі функції: веде облік господарських операцій, продукує фінансові операції, розрахунки з покупцями, постачальниками, робітниками та службовцями, виконує контрольні і маркетингові функції, складає звітність. Згідно з даними обліку визначаються результати праці підприємства, виконання плану, ведення отримання та розподілу бюджетних коштів.

Бухгалтерія в своїй роботі тісно пов'язана з відділами управлінського апарату, з усіма структурними підрозділами та цехами підприємства (лісництва), від яких отримує первинні документи, звіти та операційні дані [1].

Бухгалтерія, отримує, обробляє та систематизує матеріал про виробничо-господарську діяльність цехів та всього підприємства, наочно представляє в конкретних цифрах всі зміни, які трапляються в економіці підприємства. Під час облікової роботи значне місце займають різні розрахункові операції та підрахунки. Сучасні комп'ютерні технології дозволяють вести автоматизований облік в системі господарювання на всіх виробничих ділянках і по всіх ланках обліку, автоматизувати підприємство в цілому в режимі реального часу. Починаючи з відділу кадрів, економічного відділу, бухгалтерії, виробничого відділу, відділу лісового господарства та лісових культур і закінчуючи відділом реалізації та збуту. Конфігурація «Управління лісгосподарським підприємством для України» розроблена на основі типової «ІС:Підприємство 8 - Бухгалтерія для України» у відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених відповідними наказами Міністерства фінансів України, Податкового Кодексу України, Положення про документальне забезпечення записів у

бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88, Державних стандартів України, нормативно-правових актів по веденню лісового господарства. Підставою для бухгалтерського обліку є первинні документи в електронному вигляді, які фіксують факти здійснення господарських операцій.

Недоліком цієї програми є те, що даною програмою не передбачений облік витрат за групами віку лісових насаджень, тому калькуляцію процесів закладки, вирощування основних культур або інших технологічних процесів автоматично розрахувати неможливо [3].

Внесок бухгалтерського обліку у розвиток як підприємства, так і суспільства та держави, в кінцевому рахунку зводиться до правильного і повного відображення господарських операцій економічних суб'єктів. Отже, роль бухгалтерського обліку в розвитку підприємства:

- забезпечення керівників, кредиторів, інвесторів, аудиторів та інших користувачів бухгалтерської звітності порівнянною і достовірною бухгалтерською інформацією;

- формування інформаційної бази для проведення фінансового аналізу, стратегічного і тактичного фінансового управління, реалізації маркетингової політики, політики управління персоналом, політики управління ризиками.

Роль бухгалтерського обліку в розвитку держави та суспільства:

- дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності є основою статистичного спостереження за ситуацією в лісовому секторі країни та її регіонів.

Підсумовуючи можна сказати, що на даний час все виразніше усвідомлюється проблема не безмежних природних ресурсів, тому бухгалтерський облік має пріоритетне місце у лісокористуванні та економіці держави. Чітко можна побачити три головні функції які виконує обліковий апарат лісогосподарського підприємства: організацію бухгалтерського обліку, забезпечення економічною інформацією про діяльність підприємства і його структурних підрозділів, здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю. Навіть це перелічення функцій бухгалтерської діяльності показує, наскільки суттєва їх роль в управлінні економікою підприємства та раціональному лісокористуванні.

1. Бухгалтерський облік та аудит у лісовому господарстві: Тексти лекцій [Текст] / Лариса Булах; Харк.нац.аграрн.ун-т. – Х., 2007. – 57 с.
2. Зінкевич О.В., Левицька С.О., Мосійчук М.М., Нагавичко І.П., Немкович О.Б. Бухгалтерський облік в галузях народного господарства: Підручник. - Рівне: НУВГП, 2006. – 268 с.
3. Пономаренко Т.І. Управління відтворенням лісових біологічних активів: обліково-аналітичне забезпечення / Т. І. Пономаренко, В. К. Савчук. – К.:Аграр Медіа Груп, 2010. – 218 с.

УДК 657

**Алла Максимова,
Любов Сергієнко**

КЕІ ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В умовах фінансової кризи, що утворилась в економіці України, гостро постає питання своєчасності проведення розрахунків між суб'єктами господарської діяльності. Порушення строків погашення зобов'язань призводить до їх накопичення та знецінення грошових коштів для кредиторів. Це негативно впливає на фінансовий стан підприємств. Вирішення зазначеної проблеми можливе за умов ефективного управління кредиторською заборгованістю. Прийняття управлінських рішень здійснюється на підставі інформації про кредиторську заборгованість, що формується у системі бухгалтерського обліку. У зв'язку з цим виникає необхідність дослідження методики аналізу кредиторської заборгованості та визначення її впливу на платоспроможність підприємства в сучасних умовах господарювання.

Науковими дослідженнями даної проблеми займалися такі вчені, як: Бутинець Ф.Ф, Лігоненко Л.О., Лахтіонова Г.О., Нашкерська М.М., Чумаченко М.Г. та ін.. Проте слід зазначити, що незважаючи на численні публікації, особливості аналізу кредиторської заборгованості суб'єктів господарської діяльності не є досконало вивченими, що, у свою чергу, свідчить про необхідність продовження наукових досліджень у цьому напрямі.

Необхідним завданням є дослідження особливостей аналізу

кредиторської заборгованості суб'єктів господарської діяльності.

Аналіз кредиторської заборгованості передбачає вивчення складу, структури, і величини кредиторської заборгованості суб'єктів господарської діяльності; якості заборгованості; причин, які зумовили виникнення та існування (непогашення) заборгованості; частоти виникнення та погашення заборгованості; доцільності вкладання коштів у заборгованість.

Для аналізу складу, структури і величини кредиторської заборгованості суб'єктів господарської діяльності пропонуємо застосувати методіку групування та вертикального аналізу на основі даних Державної служби статистики України (табл. 1).

Таблиця 1

Кредиторська заборгованість за окремими видами економічної діяльності в Україні у 2013 році (млрд. грн.)

Галузі діяльності	Кредиторська заборгованість – усього		У тому числі					
			за товари, роботи, послуги		за розрахунками з бюджетом		Інша кредиторська заборгованість	
	Поч. року	Кін. року	Поч. року	Кін. року	Поч. року	Кін. року	Поч. року	Кін. року
Сільське, лісове та рибне господарство	56,8	72,5	22,7	27,0	1,2	1,5	31,9	43,0
Промисловість	541,6	605,3	293,8	328,6	18,3	15,4	216,9	246,7
Будівництво	109,7	134,3	50,3	62,0	1,5	1,7	56,8	69,4
Оптова, роздрібна торгівля	596,5	714,2	357,7	413,5	6,1	4,5	231,1	294,5
Фінансова та страхова діяльність	79,2	104,2	36,6	46,2	0,3	0,3	42,2	57,7
Професійна, наукова діяльність	115,5	142,5	41,7	38,4	2,2	1,1	70,9	102,1
Усього	1499,3	1773	802,8	915,7	29,6	24,5	649,8	813,4

Як бачимо з таблиці 1, величина кредиторської заборгованості суб'єктів господарської діяльності є найбільшою в промисловості та в оптовій і роздрібній торгівлі 605319,2 та 714241,2 млн. грн. відповідно у 2013 році. Також значна сума кредиторської заборгованості припадає на галузь будівництва (134336,1 млн. грн.) та професійної і

наукової діяльності (142457,2 млн. грн.).

Особливе місце в кредиторській заборгованості займають численні розрахунки за товари, роботи, послуги, адже, наявність простроченої заборгованості може призвести до погіршення іміджу підприємства та зменшення показників платоспроможності і ліквідності. Велике значення слід приділити своєчасності розрахунків з бюджетом, тому даний вид заборгованості має найменші показники серед суб'єктів господарської діяльності.

Отже, особливостями аналізу кредиторської заборгованості є те, що на основі отриманих результатів здійснюється загальне управління господарською діяльністю для забезпечення ефективного функціонування суб'єкта господарювання.

УДК 657

Алла Макушевич

Коледж технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЇХ ДЕФЦИТУ

Формування необхідного обсягу та розміщення оборотних коштів повинне забезпечити насамперед ліквідність активів, платоспроможність та фінансову стійкість підприємства, що, у свою чергу, досягається за рахунок підвищення ефективності використання оборотних активів та оптимізації джерел фінансування.

В умовах фінансово-економічної кризи, яка зумовила кризу ліквідності банків та погіршення умов кредитування торговельні підприємства постали перед проблемою значних втрат капіталу та високої залежності від зовнішніх джерел фінансування. Ця проблема посилюється ще й девальвацією гривні, що зумовлює додаткові витрати на погашення валютних кредитів і нерідко приводить до банкрутства підприємства. Зважаючи на ці обставини, багатьом торговельним підприємствам доведеться не тільки відкласти реалізацію нових інвестиційних проектів, але й згорнути вже розпочаті

програми розширення обсягів діяльності.

У період економічної кризи торговельні підприємства, які здійснюють фінансування оборотних активів переважно за рахунок власних джерел, досягають вищої фінансової стабільності, але при цьому обмежують темпи свого розвитку, оскільки не можуть забезпечити формування оптимальної потреби оборотних коштів, а також необхідного додаткового обсягу активів у періоди сприятливої ринкової кон'юнктури. Відповідно виникає об'єктивна необхідність залучення додаткових джерел фінансування для забезпечення приросту оборотних активів. Однак, внаслідок збільшення суми кредитних зобов'язань постає наступна проблема: власні обігові кошти в повному обсязі не приймають участь в кругообігу засобів підприємств, а частково перетворюються в джерело погашення кредитів.

У зв'язку з цим першочерговим завданням суб'єктів торговельного підприємництва є визначення оптимальної величини оборотних коштів, яка, з однієї сторони повинна забезпечити безперерйне ефективне функціонування підприємства, а з іншої – мінімізувати наявність недіючих оборотних активів.

Для обґрунтування обсягу оборотних коштів потрібно врахувати, що при їх недостатності можлива втрата ліквідності, перебої у роботі, зменшення доходів, а утримання надлишкових оборотних активів приведе до додаткових витрат і зменшення прибутку. Усе це вимагає пошуку компромісу між ризиком втрати ліквідності та забезпеченням ефективної діяльності підприємства.

Таким чином, торговельні підприємства для забезпечення належного рівня платоспроможності та покращення свого фінансового стану повинні розраховувати оптимальну структуру капіталу підприємства з врахуванням двох протилежних особливостей:

– залучені кошти використовуються більш ефективно, адже проводиться детальна оцінка доцільності залучення капіталу за різними формами та механізмами формування. Крім того, вони сприяють швидкому нарощуванню обсягів діяльності, прискоренню оборотності товарів, що забезпечує покращення фінансових результатів діяльності та підвищення фінансової незалежності підприємства;

– значна частина торговельних підприємств зацікавлена у використанні власних оборотних коштів та збільшенні їх частки, що

зумовлено високими кредитними ставками банків та складними умовами видачі довгострокових кредитів. Крім того, потрібно врахувати, що обсяг та термін обороту кредиторської заборгованості залежить від умов кредитування постачальників.

Необхідно зазначити, що ступінь впливу економічної кризи на діяльність окремого торговельного підприємства залежить від рівня його фінансової заборгованості та попиту на товари, що реалізуються.

На нашу думку, важливою складовою політики розвитку торговельних підприємств за сучасних умов повинна стати політика зростання товарообігу. Це дозволить підприємству сформувати достатній обсяг власних фінансових ресурсів і використовувати їх для збереження свої позицій на ринку і подальшого розширення діяльності. Кошти, отримані від прискорення оборотності товарів, повинні спрямовуватись, у першу чергу, на поповнення потреби в оборотному капіталі, оскільки саме відсутність власних оборотних коштів та складність або неможливість отримання короткострокових кредитів є основною причиною скорочення товарообігу та збільшення розриву в часі між витратами і надходженням найліквідніших активів.

УДК 657

Оля Мандзяк

Львівська державна фінансова академія

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ У БУДІВНИЦТВІ

Однією із найважливіших та найперспективніших галузей національної економіки є будівництво, від якого залежить ефективність функціонування всієї системи господарювання в країні. Будівельні робитивиконують протягом значного періоду часу та потребують тривалого фінансування, щозумовлює особливості обліку витрат і доходів будівельної галузі. У зв'язку з цимвиникають дві важливі проблеми: визнання суми доходів і витрат за кожний окремийобліковий період; оцінка доходів і витрат, отриманих (здійснених) у результатівиконання будівельних контрактів.

Будівельні компанії є достатньо роибутковими, сума доходів будівельної організації (вартість виконаних робіт) визнається забудівельним контрактом, як правило, підсумково за весь комплекс

робіт. Можливе укладання контракту із фіксованою ціною, що передбачає фіксовану (тверду) цінувсього обсягу робіт за будівельним контрактом або фіксовану ставку за одиницюкінцевої продукції будівництва, або ж контракту за ціною "витрати плюс" – передбачає ціну як суму фактичних витрат підрядника на виконання будівельного контракту тапогодженого прибутку. Через те виникають складнощі при визначенні доходів закожний обліковий період.

Головною особливістю обліку витрат у будівництві є те, що за будівельним контрактом загальноновиробничі витрати не поділяються на постійні і змінні, а відповідно й напостійні розподілені і постійні нерозподілені. Уся сума загальноновиробничих витратрозподіляється між будівельними контрактами, що виконує підрядна організація.Для накопичення інформації про витрати за будівельним контрактом, передані дооплати рахунки та заборгованість замовників, П(С)БО 18 "Будівельні контракти"передбачено використання двох субрахунків: 238 "Незавершені будівельні контракти", 239 "Проміжні рахунки". Терміни будівництва є достатньо великими, тому й договорів підряду, які б передбачали зведення і здачу об'єктів будівництва в межах одного звітного періоду практично не буває. Це безумовно ускладнює оцінку та визнання доходів будівельних підприємств у проміжних звітних періодах. Для вирішення цієї проблеми П(С)БО 18"Будівельні контракти" запропоновано визнавати доходи за ступеневої завершеності будівельно-монтажних робіт, який може визначатися за одним з таких методів: співвідношення обсягу завершеної частини робіт та їх загального обсягу за договором підряду в їх натуральному вимірі; співвідношення фактичних витрат від початку виконання договору підряду до дати балансу та очікуваної суми кошторисних витрат за договором.

У податковому обліку відповідно до ПКУ дохід визнають за методом нарахувань. Згідно з ним датою отримання доходів вважають звітний період, в якому такі доходи визнані незалежно від фактичного надходження коштів. Витрати виникають за датою, коли визнано доходи від реалізації виконаних робіт. Сума попередньої оплати товарів, робіт, послуг не збільшує ні суми витрат ні суми доходів. Після прийняття ПКУ залишились неврегульованими питання невідповідності визнання сум доходів, визнаних до 01.04.11 р. та витрат, понесених після 01.04.11 р. та навпаки. Ці питання потребують додаткового врегулювання у ПКУ. Чинна в Україні система

кошторисних нормативів ДБН не відповідає структурі витрат, визначених системою П(С)БО; бухгалтерський облік будівництва згідно із П(С)БО 18 "Будівельні контракти" не співпадає з вимогами М(С)БО 11 "Будівельні контракти".

Аналізуючи вищесказане, можна зробити висновок, що методика обліку витрат і доходів будівельних організацій потребує удосконалення, додаткового нормативно-правового регулювання, доповнення П(С)БО 18 "Будівельні контракти" додатками з прикладами, які розкривають сутність методів визнання доходів і витрат щодо виконання будівельних контрактів; доповнення Плану рахунків субрахунками 238 та 239; при складанні фінансової звітності підрядної організації повинні бути враховані особливості обліку витрат за будівельними контрактами.

УДК 657

**Юлія Мельник,
Ганна Антошкіна,
Катерина Салаямон-Міхєєва**
Національний університет ДПС України

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Процеси міжнародної інтеграції, створення єдиного світового простору для користувачів фінансової звітності підприємств вимагають нових підходів до розвитку аудиту в Україні. Сучасний стан ринку аудиторських послуг є таким, що фірми виживають здебільшого не за рахунок якості послуг, а за рахунок їх кількості. Проблема якості аудиторських послуг, недостовірності інформації, наданої аудиторськими висновками, що негативно впливає як на діяльність підприємств, так і на стан економіки держави загалом, становить актуальний напрям як в Україні, так і в інших країнах світу.

Оцінювання сучасного стану ринку аудиторських послуг з виділенням основних проблем проводили М. Дідук, С. Зубилевич, Н. Печенюк та В. Цебуляк, О. Редько, Бондар В.П., Бутинець Ф.Ф., Давидов Г.М., Дорош Н.І., Любенченко О.О., Макєєва О. Мельник Р., Немченко В.В., Проскуріна Н.М., Редько О.Ю.

Контроль за якістю аудиторських послуг в Україні здійснює структурний підрозділ Аудиторської палати України (АПУ) – Комітет контролю якості аудиторських послуг. Визначено, що предметом діяльності Комітету є здійснення контролю за дотриманням аудиторськими фірмами та аудиторами при наданні аудиторських послуг вимог Закону України «Про аудиторську діяльність», стандартів аудиту, норм професійної етики аудиторів та рішень АПУ.

Основними принципами перевірок щодо контролю якості є обов'язковість; незалежність; конфіденційність; доцільність; достатність; достовірність; колегіальність ухвалення рішень [1].

Сучасна система контролю за якістю аудиту в Україні є незадовільною та формує в аудиторів уяву про їх цілковиту «незалежність», що інколи сприймається як безконтрольність. Відповідно, існує нагальна потреба у перегляді підходів до реалізації контролю з боку регулюючого органу, і в цьому контексті важливим є вивчення досвіду країн, у яких ці системи функціонують більш ефективно.

Розглядаючи зарубіжний досвід зазначимо, що у світовій діяльності відомо декілька моделей побудови системи нагляду за професією аудитора, а саме:

1. Нагляд здійснює приватна суспільна організація за дорученням держави. Прикладом є Комітет з нагляду за звітністю публічних компаній (РСАОВ), який був створений у США (таку ж систему запроваджено і у Великобританії).

2. Нагляд здійснює державний орган, який є елементом фінансової інституції, та контролює роботу біржових структур. Таку систему запроваджено в Австралії, Голландії, Італії.

3. Змішана модель, яку застосовано у Німеччині. Така модель передбачає, що існуюча суспільна організація аудиторів та Аудиторська палата здійснює нагляд за професією, однак Аудиторську палату контролює незалежний державний орган - АПАК.

Забезпечення контролю якості аудиторської діяльності у країнах-учасниках Євросоюзу є також відносно новим явищем. Зважаючи на важливість і перспективи розвитку аудиту було створено Комітет Євросоюзу з питань аудиту, який вважає питання забезпечення контролю пріоритетним у своїй діяльності [2].

Вітчизняна система контролю якості аудиторських послуг тільки на шляху становлення й направлена на те, щоб задовольнити повноту

дотримання стандартів аудиту та норм професійної етики аудиторів при кожному завданні, коли контроль якості створюється для всієї аудиторської фірми й застосовується до кожного індивідуального зобов'язання [3].

Для України пріоритетним напрямом у сфері контролю якості аудиту є запозичення досвіду Німеччини в якій аудит та система контролю його якості вже давно впроваджена та ефективно працює.

Виходячи з вищевикладеного можна запропонувати такі шляхи для удосконалення вітчизняної системи контролю якості аудиту:

- по-перше, створити належну систему контролю якості аудиторських послуг, що забезпечить конкурентоспроможність та визнання національних аудиторів з боку європейської професійної спільноти;

- по-друге, запровадити ефективну та незалежну систему суспільного нагляду за професією аудитора, що збільшить довіру основних споживачів до результатів аудиторських перевірок;

- по-третє, збільшити відповідальність аудиторів та аудиторських компаній шляхом запровадження обов'язкового страхування професійної відповідальності.

У відповідності до вимог ЄС, до правил професійної етики, на думку кандидата економічних наук Єременко Д. В. необхідно додати наступні положення забезпечення незалежності: аудитор має дотримуватись незалежності, як під час аудиту, так і під час надання інших послуг, аудитор повинен передбачати всі можливі загрози втрати незалежності та вживати необхідних заходів щодо зниження її ризику [4]. В Україні з 15 грудня 2009 року чинні Міжнародні стандарти контролю якості аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, якими передбачено, що аудиторська фірма повинна встановити та підтримувати систему контролю якості, яка б включала політики і процедури стосовно кожного з його елементів, а саме: відповідальність керівництва за якість на фірмі; відповідні етичні вимоги; прийняття та продовження стосунків з клієнтами і конкретних завдань; виконання завдання; людські ресурси; моніторинг [5].

В сучасних умовах розвитку економіки зростають вимоги до контролю за якістю аудиторських послуг, тому пропонуємо для побудови ефективної системи контролю за якістю аудиторських послуг в Україні виконання таких вимог:

1. Систематичний і постійний контроль якості аудиторських послуг повинні здійснювати всі суб'єкти аудиторської діяльності;
2. Дотримання суб'єктами аудиторської діяльності професійних стандартів, чинних законодавчих і нормативних вимог та стандартів аудиту, положень Кодексу професійної етики;
3. Запозичення досвіду інших країн в галузі аудиторських послуг.

Отже, можна дійти висновку, що аудит є інтелектуальною підприємницькою діяльністю в формі інформаційних послуг. Можна визначити таку гіпотезу: про якість аудиту треба говорити тільки тоді, коли практика застосування етичних принципів професійного аудиту максимально збігатиметься з етичними нормами економічних відносин у суспільстві в цілому. Напрошується висновок: що імплементація незалежного професійного аудиту за абсолютного дотримання його етичних норм в українську сучасну бізнес-практику передчасна, адже мета аудитора та його замовника розходиться за різними векторами дій. Проте аудит у країні прижився саме тому, що на даному етапі в аудитора і замовника є одна мета – отримання прибутку. Тому ще раз підкреслюємо, поки професійні етичні норми будуть на останньому місці, а гроші – на першому, розмови про якість аудиторських послуг (як і консультаційних, освітніх, інформаційних) вести зарано. [6]

Людський чинник відіграє величезну, якщо не визначальну, роль. І тому аудиторські послуги слід надавати «за правилами», тобто потрібно чітко дотримуватись міжнародних стандартів аудиту. Керівництво будь-якого підприємства повинно бути зацікавлене в тому, щоб на максимальному рівні забезпечити незалежність та об'єктивність аудитору.

1. Нарышкина Л.Н. Методика организации внешнего контроля качества аудита / Л.Н. Нарышкина // Аудит сегодня. – 2005. – № 12. – С. 30–35
2. Редько О. Якість аудиторських послуг: філософія та міфологія / О. Редько // Бухгалтерських облік і аудит. - 2009. -№ 1. - С. 46-54.
3. Драчук В.Ю. Контроль якості аудиторських послуг в Україні: проблеми та шляхи вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/26_WP_2012/Economics/7_116377.doc.htm
4. Сременко Д.В., Кашевський Д.В. Розвиток аудиторських послуг в Україні // Зб. наук. пр. Таврійського державного агротехнологічного університету (Економічні науки), 2012. - № 2(18), Том 4. – с. 181-186.
5. МСА 220 «Контроль якості роботи в аудиті».

6. Редько О. Якість аудиторських послуг: філософія та міфологія// Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №1. – С. 46-53.

УДК 657.471.66

Володимир Мещеряков,

Тетяна Савоник

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Найбільша кількість господарських операцій, що здійснюються в сільському господарстві, пов'язана з виникненням витрат. Адміністративні витрати – це витрати в сфері управління, які включають трудові та грошові, матеріальні витрати, пов'язані зі здійсненням загального управління господарської діяльності підприємства.

Для забезпечення раціонального функціонування організаційної структури управління необхідно передбачити бюджет адміністративних витрат, які спрямовані на обслуговування та управління підприємством. Ці витрати пов'язані з операційною діяльністю і не включаються до виробничої собівартості. Витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань.

До адміністративних витрат відносяться: загальні корпоративні витрати; витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу; витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання; винагорода за професійні послуги; витрати на зв'язок; амортизацію нематеріальних активів загальногосподарського використання; витрати на врегулювання спорів у судових органах; податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі; плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків, а також витрати, пов'язані з купівлею-продажем валюти; інші витрати загальногосподарського призначення.

Оскільки результати господарсько-фінансової діяльності кожного підприємства залежать безпосередньо від величини адміністративних витрат, питання обліку і контролю таких витрат

завжди були, є і будуть актуальними.

Для обліку адміністративних витрат передбачено рахунок 92 «Адміністративні витрати». За дебетом цього рахунку відображається сума визнаних адміністративних витрат, за кредитом – їх списання на фінансові результати. Аналітичний облік ведеться за статтями витрат.

Значною мірою вирішенню завдань перед обліком адміністративних витрат, на нашу думку, сприятиме розширення номенклатури їх статей, що сприятиме більш повному забезпеченні керівників і менеджерів підприємств достатньою інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень.

Враховуючи діючу нормативно-законодавчу базу, вважаємо, що на даний час адміністративні витрати доцільно розподіляти на окремі види виробленої продукції, формуючи її повну собівартість в управлінському обліку. При цьому досліджувані витрати не будуть капіталізуватись у виробничих витратах, а керівники та менеджери матимуть необхідну їм інформацію. Проте необхідно здійснювати науково обґрунтований розподіл адміністративних витрат. При цьому проблема виникає у правильному виборі бази розподілу цих витрат, яка б в найбільшій мірі відповідала суті невиробничих накладних витрат.

Перш ніж розподіляти адміністративні витрати, доцільно визначити об'єкт розподілу. Об'єкти розподілу можуть бути проміжні та кінцеві. Передбачається, що проміжними об'єктами розподілу адміністративних витрат мають бути виключно виробничі підрозділи, так як витрати допоміжних підрозділів в кінцевому результаті включаються в собівартість виробленої продукції і розподіл адміністративних витрат ще й на ці підрозділи призведе до подвійного їх включення до собівартості продукції. Підсумковими ж об'єктами розподілу адміністративних витрат є окремі види продукції.

Крім того, для отримання інформації про повну собівартість продукції доцільно адміністративні витрати розподіляти пропорційно обсягу виготовленої продукції. Такий підхід до методики розподілу адміністративних витрат також дозволить приймати вірні управлінські рішення щодо виробництва того чи іншого виду продукції та подальшої ефективної діяльності підприємства.

Підвищити роль бухгалтерського обліку як функції управління, в тому числі й адміністративних витрат, покликана комп'ютеризація

обліку, оскільки обчислювальна техніка з допоміжного засобу перетворюється на визначений фактор організації обліку, змінюючи не лише його форму, але й технологію. Комп'ютерні системи бухгалтерського обліку, як складові інформаційних систем автоматизації управління, використовують єдину базу даних для вирішення облікових та оперативних підприємницьких завдань.

УДК 657

Надія Мних

Науковий керівник: **Алла Тендюк**
Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2013 становила 411, у тому числі СК "life"1 – 62 компанії, СК "non-life" – 349 компанії.

Великий вплив на діяльність страхових компаній зробила фінансова криза. Неплатоспроможність банківської системи зробила неліквідними активи страховиків, що в свою чергу призвело до неможливості задовольнити потреби своїх клієнтів в страхових відшкодуваннях. А досить логічним наслідком зниження купівельної спроможності населення та погіршення фінансового стану бізнесу стало падіння попиту на страхові послуги. Страховий бізнес досить жорстко регулюється державними органами, що робить значним вплив на нього політико-правового фактору. Значення соціально-культурного фактору бачиться в підвищенні страхової культури населення; екологічного – в зміні рівня (кількості) ризиків даного типу, які підлягають страхуванню; демографічного – в кількісній або якісній зміні цільових сегментів. Науково-технологічний фактор має опосередкований вплив на діяльність страховиків. При зміні технологічного обладнання підприємств змінюються і ризики, які підлягають страхуванню.

В ринковому середовищі спостерігається велика кількість різних видів розривів, які значною мірою впливають на діяльність страхових вокомпній.

Серед основних розривів, що визначають діяльність страхової компанії є маркетингові, фінансові та організаційні.

Організаційні розриви, що виникають внаслідок відсутності узгодженої політики дій усередині компанії. До цієї групи відносяться розриви, які характерні для відносин працівників страхової компанії в процесі реалізації страхової послуги із споживачами.

Наявність таких розривів характеризується недостатньою клієнто-орієнтованістю менеджменту і відсутністю стандартів обслуговування. До цієї групи також можна віднести розрив у продуктивності, що відображає недостатнє використання економічного потенціалу компанії. Для закриття розриву в продуктивності необхідним є налагодження ефективного використання кваліфікованого персоналу, технології CRM, відкриття і ведення сайту в Інтернеті. В результаті є можливим досягнення раціоналізації процесів продажів як шляхом розширення додаткових послуг, так і відповідною координацією діяльності структурних підрозділів.

Фінансові розриви виникають як наслідок недостатності власного та акціонерного капіталів, низької ліквідності страхових активів, завищеної ризиковості інвестиційного портфелю.

Маркетингові розриви в страхових компаніях виникають як наслідок неспроможності компанії протистояти загрозливим факторам зовнішнього середовища, що, безумовно, впливає на досягнення маркетингових цілей.

Для страхового маркетингу надзвичайно важливо адекватно визначити, що окрім страхової виплати є або може стати не меншою цінністю у його послугах для існуючих та потенційних клієнтів. І це є надзвичайно важливим кроком до подолання низки негативних факторів у діяльності компанії, що призводять до втрати нею клієнтів. Наприклад, за висновками дослідників однією з головних причин, що змушують страхувальників змінювати страхову компанію є затримки в обслуговуванні та наданні необхідної їм інформації. Крім того, необхідно чітко визначитись із характеристиками пріоритетного клієнта, і це питання для страхування має надзвичайно важливе значення, адже на відміну від більшості видів бізнесу для страхування завжди є важливим не лише те, яка послуга пропонується на ринок, але і кому вона пропонується. Саме від клієнтів страхової компанії значною мірою залежить, буде її діяльність прибутковою або

збитковою.

1. Рулінська О.В. Маркетингові стратегічні рішення в страхових компаніях / О.В. Рулінська // Вісник соціально-економічних досліджень.- № 39.- С. 157-164.
2. Підсумки діяльності страхових компаній за 9 місяців 2013 року [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/734.html>

УДК 657

Віталій Мордик

Науковий керівник: **Оксана Нужна**
Луцький національний технічний університет

ЗАСТОСУВАННЯ РІЗНИХ МЕТОДІВ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Становлення ринкової економіки в Україні, поява нових господарських структур різних форм власності, розвиток міжнародних економічних зв'язків зумовили необхідність удосконалення обліку відповідно до вимог міжнародних стандартів.

Створенню інформаційної бази для забезпечення переходу до системи, орієнтованої на ринкові умови господарювання, підвищенню ефективності облікової інформації, необхідної для потреб управління і контролю на всіх рівнях, сприяло прийняття Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [1], який закріпив перехід підприємств і організацій України на систему бухгалтерського обліку і звітності, основу на національних Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, що відповідають вимогам міжнародних стандартів.

Перехід на методи ведення обліку відповідно до вимог національних Положень (стандартів) викликав суттєві зміни також в організації обліку основних засобів, які вимагали обґрунтованих рішень і практичного застосування.

Вивчення практики ведення обліку основних засобів на підприємствах в умовах нової системи обліку з використанням національних Положень (стандартів) та Плану рахунків бухгалтерського обліку дозволило визначити коло питань, що потребують розв'язання для підвищення якості обліково-аналітичної інформації.

Одним з таких питань є застосування найбільш прийнятних для підприємств галузі методів нарахування амортизації об'єктів основних засобів.

Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» амортизацію визначено як системний розподіл вартості об'єкта основних засобів, що підлягає амортизації протягом строку його корисного використання. [3, с. 37].

У межах визначеного строку первинна вартість основних засобів (за вирахуванням ліквідаційної вартості) має бути погашена, тобто включена до витрат підприємства. Амортизаційні відрахування є суттєвим елементом витрат, який впливає на собівартість продукції (робіт, послуг) і формування фінансових результатів. Тому правильне визначення суми амортизації основних засобів за кожний звітний період має велике практичне значення. [4].

Відповідно до п.26 П(С)БО 7 амортизація основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) нараховується із застосуванням таких методів: прямолінійного; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного; виробничого.

При застосуванні прямолінійного методу річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на очікуваний строк корисного використання об'єкта основних засобів. Цей метод - найпростіший та широковживаний, тому що місячна сума амортизації завжди однакова. Найбільш доцільно його застосовувати щодо нарахування амортизації пасивної частини основних засобів. [3, с. 37].

Виробничий метод застосовується, як правило, до активної частини основних засобів. Він ґрунтується на тому, що величина амортизації є результатом експлуатації об'єкта і залежить від обсягу виробленої на ньому продукції. Виробничий метод застосовується, головним чином, на підприємствах автомобільного транспорту, важкому машинобудуванні, гірничовидобувній та інших галузях. Цей метод виправдав себе на підприємствах, що спеціалізуються на виробництві одного виду продукції.

Підприємства можуть застосовувати методи прискореної амортизації (серед яких найбільш поширеними є кумулятивний, метод зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості), при яких у перші роки експлуатації основних засобів списується більша (основна) частина їх вартості з щорічним

зменшенням сум амортизаційних відрахувань [2, с. 4-87].

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.99 р., зі змінами та доповненнями.
2. Бутинець Ф.Ф., Бухгалтерський фінансовий контроль, 7-ме видання, доповнене і перероблене. – Житомир: Рута, 2006.
3. П(С)БО 7 «Основні засоби»: затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291, Київ – 2007.
4. www.google.com.ua

УДК 657

Олег Мудрик

Вінницький національний аграрний університет

АУДИТ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

В сучасних умовах формування ринкових відносин та різноманітних форм власності виникла необхідність удосконалення функцій управління процесом виробництва, що викликала потребу створення госпрозрахункових органів фінансового контролю, тобто аудиту. У світовій практиці аудит набув значного поширення. Основною передумовою аудиту є взаємна зацікавленість підприємства в особі його власників (акціонерів), держави в особі податкової адміністрації і самого аудитора в забезпеченні реальності та достовірності обліку і звітності. Розвиток аудиторської практики значно випереджає її теоретичне обґрунтування.

Під час прийняття ефективних рішень, необхідно вміти адекватно оцінювати й швидко реагувати на зміну зовнішніх і внутрішніх умов господарювання. Тому ступінь достовірності й повноти економічної інформації, що може всебічно описати й оцінити процеси, що відбуваються, як навколо підприємства, тобто на макрорівні, так і всередині має важливе значення. Перед вітчизняними підприємствами в умовах конкуренції і транс націоналізації постає завдання структурної перебудови системи корпоративного управління з метою забезпечення конкурентоспроможності, ефективного функціонування та розвитку бізнес-структур. Результати дослідження доводять, що найкращим на сьогодні інструментом ринкових

перебудов діяльності суб'єктів господарювання є впровадження системи внутрішнього аудиту та використання послуг незалежних аудиторських фірм.

Суперечливість положень нормативних актів щодо аудиторської діяльності повністю не усунуто, єдиних теоретико-методологічних та організаційних підходів до побудови цілісної концепції аудиту в Україні немає.

На сьогодні залишаються відкритими наступні проблемні питання стосовно аудиту, а саме:

- брак достатнього досвіду аудиторської діяльності;
- недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю;
- відсутність типових форм документів з аудиту;
- недостатню кількість кваліфікованих аудиторських кадрів, а звідси і неосвоєний ринок аудиторських послуг;
- відсутність методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації аудиту тощо

Аудит характеризується істотними перевагами порівняно з іншими формами фінансово-господарського контролю:

- надходження додаткових коштів до бюджету за рахунок сплати аудиторськими фірмами (аудиторами-підприємцями) податків;
- незалежність, конкурентна боротьба, професіоналізм аудиторів, що сприяє підвищенню якості перевірок;
- значна економія державних коштів, які витрачаються на утримання контрольно-ревізійного апарату;
- можливість вибору аудитора замовником тощо.

Спостерігаючи нинішню ситуація, що склалася в Україні, оцінюючи реальні проблеми та беручи до уваги майбутні перспективи розвитку аудиторської діяльності пропонуються наступні напрями:

- розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги на основі вивчення міжнародного досвіду з цього питання та ін.
- внесення необхідних змін і доповнень до Закону України «Про аудиторську діяльність» з метою приведення його у відповідність до інших законодавчих актів України.
- використовуючи узагальнений практичний досвід роботи міжнародних і вітчизняних аудиторських фірм, розробка методик

аудиторської перевірки фінансової звітності підприємств.

- поглиблення співпраці професійних аудиторських організацій України з міжнародними та європейськими професійними організаціями бухгалтерів і аудиторів.

- розробка механізму практичного застосування МСА в Україні, створення до них коментарів у повному обсязі.

Таким чином, існує нагальна потреба в удосконаленні функцій управління процесом виробництва, що викликало потребу створення системи професійного незалежного аудиту. Аудитор стає все більш помітною особою в очах учасників акціонерних відносин, який формулює професійну думку про достовірність і відповідність законодавству тих документів, що безпосередньо або опосередковано характеризують ефективність і прозорість господарської діяльності у корпоративному секторі економіки.

УДК 657.4:37.014.543.3

**Юлія Музика,
Світлана Бегун**

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА СТИПЕНДІЯМИ

Облік стипендіальних виплат дещо відрізняється від інших розрахунків з оплати праці в бюджетних установах. Про актуальність даної теми свідчить значна кількість науковців, які досліджували її, а саме П. Атамас, В. Матвєєва, І. Ватуля, Г. Власюк та багато інших.

Стипендія — це грошове забезпечення, що регулярно надається особам, які навчаються на денних відділеннях вищих і середніх спеціальних навчальних закладів на бюджетній основі, а також особам, що проходять підготовку з відривом від виробництва в аспірантурі та докторантурі [1].

Стипендії поділяються на соціальні та академічні. Соціальна стипендія призначається студентам, які потребують соціального захисту та за підсумками навчання не одержують академічну стипендію. Академічна стипендія призначається за результатами сесії з першого числа місяця, що настає за місяцем, у якому закінчилась

сесія згідно з навчальним планом. Студенти першого курсу до першої сесії призначається стипендія в мінімальному розмірі. Розмір мінімальної академічної стипендії для студентів денної форми навчання вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації з 1 вересня 2012 року становить 730 гривень на місяць [2].

Особливістю стипендії є те, що цей вид грошового забезпечення не входить до фонду оплати праці. На стипендії не нараховуються внески на соціальні заходи, а саме до Пенсійного фонду та Фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Стипендія включається до сукупного оподаткованого доходу громадян, з якого справляється податок з доходів фізичних осіб, а всім стипендіатам присвоюється ідентифікаційний код платника податків.

Для обліку розрахунків за стипендіями призначений пасивний субрахунок 662 «Розрахунки зі стипендіатами», який за призначенням і структурою близький до субрахунка 661 «Розрахунки із заробітної плати». Нарахована стипендія для бюджетної установи є фактичним видатком за кодом 1342 «Стипендії» економічної класифікації видатків і відображається за дебетом рахунку 801 «Видатки з державного бюджету на утримання установи та інші заходи» або 802 «Видатки з місцевого бюджету на утримання установи та інші заходи». і кредитом субрахунка 662. Відрахування зі стипендії податку, профспілкових внесків, за виконавчими документами, за проживання в гуртожитку та інше відображають за дебетом субрахунка 662 і кредитом відповідних субрахунків з обліку розрахунків за відрахованими сумами (641, 666, 668, 675 тощо). Суми стипендій, не одержані стипендіатами вчасно, депонуються і обліковуються на субрахунку 671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами». Депонована заборгованість за стипендіями, строк позовної давності якої минув, підлягає списанню на субрахунок 431 «Результати виконання кошторису за загальним фондом» бухгалтерським проведенням: Дт 671 Кт 431 [3].

Як бачимо, розрахунки зі стипендій характеризуються великими масивами облікової інформації, типовими операціями із щомісячного нарахування стипендій та вирахувань з них і мають ряд особливостей, пов'язаних з сутністю стипендій як грошового забезпечення. Значно полегшує даний процес виплата стипендій шляхом перерахування коштів на карткові рахунки студентів у комерційних банках.

Отже, варто зробити висновок, що одна з найбільш трудомістких

ділянок облікової роботи бухгалтерів навчальних закладів – це розрахунки за стипендіями. Основною метою бухгалтерського обліку повинно бути забезпечення контролю за правильним використанням стипендіального фонду, своєчасністю і правильністю розрахунків.

1. Постанова Про затвердження порядку призначення, виплати та розмірів стипендіального забезпечення учнів, студентів, курсантів, слухачів, клінічних ординаторів, аспірантів і докторантів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua
2. Бухгалтерський облік у бюджетних установах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/15220122/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/buhgalterskiy_oblik_u_by_udzhetnih_ustanovah
3. Атамас П. Й. Облік у бюджетних установах / П. Й. Атамас [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/7301-36-oblk-rozrahunkv-zastipendyami.html>

УДК 657.471:004.38

Анастасія Наумчук
Науковий керівник: **Тетяна Стаднюк**
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

ОБЛІК ВИТРАТ НА ПРИДБАННЯ ПЛАНШЕТНОГО КОМП'ЮТЕРА

Сучасний рівень розвитку бізнесу пред'являє принципово нові вимоги до інформаційного обслуговування, у тому числі забезпечення швидкості передачі інформації, її актуальності, достовірності і вчасності надання кінцевому користувачеві. Тому все частіше планшетні комп'ютери використовуються на підприємствах, так як вони можуть забезпечити швидкий доступ до потрібної інформації. А тому дослідження особливостей обліку витрат на придбання планшета має на сьогодні неабияке значення.

Планшети за своєю суттю є мобільними комп'ютерами, які поєднують особливості портативних і кишенькових комп'ютерів. Тобто планшет може розглядатись, як основний засіб - матеріальний актив, що підприємство утримує з метою використання у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для

виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) якого більше одного року, або одного оборотного періоду.

Як бачимо, вартісний критерій визначення основних засобів у бухгалтерському обліку не відіграє жодної ролі. Проте згідно з пп. 5.2.7 П(С)БО 7 підприємство має право встановлювати вартісний критерій того, який з активів є малоцінним необоротним матеріальним активом, а який, відповідно, основним засобом. Так, як чіткий вартісний критерій належності до основних засобів встановлено у податковому обліку пп. 14.1.138 і п. 14 підрозділу 4 розділу ПКУ на рівні 3000 грн.(в т.ч.ПДВ), то більшість підприємств використовує його і для бухгалтерського обліку, з метою їх зближення.

Тому облік придбання планшету на підприємстві напряму залежить від його ціни. Виділимо два варіанти обліку, залежно від вищезазначеної ознаки:

1. Якщо ціна планшетного комп'ютера вище 3000 грн., то він визнається основним засобом, що обліковується на субрахунку 104 «Машини та обладнання». Щодо податкового обліку, то такий об'єкт відноситься до 4 групи підгрупи «електронно-обчислювальні машини» з мінімально допустимим строком корисного використання 2 роки. [п.п.145.1, ПКУ] Кореспонденції щодо відображення в обліку витрат на придбання наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції	
		Дт	Кт
1.	Оприбутковано придбаний планшет	152	631
2.	Відображено податковий кредит за придбання об'єктом	641	631
3.	Введено планшет в експлуатацію	104	152
4.	Оплачено постачальнику за планшет	631	311

2. Якщо ціна планшетного комп'ютера менше 2500 грн., то він визнається необоротним матеріальним активом, що обліковується на субрахунку 112 з такою ж назвою та відноситься до групи 11, згідно Податкового кодексу України (п. 145.1 ПКУ) й амортизуються одним із методів: 50% у першому місяці використання та 50% в останньому, або 100% під час уведення їх в експлуатацію (пп. 145.1.6 ПКУ).

Кореспонденції щодо відображення в обліку витрат на придбання наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції	
		Дт	Кт
1.	Оприбутковано придбаний планшет	153	631
2.	Відображено податковий кредит за придбання об'єктом	641	631
3.	Введено планшет в експлуатацію	112	153
4.	Оплачено постачальнику за планшет	631	311

Отже, витрати на придбання планшетного комп'ютера обліковуються як і витрати на придбання основних засобів, або малоцінних необоротних матеріальних активів залежно від вартісного критерію.

УДК 339

Іван Нестеров

Науковий керівник: **Оксана Урбан**
Луцький національний технічний університет

ВПЛИВ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН

Транснаціональна корпорація – це компанія, що здійснює міжнародне виробництво на основі прямих інвестицій та має прямий контроль над своїми зарубіжними філіями, з метою отримання найвигідніших умов господарської діяльності, що, в свою чергу, приводить до максимізації прибутку компанії та підвищення економічного впливу компанії на національні економічні системи світу [3]. Головним критерієм розрізнення транснаціональних компаній і національних фірм, що ведуть зовнішньоекономічну експортно-імпорتنу діяльність, є вивіз капіталу і створення підконтрольних підприємств у різних країнах світу.

За даними Конференції ООН з торгівлі й розвитку (ЮНКТАД), у всьому світі налічується близько 82 000 ТНК, що мають 810 000 зарубіжних філій. Згідно з оцінками аналітиків, експорт зарубіжних

філій ТНК складає приблизно 1/3 від загальносвітового експорту товарів та послуг, ринкова капіталізація окремих ТНК перевищує 500 млрд. дол., а щорічні обсяги продажів становлять 150-200 млрд.дол. Основним засобом впливу ТНК на економіку приймаючих країн є прямі іноземні інвестиції (ПІІ). За даними ООН, ТНК володіють майже 90 % ПІІ світу, що збільшує економічний потенціал країн, у яких діють дочірні підприємства чи філії ТНК, їхній платіжний баланс, сприяє модернізації економіки та передачі інновацій.[4]

Вплив іноземних інвестицій на економіку приймаючих країн є неоднозначним. Він виявляється в тому, що приймаючі країни відчують колосальний позитивний економічний вплив ТНК. Приймаюча країна в цілому виграє від надходження інвестицій: працівники і постачальники, що обслуговують нові підприємства, місцева влада, яка отримує податкові надходження, виграють більше, ніж втрачають конкуруючі місцеві інвестори.

Широке залучення іноземного капіталу за допомогою ТНК сприяє зменшенню безробіття у приймаючій країні. З організацією виробництва в країні тих виробів, які ввозилися, відпадає необхідність в їх імпорті. Компанії, що випускають конкурентоспроможну на світовому ринку продукцію і орієнтовані переважно на експорт, сприяють зміцненню зовнішньоторговельних позицій країни.

Приплив іноземних капіталовкладень сприяє розвитку внутрішньорегіональної торгівлі, оскільки значну частину своїх потреб у комплектуючих виробках і обладнанні філії іноземних компаній задовольняють за рахунок імпорту з країни-інвестора.

ТНК підривають позиції місцевих монополій і нерідко підвищують ступінь конкурентності національних ринків.[1,2]

Крім позитивних сторін функціонування ТНК в системі світового господарства і міжнародних економічних відносин, спостерігається і їх негативний вплив на економіку країн, у яких вони функціонують. Іноземні фірми захоплюють найбільш розвинуті й перспективні сегменти промислового виробництва і науково-дослідних структур приймаючої країни. ТНК. Міжнародні корпорації можуть здійснювати тиск на уряд приймаючої країни. ТНК, діючи в багатьох країнах, мають змогу впливати на всі сфери суспільного життя, а найбільші й наймогутніші – ухилятися від економічного та політичного контролю з боку приймаючих країн.[2]

Отже, говорячи про роль ТНК у світовому розвитку, зокрема, на

динаміку економічного зростання приймаючих країн, слід визнати, що розширення сфери їхньої діяльності сприяє росту світової економіки, поширенню досягнень науки і техніки, зменшенню розбіжностей між країнами в рівні організації й ефективності суспільного виробництва. Проте не слід забувати, що вони є зовсім не благодійними організаціями і часто демонструють хижацьку поведінку в експлуатації ресурсів слабозвинених держав.

1. Рогач О., Шнирков О. Транснаціоналізація світового господарства та перехідні економіки: навчальний посібник. - К.: ВЦ «Київський Університет» - 1998. –140с.
2. Рокоча В.В., Плотніков О.В., Новицький В.Є., Кудирко Л.П. Транснаціональні корпорації: Навч. посібн. - К.: Таксон, 2001. – 131 с.
3. Терехов Є.М., Прокопенко О.В. Вплив транснаціональних корпорацій на розвиток національних економічних систем // Вісник СумДУ. – 2010. – №1. – С.103-113.
4. Шабаліна Л., Корнейченко М. Аналіз впливу транснаціональних корпорацій на економіку України.- <https://www.library.univ.kiev.ua>

УДК 336.76

Анжела Ніколаєва

Луцький національний технічний університет

ЗАХИСТ ПРАВ ІНВЕТОРІВ ДЕРЖАВОЮ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

Розвиток ринку цінних паперів призводить до появи нових і ускладнення вже існуючих фінансових інструментів, до якісних змін послуг, що надаються професійними суб'єктами фондового ринку – брокерами і дилерами; збільшення обсягів ринку сприяє збільшенню числа брокерсько-дилерських компаній та підвищенню їх капіталізації. Вдосконалення ринкової інфраструктури вимагає від брокерсько-дилерських компаній зміни технології роботи та обслуговування клієнтів. У зв'язку з цим в деякій мірі будуть змінюватися і прояви конфліктів інтересів учасників фондового ринку, і види порушень прав інвесторів, отже, необхідно буде міняти і способи їх виявлення та запобігання. Тому актуальним стає зростання ролі держави у врегулюванні конфліктів інтересів при здійсненні професійної діяльності на ринку цінних паперів.

Побудова ефективної системи врегулювання конфліктів

інтересів при здійсненні професійної діяльності торговців цінними паперами, зокрема брокерської діяльності, безпосередньо залежить від існуючої в державі системи регулювання ринку цінних паперів. Основним фактором, який слід враховувати при створенні системи регулювання ринку цінних паперів в країні, – економічні інтереси учасників ринку.

В наш час в якості головного державного регулюючого органу на ринку цінних паперів згідно законодавства виступає Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), яка була утворена згідно Указу Президента України від 23.11.2011 р. Метою діяльності Комісії є комплексне правове регулювання відносин, що виникають на ринку цінних паперів, забезпечення захисту інтересів громадян України та держав, запобігання зловживанням та порушенням у цій сфері. Саме вона відповідає як за питання регулювання професійної діяльності на ринку цінних паперів, так і ефективності заходів щодо захисту прав і законних інтересів інвесторів.

Державному органу, що регулює ринок цінних паперів, необхідно визначити пріоритети в сфері регулювання брокерської діяльності, найважливішим з яких, безсумнівно, має бути захист прав клієнтів. На сьогоднішній день деякі аспекти проблеми регулювання конфліктів інтересів та захисту прав і законних інтересів клієнтів знайшли своє відображення в більшості нормативних правових актів, що стосуються брокерської діяльності на ринку цінних паперів. Однак комплексний підхід до формування механізмів захисту прав і законних інтересів клієнтів брокерсько-дилерських компаній на державному рівні відсутній.

На сучасному етапі можна виділити наступні пріоритетні напрями роботи державних органів щодо врегулювання конфліктів інтересів при здійсненні брокерської діяльності:

- 1) зміна вимог до обліку, звітності та фінансових показників брокерсько-дилерської компанії;
- 2) створення системи моніторингу операцій з цінними паперами;
- 3) удосконалення наглядових процедур;
- 4) зміна технології банкрутства брокерсько-дилерських компаній з урахуванням інтересів клієнтів;
- 5) створення компенсаційних та страхових схем;
- 6) робота з інвесторами з роз'яснення ризиків на ринку цінних

паперів;

7) формування бази даних по українському ринку цінних паперів, що включає інформацію про брокерсько-дилерські компанії і фахівців, що працюють на ринку.

Таким чином, враховуючи особливості українського менталітету, на державні органи лягає основна відповідальність з врегулювання конфліктів інтересів при здійсненні брокерської діяльності. На сьогоднішній день багато чого зроблено в сфері правового регулювання ринку цінних паперів. Однак практичні дії з контролю за дотриманням вимог, роботи з інвесторами, створення системи моніторингу операцій з цінними паперами здійснюються недостатньо ефективно.

УДК 657

Ірина Новосад

Науковий керівник: **Катерина Нагірська**
Луцький національний технічний університет

ПРЕСТИЖ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ПРОФЕСІЇ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах особливого значення набуває престижність бухгалтерської професії. В Україні сьогодні престиж бухгалтерської професії на порядок вищий в порівнянні з образом бухгалтера минулих років. Тоді його діяльність обмежувалась, як правило, обліком витрат, калькуляцією собівартості, контролем за зберіганням соціалістичної власності і визначенням ступеню виконання планових показників. Поняття прибутку, збитку, втраченої користі та багато інших мали переважно абстрактний характер. Зараз ці поняття наповнені реальним змістом і для власників фірм, і для бухгалтерів.

До 90-х років бухгалтерів називали "державними контролерами". Насправді, праця бухгалтера не оцінювалась належним чином: це була мало престижна і низькооплачувана робота. Облікова професія не приваблювала молодих людей. Із усіх економічних факультетів вузів на обліковому був найнижчий конкурс. Навіть дипломовані спеціалісти в галузі обліку прагнули уникнути роботи в бухгалтерії.

У порівнянні з минулим вже декілька років в Україні спостерігається зовсім інша картина. Більшість тих, хто вирішує

присвятити себе господарській діяльності, віддає перевагу не абстрактно-економічній, а бухгалтерській або управлінській освіті. Бухгалтерська професія суттєво помолодшала і набула неабиякої суспільної значимості. Як свідчить практика без бухгалтера довго не протягне жодне підприємство. І, звісно, кожна поважна установа потребує висококваліфікованого спеціаліста.

Отже, можна зробити висновок, в Україні сьогодні престиж бухгалтерської професії на порядок вищий в порівнянні з образом бухгалтера минулих років. Адже, в останній час попит на бухгалтерські послуги різко збільшився. Бухгалтер сьогодення повинен володіти не тільки новими методами роботи, але й новими уявленнями про ту систему управління, в рамках якої вони повинні застосовуватись.

УДК 339

**Богдана Оксентюк,
Наталія Мостовенко**

Луцький національний технічний університет

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Кожне підприємство будь-якої галузі виробництва повинно мати на меті розширення сфери своєї діяльності для ефективного функціонування, отримання високих прибутків та підвищення своєї конкурентоспроможності на ринку. Для досягнення цього підприємство має стати на інноваційний шлях розвитку, під яким розуміють створення або використання інновацій. Особливе місце займають технологічні інновації, бо вони дозволяють як модифікувати традиційні продукти, так і створювати абсолютно нові.

Ринок технологій у галузі промисловості за показником наукоємності представлений чотирма групами:

- високотехнологічні галузі (повітряні й космічні літальні апарати; виробництво комп'ютерів та офісного устаткування; радіо-, телевізійне і комунікаційне обладнання; медичні, точні й оптичні інструменти; фармацевтична галузь);

- середньо-високотехнологічні галузі (електричні машини й апарати; моторні засоби пересування; хімічне виробництво, за

винятком фармацевтичного; залізне і транспортне обладнання; машинобудування та обладнання);

- середньо-низькотехнологічні галузі (очищені нафтопродукти і ядерне паливо; гумові й пластмасові вироби; інші неметалічні мінеральні продукти; будівництво і відновлення суден; базові метали; виготовлення металевих виробів);

- низькотехнологічні галузі (виробництво і переробка; продукція з деревини і корку; целюлоза; папір, поліграфія; продовольчі продукти, напої, тютюн; текстиль, текстильні вироби, шкіра, взуття).

Про низьку наукоємність підприємств промисловості свідчить структура розподілу витрат промислових підприємств за технологічними секторами. Так у високотехнологічний сектор у 2012р. було спрямовано найменшу частку загального обсягу інноваційних витрат – 11,5%. Із зниженням рівня технологічності зростає частка витрачених на цю діяльність коштів – у низькотехнологічний сектор спрямовано 47,8% загальних видатків на інновації. На середньо-високотехнологічний сектор припадало 21,9% витрат, а на середньо-низькотехнологічний – 18,8%. Отже, вітчизняний підприємницький сектор, що представлений підприємствами середньо- та низькотехнологічного виробництва, у напрямках інноваційних витрат надає перевагу придбанню готових машин, обладнання та програмного забезпечення.

Необхідність збільшення витрат організацій на технологічні інновації безпосередньо пов'язане з необхідністю підвищення рівня конкурентоспроможності продукції, що випускається на ринок. Як відомо, світовий ринок наукоємної продукції розвивається високими темпами. Велика питома вага в торговому обороті, як в імпорті так в експорті, належить електроніці та виробництву обчислювальної техніки. Лідерські позиції на ринку наукоємної продукції займають країни «Великої сімки», якими контролюється 2/3 виробництва і торгівлі нею.

Підприємства, що займаються впровадженням інноваційних технологій, зустрічаються з широким колом проблем. По-перше, різко ускладнюється вибір виробничої технології в умовах її динамічного розвитку. По-друге, підприємства все частіше постають перед дилемою – закуповувати технологію на ринку чи впроваджувати власні розробки. І, по-третє, сама технологія стає джерелом доходу, тому підприємства повинні вирішувати питання – просувати свої

розробки на ринок або використовувати їх тільки самим.

Під час впровадження технологічних інновацій важливу роль відіграють раціонально прийняті управлінські рішення. Щоб успішно приймати зважені управлінські рішення, підприємство повинно усвідомити необхідність інтегрованого підходу до оцінки інноваційних проектів і програм та управління ними. Залежно від характеру, ці завдання необхідно розглядати на відповідних рівнях управління.

Отже, інноваційні технології в розвитку підприємства відіграють домінуючу роль. Необхідно збалансувати потенційні можливості підприємства із впровадженням інноваційних технологій, щоб забезпечити стійкість його розвитку. Для цього необхідно, у першу чергу, оптимізувати параметри й термін розробки нової продукції. Перспективи подальшого розвитку підприємства полягають у поетапному впровадженні інноваційних технологій, оптимізації параметрів термінів розробки нової продукції для забезпечення її конкурентоспроможності.

УДК: 65.011.56

Олена Оливко

Науковий керівник: **Віктор Загоруйко**,
Луцький національний технічний університет

РОЛЬ ТА МІСЦЕ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Стратегічний менеджмент виник у відповідь на зростання складних, динамічних, невизначених процесів змін зовнішнього середовища бізнесу і охоплює всі аспекти діяльності підприємств, фірм, компаній. Це один із нових підходів до управління в умовах формування ринкових відносин, структурної перебудови господарства та інших змін, що відбуваються у зовнішньому середовищі бізнесу.

Вирішення проблем, пов'язаних з необхідністю забезпечити існування підприємства сьогодні і у перспективі, залежить від ступеня засвоєння керівниками і персоналом методології і методів стратегічного управління.

Одним із важливих і домінуючих явищ у стратегічному

менеджменті є стратегічне мислення, якими якого має бути наділений менеджер і провідний персонал, тобто системою знань про можливості та обмеження розвитку підприємства і спрямовувати його до “стратегічного рівня підприємства” [1].

В структурі стратегічного менеджменту виділяють основні етапи, які керівництво підприємства повинно виконати при розробці стратегії. Спочатку потрібно проаналізувати середовище організації, що забезпечує основу для визначення місії, цілей і розробку стратегії.

Аналіз середовища підприємства передбачає аналіз ситуації на рівні макро- і мікросередовища, проводиться аналіз факторів внутрішнього середовища. На основі проведеного аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища менеджери повинні вміти передбачати труднощі, що можуть виникнути в майбутньому, а також можливості, що можуть відкритися для підприємства. Для цього доцільно використовувати метод SWOT-аналізу і виявити сильні і слабкі сторони підприємства, можливості і загрози, які готує зовнішнє середовище [2].

Важливим завданням керівництва при створенні стратегії, тобто при розробці напрямків розвитку підприємства, є формулювання його місії. Ефективне стратегічне бачення того, “що являє наш бізнес і яким він буде” повинно бути чітким і здатним підготувати підприємство до майбутнього.

Наступним етапом при розробці напрямків розвитку є формулювання фінансових і стратегічних цілей, яких має досягти організація.

При розробці стратегії, тобто інструменту досягнення цілей, будуються стратегії корпоративного, ділового (бізнесового) і функціонального рівнів, що формуються в стратегічний план.

Наступним завданням менеджера є реалізація стратегії, тобто виконання комплексу дій, спрямованих на підвищення ділової активності в організаційній і фінансовій сферах.

1. Шершньова З.Е., Оборська С.В. Стратегічне управління. Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1999.
2. Виханський О.С. Стратегическое управление: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Гардарики, 1998.

УДК 657

Катерина Омельчук

Таврійський державний агротехнологічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПРИЧИНИ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Сьогодні існують проблеми інтеграції українських компаній на світовий ринок, одна з яких полягає в недоступності інформації, яка розкривається у фінансовій звітності компаній для іноземних партнерів. Даний недолік можна вирішити за допомогою впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі МСФЗ). Ця проблема актуальна для України, оскільки Україна прагне стати членом Європейського Союзу, але процес набуття статусу країни - члену Євросоюзу вимагає перегляду всього чинного законодавства, удосконалення системи обліку, звітності. МСФЗ сьогодні – це об'єктивна реальність, єдиний підхід до ведення бухгалтерського обліку в усьому світі. Значний внесок у дослідженні складання фінансової звітності згідно з МСФЗ в Україні зробили Сопко В.А., Голов С.С., Пархоменко В.О., Зубілевич С.Я., Костюченко О.С., Горайнова Ю.С. та ін.

Найбільш розповсюдженими причинами, через які підприємство складає звітність за МСФЗ є наступні:

-застосування стандартів публічними акціонерними товариствами відповідно до вимог Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

- подання звітності за міжнародними стандартами іноземним інвесторам за їх вимогою.

- представлення інформації про фінансовий стан відповідно до МСФЗ для покращення інвестиційної привабливості підприємства для залучення нових інвестицій або ведення діяльності закордоном.

- за власною ініціативою керівництва підприємства, коли виникає потреба для цілей управління отримувати інформацію якісно нового рівня про фінансове положення підприємства, яку не дає національна система.

Як свідчить вітчизняна практика, впровадження МСФЗ

відбувається поетапно. Перелік основних проблем згідно з їх класифікацією:

1 етап - Створення законодавчих та організаційних передумов впровадження МСФЗ. Проблеми: а) недостатня мотивація керівництва підприємства; б) надання стислих термінів для підготовчого етапу впровадження МСФЗ; в) нестача кваліфікованих спеціалістів.

2 етап - Адаптація національної нормативно-правової бази бухгалтерського обліку. Проблеми: а) низька якість облікової інформації; б) необхідність створення нормативно-правової бази з питань обліку для малого бізнесу.

3 етап - Удосконалення державного регулювання у сфері бухгалтерського обліку. Проблеми: а) необхідність урахування національної специфіки; б) потреба у єдиних методологічних засадах.

4 етап - Міжнародне співробітництво та світовий досвід. Проблеми: а) відсутність досвіду стажування працівників у Раді з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО); б) не передбачено подальше розширення сфери застосування МСФЗ для інших економічних суб'єктів.

У дослідженні було виокремлено основні етапи впровадження МСФЗ в Україні та ідентифіковано проблеми, що виникають, зокрема:

– стислих термінах впровадження МСФЗ, через що на низькому рівні знаходиться мотивація, розуміння структури та змісту стандартів, необхідних знань та навичок для роботи згідно МСФЗ;

– необхідності адаптації національної нормативно-правової бази бухгалтерського обліку;

– недостатності державного регулювання у сфері бухгалтерського обліку;

– необхідності розширення міжнародного співробітництва та застосування світового досвіду у впровадженні МСФЗ.

Інструментами вирішення перелічених вище проблем мають стати:

– розробка норм, методик, та рекомендацій із застосування МСФЗ;

– забезпечення співпраці між вітчизняними спеціалістами та фахівцями з РМСБО;

– підвищення кваліфікації бухгалтерів та поінформованості про міжнародні стандарти інших користувачів фінансової звітності.

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://gaap.ru/biblioteka>.

2. Облік та звітність за МСФЗ: для кого, навіщо і чому? // Дебет-Кредит. – 2006. – № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua/show/1cid02519.html>.
3. Сокирба Ю. Вплив міжнародних стандартів на організацію облікового процесу в Україні <http://www.rusnauka.com/>

УДК 339.9

Наталія Оселко

Науковий керівник: **Тетяна Никитюк**

Луцький національний технічний університет

ОЦІНКА ІМІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ В УКРАЇНУ

Сучасні процеси глобалізації значно активізували міжнародну трудову міграцію, яка відіграє важливу роль в економічному розвитку більшості країн світової співдружності. Міжнародна міграція робочої сили стає важливим та стійким явищем, яке асоціюють із зростанням та економічним розвитком. Інтегровані міжнародні ринки, поява транснаціональних мереж і швидкий розвиток комунікаційних технологій посилюють переміщення потоків робочої сили.

Згідно закону України «Про імміграцію», імміграція - це прибуття в Україну чи залишення в Україні у встановленому законом порядку іноземців та осіб без громадянства на постійне проживання[1]. Динаміка міграційних процесів за даними ДСС України [2] подана на рис.1.

Як видно, існує загальна тенденція до зростання іммігрантів, в період фінансово-економічної кризи 2008-2009 р. спостерігається спад кількості іммігрантів. Різке зростання спостерігається у 2012 р. до 76 361 особи.

Включення України в глобальну систему міграційних зв'язків стимулювало різну географічну спрямованість міграційних потоків. Україна в останні роки зіткнулася з проблемою іммігрантів із країн колишнього СРСР, а також дальнього зарубіжжя. Відбувається безконтрольний в'їзд на територію України з Китаю, Африки, арабських країн й інших частин світу. Значну частину цього потоку людей утворюють іммігранти, транзитні мігранти й особи, що клопочуться про надання політичного захисту. Число тільки

офіційних мігрантів із країн із нерозвинутою економікою оцінюється приблизно в 100 тис. чол. щорічно.

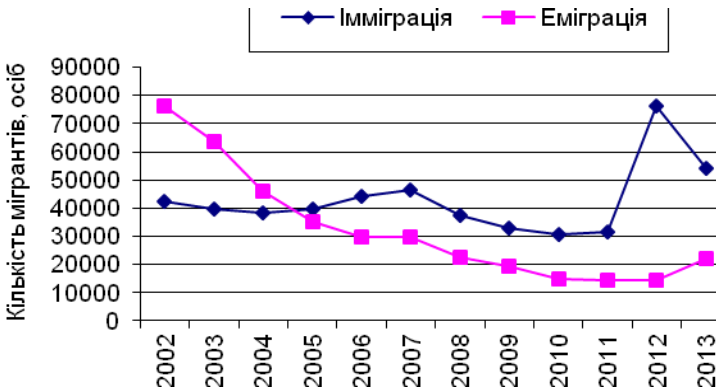

Рис.1. Динаміка міграційних процесів в Україні в 2002 – 2013рр.

Важливою проблемою міграції є нелегальний найм українців за кордоном, та нелегальний найм іммігрантів в Україні. На думку Савки В.А., багато мігрантів навіть не знають про легальний механізм працевлаштування за кордоном і самі шукають нелегальні шляхи найму, які є більш ризикованими та не завжди нелегальне працевлаштування приносить найманому робітникові фінансову стабільність, а навіть навпаки наражає на особисту небезпеку[3]. Джерелом основних проблем трудової імміграції є те, що мігранти не повною мірою можуть користуватися своїми громадянськими, політичними та соціально-економічними правами в Україні, а саме:

- іноземці мають обмежений доступ до статусу тимчасового та постійного перебування;
- можливість отримати громадянство є також обмеженою;
- участь мігрантів у суспільному житті є низькою;
- офіційне працевлаштування іноземців є рідкісним явищем;
- належне житло для мігрантів є малодоступним ще й через високу орендну плату, особливо у великих містах;
- на низькому рівні залишається обізнаність мігрантів з наявними механізмами захисту та готовність ними скористатися тощо.

Отже, імміграція здатна мати позитивний вплив на соціально-

економічний розвиток України, якщо мігранти заповнюватимуть вакантні робочі місця й відраховуватимуть кошти до пенсійної та соціальної систем. Але для всього цього потрібно розробити ефективні системи управління міграцією, які позитивно вплинуть на економіку України.

1. Закон України «Про імміграцію» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
3. Савка В.А. Проблеми та шляхи вирішення трудової міграції [Електронний ресурс]. – <http://www.rusnauka.com>

УДК 657

Олена Откаленко

Віницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

КОШТОРИСНО – БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Вищі навчальні заклади державної форми власності в Україні фінансуються за рахунок коштів загального та спеціального фондів Державного бюджету. До коштів загального фонду належать бюджетні асигнування, а до коштів спеціального фонду – власні надходження від провадження діяльності згідно функціональних повноважень.

Усі надходження фінансових ресурсів ВНЗ підлягають ретельному плануванню. Планові розрахунки знаходять своє відображення у кошторисі вищого навчального закладу. Кожна стаття витрат та доходів повинна мати чітке обґрунтування.

Для вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації основним показником для кошторисно – бюджетного планування є контингент студентів за формами навчання (денна, вечірня, заочна).

У планах економічно - соціального розвитку вищого навчального закладу показник контингенту студентів затверджується на кінець планового року. Також встановлюється показник прийняття і випуску. Тому в процесі планування кошторису ВНЗ дуже важливо правильно визначити перехідний і попереднього року контингенти

студентів. Це обґрунтовується тим, що найбільші суми витрат у плановому році припадають на утримання перехідного контингенту, оскільки він, як правило, значно перевищує приріст контингенту в плановому році. Перехідний на початок планового року контингент студентів визначається на підставі даних статистичних і фінансових звітів.

Так як приріст контингенту вищого навчального закладу не співпадає у часі з початком бюджетного року, то до нового навчального року діє зазвичай перехідний на плановий рік контингент, а потім до кінця бюджетного року - розширений контингент. Цим викликана необхідність подвійного розрахунку усіх статей видатків - на перехідний контингент до моменту його розширення і на новий - до кінця року. Тому кошторисні розрахунки доцільно виконувати на підставі середньорічного контингенту.

Задля підвищення результативності використання бюджетних коштів вищим навчальним закладам доцільно застосовувати бюджетне планування. Система бюджетного планування може бути ефективною лише за умови застосування науково обґрунтованих принципів. До них доцільно віднести:

- комплексний підхід до основних параметрів економічного і соціального розвитку вищого навчального закладу в тісному взаємозв'язку з наявними фінансовими ресурсами;
- оптимальне використання коштів з метою першочергового забезпечення пріоритетних та захищених статей видатків ВНЗ;
- раціонального визначення джерел отримання фінансових ресурсів;
- єдності у використанні показників, здійсненні розрахунків, застосуванні єдиної методології прогнозування тенденцій і напрямів розвитку;
- наукового обґрунтування планів, що передбачає реальність прогнозних розрахунків, їхню економічну обґрунтованість, а також забезпечення прогнозних завдань необхідними фінансовими ресурсами.

Відповідно до принципів, які перераховані вище, перед бюджетним плануванням ставляться наступні завдання:

- формування найважливіших статей видатків ВНЗ;
- виявлення можливих резервів фінансових ресурсів та їх спрямування на виконання плану економічного і соціального розвитку

закладу освіти;

- мобілізація надходжень за окремими джерелами та формування доходної частини кошторису з урахуванням резервів їх збільшення;

- раціональний розподіл витратків вищого навчального закладу та збалансування статей витратків;

- постійне здійснення контролю за ходом виконання кошторису як за доходами, так і за витатками.

УДК 333.61

Олег Павлісюк

Науковий керівник: **Віктор Загоруйко,**

Луцький національний технічний університет

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ МОДЕЛЮВАННЯ СПОЖИВАННЯ

Для виробництва завжди актуальними лишались питання, що виробляти, а власне який товар буде необхідний для споживача, з якими властивостями, в якій кількості. Тому передумовою ефективного виробництва є визначення майбутніх обсягів та характеристик споживання. Прогнозуванням споживання займались багато науковців. За останнє сторіччя розроблені сотні методів прогнозування, які різняться шириною застосування, складністю, об'єктами дослідження, і процес розробки цих методів продовжується і сьогодні.

Кожне явище чи процес має свої особливості функціонування та розвитку, тому в природі не існує універсального методу, який би однаково, добре підходив для передбачення різних явищ та процесів. Складність полягає ще й у тому, що сучасний стан розвитку суспільства характеризується високою динамічністю процесів, що протікають. Тому метод передбачення повинен забезпечувати можливість визначення характеру протікання явища в умовах, що змінюються.

Неефективність окремих методів прогнозування призвела до розробки моделей розвитку, застосування яких частково долало труднощі пов'язані з наданням процесу динаміки, в той же час кожна модель є індивідуальною, що не дозволяє застосувати її для прогнозування іншого явища, на яке впливають інші фактори.

Першою спробою функціонального аналізу споживання є дослідження німецького економіста Е.Енгеля залежності попиту (споживання) від доходу. Він сформулював закони і побудував криві, згідно яких із зростанням доходу частка, що витрачається на харчування, скорочується, що витрачається на одяг і житло - не змінюється, а яка витрачається на освіту і лікування - зростає.

Економіко-математичні моделі споживання базуються на конкретних економічних теоріях попиту і пропозиції. Аналіз попиту і пропозиції є чи не найстарішим розділом економічної теорії. Економісти декількох поколінь досліджували ці проблеми і на сьогодні існує багато теорій і підходів до вивчення проблем споживання.

Найбільш вдалим на нашу думку є підхід, коли поведінка споживача на ринку товарів моделюється з використанням концепції корисності. Корисність блага чи їх сукупності проявляється в здатності задовольнити потреби споживачів.

Одним з основних питань, що розглядаються в теорії корисності є питання про оцінку корисності блага чи набору благ. Загальний аналіз проблеми виміру корисності зроблений в [1], [2]. Підкреслюється, що ні першовідкривачі теорії корисності, ані їх послідовники не змогли встановити об'єктивних залежностей між обсягами споживання благ і суб'єктивною корисністю кожної конкретної одиниці цих благ.

Основоположником, що застосував теорію корисності для моделювання споживання був видатний український вчений Є.Слуцький. Модель поведінки споживача на основі теорії Є.Слуцького в загальних рисах виглядає наступним чином. Нехай споживається n благ, причому обсяги $x_1 \dots x_n$ споживання визначаються функцією попиту

$$Q(x_1 \dots x_n) = F(p_1 \dots p_n), \quad (1.1)$$

де, $Q(x)$ – функція споживання товарів;

$F(x)$ – функція витрат споживача на придбання благ;

$p_1 \dots p_n$ - ціни одиниці відповідних благ;

На множині благ задана функція корисності $U(x_1 \dots x_n)$. Традиційно поведінка споживача визначається з умови максимізації його корисності, тобто

$$\max U(x_1, \dots, x_n), \quad (1.2)$$

при дотриманні умови:

$$p_1 * x_1 + p_2 * x_2 + \dots + p_n * x_n \leq M, \quad x_i \geq 0 \quad (i=1, n) \quad (1.3)$$

де, M - бюджет, виділений на споживання цих продуктів.

Позитивним у застосуванні таких моделей є орієнтація на оцінку споживання у великих за номенклатурою групах товарів та врахування таких головних факторів як ціни і дохід. Недоліком слід вважати обмежену кількість параметрів моделювання (не враховуються види доходу, нагромадження, психологічні фактори тощо).

Моделі з використанням еластичності попиту ґрунтуються на припущенні, що зміна доходу викликає у споживача зміну відношення до товарів. З цією метою роблять деякі припущення про залежність еластичності попиту від доходу при умові фіксованих цін.

Цю залежність використали шведські економісти для аналізу процесів споживання. Графіки кривих, що відповідають даній залежності відомі під назвою кривих Торнквіста. В літературі також зустрічаються приклади визначення функцій споживання в залежності від доходу статистичними методами. Основним недоліком таких моделей є сильна залежність результатів від достовірності вхідних даних, що в умовах перехідної економіки є значним недоліком.

1. Ястремський О.І. Основи теорії економічного ризику: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. К.: "АртЕК", 1997.-248 с.
2. Алчиани А.А. Значение измерения полезности. // Теория потребительского поведения и спроса (Серия «Вехи экономической мысли». Вып.1). Под ред. В.М.Гальперина, -Спб.:Экономическая Школа. 1993. –С.337-369.

УДК 334.716: [657:336.226.322]

Лилия Палий

Одесский национальный экономический университет

ОСОБЕННОСТИ УЧЕТА И УПЛАТЫ НДС ПРЕДПРИЯТИЯМИ- НАЛОГОПЛАТЕЛЬЩИКАМИ С 2015 ГОДА

Согласно Закону Украины от 31.07.2014г. № 1621-УП «О внесении изменений в Налоговый кодекс Украины и некоторые другие законодательные акты Украины» все плательщики НДС с 2015 года переходят на принципиально новую систему исчисления и уплаты налога. На специальном счету по НДС будут аккумулироваться

суммы налога, предназначенные для перечисления в бюджет.

Электронное администрирование НДС предусматривает отмену налоговых накладных на бумажных носителях. С 01.01.2015 г. оформление налоговых накладных будет осуществляться только в электронной форме, и все налоговые накладные следует регистрировать в Едином реестре налоговых накладных (ЕРНН). Кабинет Министров Украины установил, что специального счета для администрирования НДС будут открываться в органах Государственного Казначейства, а не в отдельных банках, как это было предусмотрено ранее.

Что касается дат открытия специальных счетов по НДС, то до 15.12.2014 г. ГФС предоставляет Казначейству реестр плательщиков НДС, после чего 25.12.2014г. Казначейство открывает им специальные счета.

Сумма налога, на которую налогоплательщик вправе выписать налоговые накладные, рассчитывается по следующей формуле:

$$\sum \text{Накл} = \sum \text{НаклОтр} + \sum \text{Митн} + \sum \text{ПопРах} - \sum \text{НаклВид} - \sum \text{Відшкод} - \sum \text{Перевищ},$$

где:

$\sum \text{НаклОтр}$ — общая сумма НДС по полученным плательщиком налоговым накладным, которые зарегистрированы в ЕРНН;

$\sum \text{Митн}$ — общая сумма НДС, уплаченного налогоплательщиком при ввозе товаров на таможенную территорию Украины;

$\sum \text{ПопРах}$ — общая сумма пополнения счета в системе электронного администрирования НДС с собственного текущего счета плательщика;

$\sum \text{НаклВид}$ — общая сумма налога по выданным плательщиком налоговым накладным, которые зарегистрированы в ЕРНН;

$\sum \text{Відшкод}$ — общая сумма НДС, заявленная плательщиком к бюджетному возмещению;

$\sum \text{Перевищ}$ — общая сумма превышения налоговых обязательств, указанных налогоплательщиком в представленных налоговых декларациях над суммой НДС, которая содержится в составленных таким плательщиком налоговых накладных, зарегистрированных в ЕРНН.

В случае, если плательщик НДС реализует товары (работы, услуги) на сумму, превышающую стоимость закупок в отчетном периоде, в том числе импорта товаров (работ, услуг), то он должен

перечислить недостающую сумму НДС на счет системы электронного администрирования, то есть заплатить НДС авансом.

Расчет суммы налога, на которую налогоплательщик имеет право зарегистрировать налоговые накладные или расчеты корректировки в Едином реестре, осуществляется Государственной фискальной службой (п.1 разд. III).

Также следует заметить, что Кабинет Министров сохранил правило, согласно которому все расчеты по формуле будут производиться нарастающим итогом не по отдельным периодам, а постоянно с 1 января 2015 года (для налогоплательщиков, зарегистрированных после 1 января, начало расчета совпадет с датой их регистрации в качестве плательщиков НДС).

Порядок регистрации расчетов корректировки в Едином реестре не изменится, а вот при возврате товаров или предоплаты расчет корректировки будет регистрировать покупатель, а не продавец (п.9 раздела III).

При исправлении ошибок Порядком предусмотрено, что уплата доначисленного налогового обязательства, а также штрафных санкций и пени осуществляется налогоплательщиком с собственного, а не со специального НДС-счета. Точно так же с собственного счета уплачиваются доначисления и штрафы по результатам налоговых проверок (п.6 раздела IV).

С 1 января из текста абзаца тринадцатого п.201.10 ст.201 исчезнет оговорка относительно того, что покупатель на основании жалобы будет иметь право на налоговый кредит. Поэтому, пока кто-нибудь не уплатит НДС, никто не получит права на налоговый кредит на эту сумму. То есть плательщиков НДС вынуждают либо работать «по предоплате», либо тщательно просчитывать и планировать свои операции, чтобы не допустить постоянного вымывания оборотных средств или, еще хуже, финансовых санкций за несвоевременную уплату НДС. А также, если НДС не был перечислен на специальный счет при регистрации налоговой накладной, данная сумма в большинстве случаев все равно должна быть уплачена позже — по декларации.

Что касается бюджетного возмещения, то заявляя НДС к возмещению, следует понимать, что на сумму заявленного бюджетного возмещения - нельзя будет зарегистрировать налоговые накладные своим покупателям, поскольку перед Σ Відшкод в

формуле стоить знак «-»! То єсть, можливо, все равно придется в будущем пополнить специальный счет на эту сумму, иначе могут пострадать покупатели. Таким образом, бюджетное возмещение, заявленное к получению, не имеет особого смысла, если нет достаточной суммы налогового кредита. Поэтому пользоваться возможностью получения бюджетного возмещения будут, в основном, экспортеры и международные перевозчики.

Что касается суммы отрицательного значения, то она, конечно, уменьшит налоговое обязательство по декларации. Но отрицательное значение может возникнуть лишь при наличии налогового кредита по зарегистрированным налоговым накладным, то єсть по уже уплаченным (кем-либо) суммам НДС.

В связи с введением новой системы электронного администрирования НДС целесообразным будет перевод части операций на «безНДС-ные».

УДК 657

**Марія Пальчинська,
Петро Друль**
Львівська комерційна академія

ДЕБИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

Існування дебіторської заборгованості в сучасній економіці є об'єктивним явищем у господарському процесі, якщо оплата не затримується і гроші надходять своєчасно за графіком. Однак, порушення нормального циклічного процесу трансформації дебіторської заборгованості в грошові кошти породжує комплекс проблем для підприємства: неплатоспроможність, нездатність відповідати за своїми зобов'язаннями, що обґрунтовує актуальність досліджень.

Загальні теоретичні і практичні аспекти обліку і аудиту дебіторської заборгованості відображено в працях багатьох вчених: Бачинського В.І., Белокоз О.І., Бондаря М.І., Бутинця Ф.Ф., Бутка А.Д., Коваль Л.І., Костюченко В.М., Куцика П.О., Мазаракі А.А., Ф.Ф. Макарука, Мниха Є.В., Нападівської Л.В.,

Полянської О.А., Редченко К.І., Сопка В.В., Чабанюк О.М., Шевчука В.О. та інших, які стали основою досліджень.

Дебітори – це юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів на певну дату. Дебіторська заборгованість перед підприємством поділяється на поточну, довгострокову та сумнівні борги. Дебіторська заборгованість визнається як поточна та довгострокова. Поточна дебіторська заборгованість – це сума дебіторської заборгованості, яка виникає під час нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Довгострокова дебіторська заборгованість – це сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу. Важливим, з точки зору оплати платежів є розуміння сумнівних боргів. Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість щодо якої існує невпевненість у її погашенні боржником.

Законодавчі і нормативно-правові акти щодо обліку і аудиту дебіторської заборгованості мають низку різних підходів, зокрема, трактування поняття дебіторської. Доцільно формулювання терміну дебіторської заборгованості як суми боргів юридичних і фізичних осіб підприємству, яка виникає при передачі права власності на товар, надані послуги (роботи), проте несплачені тим, на користь кого ці дії були зроблені (покупцем), що уточнює поняття дебіторської заборгованості, яка відображається у складі балансу [1].

Метою аудиту дебіторської заборгованості є здійснення процедур здобуття достатніх доказів упевненості підтвердження достовірності зобов'язань перед підприємством, достовірності віддзеркалення і розкриття інформації відповідно до принципів надання фінансовій звітності і здатності підприємства ефективно використовувати кредитну політику для збереження подальшої безперервної діяльності підприємства. Для досягнення цієї мети слід систематизувати методіку та організацію аудиту дебіторської заборгованості. Узагальнення теоретико-методологічних засад обліку і аудиту дебіторської заборгованості у системі управління підприємством створює теоретичний базис для вдосконалення їх методіки та організації.

Організовуючи облік і аудит дебіторської заборгованості, необхідно передбачити: підвищення конкурентоспроможності продукції на ринку за допомогою відстрочення платежів; сприяння зростанню обсягу продажів шляхом надання комерційного кредиту; розрахунок прогнозного розміру резерву сумнівних боргів; надання рекомендацій щодо зменшення кількості фактично або потенційно неплатоспроможних покупців.

З цією метою доцільно здійснювати рейтингову оцінку дебіторів, що призведе до виявлення дебіторів, які будуть забезпечувати максимальний рівень прибутковості, а задоволення їх потреб та обсягів постачання товарів є пріоритетним напрямом діяльності підприємства. Система рейтингової оцінки підприємств дозволить аудиторам формувати рекомендації керівництву, обґрунтовані висновки щодо оцінки рівня платіжної дисципліни, фінансової стійкості в цілому, маркетингові шляхи розвитку підприємства, направлені на підвищення рівня конкурентоздатності, попередньо здійснювати оцінку ризиків, при наданні послуг аудиту конкретному підприємству.

1. Белокоз О. І. Внутрішній аудит дебіторської та кредиторської заборгованостей торговельних підприємств / О. І. Белокоз // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2011. – Вип. 9. – Ч 1. – С. 36–39
2. Куцик П. О. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві: [навч. посібник] / П. О. Куцик, Л. І. Коваль, Ф. Ф. Макарук. - Л.: Видавництво “Магнолія 2006”, 2010. – 504 с.
3. Чабанюк О. М. Спрощена система оподаткування: загальні положення, облік і звітність: [навч.-практ. посіб.] / О. М. Чабанюк, Т. В. Мединська. – К.: Алерта, 2013. – 208 с.

УДК 339.37

Тетяна Петльоха

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Торгівельна діяльність як одна з найважливіших складових економіки України, від якої залежить якість життя людини, розвиток

економіки та її конкурентоспроможність, сьогодні проходить динамічний трансформаційний етап посткризового розвитку.

Оптова торгівля – це форма економічних зв'язків між підприємствами й організаціями, які здійснюються з метою доведення товарів від підприємства-виробника до роздрібної торгівлі або підприємств-споживачів [1].

Загальні проблеми оптової торгівлі в регіонах країни в основному зводяться до того, що на тлі зростання кількості підприємств відсутні якісні перетворення, збільшилося число ланок в русі товару, що ускладнює всі види його контролю, підвищилася кінцева вартість товарів, немає належного набору послуг. На загальну думку вітчизняних і зарубіжних аналітиків, не вирішується ряд важливих функціональних завдань, серед яких:

- стабільне забезпечення роздрібної торгівлі широким асортиментом якісної продукції за доступними цінами від вітчизняних виробників;

- оновлення і модернізація складських комплексів, будівництво і введення в експлуатацію достатніх обсягів спеціалізованих і універсальних складських приміщень для вільного маневрування товарними потоками та раціонального управління ними, розвиток інфраструктури зберігання в місцях виробництва, тощо [2,с.36].

В регіонах України спостерігається тенденція до зростання темпу оптового продажу закордонних товарів та недостатні темпи продажу товарів вітчизняного виробництва, поряд зі збільшенням обсягу оптового товарообігу вітчизняних виробників з кожним роком. Економіка сучасних вітчизняних підприємств має ряд особливостей, які пов'язані з неузгодженістю рішень на державному рівні, нестабільністю законодавчої бази, високим рівнем податків, "втечею" кваліфікованих кадрів.

У межах такої системи є абсолютно необхідною взаємодія органів державного регулювання торгівлі й підприємств оптової торгівлі як суб'єктів такої системи. Однак мова йде не тільки про взаємодію між ними, але й про стандартизацію бази взаємодії, тобто визначення вихідної платформи розвитку.

З цією метою найбільш важливими напрямками, на наш погляд, при вирішенні питань, що пов'язані з підвищенням соціально-економічної ролі торговельних мереж є наступні: раціональне розміщення і розвиток матеріально-технічної бази розвитку

торгівельних мереж на території з урахуванням інтересів всіх зацікавлених сторін; формування соціально-орієнтованої системи торговельного обслуговування; розвиток мережі підприємств соціальної спрямованості; реалізація соціальної політики облдержадміністрацій у регіоні в сфері торгівлі і забезпечення їх соціальної орієнтованості, залучення підприємств торгівлі до обслуговування соціально незахищених громадян за дисконтними програмами і соціальними картами.

Загальний зміст організаційних напрямів регулювання розвитку торговельних мереж має спиратися на наступні заходи: розробка механізмів покращення якісного складу підприємств торгівлі; формування і реалізація інноваційної політики у сфері торгівлі; підтримка розвитку інфраструктури торгівлі; розвиток мережних принципів організації торговельної мережі; розширення масштабів застосування франчайзингу на споживчому ринку тощо.

Таким чином, запропоновані пріоритетні напрями регулювання регіонального розвитку торговельної мережі базується на поєднанні інтересів всіх структурних складових, які в змозі забезпечити ресурсно-цільову збалансованість розвитку торгівлі, безперервне вдосконалення структури торгівлі у напрямі розширення діяльності підприємств всіх форм власності з метою підвищення їхньої конкурентоспроможності на споживчому ринку, створення через торгівлю замкненої системи споживання і виробництва, оптимальне розміщення торговельної мережі на території регіону, реалізацію державної політики в області розвитку внутрішнього ринку та соціальної політики.

1. Закон України «Про внутрішню торгівлю» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish>.
2. Шведчикова Т.М. Проблеми товарного обігу в Україні / Т.М. Шведчикова// Актуальні проблеми економіки. – 2011, № 11. – С. 34-46.

УДК 657.478.2:334

**Подолець Юлія,
Світлана Бегун**
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринку посилюється значення комплексного аналізу фінансової звітності як інструменту пошуку шляхів забезпечення сталого розвитку господарюючих суб'єктів, виникає необхідність в удосконаленні методології та методики його проведення з урахуванням особливостей діяльності підприємств різних організаційно-правових форм, видів та категорій.

Проте особливості аналізу фінансової звітності малих підприємств вивчені недостатньо. З метою оптимізації діяльності останніх у змінних зовнішніх умовах ведення господарської діяльності, особливого значення набувають теоретичні дослідження побудови методики проведення комплексного аналізу фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб, чим і обґрунтовується актуальність обраного напрямку дослідження.

Малий бізнес являє собою один з важливих інструментів, що сприяє підвищенню зайнятості населення, створенню і збільшенню національного продукту країни. Тому для стійкої і тривалої роботи підприємств малого бізнесу управлінському персоналу також необхідно мати у своєму розпорядженні найбільш повні дані про фінансовий і майновий стан підприємства, результативності його діяльності, наявність ресурсів для планування досягнення перспективних цілей [2].

Основним джерелом інформації для проведення аналізу та оцінки ефективності формування та використання капіталу в нових умовах господарської діяльності підприємств є дані систематизовані в звітності підприємства. Звітність містить систему підсумкових взаємопов'язаних показників, які характеризують підсумки та умови діяльності підприємства у встановлених проміжок часу та основним

інструментом процедури оцінки ефективності господарської діяльності підприємства.

В цілому звітність грає важливу роль, оскільки її використовують не тільки для аналізу діяльності окремого підприємств з метою отримання інформації для управління, але й для узагальнення підсумків в масштабах галузі, а також народного господарства в цілому. В даному контексті ринкова економіка висуває серйозні вимоги до ефективного використання показників звітності підприємств та глибини їх статистичного аналізу.

Звітність підприємства це система показників, які характеризують роботу підприємства за період. Крім того, звітність – останній етап облікового циклу.

Правові основи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності визначені Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 № 996- XIV із змінами та доповненнями, а також прийнятими відповідними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в Україні. Зазначений Закон поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно із законодавством [1].

Основне завдання звітності полягає у наданні інформації про фінансовий стан і результати діяльності підприємства в цілому, пошуку резервів подальшого розвитку і вдосконалення його діяльності. Звітна інформація допомагає залучати додатковий капітал і виконувати функції моніторингу й контролю за діяльністю підприємства. Такі інформаційні потреби мають задовольняти форми фінансової звітності, встановлені на законодавчому рівні, а саме: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал та Примітки до фінансової звітності.

Баланс (форма № 1-м) та Звіт про фінансові результати (форма № 2-м) складаються та подаються до управління статистики раз на рік.

Що стосується Звіту про рух грошових коштів, то прийнятним є прямий метод його складання, який пропонується для використання малими підприємствами під час складання фінансової звітності.

В сучасних умовах наряду з фінансовою (бухгалтерською) звітністю підприємства заповнюють і статистичну звітність.

Отже, при складанні фінансової звітності малими підприємствами (суб'єктами малого підприємництва) необхідно передбачити застосування судження керівництва щодо суттєвості інформації, яка буде надаватись у звітності.

Для удосконалення системи управління фінансової звітності малих підприємств не варто встановлювати форми з чітко визначеним переліком статей, як це має місце нині у П(С)БО 25. Це недоцільно з основної причини: типова форма звітності неадекватна щодо фінансово-господарської діяльності усіх малих підприємств, а отже, не завжди є доречною. Доцільно визначити перелік показників, які можуть відображатись у формах звітності. Базисною основою для звітності малих підприємств та суб'єктів малого підприємництва виступатимуть форми звітності, які наведені у П(С)БО 2, П(С)БО 3, П(С)БО 4, П(С)БО 5.

1. Концептуальна основа складання і подання фінансових звітів у кн. [Текст]: ч. I, II. Міжнародні стандарти фінансової звітності 2004. – К.: Фенікс, 2005. - ISBN966-651-255-6
2. Кузнецова С. Технологія організації бухгалтерського обліку з урахуванням специфіки суб'єкта господарювання [Текст] / С. Кузнецова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. - № 6. – С. 29-33.

УДК 336.144:334

Вадим Поліщук

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ АКТИВІЗАЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Стимул у регіональному вираженні виступає зовнішнім каталізатором розвитку регіональної СЕЕ системи, спрямованим на досягнення динамічної рівноваги регіону, а відтак і його сталого розвитку. Регіональна СЕЕ система не може існувати без стимулів розвитку, вона залежить від них. Особливо ця залежність посилюється на етапі погіршення ситуації в одній чи одночасно кількох сферах життєдіяльності. Стимули у даному випадку матимуть як матеріальну форму (безпосередній прямий фінансовий вплив через інвестиції), так і нематеріальну форму (опосередкований непрямий вплив через

дозволи та угоди). Стимули регіонального розвитку, на відміну від мотивів, є усвідомленими, цілеспрямованими конкретними заходами, що спонукають до дії. Дія стимулу пов'язана не тільки з прямим впливом на діяльність господарюючих структур регіону, але й з демонстрацією конкретного втілення. Іншими словами, стимули впливають на систему, вимагаючи досягнення результату з високою ефективністю. Таким чином, стимул регіону передбачає задіяння (залучення) зовнішніх впливів на регіональну систему для досягнення сталого розвитку регіону. Крім того, стимулювання сталого розвитку регіону буде означати процес активізації спонукань державними і регіональними органами влади регіональної соціо-еколого-економічної системи, спрямованих на досягнення сталого розвитку регіону.

Економічна сфера розвитку регіональних систем за першооснову ставить задоволення економічних потреб. Під впливом економічної потреби, наприклад, нестачі фінансових ресурсів у регіоні, формується відповідний економічний інтерес господарюючих структур. Тобто шукається спосіб, інструмент, метод для задоволення потреби. Інтерес породжує як внутрішнє бажання задовольнити економічну потребу всередині регіональної системи (економічний мотив), так і зовнішнє (економічний стимул). Під дією стимулювання та мотивування здійснюється активна діяльність суб'єктів сталого розвитку регіону з досягнення конкретної цілі. Проте активну діяльність не так легко проводити, оскільки на шляху досягнення виникають різноманітні перепони: зовнішні (позасистемні) та внутрішні (системні). Тому іноді доводиться чекати на впровадження активних дій до регіональної системи з досягнення економічної цілі (надходження коштів). Тобто, стимули та мотиви повинні діяти і по відношенню до суб'єктів, а не лише до об'єктів сталого розвитку регіону. У тому разі, коли економічну ціль досягнуто, автоматично система спрацьовує на зародження нової економічної потреби, що спрямована на якісне чи кількісне покращення параметрів регіональної системи.

Лісопромисловий комплекс є галуззю, що займається розведенням лісу, його вирубкою, переробкою і виготовленням виробів з деревини, а також випуском целюлози, паперу та іншої продукції. До його складу входять лісове господарство, лісозаготівельна промисловість, галузі лісової промисловості по механічній і хіміко-механічній (лісопильна, фанерна, сірникова,

деревностружкових і деревноволокнистих плит, меблів) та хімічній (лісохімічна, целюлозно-паперова промисловість) переробці деревини, а також гідролізна і дубильно-екстракційна промисловість, обслуговуючі виробництва (виробництво і ремонт машин та устаткування), заводи по виготовленню предметів праці для окремих галузей, підприємства матеріально-технічного постачання, галузі і заклади невиробничого обслуговування (підготовка науково-дослідна і проєкторно-конструкторна діяльність).

Згідно Лісового кодексу України від 21.01.94., спеціальне використання лісових ресурсів, користування земельними ділянками лісового фонду для потреб мисливського господарства, культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних і туристичних цілей та проведення науково-дослідних робіт є платним. Плата справляється за встановленими таксами або у вигляді орендної плати чи доходу, одержаного від реалізації лісових ресурсів на конкурсних умовах. Збір за спеціальне використання лісових ресурсів справляється за ресурси державного та місцевого значення.

1. Герасимчук З.В. Стимулювання сталого розвитку регіону: теорія, методологія, практика: Монографія / Герасимчук З.В., Поліщук В.Г. – Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2011. – 516 с.

УДК 657.44

Ірина Поліщук

Житомирський державний технологічний університет

РОЛЬ РОЗРАХУНКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕДУР ПРИ ПРОВЕДЕННІ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ

Сучасні підходи до методичного забезпечення внутрішнього контролю формування та використання прибутку не використовують повною мірою розрахунково-аналітичні процедури, що унеможлиблює достовірне встановлення рентабельності як окремих бізнес-процесів, так і видів діяльності в цілому. Тому доцільно конкретизувати перелік розрахунково-аналітичних процедур та напрями їх використання в процесі здійснення внутрішнього контролю.

Розрахунково-аналітичні процедури передбачають дослідження

фінансової інформації підприємства в наступних напрямках:

1) порівняння показників за попередні періоди (наприклад, порівняння чистого прибутку звітного періоду з попереднім періодом, причому слід визначити вплив зміни облікової політики на фінансовий результат);

2) порівняння фактичних показників з очікуваними результатами (кошторисними, прогнозними показниками), що дозволяє встановити обґрунтованість розподілу та використання чистого фінансового результату прибутку відповідно до затвердженого бізнес-плану);

3) порівняння фактичних показників прибутку з середньогалузевим показником.

При здійсненні аналітичних процедур також розглядаються взаємозв'язки:

1) між різними елементами фінансової інформації (наприклад, сума капіталізованої та спожитої частин прибутку не може перевищувати розмір одержаного чистого фінансового результату (прибутку));

2) між фінансовою та нефінансовою інформацією (так, при підтвердженні вартості основних засобів, придбаних за рахунок нерозподіленого прибутку, необхідно порівняти результати інвентаризації з обліковими даними і перевірити наявність договорів купівлі-продажу).

Суб'єкт внутрішнього контролю повинен дослідити виявлені в результаті проведення розрахунково-аналітичних процедур значні зміни або взаємозв'язки, що суперечать стратегії розвитку підприємства або відрізняються від прогнозованих сум.

Практика застосування розрахунково-аналітичних процедур при проведенні внутрішнього контролю формування та використання прибутку передбачає сім основних методів:

1) горизонтальний аналіз - порівняння доходів, витрат і фінансових результатів в розрізі видів діяльності за даними фінансової звітності в звітному періоді порівняно з попереднім періодом;

2) вертикальний (структурний) аналіз - визначення структури доходів, витрат і фінансових результатів за кожним діяльності з виявленням впливу кожної позиції на фінансовий результат загалом;

3) трендовий аналіз - порівняння доходів, витрат і фінансових результатів за кожним видом діяльності за декілька періодів і

визначення тенденції динаміки показника; за допомогою трендового рівняння обчислюються прогнозні значення чистого фінансового результату;

4) аналіз відношень показників (коефіцієнтів) - з'ясування взаємоув'язки показників: «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» Балансу з показниками Звіту про фінансові результати та Звіту про власний капітал;

5) порівняльний (просторовий) аналіз - це внутрішньогосподарський аналіз витрат на виробництво продукції у звітності, так і міжгосподарський аналіз чистого фінансового результату (прибутку або збитку) порівняно з показниками конкурентів, із середньогалузевими;

6) факторний аналіз - аналіз впливу окремих факторів (причин) на чистий фінансовий результат (прибуток або збиток) діяльності підприємства;

7) кореляційний аналіз – застосовується для визначення взаємозв'язку між валютою балансу, обсягами реалізації і чистим фінансовим результатом (прибутком або збитком).

Отже, застосування розрахунково-аналітичних процедур в ході внутрішнього контролю дозволить встановити фактичний стан та тенденції розвитку джерел формування прибутку в розрізі видів діяльності та визначити вплив різних напрямів його використання (виплата дивідендів, фонд розвитку виробництва, резервний фонд, фонд матеріального стимулювання працівників) на фінансовий стан відповідно до обраної підприємством стратегії. Перспективами подальших досліджень є удосконалення методології стратегічного фінансового аналізу.

УДК:657.44

Надія Полякова

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

ПРОБЛЕМАТИКА ВІДОБРАЖЕННЯ ДОХОДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

В сучасних умовах переходу України до ринкової економіки

постає важливе питання про правильність відображення результатів діяльності підприємства у фінансовій звітності. Метою роботи є розкриття проблематики внесення інформації про доходи до відповідних форм звітності відповідно до чинного законодавства. Актуальність теми зумовлена відміною Положень (стандартів) бухгалтерського обліку 1-5, які до 2013 року регламентували вимоги до складання та подання фінансової звітності підприємствами та затвердженням Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», що призвело до змін у відображенні статей доходу у формах фінансової звітності.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», дохід - збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена. Визнані доходи класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами: дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); інші операційні доходи; фінансові доходи; інші доходи. Правильність відображення доходів в статтях фінансової звітності забезпечує надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства за звітний період.

Основна інформація про доходи від діяльності, як економічна категорія, знаходить своє відображення у Звіті про фінансові результати. В даній формі звітності наводяться такі статті доходів, інформація в яких є суттєвою й оцінка статті може бути достовірно визначена. Інформація про доходи від операційної діяльності підприємства відображається у основних статтях:

а) «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» - відображається дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у т. ч. платежі від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) за вирахуванням наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів;

б) «Інші операційні доходи» відображаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від роаялті, відсотків,

отриманих на залишки коштів на поточних рахунках в банках, дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття, одержані штрафи, пені, неустойки тощо.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності, до цієї статті можуть наводитись додаткові статті: «Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю» та «Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції». До розрахунків приймається загальна сума інших операційних доходів.

До основних статей Звіту про фінансові результати, в яких відображається інформація про доходи від господарської діяльності також належать:

а). «Дохід від участі в капіталі». В даній статті відображається дохід, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведеться методом участі в капіталі;

б). «Інші фінансові доходи» - наводиться інформація про дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі);

в). «Інші доходи». В статті відображається дохід від реалізації фінансових інвестицій; дохід від неопераційних курсових різниць; дохід підприємств (крім тих, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами) від зміни балансової вартості фінансових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю, та інші доходи, які виникають у процесі господарської діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

Розшифровка інформації за даними статтями наводиться в Примітках до річної фінансової звітності у розділі «Доходи і витрати».

Таким чином, об'єктивно правильне відображення даних обліку в фінансовій звітності дає можливість отримати правдиву, економічно доцільну інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень, та уникнути податкових санкцій.

УДК 657

Вікторія Порохня

Науковий керівник: **Яна Іщенко**

Вінницький національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Необхідність перетворення земель сільськогосподарського призначення в товар обґрунтовується відсутністю можливості продавати і купувати землю громадянами, які мають земельні ділянки в приватній власності, що порушує їх права. Окрім того, деякі державні діячі обґрунтували необхідність перетворення землі у товар тим, що земля вже купується і продається, але в тіншовому режимі, що купівля-продаж землі може забезпечити сільське господарство необхідним фінансовим капіталом.

Законом України «Про оцінку земель» передбачено обов'язкове проведення грошової (експертної) оцінки земельних ділянок у випадку відображення їх вартості та права користування у бухгалтерському обліку.

Нині в сільськогосподарських підприємствах спостерігається дуже низький рівень бухгалтерського обліку операцій із земельними ресурсами, а в деяких господарствах і відсутність такого обліку взагалі. Причина – відсутність доступної методики бухгалтерського обліку земель, немає рекомендацій із питань відображення земельних ресурсів у звітності, розроблених первинних документів для всіх видів господарських операцій із земельними ділянками на аграрних підприємствах.

Земельні ділянки як активи проходять три основні цикли свого існування на підприємстві: надходження земельних ділянок, експлуатація, вибуття землі зі складу активів підприємства. Кожна стадія вимагає на підприємстві чіткого документального оформлення господарських операцій і відображення на рахунках бухгалтерського обліку з метою контролю за фактичним станом об'єктів обліку.

Сьогодні в системі бухгалтерського обліку знаходять відображення такі об'єкти земельних відносин: земельні ділянки;

права користування земельними ділянками; капітальні витрати на поліпшення земель.

Згідно з п. 22 П(С)БО № 7 «Основні засоби», земельні ділянки визначаються активами, обліковуються у складі основних засобів, але не амортизуються. У Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств для обліку й узагальнення інформації про наявність і рух земель відведено субрахунок 101 «Земельні ділянки» у складі рахунка 10 «Основні засоби». Але сільськогосподарські підприємства, як відомо, для виробництва продукції використовують різні земельні угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища, ліси) як власні, так і взяті в оренду у населення та працівників. Тому для більш детального обліку землі підприємствам пропонується використовувати субрахунки другого порядку

За наявності різновидів земельних ділянок підприємствам рекомендується використовувати субрахунки третього порядку.

До початку економічних перетворень в Україні земля перебувала у виключній державній власності. З прийняттям Конституції України, Земельного та Цивільного кодексів України, змінились земельні відносини, землекористування стало платним. Введення, крім державної і комунальної приватної власності на землю, поява земельних відносин ринкового типу і включення землі у економічні відносини поставило вимогу суттєвого розширення інформаційної бази про землекористування.

З метою організації облікового забезпечення земельних відносин слід також врахувати ряд особливостей землі як об'єкту обліку. Наприклад, те, що об'єктом обліку є не земля взагалі, а окремі земельні ділянки, на вартість земельних ділянок не нараховується амортизація, земельні ділянки для цілей бухгалтерського обліку класифікуються як один з об'єктів основних засобів.

Сьогодні багато науковців пропонують розробити окремий стандарту з обліку земель. Вони обґрунтовують необхідність запровадження такого стандарту, його роль в регулюванні бухгалтерського.

Визначаючи сферу поширення національного стандарту та коло його користувачів, перш за все, слід враховувати економічну сутність землі як об'єкта бухгалтерського обліку, що є однаковою як у державному, так і в приватному секторі господарювання.

УДК 339.9 (075.8)

Ірина Присяжнюк

Науковий керівник: **Тетяна Никитюк**
Луцький національний технічний університет

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Вихід з глибокої економічної кризи, яка негативно впливає на всі макроекономічні процеси в Україні (інноваційно-інвестиційний розвиток виробничого комплексу, стан торговельного та платіжного балансів країни, фінансово-економічну стабільність в цілому тощо). Вітчизняне господарство не в змозі забезпечити належного рівня розвитку за рахунок власних фінансових ресурсів. З огляду на це надзвичайно актуальною є проблема покращення інвестиційного клімату в країні. На думку Матвієнко П.В., розвиток України безпосередньо залежить від створення сприятливого інвестиційного клімату, оскільки саме інвестиції є одним з найважливіших елементів, на чому ґрунтується економіка і добробут держави, розвиток виробництва, підприємництва і бізнесу[1]. В останні роки в Україні спостерігається погіршення інвестиційного клімату та зменшення надходження іноземних інвестицій. Якщо у 2012 р. ще зберігалась доволі висока динаміка інвестицій, при цьому інвестиційна активність впродовж року знижувалась, то у 2013 році ситуація в інвестиційній сфері суттєво погіршилась, відбувалось поступове згортання інвестиційної діяльності: обсяг освоєних капітальних інвестицій скоротився на 11,1 % порівняно з попереднім роком[2].

Про незадовільний інвестиційний клімат України свідчать індекси різних світових компаній, що складають рейтинги країн відносно привабливості їх інвестиційного клімату чи загального становища. Чистий приплив прямих іноземних інвестицій в Україну в 2013 р. становив 2,86 млрд доларів, що удвічі менше від показника 2012 р. в 6,013 млрд доларів. Точних даних про 2014 рік на разі немає, хоча є підстави вважати, що дані свідчитимуть про погіршення інвестиційного клімату. Аналіз Індексу економічних свобод – 2014, засвідчив що Україні традиційно належать одні з

найнижчих рейтингів у світі, 168 місце. Країна належить до категорії «пригнічених» країн[3].

Існуючі в Україні перешкоди реалізації пріоритетів формування інвестиційного клімату мають системний характер і охоплюють правову, економічну, науково-технологічну та фінансову складові. До ключових характеристик, що стримують поліпшення інвестиційного клімату в нашій країні можна віднести:

- відсутність в Україні довгострокової стратегії економічного розвитку та відповідного їй плану дій;
- переобтяженість регуляторними нормами заснування бізнесу;
- складність та непрозорість фіскальної системи, а також суттєве податкове навантаження на бізнес;
- недієздатність механізмів забезпечення ринкових прав і свобод інвесторів, а також низький рівень захисту як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів;
- низький рівень ефективності законодавства з питань корпоративного управління (зокрема у сфері трансакційних витрат);
- високий рівень корупції на усіх рівнях влади;
- негативний міжнародний імідж України, що формувався роками та має бути негайно подоланий тощо.

Отже, щоб покращити інвестиційний клімат України потрібно провести такі заходи:

- створення довгострокової стратегії розвитку України на базі соціально-орієнтованої ринкової моделі із наголосом на інноваційно-інвестиційному розвитку;
- приведення нормативно-правової бази України у сфері інвестування у відповідність до європейських та міжнародних зразків;
- усунення складностей у сфері оподаткування та розширення надання податкових пільг вітчизняним та іноземним інвесторам;
- викорінення корупції шляхом, забезпеченням прозорості процедур виконання адміністративних функцій;
- покращення умов ведення бізнесу, насамперед, через спрощення дозвільної системи та сфери ліцензування.

Реалізація запропонованого комплексу заходів дозволить суттєво покращити інвестиційний клімат в Україні, а отже дозволить залучити більше фінансових ресурсів у економіку країни.

1. Матвієнко П.В. Покращення інвестиційного клімату -пріоритетне завдання державного управління // Інвестиції: практика та досвід. - 2011. - №1. - С. 10.

2. Щодо ризиків і перспектив активізації інвестиційної діяльності в Україні. Аналітична записка Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/>
3. Інвестиційний клімат у 2013 в Україні гірший, ніж у 2008 Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://закарпаття.net/economy/>

УДК 368.504

Вікторія Прокон

Луцький національний технічний університет

НЕОБХІДНІСТЬ ТА РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО СТРАХУВАННЯ

В Україні розвиток екологічного страхування особливо актуальне на нинішньому етапі розвитку вітчизняної економіки, коли обмеженість фінансових можливостей господарюючих суб'єктів примушує їх відсовувати на другий план рішення проблем екологічної і виробничої безпеки. Екологічне страхування призначене для створення резервів грошових ресурсів за рахунок власників підприємств з екологічно небезпечною діяльністю для компенсації збитків, яких зазнав хто-небудь з учасників створення цього фонду.

Екологічне страхування пов'язане із системою відносин, що виникають під час виробничої діяльності, між страховиком і страхувальником щодо попередження збитків і їх відшкодування у разі виникнення забруднення навколишнього природного середовища, що настало внаслідок надзвичайної ситуації. В основу екологічного страхування покладено формування страхових фондів для попередження надзвичайних ситуацій; відшкодування збитків, завданих юридичним і фізичним особам внаслідок забруднення навколишнього природного середовища; забезпечення умов проживання населення і функціонування підприємств усіх форм власності у зонах екологічних надзвичайних ситуацій.

Для реалізації в Україні екологічного страхування, яке забезпечить захист інтересів підприємств з отримання прибутків, суспільства із захисту здоров'я людей та держави через створення сприятливого інвестиційного клімату, гарантій податкових надходжень, необхідним є розроблення економічного механізму

екологічного страхування. Економічний механізм екологічного страхування можна визначити як систему форм, методів та інструментів використання економічних законів, вирішення екологічних протиріч, створення системи стимулів і погодження економічних інтересів суб'єктів господарювання та забезпечення належного рівня екологічного захисту навколишнього середовища.

Страхування забезпечує не лише механізм матеріального відшкодування за настання події, але й створює умови для здійснення контролю за діяльністю небезпечних об'єктів, а також інвестування у розвиток підприємств. Оскільки в даний момент економічний механізм екологічного страхування не відіграє належної ролі у реалізації екологічної політики суб'єктів господарювання, необхідно здійснити вдосконалення економічного механізму екологічного страхування на мікро- та макрорівні.

Впровадження екологічного страхування на підприємствах — об'єктивна необхідність. Будучи одним з основних елементів економічного механізму управління охороною навколишнього середовища, екологічне страхування дозволяє забезпечити екологічну безпеку і відшкодування збитку, багатократне скорочення реальних витрат у разі потреби відшкодування шкоди, заподіяної навколишньому середовищу; фінансові гарантії, потрібні екологічними наглядовими організаціями; позитивну складову іміджу організації на протипагу запереченням «зеленій» громадськості проти реалізації того або іншого проекту.

1. Ткаченко Н.В. Страхування. Навчальний посібник. — К.: Ліра — К, 2007. — 376с.
2. УкрЕкоАудит « Экологическое страхование: общепонятия, принципы и подходы» - [электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.abn.org.ua/articles.php?articleid=27>;
3. Моткин Г.А. Основы экологического страхования. — М.: Наука, 1996. — 192 с.;
4. Ройк В.Д. Социальная защита: управление условиями и охрана труда (Опыт зарубежных стран). — М.: Наука, 1992. — С.115 — 178;
5. Качур Д. П. «Аспекти екологічного страхування суб'єктів підприємницької діяльності, що займаються поводженням з небезпечними відходами». — [електронний ресурс]. — Режим доступа: <http://www.waste.com.ua/cooperation/2004/thesis/kachur.html>;
6. Буральов Є.П. Риски экологического страхования // Окружающая среда и здоровье. — 2001. — №1 (8). — с. 4-7. ;
7. Колбасов О.С. Возмещение гражданам экологического вреда // Государство и право. — 2002. — № 10. — С. 3-8.
8. Залетов О.А. Страхование в Украине (под ред. Слюсаренко О.А.). — К.: МА «BeeZone», 2002 — 452 с.

УДК 504.62:504.75:330.15

Вікторія Пус
Луцький національний технічний університет

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИРООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Однією з основних складових соціально-економічної політики розвитку України в сучасних умовах є державна екологічна політика, яка передбачає застосування системи заходів, цілей та дій органів державної влади всіх ієрархічних рівнів, спрямованих на досягнення екологічної безпеки, збереження якості навколишнього середовища, відтворення природних ресурсів, раціональне природокористування, задоволення екологічних потреб населення і створення відповідних екологічно безпечних умов життєдіяльності людей.

Стан навколишнього природного середовища на Україні, за думкою фахівців, погіршується, потенційно небезпечні об'єкти атомного, енергетичного, хімічного, транспортного, металургійного, машинобудівного інших комплексів створювалися і експлуатувалися, а деякі продовжують експлуатуватися, без належного обліку усіх складників екологічної і технічної безпеки. Стаття 16 Конституції України проголошує, що забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави. Життя та діяльність держави і суспільства, таким чином, прямо пов'язується з станом екологічної безпеки, підвищенням якості та ефективності роботи природоохоронних органів. В нинішніх умовах на природоохоронну діяльність впливає ряд об'єктивних та суб'єктивних факторів, які породжено новими соціально-економічними умовами господарювання, новими підходами до вирішення багатьох важливих завдань, що постають перед державою та суспільством [1].

Усі екологічні проблеми можна поділити на дві групи. Перша об'єднує проблеми, викликані природним ходом змін умов життя - клімату, ґрунтів, водного режиму та інших природних явищ. Другу групу проблем складають наслідки, що виникають в природі в

результаті господарської діяльності людини - нерационального використання природних ресурсів і забруднення навколишнього природного середовища.

У сучасних умовах загострення екологічних і економічних проблем, особливої актуальності набуває удосконалення державного регулювання у галузі природокористування й охорони навколишнього природного середовища. Організаційна структура регулювання природокористуванням в Україні потребує суттєвого розвитку. Досвід розвинутих країн переконує, що за наявності адаптованого природоохоронного законодавства і належного державного контролю за його дотриманням забезпечуються сприятливі умови для природо- та ресурсозбереження і успішного соціально-економічного розвитку.

Удосконалення формування джерел фінансування природоохоронних заходів та діючого економічного механізму природокористування в умовах сьогодення повинно стати органічною складовою системи управління і регулювання економіки, стимулювати охорону навколишнього середовища і раціональне використання природних ресурсів шляхом створення відповідних економічних умов.

1. Могильний О. Державне регулювання економіки: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Інститут підготовки кадрів держ. служби зайнятості України. - К.: ППК ДСЗУ, 2009. - 490с
2. Основи екології та екологічного права: навч. Посібник / Юрій Бойчук, Михайло Шульга, Дмитро Цалін, Валерій Дем'яненко,; За ред. Юрія Бойчука, Михайла Шульги,. - Суми: Університетська книга, 2006. - 351 с.

УДК 330.46:330.131.7:631.11

Катерина Радобенко

Науковий керівник: **Віктор Загоруйко**,
Луцький національний технічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗЕРНОВОГО РИНКУ

Серед галузей агропромислового комплексу України найважливішою є зернове господарство. На сьогодні загальний стан зернового господарства країни не відповідає оптимальному рівню виробництва, ефективності, структурних співвідношень. Стабілізація виробництва продовольчого та кормового зерна є одним із

визначальних економічних факторів сприяння успішному проведенню реформ у національній економіці та агропромисловому комплексі.

У найближчій перспективі пріоритетним напрямом політики нашої держави щодо зерново-продуктового підкомплексу має бути забезпечення стабільного розвитку ринку зерна, який являється основою рентабельного зернового господарства, продовольчої, економічної безпеки держави, соціальної стабільності у суспільстві та недопущення спекуляцій з цінами на ньому.

Порівняно з іншими областями Волинь, що перебуває в зоні ризикованого землеробства, має свої територіальні особливості розміщення продуктивних сил та розвитку галузевої структури економіки.

Найсуттєвіші причини, які зумовлюють проблеми у функціонуванні ринку зерна Волинського краю і, в кінцевому підсумку, отримання незадовільних результатів зумовлені зокрема невдалим здійсненням аграрної реформи. До основних негативних аспектів розвитку ринку зерна на Волині можна віднести наступні:

– недостатність коштів у волинських землекористувачів для здійснення процесу відтворення і охорони родючості ґрунтів; впровадження інновацій в агропромислове виробництво;

– менші прибутки отримують ті, хто вирощує зерно, а суб'єкти, які здійснюють закупівлю зернових навпаки за рахунок цього мають надприбутки;

– незадовільний стан ґрунтів регіону (наявність приблизно 140 тисяч гектарів ґрунтів з підвищеною кислотністю, які здатні піддаватися водній ерозії та дефляційним процесам) що впливає на частку площ зайнятих в сільськогосподарському виробництві, зокрема під посіву зернових;

– наявність недосконалого податкового, митного законодавств, зокрема складної дозвільної процедури для інвесторів, що стримує інвесторів регіону вкладати кошти в розвиток аграрної галузі;

– погіршення якості зерна.

Для забезпечення успішного розвитку зернового ринку Волинського регіону необхідно звернути увагу на: вдосконалення територіальної структури сільського господарства в області, організацію виробництва органічно- мінеральних добрив на основі використання сапрофелю; участь агровиробників у налагодженні роботи фермерських господарств; розширення земельних часток під

вирушування зерна (у перспективі - залучення місцевих жителів на сезонні роботи);

Враховуючи умови розвитку та функціонування зернового ринку регіону, його основними стратегічними орієнтирами є:

–забезпечення рівних економічних умов розвитку і функціонування різних форм господарювання;

–підвищення дохідності зерновиробництва за рахунок ефективнішого використання природно-ресурсного потенціалу Волинської області;

–удосконалення системи насінництва, оптимізація структури посівів, освоєння науково-обґрунтованих сівозмін, впровадження посівів багаторічних рослин;

–раціональне застосування органічних і мінеральних добрив, впровадження ресурсощадних технологій обробітку ґрунту;

–забезпечення достатньої рентабельності виробництва зернової продукції через зниження собівартості та забезпечення необхідного рівня закупівельних цін;

–створення умов для підвищення економічної стійкості та конкурентоспроможності зерновиробництва на регіональному рівні;

–забезпечення державної підтримки особистих селянських господарств на рівні з іншими господарськими формуваннями;

–стимулювання розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів із закупівлі, зберігання, переробки і збуту зерна.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що для успішного розвитку зернового ринку в умовах Волинської області необхідно вирішити цілий комплекс проблем, поступове вирішення яких буде сприяти зростанню дохідності і конкурентоспроможності даної галузі, що зможе призвести до вирівнювання пропорцій економічного і соціального розвитку сільських територій.

1. Невикористані резерви збільшення виробництва зерна і зниження його трудомісткості // Економіка України, №10/2007.
2. Прейгер Д. Сільське господарство України: вчора, сьогодні, завтра // Економіка України. — 2007. — № 12.
3. Саблук П. Агропромисловий комплекс: проблеми розвитку // Урядовий кур'єр. — 19 грудня 2009. — № 190.

УДК 657

Ольга Романович

Науковий керівник: **Оксана Урбан**
Луцький національний технічний університет

ГРОШОВА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА: ПОНЯТТЯ І ФУНКЦІЇ ГРОШЕЙ

Грошова система - це форма організації грошового обороту, яка історична склалася в країні і законодавчо закріплена державою. Ці закони визначають основні принципи, правила, нормативи та інші вимоги, що мають регламентувати відносини між суб'єктами грошового обороту. Оскільки грошовий обіг відіграє надзвичайно важливу роль в економічному житті суспільства, формування і регулювання його в усіх країнах здійснюють центральні органи влади.

Враховуючи, що організація грошового обігу здійснюється за участю банків і одним з основних завдань банківської системи є саме забезпечення ефективного функціонування кредитних грошей, грошова система формується і функціонує на базі банківської системи і може розглядатися як її складова частина.

Тому правові норми, що регламентують функціонування грошової системи в багатьох країнах, визначаються безпосередньо в законах, що стосуються банківської системи, насамперед діяльності центральних банків. Ці закони надають центральним банкам широкі повноваження в регулюванні грошового обігу. Тому центральний банк виступає як інституціональний центр грошової системи. У забезпеченні ефективного функціонування грошової системи України вирішальна роль належить Національному банку України.

Гроші належать до низки дуже загадкових феноменів, виникнення яких цікавило людство вже в стародавні часи. За довгий час існування товарного виробництва і його дослідження вченими-економістами з питань походження грошей сформувались різні погляди, які умовно можна звести до двох основних загальних напрямків: раціоналістичного й еволюційного.

Грошові системи не залишаються незмінними. У зв'язку з еволюцією товарного господарства і зміною властивих йому

економічних відносин відбувається зміна, еволюція типів грошових систем.

Тип грошової системи залежить насамперед від того, в якій формі функціонують гроші: як товар - загальний еквівалент чи як знаки вартості. За цим критерієм належить виділити такі типи грошових систем:

- система металевого обігу, коли роль загального еквівалента виконують коштовні метали, грошовий метал безпосередньо перебуває в обігу і виконує всі функції грошей, а інші грошові знаки розмінні на метал;

- система паперово-кредитного обігу, за якої золото витіснене з обігу, а обіг грошей обслуговують грошові знаки (паперові чи металеві), що не мають внутрішньої вартості, а тому в такій грошовій системі потрібне державне регулювання.

Більшість сучасних економістів вважає, що реальна вартість – це вартість товарів та послуг, яку вони мають у даний момент без урахування інфляційної компоненти обсягів виробництва, тобто така їхня вартість, яка більш-менш точно відображає динаміку їх (товарів і послуг) фізичних змін. Реальну вартість товарів обчислюють, щоб мати уявлення про зміни у фізичних обсягах виготовленої продукції інфляційна компонента у номінальній вартості товарів не дає такої змоги.

У практиці для визначення реальних вартісних обсягів виробництва використовують ринкові ціни початкового, базового періоду. Сума добутків фізичних обсягів виробництва на їх відповідні ринкові ціни початкового (базового) періоду дає певне уявлення про сукупну реальну вартість вироблених благ. Динаміка реальної вартості залежить від типу розвитку та функціонування національної економічної системи. В інтенсивній і динамічній економіці вона зростає досить швидкими темпами, в екстенсивній, детенсивній і стагнуючій економіці ці темпи можуть бути низькими. Зростання реальної вартості кожної одиниці товару в інтенсивній економіці зумовлено тим, що, на відміну від номінальної, величина реальної вартості відображає не лише зміну динаміки витрат виробництва, а й зміну динаміки таких факторів її формування, як економічний, соціальний і духовний ефект продукції, а також інших факторів. Тому одинична (щодо одиниці продукції або витрат виробництва) реальна вартість за умов екстенсивного чи інтенсивного економічного

розвитку, гіперінфляції та гіперспаду знижується. Це означає, що в такій економіці реальна вартість матеріальних благ менша, ніж номінальна. В ефективній та інтенсивній економіці – навпаки існують інші погляди на природу, характер і механізм формування (і зміни) реальної вартості.

УДК 657.471: 334

Тетяна Рудь

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Характерною рисою економіки України є її перехідний стан, а отже, постійний розвиток. Постійне вдосконалення та глибокі економічні перетворення вимагають змін якісної сторони економічних відносин, в тому числі й обліку. На сьогодні питання обліку витрат є надзвичайно важливим для всіх господарюючих суб'єктів і для держави в цілому.

Актуальність проблеми обліку витрат пояснюється тим, що в результаті аналізу доходів та витрат ми можемо оцінити фінансовий результат, що визначає ефективність діяльності підприємства; чітка побудова бухгалтерського обліку витрат відповідно до змін, що відбуваються в його організації й техніці ведення, підвищує роль обліку як основного засобу одержання достовірної інформації для прийняття економічно обґрунтованих рішень.

В Україні є ряд нормативних актів, які регулюють облік витрат.

Зокрема, П(С)БО №16 визначає витрати як зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення власного капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Облік витрат підприємства постійно розвивається й поліпшується у зв'язку із удосконаленням комп'ютерної техніки і комунікаційного середовища, методології й організації бухгалтерського обліку як основного інформаційного джерела про

витрати підприємства. Проте поряд із цим існує ряд проблем обліку витрат. Багато науковців приділяли увагу вивченню питання обліку витрат, що дає можливість виділити основні проблеми їхніх досліджень:

1) проблема повноти та своєчасності відображення їх у системі обліку. Ця проблема стосується всього нашого суспільного ладу, системи влади, способу життя, системи оподаткування, тіншового сегмента української економіки;

2) проблема забезпечення максимальної оперативності та достатньої аналітичності вихідної інформації про витрати та доходи підприємства. Не згрупована, належно не оформлена інформація може на деякий час гальмувати процеси обробки інформації, занизити або завищити деякі витрати і доходи;

3) проблема створення єдиної інформаційної загальнодержавної бази норм і нормативів для обліку та контролю за витратами і доходами підприємства;

4) проблема встановлення оптимального співвідношення обсягів автоматизованих і неавтоматизованих обліково-контрольних робіт та визначення їхньої ролі у скороченні необґрунтованих витрат й зростанні поточних доходів підприємства;

5) проблема матеріально-технічного та організаційного забезпечення полягає в недостатньому забезпеченні підприємствами сучасними матеріально-технічними засобами, невисоким рівнем організації та ефективності ведення первинного та зведеного обліку, формування звітної інформації.

Для вирішення цих проблем перш за все необхідно створити нову нормативну базу, в якій необхідно закріпити порядок ведення обліку для цілей оподаткування.

Кожному підприємству в свою чергу слід прописати в обліковій політиці для цілей оподаткування способи визначення виручки, її класифікацію, а також як відображати доходи, які відносяться до декількох звітних періодів. Кожне підприємство повинне розробити послідовну стратегію, яка б передбачала оновлення, закупівлю, облаштування, використання й фінансування матеріально-технічних засобів, проведення організаційних заходів, спрямованих на виведення підприємства на новітні простори інформаційної економіки.

Крім наведеного, мають бути враховані конкретні методичні підходи, які б дали змогу побудувати облік витрат та систему

бюджетування відповідно до технології, узгодити з функціями витрат, а також запропонувати такі методи, які б допомогли створити належну систему контролю витрат.

Таким чином, розробка єдиних інформаційних норм та нормативів для обліку доходів та витрат сприятиме зниженню рівня тіньової економіки, та наближенню методології обліку до міжнародних стандартів.

УДК 631.15:338.58

Ганна Сагайдачна

Харківський національний аграрний університет
імені В.В. Докучаєва

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИТРАТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сільське господарство – одна з найважливіших і життєво необхідних галузей народного господарства, яка виробляє продукти харчування для населення країни та сировину для галузей промисловості. Вона відіграє важливу роль у зміцненні економіки країни, підвищенні життєвого рівня населення і розв'язанні соціально-економічних проблем. Тільки ефективне сільськогосподарське виробництво може бути надійною матеріальною основою функціонування всіх галузей і сфер економіки держави.

Однією з найважливіших передумов формування ефективно функціонуючих сільськогосподарських підприємств є досконале управління витратами. Основною метою діяльності будь-якого підприємства в ринкових умовах господарювання є отримання максимального прибутку. На суму прибутку крім рівня цін можна впливати шляхом зміни структури витрат на виробництво продукції та її обсягу.

Основні засади класифікації витрат відповідно до законодавства України розкриті в П(С)БО 16 «Витрати». Витрати це — зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу між власниками). Об'єкт витрат – це

продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат. Витрати виробництва – це сукупність витрат живої праці та праці, уречевленої в засобах виробництва, на всіх стадіях створення продукції

Нашою метою є проаналізувати основні підходи щодо визначення витрат сільськогосподарських підприємств.

Витрати, які несуть підприємства в процесі здійснення всіх видів своєї діяльності, є надзвичайно різноманітними. Залежно від ролі, яку вони відіграють у процесі відтворення, їх поділяють на три групи:

1. Витрати, пов'язані з основною діяльністю підприємства. Це витрати на виробництво або реалізацію продукції, так звані поточні витрати, які відшкодовуються за рахунок виручки від реалізації продукції (послуг).

2. Витрати, пов'язані з інвестиційною діяльністю, тобто на розширення та оновлення виробництва. Одноразові витрати на просте та розширене відтворення основних фондів, приріст оборотних коштів та формування додаткової робочої сили для нового виробництва.

3. Витрати на соціальний розвиток колективу (соціально - культурні, оздоровчі, житлово-побутові та інші потреби). Ці витрати не пов'язані з процесом виробництва, а тому джерелом їх фінансування є прибуток. Найбільшу питому вагу у загальному обсязі витрат підприємства мають витрати на виробництво.

Повне і достовірне відображення витрат на виробництво є основою для аналізу господарської діяльності й ефективності виробництва. За економічним змістом витрати групують за такими елементами: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація основних засобів та нематеріальних активів, інші витрати; за статтями витрат; за способом їх включення до витрат окремих структурних підрозділів підприємства (прямі і непрямі витрати); за обсягом виробництва продукції (змінні і постійні); за звітними періодами (витрати звітних періодів та витрати майбутніх періодів); за функціональним призначенням. Таке групування єдине для всіх галузей народного господарства і визначене багатьма нормативними документами.

Головними джерелами інформації для аналізу витрат на сільськогосподарському підприємстві є первинні документи, , облікові реєстри згідно з Методичними рекомендаціями, фінансова звітність,

статистична звітності підприємства.

Отже, надійність сільськогосподарських підприємств, результативність і привабливість їх діяльності для інвесторів залежать від ефективності використання виробничих ресурсів, від правильності формування собівартості продукції. Саме ці показники є вирішальними при формуванні прибутку і, найголовніше, залежними від раціональної та розумної системи управління діяльністю. Оскільки витрати сільськогосподарського підприємства залежать від ефективного використання ресурсів, від вміння управлінців керувати ними, оптимізувати в певних умовах виробництва та мінімізувати в даній сфері діяльності.

УДК 631.16

Надія Синчук

Вінницький національний аграрний університет

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Проблема оцінки фінансової стійкості є однією з найбільш актуальних для більшості українських підприємств. Розуміючи під фінансовою стійкістю здатність організації стабільно функціонувати, одержуючи достатню для відтворення та розвитку прибуток, своєчасно і в повному обсязі виконувати свої зобов'язання по платежах, в практичній діяльності підприємства стикаються з труднощами у визначенні механізму, що забезпечував би порядок з утриманням фінансового рівноваги досягнення поставлених цілей.

Саме тому можна стверджувати, що фінансова стійкість підприємств та організацій є важливою складовою, що визначає фінансову стабільність як окремих суб'єктів господарювання, так і всієї фінансової системи в цілому, загальний стан економіки .

Метою даної публікації є дослідження економічної сутності та методичних основ оцінки фінансової стійкості підприємств та визначення напрямів її забезпечення.

Деякі автори у своїх дослідженнях дійшли висновку, що оцінка фінансової стійкості підприємства, як можливості здійснення своєчасної діагностики фінансового стану, припускає розрахунок та

дослідження певної кількості коефіцієнтів (відносних показників) та визначення певного виду джерел покриття запасів і витрат. Від виду джерел, які використовуються для формування певних видів активів, залежить фінансова стійкість підприємства.

Тому щоб контролювати стан підприємства, потрібно періодично здійснювати оцінку його фінансової стійкості – поетапно, на підставі комплексу показників. [3, С.250]

На стійкість підприємства впливає багато факторів, за ними вирізняють кілька видів стійкості: абсолютна; нестійкій фінансовий стан; кризовий фінансовий стан. Показники які характеризують фінансову стійкість підприємства, унаочнює рис. 1 [1]

На фінансову стійкість підприємств істотно впливає фаза економічного циклу, в якій перебуває економіка держави. У період кризи існує відставання темпів реалізації продукції від темпів її виробництва, що спостерігається сьогодні в Україні. Зменшуються інвестиції в товарні запаси, що ще більше скорочує збут. Зменшуються також і доходи суб'єктів господарської діяльності, падають обсяги прибутку. Все це зумовлює зниження ліквідності підприємств, їхньої платоспроможності та формує передумови для масових банкрутств [2].

Метою розробки системи фінансової стійкості є своєчасне виявлення величини та причин зниження її рівня, пов'язаного з погіршенням фінансового стану підприємства, а також розробка та прогнозування заходів щодо коригування певних напрямків фінансово-господарської діяльності з метою нормалізації та підвищення фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Мета фінансової стабілізації підприємств реалізується шляхом впровадження оперативних, тактичних і стратегічних механізмів фінансової стабілізації і вважається досягнутою, якщо: досягнуто усунення поточної неплатоспроможності завдяки реалізації оперативних заходів; досягнуто показників фінансової структури капіталу, які свідчать про забезпечення високої фінансової стійкості підприємства, завдяки реалізації тактичних заходів, тобто сума запланованого позитивного грошового потоку по всіх видах господарської діяльності повинна перевищувати суму запланованого негативного грошового потоку; досягнуто високої ринкової вартості підприємства в результаті прискорення темпів його економічного розвитку завдяки реалізації стратегічних механізмів фінансової стабілізації.

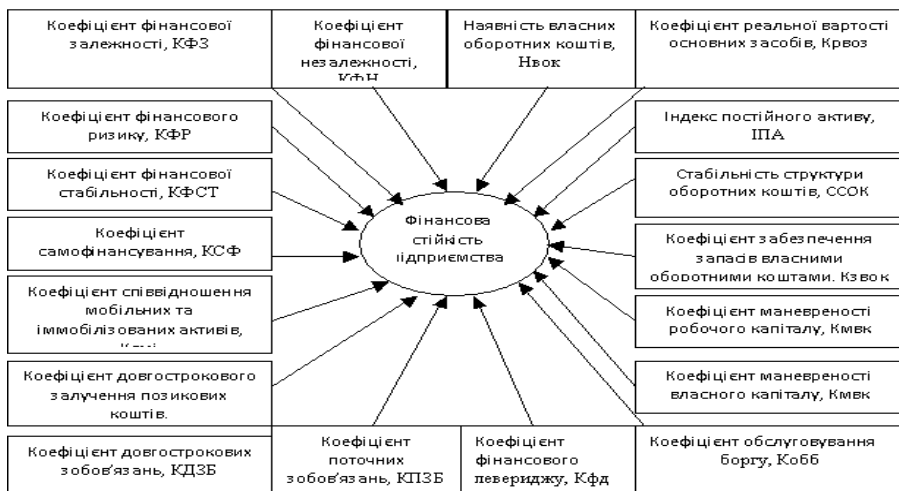

Рис. 1. Показники фінансової стійкості підприємства [2]

Отже, основними, найбільш ефективними, шляхами підвищення фінансової стійкості підприємства є:

- підвищення ефективності використання основних фондів підприємства;
- підвищення інтенсивності використання оборотних активів підприємства;
- підвищення продуктивності праці;
- подальше збільшення обсягів реалізації товарів;
- зниження матеріальних операційних витрат;
- розширення ринку збуту продукції (товарів);
- збільшення власного капіталу підприємства;
- залучення інвестицій (кредитів) та ін.

Фінансову стійкість суб'єктів господарювання слід розглядати як комплексну категорію, що відображає рівень фінансового стану та фінансових результатів підприємства, здатність виконувати свої зобов'язання та забезпечувати розвиток діяльності при збереженні кредито- та платоспроможності.

Умовою життєздатності підприємства та основою його розвитку в конкурентному ринку є стабільність. Саме фінансова стійкість підприємства є передумовою його економічного розвитку.

В основі досягнення внутрішньої стійкості підприємства лежить

своєчасне та гнучке управління внутрішніми факторами його діяльності.

З метою подолання фінансової нестійкості підприємств та зміцнення конкурентоспроможності доцільним є використання комплексного підходу до вдосконалення управління фінансами, основною спрямованістю якого є у короткостроковій перспективі - усунення проявів неплатоспроможності у разі втрати конкурентних переваг; у середньостроковій - усунення причин, що генерують неплатоспроможність та адаптація до умов діяльності в конкурентному середовищі; у довгостроковій - забезпечення фінансової стійкості підприємства до впливу зовнішніх факторів конкурентного середовища.

1. Методи оцінювання і планування економічних показників діяльності підприємства: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 / І.Б. Олексів / Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Л., 2010. – 18 с.: рис., табл. – укр.
2. Партин Г.О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи // Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. – 2010. - №10 - С.276-279.
3. Татарінов Р.В. Інформаційна база вивчення фінансової стійкості підприємств/ Р.В. Татарінов// Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія:Економічні науки, №5/2013 УДК 657.37

УДК 657.6:005.659

Світлана Сирцева

Миколаївський національний аграрний університет

КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ АУДИТУ

Аудиторські послуги є невід'ємним елементом на українському ринку послуг. Постійне вдосконалення стандартів аудиторської діяльності, висока конкуренція на ринку аудиторських послуг привели до необхідності подальшого розвитку, удосконалення теорії та методики підвищення якості та ефективності послуг аудиторів.

Проблема підвищення якості аудиторських послуг і створення уніфікованої системи контролю аудиторської роботи розглядається на трьох рівнях: контроль якості як на державному рівні і на рівні громадських аудиторських об'єднань, так і всередині самої організації.

Розглянемо різні підходи до визначення якості аудиту, а також, які критерії існують для його визначення. Серед них якість може бути визначено як з точки зору фірми, яка вибирає собі аудитора, так і з точки зору чинного законодавства.

Перший підхід - це позиція аудиторської фірми або аудитора на ринку, тобто розгляд якості аудиту діючим та потенційним клієнтом. Критерії, які такий клієнт буде пред'являти, в більшості випадків, включає в себе: досвід роботи, надійна репутація, комплексність послуг, спеціалізація, компетенція фахівців, конфіденційність, система внутрішнього контролю.

Другий підхід до критеріїв якості - це законодавчі акти, що контролюють діяльність аудиторських організацій.

Основними передумовами якісних результатів за наслідками аудиту, перш за все, є дотримання законодавства України., Міжнародних стандартів аудиту та професійно-етичних норм при формуванні незалежної думки в аудиторському висновку. В Міжнародному стандарті контролю якості 1 (МСКЯ) «Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості і супутні послуги» [1] та розроблену відповідно до нього і Закону України «Про аудиторську діяльність» [2] Положенні з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 «Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг» [3], наведені елементи системи контролю якості, стосовно кожного з яких мають бути сформовані політики і процедури. До таких елементів відносять: відповідальність керівництва за якість на фірмі, відповідні етичні вимоги, прийняття та продовження стосунків з клієнтами і конкретних завдань, людські ресурси, виконання завдання, моніторинг. Крім того, вказується, що система контролю якості має надавати впевненість, що фірма і її персонал діють відповідно до професійних стандартів, законодавчих і регуляторних вимог [4]. Звідси якість аудиту можна визначити як дотримання фірмою та її персоналом професійних стандартів, законодавчих і регуляторних вимог стосовно відповідальності керівництва за якість на фірмі, етичних вимог, прийняття та продовження стосунків з клієнтами і конкретних завдань, людських ресурсів, виконання завдання, моніторингу.

Таким чином, розвиток аудиту на Україні показує, що до

аудиторів як з боку користувачів, так і з боку контролюючих органів пред'являються дуже високі вимоги. Це пов'язано з тим, що зниження інформаційного ризику і підвищення якості надаваних послуг можливо тільки при довірі до професіоналізму аудитора і його роботи.

1. Міжнародний стандарт контролю якості 1 «Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості і супутні послуги».
2. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 року №3126-XII (у редакції Закону України від 14 вересня 2006 року №140-V) (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/show/2121-14>.
3. Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 «Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг», затверджене рішенням Аудиторської палати України від 27.09.2007 №182/4 зі змінами згідно рішення АПУ від 30.06.2011 №232/9. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bibl.com.ua/informatika/7926/index.html>.
4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року, частина 1 / Пер. з англ.: О.Л. Ольховікова, О.В. Селезньов, О.О. Зеніна, О.В. Гик. — К.: «Видавництво «Фенікс», 2010. — 871 с.

УДК 657

Любов Сичак

Львівська державна фінансова академія

ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Нестабільність економічної ситуації в Україні призводить до погіршення стану розрахунків між підприємствами, істотного збільшення ризиків реалізації на умовах відстрочки оплати. Низька платоспроможність підприємств викликає зростання обсягів дебіторської заборгованості та зменшення кредиторської, що призводить до порушення платіжного балансу. Сьогодні в період глобальних змін в різних сферах діяльності суспільства питання обліку дебіторської заборгованості є досить актуальним, адже фінансовий стан підприємства значною мірою залежить саме від наявності та ефективного управління цим видом заборгованості.

Зрозуміло, що незалежно від причин виникнення дебіторської заборгованості уникнути її неможливо. Тому підприємству необхідно шукати способи ефективного управління дебіторською заборгованістю, зокрема вдосконалення бухгалтерського обліку взаєморозрахунків, організації ефективної та дієвої системи внутрішньогосподарського контролю.

Сучасні умови господарювання потребують від керівництва українських підприємств вирішення цілої низки нерозв'язаних облікових проблем. У першу чергу мова йде про:

- пошук ефективних шляхів управління заборгованістю;
- вдосконалення теоретичних і методичних аспектів класифікації та відображення заборгованості в обліку та звітності;
- невизначеність обліку простроченої і безнадійної заборгованості та її рефінансування;
- впровадження ефективної системи внутрішнього контролю заборгованості;
- узгодженість українського обліку з положеннями МСФЗ;
- питання гармонізації обліку дебіторської заборгованості за

ПСБО та податковим законодавством.

До проблемних питань в обліку дебіторської заборгованості можна віднести такі:

- нормативно рекомендована форма бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості не враховує специфіки даного активу, що зумовлює наявність різних ознак його класифікації і велику кількість методів оцінювання. А рекомендовані для використання облікові регістри не передбачають накопичення інформації про розрахунки з дебіторами різного рівня деталізації і узагальнення даних. Це зумовлює неможливість отримання інформації про дебіторську заборгованість в обсязі і вигляді, достатньому та потрібному для управління та проведення аналізу розрахунків з дебіторами, зокрема, аналіз у заборгованості в цілому з метою прогнозування ймовірності настання платіжної кризи, складання рекомендацій щодо її попередження. Потребує додаткової розробки нормативне забезпечення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві;

- наявні невирішені проблеми відображення в обліку довгострокової дебіторської заборгованості, оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги, а

також відсутність в обліку деталізації та співвідношення різних видів дебіторської заборгованості у загальній їх структурі;

- проблеми зближення бухгалтерського обліку сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості та обліку її для цілей оподаткування.

Основними рекомендаціями щодо вдосконалення системи обліку та дебіторської заборгованості є її автоматизація, тобто необхідності здійснити такі заходи: створити інформаційну базу дебіторської заборгованості учасників розрахунків; звірити в електронній формі взаємні вимоги та зобов'язання і знайти найбільш раціональні способи погашення взаємної заборгованості; провести взаємозаліки, поступово скорочуючи обсяги заборгованості; вести облік та звітність проведених взаєморозрахунків.

Таким чином, можна зробити висновок, що в обліку дебіторської заборгованості існує ще багатоспірних та нерозв'язаних питань. Проте організація обліку дебіторської заборгованості має важливе значення, оскільки дозволяє упорядкувати та надати достовірну інформацію про заборгованість підприємства. Застосування запропонованих шляхів вирішення проблем, дозволить підвищити ефективність обліку дебіторської заборгованості, попередити або уникнути неплатоспроможності та покращити діяльність підприємства.

УДК 336.645.3

Віталій Сікорський

Науковий керівник: **Олена Вороновська**

Таврійський державний агротехнологічний університет

ФІНАНСУВАННЯ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ, ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

В усі часи система освіти є одним із структурних елементів соціуму. Всі зміни в суспільстві відображаються як дзеркало, в шкільній освіті. Зниження якості освіти призводить до зменшення конкурентоздатності української нації на світовому ринку праці і консервує в суспільстві негативні явища перехідного періоду.

Аналіз дослідження даного питання показав, що незадовільний стан освіти в Україні пов'язаний з недостатнім фінансуванням та

неефективним використанням ресурсів освіти. Справжньою причиною негараздів в освіті є те, що в управлінні освітою склався порядок формування дефіцитного бюджету, який призводить до низької фінансової дисципліни і розмитості відповідальності за виконання бюджету. Це в свою чергу потребує удосконалення обліково-інформаційного забезпечення та контролю здійснення відповідних фінансово-господарських операцій.

Сьогодні в Україні існують перебої з фінансуванням через економічну кризу. Причини вагомі, але на освіті економити не можна. Проблема полягає не тільки в затримках фінансування та його недостатності, а й у нерациональному використанні коштів. Грошима, які сьогодні виділяються на школи з районних бюджетів, розпоряджається не шкільна адміністрація, а районні управління освіти. Причому тендери на здійснення ремонтних робіт і закупівлю матеріалів приводяться не прозоро, закрито і без участі директорів шкіл. Тобто директор не знає, що саме і в якій кількості йому виділять.

Фінансування видатків на утримання закладів шкільної освіти вистачає тільки на покриття захищених статей видатків: "Заробітна плата", "Нарахування на заробітну плату" й "Оплата комунальних послуг та енергоносіїв", що становить 85–90 відсотків загального обсягу видатків. Дефіцит бюджетних коштів, які виділяють щороку на середню загальну освіту в містах та селищних радах України останні три роки становить у різних регіонах від 30 до 40%.

Існує дисбаланс між обсягом завдань, які висуває держава перед освітою, та обсягами фінансового забезпечення цих завдань (рис.1).

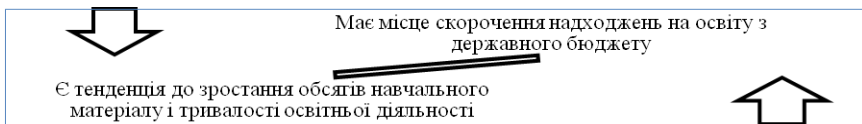

Рис.1. Протириччя в фінансуванні шкільної освіти

Нині майже в кожній школі діє система "добровільних внесків" - на ремонт школи, класу, або "плата за репетиторство" - стягують неофіційно, тому ці витрати не можна врахувати наперед. Незалежні дослідження, свідчать, що батьки платять за "репетиторство" 50-60 млн. грн., "на допомогу школам" та інші потреби - 450-500 млн. грн. В результаті немає відкритої конкуренції між школами, які пропонують

платні послуги, отже немає і можливості порівнювати, робити вибір між ними, немає ні системності, ні підходу, ні прозорості. Справжньою причиною негараздів в освіті є те, що в управлінні освітою склався порядок формування дефіцитного бюджету, який призводить до низької фінансової дисципліни і розмитості відповідальності за виконання бюджету.

Фінансування освіти в Іспанії здійснюється з державних і приватних джерел. Держава (в особі міністерства освіти автономних та місцевих органів влади) фінансує не лише державні, а й приватні заклади освіти, а також надає допомогу у вигляді стипендій. В державних школах навчання безкоштовне, натомість приватні школи отримують дотації з державного бюджету, але лише в рамках обов'язкової освіти. Видатки на шкільну освіту в Іспанії у 2010 році становили 8,5% ВВП. Основним джерелом шкільної освіти в Іспанії є бюджет (80% покриває держава, а 20% - батьки).

На потреби освіти у Франції щорічно витрачається 21% державного бюджету. Система освіти - найбільший роботодавець Франції: у ній зайнято більше половини державних службовців. Прийнята у Франції система шкільної освіти розділена на три блоки: початкова школа (5 років навчання), коледж (4 роки), ліцей (2-3 роки).

Перше місце у світі за рівнем витрат на освіту в розрахунку на душу населення посідає Канада. Високий рівень освіченості мешканців країни засвідчує репутацію країни, де цінують і заохочують інтелектуальне зростання людини.

Система шкільних округів у США є базовою ланкою в структурі освіти кожного штату. Шкільний район чи округ не збігається з межами адміністративного, який може включати кілька шкільних округів або ж навпаки. Створення шкільних округів підпорядковане суто освітнім потребам населення. Округом керує шкільна рада, яку обирають таємним голосуванням. Шкільна рада наділена значними повноваженнями в розподілі бюджетних коштів на освіту. Територіальна громада, делегуючи повноваження шкільній раді, через обраних уповноважених представників здійснює ефективний контроль за діяльністю школи, які протягом 5 років вирішують усі питання, пов'язані з освітою в їхньому регіоні – починаючи від освітньої політики й завершуючи фінансуванням. Важливу роль у фінансуванні освіти в США відіграє відсоток від місцевих податків на майно, який сплачують жителі шкільних округів. Місцеві уряди, через податки на

майно, які ґрунтуються на періодичній оцінці об'єктів власності, акумулюють освітні фонди. Ці надходження є доволі вагомим і стабільною формою оподаткування.

Отже, європейський досвід показав, що найуспішніше кошти на освіту використовуються тоді, коли вони закріплені за дитиною. Тобто на навчання однієї дитини виділяється певна сума з бюджету. Дитина пішла в школу – ці кошти направляються за нею в цю школу, перейшла в іншу – відповідно, кошти почалиходити туди. Таким чином, кожна школа отримує фінансування відповідно до тієї кількості дітей, які в ній навчаються. Така система дає змогу зробити прозорим шкільний бюджет і сприяє появі здорової конкуренції між школами, а також робить навчання у приватних освітніх закладах – адже принаймні частину вартості навчання оплачуватиме держава. Усі ці фактори значно підвищують якість освіти.

Для сільських шкіл пропонуємо прийняти досвід США:

- ✓ створення сільських шкільних округів та визначення місця кожного конкретного освітнього закладу в них;
- ✓ уведення громадсько-державної форми управління навчальними закладами;
- ✓ реорганізація системи фінансування освітніх закладів;
- ✓ формування національної школи-родини як освітнього закладу в селі.

Для успішної діяльності шкільних освітніх округів доцільно змінити підходи до фінансового забезпечення загальноосвітніх шкіл, зокрема:

- ✓ застосувати два рівні фінансування освіти – державний і місцевий, на правовій основі залучити такі джерела фінансування, як кошти благодійників і батьків;
- ✓ виробити цілісну освітню політику окремих сільських регіонів і запровадити громадсько-державну форму управління шкільними закладами.

В Україні запровадження такого механізму дало б можливість значно розширити освітні послуги в містах та шкільних округах, а прозорість і цільове призначення оподаткування підвищили б зацікавленість громади у вирішенні власним коштом матеріальних потреб школи.

УДК 334.722.8

Альона Сіфурова

Харківський державний університет харчування та торгівлі

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ

Акціонерне товариство є формою власності, при якій об'єднуються заощадження фізичних та юридичних осіб, через продаж акцій на біржовому або позабіржовому ринку.

В Законі України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. надається таке визначення акціонерного товариства: «Акціонерне товариство – господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями.

Акціонерне товариство не відповідає за зобов'язаннями акціонерів. Акціонери не відповідають за зобов'язаннями товариства і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, тільки в межах належних їм акцій».

Модель корпоративних відносин, яка діяла в останні роки в Україні, була перехідною, зумовлена особливостями періоду становлення та розвитку акціонерних товариств в Україні. Діяльність акціонерних товариств, що створювалися під час приватизації в Україні, має наступні особливості:

- акції штучно створюваних акціонерних товариств здебільшого мали лише умовну, а не реальну вартість, були абсолютно неліквідними, що негативно впливало на акціонерів, менеджмент, а отже, і на кінцеві результати діяльності;

- порушення прав та інтересів акціонерів з боку керівництва підприємств;

- не виплата дивідендів або сплата мінімальних дивідендів за залишковим принципом;

- обмеженість або відсутність інформації про діяльність акціонерних товариств, невиконання рішень зборів акціонерів та ін.

Слід зазначити, що в країні досі триває процес реорганізації відкритих та закритих акціонерних товариств (ВАТ і ЗАТ) у публічні та приватні (ПАТ і ПрАТ), що пов'язано з виконанням вимог Закону України «Про акціонерні товариства». За даними Національної комісії

з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), протягом 2013 року в Україні зареєстровано 24 493 акціонерних товариств. З них 3367 досі залишаються відкритими акціонерними товариствами, що в загальній структурі складає 14%, та 13 067 – закритими акціонерними товариствами, що займають найбільшу частку – 53%. Що стосується публічних акціонерних товариств, то їх кількість дорівнює 3 576 (15%), та приватних – 4 483 (18%).

Проаналізувавши динаміку зміни кількості акціонерних товариств за 2010-2013 роки, нами були виявлені наступні тенденції:

- відбувалося постійне зменшення як відкритих так і закритих акціонерних товариств, що пов'язано перш за все з перетворенням таких товариств на публічні та приватні відповідно;

- в середньому скорочення кількості ВАТ відбулося на 26%, ЗАТ – 11% за 2010-2013рр.;

- темп росту публічних та приватних акціонерних товариств за останні 4 роки має тенденцію до значного уповільнення; протягом 2011 року кількість ПАТ була збільшена в 3,8 рази, а кількість ПрАТ зросла в 4 рази, протягом 2012 року кількість як публічних так і приватних акціонерних товариств була збільшена майже на половину кожна; 2013 рік відзначився незначним збільшенням кількості ПАТ та ПрАТ на 8% та 4% відповідно;

Незважаючи на таку тенденцію зростання кількості публічних та приватних акціонерних товариств, загальна кількість акціонерних товариств зменшувалася на протязі останніх років в середньому на 5%.

Такий результат пояснюється складністю підтримувати цю найскладнішу форму організації бізнесу.

Серед можливих заходів щодо підтримки та популяризації акціонерних товариств можна назвати такі:

- розвиток та вдосконалення механізмів корпоративного управління, захисту прав акціонерів, забезпечення прав інвесторів-власників акцій, підвищення ролі акціонерів у корпоративному управлінні;

- посилення контролю за відкритістю та прозорістю діяльності акціонерних товариств;

- забезпечення стабільного та ефективного розвитку фондового ринку України;

- запобігання монополізації на ринку та створення умов для розвитку добросовісної конкуренції;

- усунення негативного ставлення до інвестування заощаджень в акції підприємств шляхом підвищення фінансової грамотності населення;
- розвиток інвестиційної інфраструктури;
- сприяння інтеграції національної економіки та міжнародних ринків.

УДК 657

Оксана Собуцька

Науковий керівник: **Наталія Тлущкевич**
Луцький національний технічний університет

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

У ринкових умовах господарювання роздрібна торгівля характеризується все більшим ускладненням структури, що обумовлене розширенням масштабів діяльності, ростом обсягу товарних запасів, збільшенням кількості структурних елементів і розмаїттям їх зв'язків між собою і з постачальниками.

Роздрібна торгівля — це сфера підприємницької діяльності з реалізації товарів або надання послуг на підставі договору купівлі-продажу кінцевим споживачам [3].

За останній час здійснено дослідження й опубліковано ряд робіт присвячених цій темі таких вітчизняних та зарубіжних вчених: Горелкіна В.Г., Лінника В.Г., Давидової Г.А., Бутинця Ф.Ф.[1], Завгороднього В.П., Ластовецького В., Кюппера В., Добровський В.М. та ін.

Вітчизняний вчений В. Ластовецький вважає, що витрати підприємства гуртової чи роздрібною торгівлі слід трактувати як комерційні. На нашу думку, комерційну діяльність можна ототожнювати з операційною діяльністю, оскільки зазначений вид діяльності охоплює всі витрати операційної діяльності, що пов'язані з придбанням і продажем товарів.

Виходячи з вимог чинного законодавства у сфері патентування під роздрібною торгівлею розуміють торгівлю за готівкові кошти.

З точки роздрібною торгівлі, під товарами розуміють продукти праці, призначені для подальшого їх перепродажу кінцевим споживачам без додаткового вкладення праці (наприклад

розфасування, перепродажна підготовка). Здійснювати роздрібну торгівлю можуть юридичні особи і громадяни (фізичні особи), визначені згідно з Господарським Кодексом як суб'єкти підприємницької діяльності.

При визначенні складу витрат на підприємствах роздрібною торгівлю використовують ПСБО 16 «Витрати»[5]. Відповідно до Плану рахунків [4] та ПСБО 16 «Витрати» облік витрат має вестися за видами діяльності та за елементами, для чого передбачено два класи рахунків: 8 «Витрати за елементами» та 9 «Витрати діяльності». За елементами поділяються тільки витрати операційної діяльності. Решта витрат звичайної та надзвичайної діяльності обліковуються разом на рахунку 85 «Інші затрати».

Метою такого розподілу є, на нашу думку, визначення на макрорівні співвідношення між витратами живої і уречевленої праці та дослідження зміни продуктивності суспільної праці.

Узагальнюючи вищевикладене, слід окремо підкреслити високий рівень інформаційної насиченості та інтенсивності ведення бухгалтерського обліку витрат обігу, що пояснюється їх значною кількістю. Водночас еволюційний розвиток торговельної галузі, зумовлений зростанням попиту та організаційної вибагливості покупців, стимулює виникнення все нових і нових витрат, обов'язковою умовою відображення яких на рахунках бухгалтерського обліку є їх належне документальне оформлення.

1. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку / Ф.Ф.Бутинець, - 3-е вид., доп. і перероб. – Житомир:ЖІТІ, 2011. -440с.
2. Добровський В.М. Управлінський облік: Навч.посіб. / В.М.Добровський, Л.В.Гнилицька, Р.С.Коршикова. – К.:КНЕУ, 2005.-278с.
3. Інструкція про роздрібний товарообіг товарних запасів №389 від 28.12.96 р. Затверджена в Міністерстві юстиції України 28 січня 1997р. №1817 (із змінами і доповненнями)
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» та 9 «Запаси». Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (із змінами та доповненнями).

УДК 658.168.3

Христина-Ірина Сорока
Науковий керівник: **Олег Яцюк**
Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ БАНКРУТСТВА ТА САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкових відносин не всі фірми здатні вчасно зреагувати на ті чи інші зовнішні зміни, не всі ефективно використовують наявні ресурси та, відповідно, зазнають збитків. Розв'язання проблеми збиткових підприємств повинно відбуватися із застосуванням інститутів ринкової економіки, зокрема інституту банкрутства.

Банкрутство являє собою визнану судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів через застосування ліквідаційної процедури. Таким чином, в процедурі банкрутства підприємство, як правило, ліквідується, працівники втрачають роботу, постачальники — клієнта, кредитори — частину наданих в користування коштів [1, с. 48].

З метою вирішення проблеми банкрутства та недопущення ліквідації великої кількості підприємств необхідно створити ефективний механізм відновлення платоспроможності боржника та банкрутства, який би забезпечував вирішення питань заборгованості та фінансового оздоровлення підприємства, збереження виробничого потенціалу та робочих місць. Звичайно, такий механізм мусить включати процедуру ліквідації, оскільки ліквідація безнадійних підприємств-боржників сприятиме перерозподілу ресурсів на користь життєздатних підприємств та покращенню економічної ситуації в державі. Проте пріоритет повинен надаватися відновленню діяльності підприємства, тобто його санації [2-3; 4, с. 295-297].

Санація являє собою систему фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційно-правових та соціальних заходів, спрямованих на досягнення чи відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості і конкурентоспроможності підприємства-боржника в довгостроковому періоді.

Відповідно до мети, яку ставлять перед підприємством суб'єкти

санаційних процедур, можна виділити:

- оперативну санацію (спрямовану на відновлення ліквідності та платоспроможності);
- тактичну санацію (спрямовану на відновлення прибутковості);
- стратегічну санацію (спрямовану на забезпечення конкурентоспроможності фірми в довгостроковому періоді) [2].

Відповідно до суб'єктів, що здійснюють санаційні заходи, виділяють зовнішню та внутрішню санацію.

Внутрішня санація передбачає здійснення організації, планування та контролю санаційних процедур керівництвом підприємства. Даний вид санації, як правило, здійснюється силами самого підприємства і передбачає проведення заходів, спрямованих на зростання доходів фірми та зниження витрат.

Заходи зовнішньої санації передбачають управління оздоровчою процедурою організаціями та особами, що є зовнішніми по відношенню до підприємства: кредиторами, фінансовими органами, державними установами. Типовими заходами при даному виді санації являються реструктуризація підприємства та рефінансування його боргів [1, с. 49-50].

Таким чином, вибір тих чи інших видів санації повинен виходити з мети її проведення, можливостей залучення зовнішніх та внутрішніх джерел фінансування, переважаючого типу пропонованих заходів та суб'єктів, що здійснюють санаційні процедури.

1. Яцюк О. С. Мікроекономіка: політекономічний аспект: Навчальний посібник. / О. С. Яцюк. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2010. – 152 с.
2. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000 – 412 с.
3. Управління фінансовою санацією підприємства. Навчальний посібник / За ред. М. О. Данилюка, В. І. Савича. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 320 с.
4. Яцюк О. С. Проблемы сбалансирования интересов субъектов санации и выбора источников ее финансирования / О. С. Яцюк // Актуальные проблемы экономики и управления на предприятиях машиностроения, нефтяной и газовой промышленности в условиях инновационно-ориентированной экономики. Материалы IV Международной научно-практической конференции (г. Пермь, 28 апреля 2014 г.). – г. Пермь: Издательство Пермского национального исследовательского политехнического университета, 2014. – С. 294-300.

УДК 657

Олег Стаднік
Науковий керівник: **Оксана Нужна**
Луцький національний технічний університет

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПРИРОДИ ПРИБУТКУ

Дослідження економічної природи прибутку свідчить, що існування в економічній системі поняття прибутку пов'язано з наявністю товарно-грошових відносин і розвитком інституту власності. Однак, мали місце різні його трактування.

У XVIII столітті в європейській економічній науці сформувалося три напрями дослідження походження прибутку: французька школа фізіократів, яка пояснювала появу прибутку завдяки землеробству; група німецьких вчених, які вважали прибуток результатом продуктивності капіталу; та англійські вчені, твердження яких обґрунтовувались в теоріях В. Петті та його наступника Дж. Локка.

Фізіократи вважали, що прибуток створюється тільки в сільському господарстві, де вплив сил природи призводить до перевищення споживчих вартостей над витратами виробництва.

Класична політекономія, в особі А. Сміта і Д. Ріккардо, джерело прибутку вбачала у виробництві. Вони виокремили поняття прибутку в особливу економічну категорію, яку досліджували у тісному зв'язку з процесом накопичення капіталу, з факторами зростання суспільного багатства.

А. Сміт прибуток трактував як «вирахування підприємця з продукту праці найманого робітника», розглядав прибуток, по-перше, як результат праці робітника, оскільки вартість, яку він додає до вартості матеріалів, розкладається на дві частини – оплату його праці та прибуток підприємця; по-друге, як результат функціонування капіталу.

Д. Ріккардо розкрив залежність між прибутком і заробітною платою, яка полягає в тому, що «збільшення прибутку призводить до зменшення заробітної плати, і навпаки». Він вважав, що величина прибутку залежить від заробітної плати – прибуток зростає, якщо знижується заробітна плата.

Економічна теорія К. Маркса визначає прибуток як

«перетворену форму додаткової вартості, що спотворює сутність капіталістичних відносин, маскуючи справжнє джерело прибутку», яким є накопичена праця найманих робітників.

Критикуючи теорію трьох факторів виробництва, К. Маркс обґрунтував положення, що нову збільшену вартість створює жива праця.

На думку Мальтуса, прибуток є мотивом капіталістичного виробництва, джерелом його розвитку і запорукою врівноважування економіки.

Російський економіст початку ХІХ століття О.В. Огаянов в монографії «Організація селянського господарства» ділить фактори прибутковості селянського господарства на дві групи – внутрішньогосподарські і народногосподарські.

Основними внутрішньогосподарськими факторами є, на його думку, трудові ресурси сім'ї та інтенсивність праці. У зародковій формі тут була висловлена ідея госпрозрахункового прибутку, який розподілявся б між членами трудового колективу.

З появою робіт Й. Шумпетера, зокрема, «Теорії економічного розвитку», сучасні західні концепції прибутку доповнюються технологічними та інноваційними теоріями. Їх зміст полягає у тому, що прибутковість, вища за середній рівень, пояснюється результатами застосування нових комбінацій факторів виробництва.

Так, технічно передові методи виробництва й різні форми інновацій (новітні методи управління, маркетингу, сучасні програми фінансування та обліку) сприяють зростанню вдосконалених або нових товарів. Саме це і породжує різницю між існуючими цінами і витратами, зниження яких генерує прибуток.

Дж. М. Кейнс розглядав прибуток в системі макроекономічних показників регулювання соціально-економічних процесів у державі за допомогою ефективного попиту.

Погляди Т. Веблена, Дж. Гобсона, Г. Мінза, А. Берлі та Р. Гордона щодо походження й економічної природи прибутку визначили інституціонально-соціологічний напрям теорії доходів підприємницьких структур.

Отже, представники різних економічних шкіл розглядали категорію прибутку у дуже вузькому значенні і залежно від спрямованості поглядів своїх шкіл, тому їх визначення недостатньо повно розкривають суть прибутку, як економічної категорії.

УДК 657.421(477.1.87)

Надія Старкова

Науковий керівник: Олена Вороновська

Таврійський державний агротехнологічний університет

КРИТЕРІЙ ВИЗНАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Проблема обліку основних засобів особливо є актуальною, яка пов'язана з потребами інвесторів та інших зацікавлених осіб у достовірній, точній та правдивій інформації про майновий і фінансовий стан підприємства. Об'єктивною необхідністю є конвергенція та уніфікація принципів і стандартів бухгалтерського обліку для забезпечення порівнянності фінансових звітів та показників діяльності підприємств різних країн.

Поняття “основні засоби” розглядати як окрему категорію почали лише на сучасному етапі економічного розвитку. Проаналізувавши дані визначення можемо сказати, що з економічної точки зору можливі два варіанти трактування основних засобів:

1) основні засоби розглядаються як вкладений капітал, і, відповідно, повинні обліковуватися за собівартістю і їх можна прирівняти до витрат майбутніх періодів (динамічний баланс);

2) основні засоби розуміються як ресурс, що знаходиться на підприємстві (статичний баланс).

Під основними засобами розуміють матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). Відповідно до П(с)БО 7 “Основні засоби” до складу основних засобів відносять: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом; будівлі, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар (меблі); тварини; багаторічні насадження.

Для українських підприємств цей перелік основних засобів є вичерпним, але в інших країнах спостерігаються певні відмінності щодо складу таких активів. У більшості розглянутих країн земельні ділянки не відносять до основних засобів, що пов'язано із

неможливістю амортизації землі та перенесення її вартості на вартість виготовленої продукції.

У деяких країнах взагалі не визначений склад основних засобів. Це пов'язано з тим, що модель обліку в США суттєво відрізняється від інших. Так, кожне підприємство розробляє власний план рахунків, спираючись на власну специфіку. Законодавство регулює лише основні вимоги до складання фінансової звітності. Як можна спостерігати, Україна, Росія та Туркменістан на відміну від США, мають чітко визначену структуру основних засобів, яка визначена на законодавчому рівні у стандартах бухгалтерського обліку та не може бути змінена підприємствами.

Питання визнання, оцінки та обліку основних засобів регулюються такими міжнародними та національними нормативно-правовими актами:

- ✓ МСБО 16 "Основні засоби";
- ✓ МСБО 36 "Зменшення корисності активів";
- ✓ МСБО 40 "Інвестиційна нерухомість";
- ✓ МСФЗ 3 "Об'єднання бізнесу";
- ✓ МСФЗ 5 "Непоточні активи, утримувані для продажу, і припинена діяльність";
- ✓ П(С)БО 7 "Основні засоби";
- ✓ Інструкція "З бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України" та ін.

МСБО 16 «Основні засоби» дає простір для професійного судження, на відміну від чітких норм П(С)БО, при використанні критеріїв оцінки для визнання частин з чого складається об'єкт основних засобів. Тобто підприємство має право самостійно визначати об'єкт основних засобів, не зважаючи на відмінності у терміні корисного використання його складових частин

У різних країнах існують відмінності у критеріях визнання активу основним засобом. Але критерії визнання основних засобів в більшості зарубіжних країнах задовольняють 6 критеріїв (рис.1)

Критерії визнання основних засобів аналогічні критеріям визнання, які застосовуються для всіх активів, тобто об'єкт основних засобів визнається активом, коли існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням цього об'єкта, і його вартість може бути достовірно визначена. Не можуть бути визначені активами, а звідси, і основними

засобами об'єкти, не придатні до використання через фізичний і моральний знос.

наявність матеріально-речової форми

• свідчить про реальну наявність об'єкта. Це дає змогу уникнути ситуацію, коли суб'єкт господарювання занижує прибуток за рахунок амортизаційних відрахувань.

сфера використання

• дає гарантію, основні засоби будуть використані за їх прямим призначенням.

термін використання

• мінімальний термін використання, що в більшості країн становить 12 календарних місяців, дозволяє відокремити основні засоби від інших активів, що беруть участь у виготовленні продукції, виконанні робіт чи наданні послуг.

вартісна межа

мета створення або придбання

здатність активу приносити економічні вигоди.

Рис. 1. Критерії визнання основних засобів

Перші три критерії є найсуттєвішими і наявні в нормативних документах бухгалтерського обліку всіх зарубіжних країн.

Проаналізувавши українські та міжнародні нормативно-правові акти та стандарти бухгалтерського обліку можна зробити висновок, що в названих документах зазначена майже ідентична інформація щодо досліджуваного питання, що свідчить про позитивне зближення міжнародного та національного обліку, та виділити такі основні критерії визнання основних засобів:

Проведений аналіз складу та порядку визнання основних засобів показав, що у різних країнах світу вони не містять суттєвих відмінностей. Це пояснюється тим, що основою для національних стандартів у більшості країн є МСФЗ, які у ході розвитку процесів глобалізації, що супроводжуються конвергенцією облікових систем, допомагають гармонізувати національні облікові системи шляхом приведення їх до спільних принципів і методик.

УДК 657

Іванна Стахова
Коледж технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ

Розвиток аудиту супроводжується виникненням проблемних питань: відсутність методики з проведення та документування процесу аудиту, незначний практичний досвід, недосконалість вітчизняного законодавства з аудиту. Аудит є обов'язковою частиною цивілізованого функціонування ринкової економіки кожної країни. Постає необхідність обґрунтування підходу, який би дозволяв розглядати аудит як цілісну систему з розвинутою інфраструктурою та забезпеченням, оцінювати її ефективність, характер та ступінь впливу на суспільно-господарські процеси. Подальший розвиток аудиту в Україні зумовлено внаслідок потреби у об'єктивності та законності фінансової звітності, гарантії її достовірності для широкого кола її користувачів, серед яких чимало вітчизняних підприємств різних форм власності.

Проблеми розвитку ринку аудиторських послуг є предметом особливої уваги економічної науки. Дослідженням даної проблематики займалися вчені: М.Т. Білуха, О.Д. Василюк, В.П. Вишневський, В.М.Гесць, В.І. Кравченко, Н.І. Рубан, Б.Ф. Усач, проте і надалі залишається ряд актуальних питань, які потребують подальшого вирішення.

Оскільки аудиторські фірми – це юридичні особи, то вони сплачують податки державі, тим значна економія державних коштів, які витрачаються на утримання контрольно-ревізійного апарату. Оплата аудиторських послуг відбувається за рахунок клієнта і не потребує витрат з боку держави; що є досить позитивне явище, оскільки аудитор не нав'язується державою. Підприємство-замовник може опиратися на поради інших замовників при виборі аудиторської фірми, або ж звертатися до аудитора, який працював на підприємстві і повністю задовольнив вимоги замовника, тобто опиратися на власний досвід.

Практика підтверджує, що найкращим на сьогодні інструментом

ринкових перебудов діяльності комерційної організації є впровадження системи внутрішнього аудиту та використання послуг аудиторських фірм. Розвиток аудиту обумовлений ринковим спрямуванням економіки країни, необхідністю незалежного об'єктивного контролю господарської діяльності підприємств і професійного підтвердження достовірності їх фінансової звітності в інтересах власників, користувачів та зацікавлених сторін.

Сучасна система аудиту в Україні не може забезпечити ефективної фінансової дисципліни в державі в цілому та на її регіональних рівнях. Існування значної кількості проблем, призводить до зростання обсягів фінансових порушень. Серед основних проблем фінансового контролю та аудиту варто виділити такі: відсутність єдиного погляду щодо визначення поняття фінансового контролю; недосконалість нормативно-правового забезпечення діяльності суб'єктів контролю, що спричиняє недосконалість їх координації; відсутність єдиної інформаційної та методологічної бази контролю, що ускладнює досягнення його загальної мети; недосконалість організаційної структури контролю; недотримання принципу гласності контролю. Крім того існує ще багато причин, які стримують процес ефективного розвитку аудиту в Україні, а саме: незначний період функціонування ринкових механізмів регулювання та відповідних механізмів державного фінансового контролю в Україні; наявність великої кількості фінансових порушень, нецільового та неефективного використання державних ресурсів; обмеження на законодавчому рівні ефективності результатів аудиту. Недостатньо високий рівень кваліфікованості аудиторських кадрів України є важливою проблемою, що не сприяє поглибленню освоєння та подальшому розвитку ринку аудиторських послуг. Підвищення рівня кваліфікації аудиторів має вирішуватись шляхом удосконалення системи контролю при посиленні державного контролю при проведенні аудиторської діяльності та отриманні сертифікатів аудиторів.

Однією з важливих проблем є недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю, спрямованих на регулювання діяльності аудиторів в Україні. Неточність аудиторського висновку на міжнародному рівні виникає внаслідок обмеженості застосовуваних в аудиті прийомів та методів.

Отже, вдосконалення аудиту в Україні – це досить складний та багатогранний процес, який потребує: підвищення кваліфікаційних

вимог до аудиторів, вдосконалення системи економічного контролю в країні в цілому, поліпшення нормативного та методичного забезпечення здійснення аудиторської діяльності.

УДК657

Юлія Сташук

Національний університет водного господарства та природокористування

ОЦІНКА СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РЕФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ОБЛІКУ

Метою модернізації обліку в державному секторі є адаптація його до сучасних вимог міжнародної практики, усунення існуючих проблем, вдосконалення законодавчо-нормативної бази, що регламентує облік.

Основним документом, що визначає мету, завдання, основні напрями та заходи з реалізації реформи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, є Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 №34.

Метою цієї Стратегії є удосконалення системи бухгалтерського обліку в державному секторі з урахуванням вимог міжнародних стандартів, а завданнями – удосконалення методології та перехід на єдині методологічні засади бухгалтерського обліку і звітності, а також створення уніфікованого організаційного та інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку.

Згідно Стратегії, основними напрямками модернізації є удосконалення системи бухгалтерського обліку, удосконалення системи фінансової звітності та звітності про виконання бюджетів та створення уніфікованої організаційної та інформаційної облікової системи.

Варто відзначити, що згідно першого напрямку станом на даний момент прийнято і затверджено ряд нормативно-правових актів: новий Бюджетний кодекс України, адаптований до міжнародних стандартів; Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову

звітність в Україні» від 16.07.99 №996 доповнено змінами, узгодженими із міжнародними стандартами; наказом Міністерства фінансів України розроблено і затверджено новий План рахунків; Міністерством фінансів України затверджено 15 національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі.

В рамках реалізації другого напрямку реформування бюджетного обліку розроблено і затверджено низку національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, чотири з яких регулюють питання фінансової звітності (це НП(С)БОДС №№ 101, 102, 103 і 105), а також наказом Мінфіну України була прийнята і запроваджена з 1 січня 2013 року нова економічна класифікація видатків бюджету, гармонізована зі статистикою державних фінансів (GFS 2001).

Для реалізації третього напрямку стратегії з метою запровадження єдиних підходів до організації бухгалтерських служб бюджетних установ та врегулювання діяльності головних бухгалтерів підготовлено нормативну базу: внесено зміни до Бюджетного кодексу та Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; затверджені Типове положення про бухгалтерську службу бюджетної установи, Порядок погодження призначення на посаду та звільнення з посади головного бухгалтера бюджетної установи та Порядок проведення оцінки виконання головним бухгалтером бюджетної установи своїх повноважень. Також відбуваються навчальні семінари для навчання, підготовки та перепідготовки працівників бухгалтерських служб державного сектору України, де обговорюються питання реформування бухгалтерського обліку в державному секторі та проблеми застосування національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі й запровадження встановлених ними принципів і методів обліку. Але щодо цього напрямку реформування невиконаними на даному етапі залишилися завдання зі створення інформаційно-аналітичної системи моніторингу виконання бюджетів у режимі реального часу, а також уніфікації програмного забезпечення з бухгалтерського обліку суб'єктів у державному секторі.

Отже, можна зробити висновок, що стратегія модернізації бухгалтерського обліку державного сектору поступово виконується, про що свідчать нові прийняті та затверджені закони і нормативно-правові акти. Хоча існує і ряд проблем, основними з яких, на нашу

думку, є втілення у практику нової законодавчої бази, підвищення кваліфікації працівників державного сектору, запровадження та широке використання інформаційних технологій для спрощення та пришвидшення облікового процесу і використання облікової інформації з метою забезпечення контролю за виконанням бюджету.

УДК 314.02

**Олена Стрибуль,
Олена Власенко**

Харківських інститут фінансів українського державного
університету фінансів та міжнародної торгівлі

ТЕХНОЛОГІЯ ПЕРЕПИСУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ 2016 РОКУ

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 квітня 2008 року № 58-р "Про проведення у 2016 році Всеукраїнського перепису населення", визначено проведення чергового Всеукраїнського перепису населення, який буде проводитись шляхом обходу та опитування населення на дату перепису

У державній службі статистики України очікується, що результати Всеукраїнського перепису населення 2016 року стануть надійною базою для інформаційного забезпечення прогнозування і управління соціально-економічним розвитком України, включаючи планування та реалізацію бюджетного процесу, здійснення виваженої соціально-демографічної політики, регулювання міграційних процесів, наукових розробок.

Згідно з законом України «Про Всеукраїнський перепис населення», методом проведення перепису населення є: обхід (безпосереднє відвідування) житлових будинків та житлових приміщень в інших будівлях тимчасовим переписним персоналом, отримання письмових (усних) відповідей респондентів на запитання згідно з програмою перепису населення, і заповненням ним переписної документації. Заповнення переписної документації здійснюється на підставі повідомлень, отриманих від респондентів без їх документального підтвердження.

Тривалий інтервал в проведенні переписів населення викликає необхідність удосконалення обробки переписних даних, методів

формування та розповсюдження підсумків перепису населення з урахуванням міжнародних рекомендацій та передового вітчизняного та зарубіжного досвіду. Тому одним з найважливіших завдань є впровадження автоматизованого способу сучасних технологій збору, обробки та розповсюдження даних перепису населення.

Одним з оптимальних методів, які пропонують вітчизняні і закордонні науковці а також які впроваджуються в сусідніх країнах, є автоматичне введення та обробка інформації з використанням оптико-зчитувальних пристроїв.

Комплексна система масової обробки документів автоматизує весь технологічний цикл від введення даних за допомогою сканерів та технології інтелектуального розпізнавання до формування бази даних перепису. Високопродуктивні алгоритми розпізнавання дозволяють досягти максимальну економію трудових, часових і матеріальних ресурсів. Проте, значним недоліком даного методу є дорожняча комплексу обладнання і особливо розробка відповідного програмного забезпечення.

На нашу думку, для України доцільніше піти іншим шляхом, спираючись на досвід Бразилії, де успішно був проведений перший в світі перепис в цифровому форматі, повністю комп'ютеризований, без паперових листів опитування. Переписники вводили дані перепису у звичайні смарт-телефони, закуплені для цих цілей, які мали спеціальне програмне забезпечення, і передавали дані на один з 7 тис. центрів збору і обробки даних.

За даними Бразильського інституту географії та статистики, традиційна технологія перепису дає 5% помилкових результатів, тоді як цифрова перепис — лише 0,5% помилок. Цифровий підхід дозволяє відстежити зміни районів, вулиць і будинків, які звичайним способом побачити досить важко.

Суміщення традиційного методу перепису шляхом обходу інтерв'юерів з електронним дозволить Україні досягнути наступних переваг:

- точно визначити місцезнаходження кожної української сім'ї (за даними GPS);
- забезпечити точність даних, що передаються, витримати строки та покращити охоплення території країни;
- включити в перепис важкодоступні населені пункти;
- скоротити строки обробки даних до кількох місяців.

Додаткові витрати на придбання електронних мобільних реєстраторів можна компенсувати за рахунок значного зниження кількості переписного персоналу.

Використання цього методу дасть змогу отримати максимально об'єктивні дані, які послуговують надійною базою для планування подальшого розвитку усіх галузей управління, а також дасть змогу зберегти значну частину бюджетних коштів.

УДК 658.589

**Людмила Стрижеус,
Юлія Лішук**

Луцький національний технічний університет

ДО ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Динаміка економічного розвитку в сучасних умовах усе більше залежить від технологічних зрушень на базі інновацій. Уміння формувати й ефективно використовувати інноваційний потенціал стає вирішальним фактором забезпечення конкурентоспроможності та розвитку вітчизняних підприємств, а тому вони змушені постійно шукати більш ефективні методи роботи, знаходити нові ринки збуту власної продукції, постійно працювати над забезпеченням виживання підприємства в умовах конкурентної боротьби, ефективно управляти власним інноваційним потенціалом.

В сучасних умовах суб'єкти господарювання мають право самостійно (в межах законодавства) обрати ту чи іншу форму організації інноваційної діяльності відповідно до таких основних факторів як стан внутрішнього і зовнішнього середовища, в яких планується освоїти нововведення, а також специфіка самого інноваційного процесу як об'єкта управління.

Існує велика кількість методологічних підходів до управління інноваційним потенціалом підприємства (табл.1).

Таблиця 1

Підходи до управління інноваційним потенціалом підприємства

Назва підходу (вчений)	Основна суть
Системний (Гончаров В.Н.)	Будь-яка система (об'єкт) розглядається як сукупність взаємопов'язаних елементів
Процесний (Краснокутська Н.С.)	При організації управління інноваційним потенціалом головною метою виступає не контроль самих виконавців і технологій, а результатів їх функціонування
Маркетинговий (Федонін О.С.)	Орієнтація формування інноваційних можливостей на споживача
Функціональний (Гриньов А.В.)	Передбачає пошук кардинально нових технічних рішень для задоволення наявних і потенційних потреб
Відтворювальний (Андріанов Д.С.)	Постійне поновлення виробництва продукції з меншою ресурсоемістю, вищою якістю порівняно з аналогами
Інноваційний (Фатхутдинов Р.А.)	Орієнтація на активізацію інноваційної діяльності.
Нормативний (Зеткін А.С.)	Встановлення для найважливіших елементів потенціалу певних нормативних значень
Комплексний (Трифилова А.А.)	Необхідність врахування різних аспектів інноваційної діяльності
Інтеграційний (Чухрай Н.І.)	Дослідження посилення взаємозв'язків, об'єднання та посилення взаємодії між окремими елементами потенціалу
Динамічний (Антонюк Л.Л.)	Розгляд потенціалу в діалектичному розвитку, у встановленні причинно-наслідкових зв'язків і співвідпорядкованості через ретроспективний аналіз поведінки аналогічних систем
Оптимізаційний (Балабанов І.Т.)	Визначення кількісних оцінок, встановлення залежності між окремими елементами потенціалу за допомогою економіко-математичних і статистичних методів обробки інформації
Адміністративний (Валдайцев С.В.)	Регламентація функцій, прав, обов'язків, нормативів якості, витрат, пов'язаних з реалізацією елементів потенціалу

Продовження табл. 1

Поведінковий (Василенко В.А.)	Грунтується на підвищенні ефективності сукупного потенціалу за рахунок підвищення ефективності його кадрової складової
Ситуаційний (Гамідов Г.О.)	Заснований на альтернативності досягнення цілей і забезпеченні максимальної адаптації до умов конкретної ситуації в процесі формування потенціалу підприємства
Структурний (Ганущак Л.М.)	Заснований на структуризації інноваційного потенціалу і визначенні значимості та пріоритетів серед елементів потенціалу

Ефективне управління інноваційним потенціалом підприємства дозволить закласти фундамент його конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі та підвищити ефективність функціонування за рахунок формування компетенцій в ключових сферах його діяльності.

УДК 657

Діана Тананайко,
Науковий керівник: **Катерина Нагірська**
Луцький національний технічний університет

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ: НАУКОВІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ТА МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ

На сьогоднішній день виникає об'єктивна необхідність в управлінні можливими розходженнями між даними обліку і фактичною наявністю господарських засобів. Це досягається за допомогою інвентаризації. Інвентаризація є одним з важливих методів бухгалтерського обліку, яким забезпечується перевірка і документальне підтвердження достовірності даних бухгалтерського обліку про наявність і стан матеріальних і нематеріальних активів, іншого майна, капіталу, інвестицій, розрахунків, резервів і зобов'язань.

Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", для підтвердження правильності та достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності, передбачено проведення

підприємствами, їх об'єднаннями та госпрозрахунковими організаціями незалежно від форм власності інвентаризації майна, коштів і фінансових зобов'язань.

Питання інвентаризації у своїх працях розглядали професори: Н.Г. Белов, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, М.І. Карауш, Л.М. Крамаровський, М.В. Кужельний, П.П. Німчинов, В.К. Радостовець, Ю.С. Цал-Цалко, М.Я. Штейнман.

Окремі питання інвентаризаційної діяльності досліджували багато вчених радянської доби. Значення інвентаризації в процесі планування інвентаризаційної роботи розглядав проф. Ю.Я. Литвін, порядок відображення результатів інвентаризації в обліку – професори Г.І. Грінман, І.А. Ламікін, М.З. Пізенгольц. З проблем інвентаризації в Україні дисертації захистили: С.В. Бардаш та В.В. Чудовець.

Інвентаризація - це спосіб виявлення фактичної наявності та стану цінностей на певну дату за допомогою реєстрації, вимірювання, зважування тощо з подальшим порівнянням отриманих даних із даними бухгалтерських записів.

Порядок і строки проведення інвентаризації на підприємствах і в організаціях всіх форм власності регламентуються Інструкцією з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів та розрахунків, затвердженою наказом Мінфіну України від 11 серпня 1994р. № 69.

Кількість інвентаризацій на рік, строки їх проведення, перелік майна і розрахунків, що підлягають інвентаризації під час кожної з них, визначаються керівником підприємства, окрім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим.

Інвентаризацію проводить інвентаризаційна комісія, очолювана керівником підприємства або його заступником за обов'язковою участю головного бухгалтера і матеріально відповідальних осіб. Склад комісії, об'єкти інвентаризації, порядок її проведення визначаються наказом керівника. Відповідальність за своєчасне й якісне проведення інвентаризації несе керівник підприємства.

Результати інвентаризації відображаються в бухгалтерському обліку в 10-денний строк, після чого його показники приводяться у повну відповідність з фактичною наявністю господарських засобів й стану розрахункових відносин.

В частині розробки методики проведення інвентаризації спеціальна література з бухгалтерського обліку, є де що відсталою від

вимог практики. Зокрема, автори літературних джерел в своїх працях описують тільки інструктивні матеріали, техніку проведення інвентаризації (що і як треба інвентаризувати). Літературні джерела, чинні положення та інструкції не розкривають питань методики проведення інвентаризації, тобто способів, якими потрібно її здійснювати. Не можна погодитися з чинними положеннями та інструкціями про проведення інвентаризації, які ґрунтуються на принципі їх дискретності.

У нових умовах розвитку економіки в діяльності підприємств з'являються нові об'єкти, які підпадають під дію інвентаризації, але за якими відсутні методики її проведення. Серед таких об'єктів – земля, лісові та водні угіддя, інтелектуальний капітал (як об'єкт нематеріальних активів), нові фінансові інструменти, податкові розрахунки та інше. У розвинутих країнах багато років застосовується методика проведення перманентних інвентаризацій. На наше переконання в Україні теж необхідно запровадити перманентні інвентаризації цінностей.

На практиці трапляються випадки, коли замість двох і більше членів комісії (не рахуючи матеріально-відповідальних осіб) інвентаризація проводиться тільки однією людиною або формально призначається комісія у складі 6-8 чоловік, а фактично проводить її один-два члени комісії. Негативно позначаються на якості інвентаризації цінностей і практика так званого почергового чергування членів інвентаризаційної комісії без участі її повного складу. Це сприяє приховуванню нестач. Іноді буває навіть, що деякі члени комісії окремі цінності виписують до опису за даними книг, або карток із слів матеріально-відповідальних осіб, а це сприяє і приховуванню нестач, і припискам цінностей. Для об'єктивної інвентаризації потрібно посилити контроль за її проведенням. Удосконалення методики має спрямовуватися також на оперативне визначення результатів інвентаризацій. Узагальнення практики цієї роботи дає підстави вирізнити певні методичні недоліки. У ряді випадків облікові дані коригуються під фактичні залишки цінностей, що вимагає порівняння облікових даних з даними порівнювальних відомостей і актів про результати інвентаризації цінностей. Шляхом порівняння даних обліку з даними порівнювальних відомостей, актів про результати інвентаризації цінностей перевіряють правильність внесення до них даних про залишки цінностей на момент інвентаризації.

Практика показує, що чинна форма порівнювальної відомості для визначення результатів інвентаризації має недоліки, які знижують оперативність виведення результатів. Тому на практиці при визначенні результатів інвентаризацій доводиться складати додаткові порівнювальні відомості, що ускладнює процедуру отримання результатів інвентаризацій. Для вдосконалення методики виведення результатів інвентаризацій доцільно доповнити чинні порівнювальні відомості з тим, щоб можна було в одному формулярі визначати попередні результати роботи, залік пересортиць і виводити остаточні результати інвентаризацій. Це скоротить час на виведення результатів, поліпшить наочність відомостей і відображених у них результатів.

Таким чином, інвентаризація як один з найважливіших методів господарського контролю і складова частина прикладної науки, є засобом здійснення перевірки фактичної наявності і стану матеріальних цінностей та грошових коштів і зіставлення отриманого результату з даними бухгалтерського обліку.

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV зі змінами і доповненнями.
2. Про інструкцію по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно - матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: наказ МФУ від 11.08.1994р. № 69 (із змінами і доповненнями від 26.05.2000р. № 115).
3. В. Пархоменко. Інвентаризація як інструмент достовірності фінансової звітності// Бухгалтерський облік і аудит.-2005р.-№1- с. 32-36.
4. Г.О. Партин, А.Г. Загородній, М.В. Корягін, Р.Л. Хом'як, О.С. Височан, В.І. Воськало. Інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку // Бухгалтерський облік. – Львів: НУ «ЛП», 2005р.- с. 71.

УДК 657

Ірина Тимофєєва

Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ІТ-СТРАТЕГІЯ ЯК КОМПОНЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

На сучасному етапі управління будь-якою діяльністю неможливе без аналізу великого обсягу інформації і її обробки за

допомогою технічних засобів, тому інформаційна інфраструктура стала невід'ємною частиною функціонування будь-якого підприємства. Ефективність стратегічного управління підприємством напряму залежить від інформаційних технологій.

Правильно сформована інформаційна інфраструктура та система управління нею стають ключовими факторами підвищення ефективності управління підприємством, а, отже, й забезпечення його довгострокового розвитку та конкурентоспроможності на ринку, саме тому розробці ІТ-стратегії підприємства необхідно приділяти належну увагу. Проте, більшість вітчизняних підприємств не мають чітко сформульованої ІТ-стратегії. Відсутність ІТ-стратегії найчастіше призводить до того, що ІТ-підрозділ займається виконанням проектів, які безпосередньо не пов'язані зі стратегічними цілями компанії та один з одним. За таких умов наявне інформаційне забезпечення зазвичай не відповідає потребам бізнесу, ІТ-спеціалісти не розцінюються, як повноправні учасники розвитку бізнесу, а лише як обслуговуючий персонал, а також складно виправдати інвестиції в ІТ і тому фінансування відбувається за залишковим принципом. Доволі часто до розробки ІТ-стратегії застосовується підхід, який полягає у плануванні лише технічних і програмних засобів, але це призводить до нехтування стратегією бізнесу.

Також часто відбувається ситуація, коли менеджмент підприємства розглядає інформаційні технології через призму автоматизації існуючих процесів і бачить їх місію у виконанні обслуговуючих функцій. З точки зору стратегічного управління місія інформаційних технологій виглядає дещо інакше. Головним завданням інформаційних технологій вважається саме формування конкурентоспроможного бізнесу. У стратегічному управлінні підприємством інформаційно-технологічні ресурси повинні використовуватися для створення, підтримки і закріплення конкурентних переваг підприємства.

Виходячи з цього, розвиток інформаційних технологій і формування ІТ-стратегії мають тісно переплітатися зі стратегією бізнесу. Однак, зазвичай керівники підприємств не визнають цінності ІТ-інфраструктури і не розглядають її, як інструмент, що сприяє розширенню можливостей і розвитку бізнесу. Компанії, в яких ІТ-стратегія не є компонентом загальної стратегії, втрачають можливості виходу на нові ринки та більш ефективного функціонування.

Незалежно від того, в якій галузі функціонує підприємство, ІТ мають використовуватись для досягнення конкурентних переваг, саме тому управління ІТ не може здійснюватись за межами стратегії основного бізнесу. Таким чином, галузі, які визнали стратегічну значимість ІТ, значною мірою змінили спосіб ведення бізнесу і взаємодії з споживачами.

Метою ІТ-стратегії на базовому рівні є своєчасне надання доцільно обраних технологій і прикладних систем на необхідному рівні співвідношення ціни, якості та обсягів. На початковому етапі розробки ІТ-стратегії важливою є ідентифікація потреби бізнесу за декількома категоріями:

- географія бізнесу - безпосередньо впливає на розгортання інфраструктури і надання ІТ-сервісів;
 - організація прийняття рішень в компанії - необхідно адаптуватися до розподілу центрів влади та прийняття рішень;
 - горизонт планування - тимчасова шкала, яку охоплює бізнес-стратегія і яку повинна охоплювати ІТ-стратегія;
 - успадковані бізнес-процеси та системи – необхідно збагнути, наскільки організація гнучка до зміни прийнятих методів роботи та моделей ведення бізнесу;
 - віртуалізація бізнесу - інтеграція з системами клієнтів, партнерів, постачальників та інших об'єктів, з якими взаємодіє підприємство.
- фінансування ІТ - явно показує, наскільки підприємство налаштоване на якісні зміни.

Проаналізувавши ці критерії, необхідно розробляти ІТ-стратегією, гармонізованою зі стратегією бізнесу, а саме ІТ-стратегією, яка буде являтися однією зі складових стратегічного управління підприємством.

УДК 368.504

**Ольга Типець,
Іванка Котяш**

Луцький національний технічний університет

ЕКОЛОГІЧНЕ СТРАХУВАННЯ

Результатом негативного впливу наслідків господарчої діяльності на здоров'я населення та довкілля стали деградація природних екосистем, зменшення біорізномовидів та загроза глобальних змін навколишнього природного середовища. В даний час, незважаючи на всі досягнення науково-технічного прогресу, населення, організації та окремі території як і раніше піддаються дуже серйозній небезпеці через стихійні лиха, а імовірність опинитися в зоні впливу значної техногенної аварії істотно зростає. Причому, у силу цілого ряду причин, коли мова йде про глобальні катастрофи, уже не можливо виділити суто природні або антропогенні. Практично всі катастрофи зараз є природно-антропогенними. Збиток, що наноситься цими катастрофами, важко недооцінити, тому що він складає до 4 % ВВП країни. Саме екологічне страхування є одним із ефективних методів заохочення та створення умов економічного стимулювання для суб'єктів господарської діяльності з метою запобігання і зменшення шкоди навколишньому природному середовищу [2].

Комплексний розвиток екологічного страхування в Україні дасть змогу: скоротити бюджетні витрати на ліквідацію аварійних та надзвичайних ситуацій; підвищити матеріальну відповідальність підприємств і зацікавленість місцевих органів влади у мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище; забезпечити цільове використання коштів, які спрямовуються на ліквідацію та попередження екологічного забруднення; посилити контроль за потенційно небезпечними видами діяльності та підняти вимоги екобезпеки [1].

Важливим завданням екологічного страхування – є поєднання соціально-економічних та екологічних аспектів, з урахуванням особливостей правового регулювання екологічних відносин в реальних кризових умовах. Це передбачає систематизацію, розробку та удосконалення екологічного та страхового законодавств щодо відповідної проблеми. А саме:

1) вдосконалення нормативно-правових актів за структурою та змістом правових приписів, з урахуванням галузевих міністерств та відомств у сфері регулювання і контролю за використанням природних ресурсів, охороною довкілля та забезпеченням екологічної безпеки;

2) обґрунтування, розробка та прийняття нових законодавчих актів, внесення до чинних актів змін і доповнень, що впливають із потреб практики здійснення страхової та природоохоронної діяльності щодо забезпечення екобезпеки та здоров'я громадян України;

3) визначення органів держави та інституцій, наукових, навчальних закладів, окремих фахівців, спроможних на рівні сучасних світових вимог розробити проекти відповідних актів щодо екологічного страхування;

4) обґрунтування економічного, інформаційного, матеріально-технічного забезпечення розробки та впровадження екологічного страхування.

Кінцевою метою екологічного страхування є зменшення або запобігання забруднення навколишнього природного середовища шкідливими речовинами під час діяльності господарсько-виробничих об'єктів підвищеної небезпеки.

1. Віленчук О.М. Теоретичні аспекти розвитку екологічного страхування в Україні // Вісн. Житомир. Держ. агрокол. ун-ту. – Спец вип.– 2010. – (жовт.) – С. 261-262.
2. Ганущак Л.Б. Дослідження організаційноправових форм управління інноваційним потенціалом підприємства // Актуальні проблеми економіки. - 2008. - № 10. - с. 217-226.
3. Сафранов Т.А. Екологічні основи природокористування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - Львів: "НовийСвіт-2000", 2008. - 248 с.

УДК 657.422.1

Юлія Ткаченко

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ: ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ

Кабінет Міністрів України Постановою № 419 від 28 лютого 2000р. затвердив «Порядок подання фінансової звітності». Цим

порядком встановлено, що фінансова звітність подається органам, до сфери управління яких належать підприємства, трудовим колективам на їхню вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів, а також згідно із законодавством – інших органам та користувачам, зокрема органам державної статистики.

Метою написання даної роботи є розкриття теоретичних аспектів щодо складання та подання звіту про рух грошових коштів до відповідних органів статистики. Актуальність теми зумовлена національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», що привело до змін у назві та змісті фінансової звітності (Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73). Нове положення отримало статус національного та замінило облікові стандарти, які окремо визначали порядок подання кожної з основних форм фінансової звітності. Зміни покликані наблизити облік та подання фінансової звітності за національними стандартами до міжнародних стандартів обліку.

Грошові кошти та їх еквіваленти як найліквідніші активи потребують постійного контролю та повного відображення у фінансовій звітності підприємства. Одним із складових елементів фінансової звітності підприємства є Звіт про рух грошових коштів, який відображає надходження та витрачання коштів у звітному періоді за операційним, інвестиційним і фінансовим напрямками діяльності підприємства.

На підприємствах відбувається витрачання грошей на закупівлю сировини, матеріалів, та надходження від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, основних засобів тощо. Як зазначає Л.К. Сук, що потенційних інвесторів, кредиторів, власників може цікавити інформація про причини зміни наявності грошей, джерела їхнього надходження та канали витрачання [1, С. 542]. Таку інформацію відображають у звіті про рух грошових коштів, який подають у складі річної фінансової звітності та складають за звітний період наростаючим підсумком з початку року в тис. грн. Не відображаються у звіті внутрішні зміни у складі коштів або їхніх еквівалентів і не грошові операції.

Існує два методи складання звіту про рух грошових коштів:

1) прямий – за яким розкривають основні шляхи валових надходжень грошових коштів і їхніх валових витрат за конкретними джерелами та напрямками;

2) непрямий – за яким чистий прибуток (збиток) коригують відповідно до впливу операцій не грошового характеру.

НП(С)БО 1 передбачає використовувати непрямий метод складання звіту про рух грошових коштів з операційних діяльності і прямий метод – з інвестиційної та фінансової діяльності.

Складання звіту можна поділити на кілька етапів:

Таблиця 1

Етапи складання Звіту про рух грошових коштів

За прямим методом	За непрямим методом
<ul style="list-style-type: none">• Визначення руху грошових коштів в результаті операційної діяльності;• Визначення руху грошових коштів в результаті інвестиційної діяльності;• Визначення руху грошових коштів в результаті фінансової діяльності;• Визначення руху грошових коштів за звітний період;• Перенесення залишку грошових коштів на початок року;• Облік впливу зміни валютних курсів на залишок грошових коштів;• Визначення і звіряння залишку грошових коштів на кінець року.	<ul style="list-style-type: none">• Перенесення показника прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування;• Визначення руху грошових коштів в результаті операційної діяльності;• Визначення руху грошових коштів в результаті інвестиційної діяльності;• Визначення руху грошових коштів в результаті фінансової діяльності;• Визначення руху грошових коштів за звітний період;• Перенесення залишку грошових коштів на початок року;• Облік впливу зміни валютних курсів на залишок грошових коштів;• Визначення і звіряння залишку грошових коштів на кінець року.

Таким чином, звіт про рух грошових коштів розкриває вплив різних операцій на грошові потоки. Грошові кошти повинні забезпечувати постійну платоспроможність підприємств, тому грошові потоки мають бути під постійним контролем бухгалтерів та керівників. Ми вважаємо за доцільне щоквартально складати Звіт про рух грошових коштів.

1. Сук Л.К., Сук П.Л. С 89 Організація бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: Каравела; Піча Ю.В., 2009. – С. 542.

УДК 330.59

Анна Ткачук
Національний університет водного господарства та
природокористування

СПОЖИВЧИЙ КОШИК ТА ПОТРЕБИ НАСЕЛЕННЯ: ПРОБЛЕМИ НЕВІДПОВІДНОСТІ

В Україні основою забезпечення державних гарантій мінімально допустимого рівня життя населення є прожитковий мінімум, що визначається для чотирьох основних демографічних та соціальних груп населення [1] і розраховується на основі так званого «споживчого кошика» – визначеного за нормами та нормативами споживання набору товарів і послуг, необхідних для забезпеченості людини життєвими засобами.

Коригування структури споживчого кошика має відбуватися кожні п'ять років, проте востаннє його вміст переглядався у 2000 році [2]. Загалом, склад чинного кошика сформовано за методологією Ленінградського інституту гігієни праці 1990-го року. Всі інші країни колишнього СРСР вже відмовилися від цієї методики на користь більш сучасних методів. Спроби усунути ці недоречності в Україні були зроблені у 2010 та 2013 роках. Пропонувалося змінити структуру споживчого кошика, застосовувати нормативний підхід до його формування, скоротити термін перегляду набору до трьох років. Однак законопроекти були відправлені на доопрацювання, адже для держави перегляд споживчого кошика буде означати підвищення його вартості, а як наслідок – збільшення видатків з Державного бюджету.

Детальне дослідження чинної на сьогодні офіційно затвердженої структури споживчого кошика [2] та порівняння її з сучасними потребами населення свідчить про його очевидну застарілість. Зокрема, до його складу входять жіноча комбінація, пральна машина типу «Малютка» та інші товари, що вийшли з вжитку і тепер їх просто неможливо придбати, або ж термін використання більшості непродовольчих товарів на сьогодні значно скоротився (рис.1).

Тобто діючий споживчий кошик абсолютно не відповідає потребам сучасного українця. Він не враховує витрати на Інтернет, мобільний зв'язок, що є незамінними елементами повсякденного життя більшості людей. До його складу не входять послуги медицини та

освіти, адже згідно з законодавством вони безкоштовні, хоча в більшості цих закладів не обійтися без грошових витрат.

В розрахунку на 1 особу:

- раціон на добу: 270 г хліба, по 5 г сала та гречки, 250 г картоплі, 50 г огірків/помідорів, півтори склянки молока, 25 г ковбаси;
- зимове пальто для жінок – 1/8 років;
- жіночі колготи – 6/2 роки;
- жіноча комбінація – 2/4 роки;
- зимові чоботи для жінок – 1/5 років;
- чоловічий костюм – 1/5 років;
- джинси – 1/3 роки.

В розрахунку на сім'ю:

- тарілки – 6/3 роки;
- ложки, виделки – по 6/10 років;
- подушки – 3/15 років;
- пральна машина типу «Малютка» – 1/14 років;
- будь-які годинники – 2/12 років;
- настільна лампа – 1/25 років;
- відвідування театрів, музеїв, кінотеатрів, зоопарків, цирків, музичних установ – 12/рік.

Рис. 1. Фрагменти споживчого кошика в Україні (складено на основі [2])

Водночас, закордоном ситуація складається зовсім по-іншому. Нещодавно у Великій Британії додано до споживчого кошика електронні книжки, цифровий пристрій для запису телепрограм, чорниці, запаковані овочі для смаження та гарячий шоколад. Німці включили до свого набору непродовольчих товарів цифровий фотоапарат, відеокамеру, сканер, принтер, прилад для вимірювання тиску. У французький споживчий кошик включені витрати на відвідування перукарні, лак для волосся, гелі для душу, інші косметичні засоби. Загальноєвропейські стандарти вимагають включати до споживчого кошика послуги соціальної сфери: вартість дитячих ясел, амбулаторний догляд за хворими, утримання у будинках престарілих, доставку продуктів харчування додому [3].

Отже, на основі аналізу складу діючого вітчизняного мінімального набору продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг і порівняння його з потребами сучасного українця та з особливостями формування споживчих кошиків у інших країнах, виявлено ряд суттєвих проблем. Український споживчий кошик є застарілим і неактуальним, потребує термінового перегляду та забезпечення більшої гнучкості у його формуванні з врахуванням сучасних потреб суспільства.

1. Закон України «Про прожитковий мінімум» від 15.07.1999 р. №966-XIV [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/966-14>.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення» від 14.04.2000 р. №656 [Ел.ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/656-2000-%D0%BF>.
3. Зануда А. Дієта «споживчий кошик українця» [Ел.ресурс]. – Режим доступу: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/business/2011/12/111229_ukraine_consumers_basket_az.shtml.

УДК 657

Лілія Трофимюк

Коледж технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ РУХУ ТОВАРІВ

Регулювання обліку в Україні здійснюється за допомогою нормативних документів Кабінету міністрів України, Міністерства фінансів, Держкомстатистики, Державної фіскальної служби, Національного банку та інших державних органів. Нормативні органи регламентують як об'єкти обліку, так і схему кореспонденції рахунків. В основу правового регулювання покладено принцип обов'язковості дотримання правових норм.

Висвітленням питань, пов'язаних з обліком товарів займалися вітчизняні та зарубіжні економісти: Ф.Ф. Бутинць, А.М. Герасимович, С.Ф. Голов, І.В. Жиглей, М.В. Кужельний, В.Г. Линник, В.М. Мурашко, В.М. Пархоменко, ЛВ.В. Сопко та ін., а також зарубіжні вчені: П.С. Безруких, Д. Блейк, Б. Нідлза, В.Ф. Палій, Я.В. Соколов, Е.С. Хендерксен, Ч.Т. Хонгрэн.

Актуальною проблемою сьогодення є низька якість продукції для споживачів. Для підприємств дана проблема полягає у потребі отримати від постачальника високоякісну сировину та напівфабрикати, що безпосередньо впливає на визначення якості виготовленої в майбутньому продукції. В умовах розвитку ринкового середовища перед підприємствами постає проблема гарантування якості продукції для замовників та споживачів. Дану проблему можна

вирішити на основі нормативно-правового регулювання відносин у сфері якості продукції. Необхідність здійснення своєчасного регулювання у даній сфері також обумовлена постійним розвитком науково-технічного прогресу, прагненням підприємств вийти на світові ринки торгівлі.

Документами, що регулюють облік руху товарів є:

- Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, який регулює складання фінансової звітності і правильне ведення бухгалтерського обліку;

- План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкція щодо його застосування, які визначають рахунок, на якому обліковуються товари та кореспондуючі з ним рахунки;

- Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні – визначає порядок організації та ведення бухгалтерського обліку;

- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», яке визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси (товари) і розкриття її у фінансовій звітності;

- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» - визначає правильне ведення обліку дебіторської заборгованості по товарам;

- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» та 16 «Витрати», які регулюють облік доходів та витрат від надходження та реалізації товарів;

- Наказ Про організацію бухгалтерського обліку й облікову політику на підприємстві, який визначає: стандарти відповідно до яких ведеться облік руху товарів, аналітичний облік руху товарів, метод списання запасів, робочі рахунки з обліку руху товарів;

- Податковий кодекс України, який регулює порядок ведення облік розрахункових операцій суб'єктами господарювання за податками та платежами;

- Господарський кодекс України – регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності, яка пов'язана з виробництвом та обміном матеріальних і нематеріальних благ, що виступають у формі товару між суб'єктами господарювання;

- Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків – визначає способи проведення інвентаризації.

Недоліком існуючої системи нормативного регулювання є невідповідність сучасним способам та формам здійснення торгівлі. Потребує вирішення проблема теоретичного наповнення понять, а також подальша розробка методичних та організаційних засад побудови та функціонування бухгалтерського обліку руху товарних операцій з метою повного задоволення потреб споживача.

УДК 657

Борис Троян

Одеський національний економічний університет

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Номінальну виробничу діяльність кожне підприємство може здійснювати лише при постійних зв'язках з іншими підприємствами з допомогою грошових коштів. До грошових коштів підприємства відносяться не обмежені для використання гроші та грошові документи на поточних та інших рахунках, у касі підприємства, а також еквіваленти грошових коштів.

Сучасні умови існування підприємств, а також процеси, що протікають в економіці України ще раз підтверджують важливість і необхідність грошових коштів для здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємництва. Проблеми обліку грошових коштів є досить важливим питанням, тому що від достовірності та оперативності обліку залежить вся фінансова діяльність та звітність підприємства.

Саме тому хотілося би зупинитися на досить проблемному питанні, яке насамперед залежить не тільки від самого господарства, а й від держави зокрема – це удосконалення нормативної бази з ведення касових операцій на підприємствах і проведення автоматизації обліку.

Я вважаю, що на даний момент є дуже гостра потреба в

розробці методики дослідження грошових коштів, підвищенні наукової обґрунтованості, розробці системи аналітичних і модельних засобів управління коштами. Цей напрямок передбачає необхідність розширення нормативної бази з ведення банківських операцій, видання нових указів, законів, положень, постанов з бухгалтерського обліку. Не менш важливою є необхідність повної автоматизації обліку грошових коштів, що забезпечить високу точність облікових даних, пов'язаних з рухом грошових коштів. Усунення проблем організації обліку грошових коштів на поточних рахунках в банках дасть змогу контролювати їх рух і зменшити ступінь шахрайства.

Необхідно розробити і застосовувати конкретні прийоми управління грошовими коштами (як з боку держави, так і з боку керівників підприємств), джерелом якого є сучасне, автоматизоване і найголовніше достовірне інформаційне забезпечення.

Умовно напрямки удосконалення обліку грошових коштів розподілити так: 1) Удосконалення нормативної бази з ведення касових операцій на підприємствах; 2) Проведення автоматизації обліку.

Видання нових нормативних актів дозволить вести облік « в ногу з часом, але лише одне видання нормативів не забезпечить облік необхідною інформацією, тому необхідно також забезпечити висвітлення і роз'яснення виданих наказів, положень та інших обов'язкових до використання в обліку актів в засобах масової інформації, періодичних виданнях, пре доплачених джерел, тобто забезпечити розповсюдження необхідної інформації між споживачами. Нормативна база, яка відповідатиме сучасності, дозволить вести облік сьогодення на відповідному сучасному рівні, а не на крок позаду.

Другий напрямок передбачає забезпечення обліку засобами автоматизації, тобто сучасними комп'ютерними системами або іншими можливими засобами. Але забезпечення обліку, наприклад, комп'ютерами не дозволить одразу ж видати всю необхідну інформацію господарству, оскільки необхідно встановити на машинах відповідне програмне забезпечення для ведення обліку, а також забезпечити перекваліфікацію бухгалтерів на ведення обліку засобами автоматизації.

Основна тенденція сьогодні – раціональне застосування персональних ЕОМ для автоматизації бухгалтерського обліку.

Ретельно підготувавши, розширивши і реалізувавши нормативно правове підґрунтя з боку держави, у вигляді видання

нових указів, законів, положень, постанов з бухгалтерського обліку – підприємці отримають ідеальну можливість для сучасного забезпечення обліку грошових коштів. А це як забезпечення засобами автоматизації, програмами, так і висококваліфікованими кадрами. Це можливо лише за умови єднання інтересів уряду і народу, розрахунку на власні сили у власній державі.

УДК: 331.101.3/.2:658.3:631.1(100)

Євгенія Фастовець

Науковий керівник: **Олена Вороновська**
Таврійський державний агротехнологічний університет

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ

Сьогодні мотивація праці стала одним із найголовніших питань на підприємствах будь-якої форми власності. На сучасному етапі розвитку мотивації праці, вона, як правило зводиться до матеріальної форми, а саме до оплати праці. Яка в свою чергу формується на встановлених тарифних ставках і посадових окладах. Проте, і така мотивація є малоефективною.

Проблема актуальності мотивації праці є незаперечною, оскільки від того, як буде розроблена ефективна система мотивації на підприємстві, та наскільки чітко і злагоджено вона буде взаємодіяти з персоналом залежатиме не тільки рівень підвищення творчої і соціальної активності конкретної особи (працівника), а і результати діяльності підприємства.

Мотивація праці — це одна з найважливіших функцій менеджменту, що являє собою заохочення працівника чи групи працівників до діяльності по досягненню цілей підприємства через задоволення їхніх власних потреб.

Кожен керівник усвідомлює необхідність заохочування працівників до виконання поставлених перед ним завдань та цілей. Проте, можна сказати, що значення матеріального заохочення є важливим стимулом до праці не для всіх працівників. У практиці можна зустріти таких підлеглих, для яких праця – це хобі, тому для них є важливішим задоволення інших власних потреб. Серед них можна зазначити впевненість у постійній зайнятості, професійний ріст,

визначення, повага, інтерес до роботи.

Сучасні теорії мотивації направленні в першу чергу на психологічний стан людей та їхні потреби. Більшість вчених погоджуються, що потреби суспільства відповідають ієрархії потреб за А.Маслоу. Використовуючи дану ієрархії потреб адміністрація підприємства може розробити конкретну систему стимулювання працівників, яка включатиме такі види мотивації як матеріальна та нематеріальна (рис. 1).

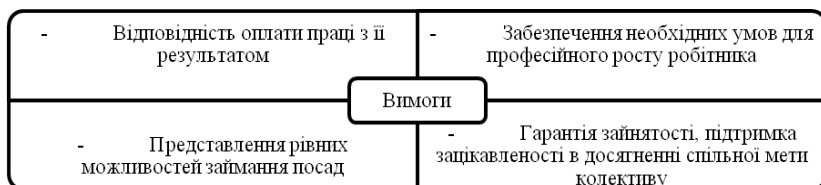

Рис. 1. Система мотивації праці

Для збереження висококваліфікованого персоналу, підприємству необхідно застосовувати матеріальну мотивацію, а саме підвищувати рівень оплати праці. Це є позитивним фактором, але вона може бути застосована не для всіх працівників, оскільки така мотивація не зможе охарактеризувати рівень задоволення нематеріальних потреб, таких як творче задоволення, соціально-психологічне чи забезпечення вільного часу, який дуже важливий для кожного працівника.

В сучасних мотиваційних системах на підприємствах першочерговою проблемою виступає розробка та контроль за зростанням ефективності праці всіх категорій працівників.

Дуже часто в економічній літературі можна зустріти прирівнення розміру заробітної плати з матеріальним стимулом: чим вища заробітна плата, тим більший й матеріальний стимул до праці. Проте при несправедливому розподілі заробітку та премій, навіть при їх великих розмірах, знижується стимулююча роль оплати праці.

На нашу думку, для мотивації робітників підприємств будь-якої організаційної форми в Україні необхідно скористатися досвідом мотивації праці в США, Японії, Франції та Швеції.

Методи мотивації на підприємствах США можна розділити на дві умовні групи (основна ціль є отримання прибутку):

- ✓ ті, що підтримують престиж компанії (передбачає лікарняні

та страхові доплати, можливість придбання акцій на пільгових умовах, отримання відсотків з прибутку);

✓ ті, що стимулюють продуктивність та якість праці (просування по службі, рівність грошового преміювання та моральне стимулювання).

В Японії стимулювання праці базується на переконанні, а не на примушенні. Начальники на підприємствах сприяють взаємодії співробітників (гармонія, щирість, поліпшення життя колективу), надають їм підтримку і допомогу, і найголовніше, не виділяють себе серед підлеглих. Стимули мотивації націлені на збільшення продуктивності праці. В Японії існує система оплати праці, так названого, «довічного найму». В основі такого найму лежить довіра, порозуміння між сторонами та взаємоповага. Працівникам, які влаштовуються на довгострокову роботу надають додаткові пільги, забезпечують підвищення кваліфікації і щорічно автоматично збільшується оплата праці, протягом трудової діяльності. Отже, структура мотивації японських фірм направлена на задоволення потреб працівника.

Французька модель мотивації праці представлена великою кількістю економічних інструментів. Основою системи виступає конкуренція, яка впливає на якість виробництва підприємства. Встановлення тарифів оплати праці відбувається в залежності від індивідуальних особливостей працівника, тобто від рівня професійної кваліфікації, якості виконаної роботи, рівня мобільності спеціаліста.

Мотивація праці за Шведською моделлю має соціальну направленість. Її основна мета зменшення майнової нерівності між різними верствами населення. Система мотивації праці передбачає рівність оплати за рівну працю, зменшує розрив між мінімальною та максимальною розмірами заробітної плати. Працівники на різних підприємствах повинні отримувати однакову оплату за аналогічну роботу, не залежно від кінцевого результату діяльності підприємства.

Сама система солідарної оплати праці направлена на збільшення рентабельності підприємств. Шведські профспілки не дозволяють роботодавцям знижувати рівень заробітної плати нижче за встановлену у трудовому договорі. Якщо підприємство не здатне виплачувати встановлену заробітну плату, то воно повинно або модернізувати виробництво, або закритися.

Отже, спираючись на досвід розвинених країн, вважаємо, що

система мотивації на вітчизняних підприємствах повинна включати такі особливості:

✓ системи стимулювання менеджерів повинна бути конкурентноздатною відносно інших компаній;

✓ механізм матеріального стимулювання повинен орієнтувати керівництво на досягнення кінцевих результатів як у власній роботі, так і в роботі компанії в цілому;

✓ змінну частину прибутку треба використовувати для гнучкого реагування по результатах ділової активності в управлінні, тобто премії і додаткові виплати мають зростати по мірі підвищення рангу керівника корпоративної ієрархії.

Розглянувши системи мотивації праці провідних країн, можна виділити ті заходи які можна використати на вітчизняних підприємствах для більш ефективної мотивації праці.

УДК:631.1.027

Євгенія Фастовець

Таврійський державний агротехнологічний університет

МАРКЕТИНГ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВАХ

Ефективно прогресуючий розвиток сільського господарства є основою забезпечення продовольчої забезпеченості держави, задоволення потреб населення країни високоякісними продуктами харчування в достатній кількості та різного асортименту.

У зв'язку із цим в Україні прийнята і реалізовується «Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року», затверджена Постановою Кабінету Міністрів України. Основною ціллю програми є забезпечення життєздатності сільськогосподарського виробництва, його конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках.

Також ця програма поширюється і на розвиток сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Згідно із статтею 1 Закону України сільськогосподарський обслуговуючий кооператив (СОК) - сільськогосподарський кооператив, що утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб - виробників

сільськогосподарської продукції для організації обслуговування, спрямованого на зменшення витрат та/або збільшення доходів членів цього кооперативу під час провадження ними сільськогосподарської діяльності та на захист їхніх економічних інтересів.

Щодо сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, програма передбачає: стимулювання розвитку обслуговуючих кооперативів та інших об'єднань; формування збалансованої мережі підприємств побутового обслуговування, організацію обслуговуючих кооперативів, надання підтримки малому підприємству, збереження існуючих та створення нових робочих місць; забезпечити укрупнення земельних ділянок шляхом об'єднання земельних часток (паїв), створення кооперативів та інших партнерських об'єднань; розвивати фірмовий технічний сервіс у гарантійний та післягарантійний період експлуатації сільськогосподарської техніки.

Для стабільності та піднесення діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів вважаємо необхідним розвивати маркетингову політику у кооперативах.

Сільськогосподарський маркетинг — це доведення сільськогосподарської продукції до кінцевого споживача. Він включає закупівлю, зберігання, транспортування, переробку і розподіл продукції.

Система досліджень показників ринку дозволить маркетологу кооперативу визначити слабкі і сильні сторони своєї збутової і постачальницької діяльності і зосередити всі зусилля на досягненні цілей, які є найбільш перспективними і вигідними для кооперації.

Основними особливостями системи маркетингу у СОК є: товарна політика кооперативу, що проявляється в можливості реалізації своєї продукції під однією товарною маркою, застосовуючи розширення асортименту та інноваційну політику; специфічна система ціноутворення СОК, яка діє на неприбутковій основі; за допомогою СОК вся продукція може реалізовуватися на найприбутковіших ринках, оскільки кооператив формує великі партії продукції для найвіддаленіших ринків.

Успішні маркетингові стратегії в кооперативах принципово не відрізняються від тих, які існують в акціонерних підприємствах. Однак кооперативи мають деякі переваги в збиранні продукції, досягненні менших виробничих витрат, у розвитку нових товарів з

меншими ви тратами тощо. Це дає їм можливість бути достатньо конкурентоспроможними порівняно з їх традиційними конкурентами, незважаючи на менші розміри бізнесу і вкладеного капіталу.

Проте кооперативний маркетинг має і певні економічні недоліки. Вони виявляються в невикористанні кооперативами агресивних маркетингових стратегій, існуванні суперечностей між відносно повільною системою прийняття управлінських рішень і необхідністю швидкого реагування на умови ринку, що постійно змінюються, тощо.

Формування маркетингової системи в СОК сприятиме прискоренню розвитку аграрного сектору економіки України, підвищенню ефективності функціонування господарюючих суб'єктів як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, стимулюватиме збільшення виробництва і поліпшення технологій переробки продукції, освоєння ринків збуту, підвищення ефективності та прибутковості кооперативу в цілому.

УДК: 620.92..630*33

**Лідія Федоришина,
Анатолій Ярославський**
Вінницький національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЕВИННИХ ВІДХОДІВ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ТВЕРДОГО БІОПАЛИВА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Радикальні зміни на ринку традиційних енергоносіїв відкривають сьогодні для інвесторів великі можливості для реалізації в Україні проектів у сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики. Наявність «зеленого» тарифу для вітрової та сонячної енергетики, малої гідроенергетики, біопаливних електростанцій, а також законодавча підтримка проектів заміщення природного газу альтернативними енергоносіями створюють в Україні унікальні можливості для розвитку галузі.

Останні геополітичні події наочно показують, що енергоефективність та відновлювані джерела енергії – це єдиний реальний шлях зміцнення енергетичної безпеки України та підвищення конкурентоспроможності української продукції, а також

стабільного забезпечення населення тепловою і електричною енергією.

Одним із перспективних напрямів розвитку в галузі використання альтернативних джерел енергії є використання деревинних відходів, як сировини для виготовлення твердого біопалива. Україна володіє значним потенціалом деревної біомаси, доступної для виробництва енергії. Основну частину такого потенціалу становлять відходи лісового господарства й технологічно пов'язаних з ним галузей.

Світовий досвід господарювання свідчить про широке використання відходів деревини як альтернативних відновлюваних джерел енергії. За прогнозами спеціалістів така тенденція збережеться й у майбутньому, адже для переробки у тверде біопаливо придатні відходи деревини (тирса, стружка, відторцювання тощо), які непридатні до використання в основному технологічному процесі, і тому підлягають видаленню.

Найбільш ефективно використання відходів деревини у вигляді палива можливе із використанням технології брикетування чи гранулювання (пелетування), завдяки чому значно покращуються енергетичні показники таких деревинних відходів.

Брикетування чи гранулювання – це процес переведення деревинних відходів у більш зручний для зберігання і транспортування вигляд (шляхом пресування), а головне для збільшення їхньої калорійності.

Це зумовлює високі споживчі властивості таких видів твердого біопалива, що дозволяє їх використовувати як повноцінний первинний енергоресурс. Доцільно зауважити, що такі види твердого біопалива займають у 4-5 рази менший об'єм, ніж непресовані деревинні відходи, і, маючи велику масу, стають транспортабельним паливом, що дозволяє їх використовувати на потреби опалення житлових та промислових приміщень. Паливні брикети й гранули – екологічно чисті продукти, оскільки під час їхнього виробництва не використовуються жодні хімічні добавки.

Інтенсивний розвиток має ринок твердого біопалива у країнах Західної Європи, США, Канаді тощо. Це відбувається завдяки тому, що керівництво вищенаведених країн сприяє такому розвитку шляхом створення дієвого механізму правового регулювання й економічного стимулювання.

Сьогодні все більшого поширення набуває практика спільного

спалювання викопних видів палива (вугілля) з біопаливом. Особливо широко вона поширена у Великобританії, Польщі та Іспанії. При спільному спалюванні скорочуються викиди в атмосферу і станції отримують так званий зелений імідж.

Директива Євросоюзу передбачає, що країни-члени до 2020 року мають збільшити частку відновлювальних джерел енергії при виробництві електроенергії до 20%. Для того щоб досягти поставленої мети, вони повинні ширше використовувати технологію спільного спалювання. Тому на європейському пелетному ринку очікуються серйозні зміни в бік його зростання.

Для українського ринку паливні брикети й гранули, які виготовлені з вторинних ресурсів деревообробки, є певною мірою новою продукцією. Такий сегмент діяльності є недостатньо розвиненим з точки зору споживання, тому він більше зорієнтований на експорт (більше 90% паливних брикетів та гранул із відходів деревини експортується). Тому розвиток підприємств, які здатні поліпшити експортний потенціал України, є одним із концептуальних орієнтирів структурної перебудови економіки країни.

УДК 330.3

Оксана Фейчер

Київський національний університет культури і мистецтв

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ МАКРОСЕРЕДОВИЩА НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В сучасних умовах розвитку економіки України під впливом воєнно-політичної ситуації аналіз факторів зовнішнього середовища функціонування підприємств набуває дедалі більшого значення, оскільки стан і напрям розвитку макросередовища певною мірою визначають можливості підприємства щодо локалізації кризових явищ та виходу з них.

Дослідженням проблем впливу чинників макросередовища на діяльність підприємства займалися такі українські науковці та економісти, як: В. Лопатовський, Т. Примак, Р. Фатхутдінова, К. Мамонов, О. Короп, Ю. Мізік. Уявлення про значення зовнішнього оточення та необхідність врахування впливу зовнішніх сил щодо суб'єкта

підприємництва з'явилась в науковій проблематиці в кінці 50-х років ХХ століття. [2]

Щодо інших підходів з даного питання, В. Лопатовський зазначив, що аналіз макросередовища спонукає керівництво фірми до систематичних і детальних обговорень стану та структури ресурсного потенціалу підприємства. [4] Т. Приймак стверджував, що зовнішнє середовище підприємства є сукупністю суб'єктів господарювання, економічних суспільних і природних умов, що діють у глобальному оточенні. [2]

Фактори макросередовища можна розглядати з двох позицій: як можливості і як загрози для даного підприємства. Їхнє спрямування (позитивне чи негативне) залежить насамперед від ефективності управління та адаптивності підприємства. [5]

Фактори макросередовища характеризуються як: об'єктивний чинник виникнення впливу; взаємозалежність факторів; складність, кількість та різноманітність факторів, що суттєво впливають на підприємство; динамічність та невизначеність; [6, с. 179]

Проаналізувавши різні підходи до класифікації факторів макросередовища та враховуючі методику групування макроекономічних індикаторів МВФ [3], пропонуємо авторське групування чинників макросередовища:

- економічні (стан платіжного балансу, рівень і темп інфляції, коливання процентної ставки і валютного курсу на міжнародних фінансових ринках, обсяги кредитування і цінова політика на активи, поширення кризових явищ в економіці, податкове регулювання, ступінь конкуренції та ділової активності, рівень тінізації економіки);

- політико-інституційні (законодавче регулювання підприємницької діяльності, антимонопольне регулювання, бюджетне регулювання, трудове законодавство, корумпованість влади, лобізм, вплив суспільних організацій);

- еволюційні;

- соціально-культурні (класовий поділ суспільства, норми поведінки та моралі, традиції соціуму, суспільні цінності, рівень освіченості та професійної підготовки населення);

- соціально-демографічні (чисельність, структурний поділ населення,

- зміни в сім'ї, частка економічно активного населення, рівень платоспроможності населення, територіальний розподіл, психологічні

особливості нації);

- науково-технічні (темпи НТП на світовому та вітчизняному просторі, науково-технічна політика держави, рівень упровадження нової техніки та технологій, технічний рівень і якість продукції, IT-технології та рівень їх використання у виробництві);

- міжнародні (ступінь відкритості іноземних ринків, міжнародний платіжний баланс);

- природно-екологічні (екологічна безпека, рівень екологізації виробництва, вартість сировинних, енергетичних ресурсів для даного виробничого процесу).

Аналізуючи стан економічної системи України сьогодні, спостерігаємо негативну стійку тенденцію до зростання кількості неплатоспроможних та збанкрутілих підприємств практично у всіх сферах національної економіки. Це можна пояснити постійним впливом зовнішніх факторів на підприємства, зокрема: низька ефективність, відсутність дієвих стимулів підприємницької діяльності, значні структурні диспропорції, інфляційні катаклізми, низький рівень конкурентоспроможності.

Так, фінансовий результат підприємств від звичайної діяльності до оподаткування у 2010р. становив 49,7 млрд.грн., у 2013- близько 41 млрд.грн., кількість збиткових підприємств зросла з 43,6 % до 46,8% і перевищила позначку 16 тис.од. [1, с.157; 7]

Хоча, за Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України спостерігаємо тенденцію до збільшення суб'єктів підприємницької діяльності на 9,03% у порівнянні з відповідним періодом 2010 року. Їх поступове зменшення у довготерміновій перспективі зумовлене великими бар'єрами для входження на ринок та надмірним податковим і конкурентним тягарем. За даними Державної служби статистики України, лише 30% підприємств залишаються діяти у ринковому середовищі через рік від заснування.

Макросередовище підприємства є досить складним і мінливим явищем сьогодення. Від керівництва підприємства воно потребує постійного вивчення і контролю.

Аналіз факторів макросередовища підприємства є відправною точкою у формуванні його фінансової стратегії з метою уникнення та запобігання загроз, а також використання конкурентних переваг підприємства для гармонійного функціонування у макросередовищі, зниження негативних впливів на діяльність підприємства.

1. Брінь П.В., Бондаренко А.Ю. Аналіз сучасного стану інституту банкрутства України/ П.В. Брінь, А.Ю. Бондаренко // Вісник НТУ «ХПІ». – 2013. – № 69(1042). – С. 155–160.
2. Вагнер І. Особливості стратегічного аналізу зовнішнього середовища підприємства/ І. Вагнер// Університет банківської справи НБУ
3. Лисенко Р.С. Вплив макроекономічних факторів на стійкість фінансової системи України / Р. С. Лисенко// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspase.uabs.edu.ua/jspui/handle/123456789/1522>
4. Лопатовський В.Г. Аналіз зовнішнього середовища підприємства: характерні риси та перспективи проведення/ В.Г. Лопатовський// Хмельницький національний університет, вісник. – 2013. – Вип.№2. – С. 179-184.
5. Мізюк Б., Пенцак Г. Дослідження впливу факторів зовнішнього середовища на ефективність управління підприємством/ Б. Мізюк, Г. Пенцак// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: oldconf.neasmo.org.ua/node/1003/.
6. Мізюк Б. М. Основи стратегічного управління: навч. Посіб./ Б.М. Мізюк. – Львів. – Магнолія 2006, 2009. – 544 с.
7. Статистичний збірник «Україна в цифрах» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm.

УДК 657

Еліна Фурман
Львівська комерційна академія

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗГІДНО НАЦІОНАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ (СТАНДАРТІВ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

У сучасних умовах господарювання, коли наша держава має наміри співпрацювати з якомога більшою кількістю європейських країн, питання щодо складання прозорої та достовірної фінансової звітності залишається досить актуальним.

Метою дослідження є розгляд і порівняння принципів складання фінансової звітності в Україні та США.

Проблеми формування фінансової звітності у сучасних умовах господарювання висвітлені в роботах багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: В.І. Бачинського, Ф.Ф. Бутинця, Л. Волинець, С.Ф. Голова, С.І. Головацької, І. Данилюка, Б. Засадного, С.Л. Зубілевич, П.О. Куцика, О.А. Полянської, О.М. Петрука, В.Н. Пархоменка, В.А. Терехової, Н.І. Ценклера, О.М. Чабанюк та інших.

Під час складання звітності українські підприємства повинні дотримуватися відповідних принципів, які встановлені на законодавчому рівні. Крім цього, складені фінансові звіти повинні відповідати певним вимогам, які визначаються як якісні характеристики фінансової звітності.

Принципи бухгалтерського обліку – це правила, якими слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності [1, с. 145]. Відомо, що Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” виділяє десять принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності: обачність, повне висвітлення, послідовність, безперервність, нарахування й відповідність доходів і витрат, превалювання сутності над формою, історична (фактична) собівартість, єдиний грошовий вимірник [3].

Згідно з концептуальною основою до принципів МСФЗ слід віднести принципи: облікової одиниці, подвійності, єдиного грошового вимірника, нарахування, безперервності, нейтральності, превалювання сутності над формою, відповідності доходів і витрат, повне висвітлення інформації, обачності, істотність, послідовності, собівартості та періодичність [4]. Детальне порівняння всіх перерахованих принципів розглянемо в табл. 1.

Таблиця 1

Порівняння принципів обліку й фінансової звітності в Україні та США

Економічний зміст принципу, характеристики, припущення	Україна, НП(С)БО	США, GAAP
Кожне підприємство розглядається, як юридична особа, відокремлена від власників та інших контрагентів	Принцип автономності підприємства	Припущення облікової одиниці
Оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється на основі припущення, що підприємство є безперервно діючим і залишатиметься діючим найближчим часом	Принцип безперервності діяльності	Припущення безперервності
Розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу з метою визначення фінансових результатів та складання фінансової звітності (за місяць, квартал, рік)	Принцип періодичності	Припущення періодичності
Усі об'єкти оцінюються за вартістю, виходячи з витрат на їх придбання або виробництво	Принцип історичної (фактичної) собівартості	Принцип (метод) собівартості

Продовження табл. 1

Для визначення фінансового результату звітного періоду слід порівнювати доходи звітного періоду з витратами на їх отримання	Принцип нарахування й відповідності доходів і витрат	Принцип (метод) відповідності
Доходи і витрати відображаються в обліку й звітності в момент їх виникнення, незважаючи на час отримання або сплати коштів		Принцип (метод) нарахування
Фінансова звітність повинна містити усю інформацію, яка може вплинути на поведінку користувача	Принцип повного висвітлення	Принцип повного розкриття інформації
Постійне використання підприємством обраних принципів та способів обліку	Принцип послідовності	Принцип послідовності
Запобігання заниження оцінки зобов'язань та витрат, а також завищення оцінки активів й доходів підприємства	Принцип обачності	Принцип обачності
Операції та інші події повинні відображатися в обліку виходячи з їх сутності, а не тільки виходячи з їх юридичної форми	Принцип превалювання сутності над формою	Принцип превалювання сутності над формою
Узагальнення й вимір усіх операцій підприємства в єдиному грошовому вимірнику	Принцип єдиного грошового вимірника	Припущення використання грошового вимірника

Таким чином, порівнюючи національні принципи обліку і фінансової звітності з міжнародними та визначеними GAAP, можна підвести підсумок, що більш схожі між собою принципи національних стандартів та принципи GAAP. Дійсно, якщо розглядати окремо принципи і якісні характеристики звітної інформації, то переконуємося в тому, що МСФЗ виділяють лише два принципи, в той час як П(С)БО висувають їх аж десять. Якщо ж порівняти принципи українського обліку та США, видно, що вони майже співпадають – економічний зміст їх не змінюється, а назва “принципи” подекуди замінюється на “припущення”, “вимога” чи “якісна характеристика”. Що ж стосується якісних характеристик, то характеристики національних положень і міжнародних стандартів співпадають повністю, але при цьому, визначається більш стислий характер вітчизняних формулювань, тоді як за МСФЗ надається розгорнуте пояснення за допомогою додаткових характеристик, що уточнюють розуміння того чи іншого принципу. Проте, якісні характеристики GAAP також співпадають з вітчизняними, за винятком лише

зрозумілості інформації, яка в принципах США відсутня.

Отже, з усього вищесказаного випливає загальний висновок стосовно необхідності перегляду й удосконалення переліку принципів обліку і звітності, встановлених в Україні на законодавчому рівні. Незважаючи на те, що національні положення бухгалтерського обліку складено згідно міжнародних стандартів, принципи обліку і звітності, які вони встановлюють більше відповідають принципам GAAP – а це не є позитивним. Адже не слід забувати про те, що наша держава за економічною й законодавчою системами, а також і за територіальним розміщенням все ж таки ближче до Європи, а не США, тому й впроваджувати в систему українського обліку необхідно саме досвід європейських країн, а точніше – вимоги міжнародних стандартів фінансової звітності.

1. Колісник В. Ю. Зіставлення міжнародних та вітчизняних принципів складання фінансової звітності / В. Ю. Колісник // Управління розвитком. – 2012. – №19. – С.144 – 147.
2. Андрієнко В. О., Тютюнник П. С. Принципи формування фінансової звітності на підприємствах України та за кордоном / В. О. Андрієнко, П. С. Тютюнник // Управління розвитком. – 2012. – №11. – С. 100 – 105.
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 12.05.2011 р. № 3332-VI: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.
4. Концептуальна основа фінансової звітності: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua.
5. Чабанюк О. М. Фінансова звітність та її місце у прийнятті управлінських рішень / О. М. Чабанюк, Н. В. Мазур // Матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції “Современные научные достижения – 2011” 27.01.2011 – 05.02.2011 р.: зб. наук. пр. / [ред. кол.: Prof. JUDr Zdenek Cernak, Mrg. Alena Pelicanova та ін.]. – Прага. – Наука і освіта, 2011. – С. 69 – 71 – (Серія: Економічна; Вип. 4).

УДК:332.025.12

Лідія Хвас

Луцький національний технічний університет

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Одним із принципів, на яких базується національна екологічна політика, є рівність трьох складових розвитку держави (економічної,

екологічної, соціальної), що зумовлює орієнтування на пріоритети сталого розвитку та врахування екологічних наслідків під час прийняття економічних рішень. Проте відсутність ефективної системи управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та більш повільне, ніж очікувалося, проведення структурних реформ і модернізації технологічних процесів в умовах зростання національної економіки призводить до збільшення рівня забруднення та зумовлює підтримку старих, неефективних підходів до використання енергетичних і природних ресурсів.

Стратегічні засади формування національної екологічної політики полягають передусім у визначенні цілей, завдань, шляхів розвитку суспільства і, відповідно, організації діяльності органів державного управління щодо їх виконання [3].

Особливу увагу слід приділяти питанням формування екологічної свідомості населення, справедливого розподілу матеріальних і екокультурних цінностей, узгодження різноманітних інтересів держави й соціальних спільнот.

Незважаючи на достатню вивченість у науковій літературі окремих елементів фінансового механізму регулювання природокористування, багато дослідників наголошують на його неефективності. Категорія «фінансовий механізм» досить широко використовується сучасними вченими-фінансистами, але на сьогодні питання визначення фінансового механізму екологічного регулювання, його складових, методів впливу на ефективність господарювання вивчені недостатньо [1].

К.В. Таранюк фінансовий механізм екологічного регулювання визначає як систему спеціально розроблених, законодавчо закріплених форм, методів, інструментів і важелів створення та використання фінансових ресурсів з метою досягнення еколого-економічної збалансованості функціонування суспільного виробництва та зниження негативного впливу на навколишнє природне середовище.

О.Я. Лазор [2] дає визначення фінансово-економічного механізму захисту використання і відтворення природних ресурсів та охорони довкілля як системи фінансово-економічних методів, важелів, форм із управління заходами охорони, збереження, використання і відтворення природних ресурсів із відповідним правовим, нормативним, фінансовим та інформаційним забезпеченням.

Фінансовий механізм регулювання природокористування не є

відокремленим, а працює в органічній єдності (компліментарно) з іншими складовими елементами організаційно-економічного механізму. Таку компліментарність забезпечують комплекс методів, важелів та інструментів.

В умовах сучасної кризи важливе значення має вдосконалення таких економічних інструментів: екологічних податків, екологічних платежів, кредитів на обмеження викидів, платних дозволів на викиди, квот, допусків чи граничних показників рівня викидів, ліцензій, тощо. Платні дозволи створюють для забруднювачів стимули для зменшення своїх викидів до рівня, нижчого від установлених меж, щоб продавати різницю між реальними і дозволеними викидами іншим забруднювачам, що знайшло своє відображення в так званій концепції «торгівлі правами на викиди», що ефективно використовуються в розвинених країнах [3].

Вдосконалення діючого економічного механізму природокористування і природоохоронної діяльності має стати органічною складовою системи управління і регулювання економіки, стимулювати охорону і відтворення природно-ресурсного потенціалу країни шляхом створення відповідних економічних умов (інвестиційних, податкових, кредитних, тощо) для забезпечення економічного зростання.

1. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко [та ін.]; заг. ред. В. М. Федосов, С. І. Юрій. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 576 с.
2. Фінансові механізми управління природокористуванням: [монографія] / [за заг. ред. В.М. Бороноса, І.Д. Скляр]. – Суми: СумДУ, 2012. – 350 с.
3. Теорія фінансів: навчальний посібник / П. М. Леоненко [та ін]; заг. ред. О.Д. Василика. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 480 с.

УДК 657

Анастасія Хоміцька

Коледж технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ТОРГІВЛІ

Торговельні підприємства зазнали вагомого впливу інформаційної епохи. Керівництво торговельних мереж зіштовхується з величезною кількістю інформації, яку неможливо продуктивно опрацювати. Тому необхідна система інформаційного забезпечення, яка надаватиме саме ту інформацію, яка потрібна на відповідному рівні управління, яка дасть можливість чітко орієнтуватися в законодавчому полі, прогностичних показниках постачання і реалізації, географії цін на товари з тим, щоб визначити стратегію розвитку підприємства, впроваджувати і використовувати нові технології, тактично правильно будувати торговельні та фінансові взаємовідносини.

Метою розробки інформаційного забезпечення є підвищення якості управління торговельним підприємством на основі підвищення достовірності та своєчасності даних, необхідних для прийняття управлінських рішень. Для досягнення зазначеної мети доцільним є впровадження комплексної мережевої автоматизованої системи управління (АСУ), основними ознаками якої є: інтегрованість, можливість функціонування у реальному масштабі часу, надійність та безпечність. На великих та середніх торговельних підприємствах доцільно створювати спеціалізований інформаційний підрозділ, основним завданням якого є обслуговування функціонування АСУ підприємства.

Оцінка програмних продуктів, представлених на ринку програмного забезпечення України, свідчить, що найбільш автоматизованими є задачі бухгалтерського обліку, обліку та управління товарорухом, управління персоналом та організації діловодства.

Необхідно відзначити той факт, що сьогодні виникає гостра потреба у спеціалізованій інформаційній системі, яка надавала б

керівникові торговельного підприємства аналітичну, вторинну інформацію з метою виявлення тенденцій, що склалися на підприємстві, формування прогнозів на майбутнє та планування подальших шляхів розвитку.

Проблема формування інформаційно-аналітичної бази для прийняття управлінських рішень на рівні торговельного підприємства потребує вирішення низки питань з формування відповідної методологічної та інструментальної бази. Причому виникає завдання координації робіт з формування інформаційного забезпечення та формалізації методів обліку, аналізу, планування та прийняття рішень.

Результати діяльності торговельного підприємства знаходяться у прямій залежності від раціональності організації руху потоків інформації. Через систему інформаційного забезпечення управління проходить внутрішня інформація про фактичний стан об'єкта управління, а також зовнішня – тобто, здійснюється передавання інформації від джерела її виникнення до користувача, і навпаки.

Налагоджені комунікаційні зв'язки формують відповідні інформаційні потоки як на вході, так і на виході системи управління комерційною діяльністю. Але, при цьому, наявність великої кількості джерел отримання інформаційних одиниць ще не свідчить про повноту насиченості інформаційного поля підприємства, а сприяє формуванню, так званого, нерелевантного інформаційного простору.

Зростання обсягів товарообороту викликає значний приріст обсягу інформації, що, на наш погляд, обумовлено наступними причинами:

- не тільки кількісними, але і якісними змінами, у тому числі: значним розширенням асортименту і підвищенням якості товарів та торговельних послуг (що потребує більшого обсягу інформації для опису);
- удосконаленням існуючих і введенням нових форм торгівлі; підвищенням контролю за збереженням грошових і товарно-матеріальних цінностей;
- автоматизацією управлінської праці, підвищенням наукового рівня і якості виконання функціональних завдань тощо.

Для обслуговування системи управління торговельного підприємства необхідна така інформаційна система, яка забезпечувала б координацію (встановлення зв'язків), взаємодію та узгодженість окремих елементів управління.

Таким чином, теоретичною основою підвищення ефективності управління торговельним підприємством є застосування системного підходу до керування процесами замовлення, постачання, формування товарних запасів і реалізації.

УДК 336.76

Ілона Хом'як

Науковий керівник: **Анжела Ніколаєва**
Луцький національний технічний університет

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ОБЛІГАЦІЙ В УКРАЇНІ

Одним з найважливіших сегментів фінансового ринку є ринок корпоративних облігацій, який з причини свого динамічного розвитку останніми роками став суттєво впливати на розвиток національної економіки. Сьогодні залучення фінансових ресурсів за допомогою корпоративних облігацій є другим за популярністю засобом залучення підприємствами грошових коштів на фондовому ринку (на першому залишаються акції). Тому розвиток ринку корпоративних облігацій має важливе макроекономічне значення, створюючи фінансові передумови для оновлення виробничого потенціалу підприємств та їх економічного зростання.

В економічній літературі досить значна увага приділялась ролі фінансових інструментів з фіксованою прибутковістю, як одним з найкращих капіталовкладень в умовах фінансової нестабільності. Процес становлення та розвитку ринку українських корпоративних облігацій досить детально розглядався у працях А. Пересади, Ю. Шевченка, В. Павлова, І. Пилипенко та ін.

Сьогодні ринок корпоративних облігацій є повноцінним елементом українського фондового ринку та впливає на його функціонування і розвиток. Його регулювання здійснюється Законом України «Про цінні папери і фондовий ринок» і «Положенням про порядок реєстрації випуску акцій і облігацій підприємств і інформації про їх емісію», та Законом України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні».

Швидкий розвиток економіки України загалом, збільшення

випуску традиційних і нових видів продукції, реконструкція старого та зведення нового виробництва вимагають довгострокових інвестицій, – усе це підносить проблему прискорення створення вітчизняного ринку корпоративних облігацій до рівня загальнодержавної.

На сьогодні можна виокремити дві головні переваги корпоративних облігацій перед звичайним кредитуванням. Перша: при випуску боргових зобов'язань компанія не повинна надавати банку заставне майно у великих розмірах. Іншою перевагою коштів, здобутих за допомогою випуску облігацій, є отримання дешевшого ресурсу. Інтерес до ринку корпоративних облігацій пов'язаний насамперед із тими можливостями, які одержує компанія, залучаючи фінансування за допомогою випуску облігацій. Емітуючи облігації, підприємство одержує передусім альтернативне банківському кредиту джерело фінансування. Це дозволяє підприємству більш гнучко керувати фінансами як за вартістю, так і за обсягом залучених ресурсів (маючи можливість викупу своїх паперів на вторинному ринку – самостійно або через уповноваженого торговця).

Одним з головних факторів розвитку ринку корпоративних облігацій є стабільний рівень інвестиційної активності. За своєю фінансовою сутністю облігації являють собою довгострокове вкладення коштів, що вимагає від інвестора високого ступеня впевненості в прогнозуванні можливих змін на фондовому ринку.

Для забезпечення стабільного розвитку ринку корпоративних облігацій України необхідно стабілізувати фінансову й грошову політику й не допускати різких змін фінансових індикаторів.

Останнім часом на ринку облігацій в Україні намітилися позитивні зміни, оскільки подальше економічне зростання суб'єктів господарської діяльності неможливе без залучення додаткових грошових коштів. Подальше поживлення на ринку корпоративних облігацій пов'язане насамперед з підприємствами середнього бізнесу, що виявляють інтерес до купівлі боргових зобов'язань для збільшення своїх активів.

В Україні, на сьогоднішній час, склалися достатньо позитивні макроекономічні умови для подальшого розвитку ринку корпоративних облігацій. Хоча комерційні банки є основними інвесторами на цьому ринку, значний інвестиційний потенціал в майбутньому повинні набути інституціональні інвестори і населення.

Отже, стимулом для розвитку ринку корпоративних облігацій є

можливе збільшення припустимого обсягу емісії та збільшення кількості компаній – емітентів. Подібне збільшення дає можливість розширити коло потенційних інвесторів, стимулювати здорову конкуренцію, створити умови для формування ефективного ринку цінних паперів.

УДК: 338.33:658.621

Олена Цогла

Національний Університет «Львівська політехніка»

РІВНІ УПРАВЛІННЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЄЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Організаційна структура управління диверсифікаційною діяльністю підприємства визначається горизонтальними багаторівневими зв'язками, які мають свій ієрархічний, зокрема горизонтальний та вертикальний, розподіл. Ефективне управління диверсифікаційною діяльністю підприємства забезпечує кожен рівень керівництва, що вирішує свої визначені задачі і здійснює закріплені за ним функції. А саме:

– вищий рівень (top management). На цьому рівні функціонують спостережна рада і правління. Рада директорів визначає загальну стратегію фірми, правління - відповідає за її реалізацію. Конкретний розподіл обов'язків між ними регулюється національним законодавством;

– середній рівень (middle management). Представлений він центральними службами управління, які здійснюють найважливіші управлінські функції, тому їх називають функціональними службами: служба маркетингу, фінансова, планування, НДПКР, координації, обліку і контролю та ін. Вони забезпечують підготовку інформації, вироблення рекомендацій із усіх питань, що входять у їхню компетенцію, для прийняття рішень менеджерами вищого рівня;

– низовий рівень (lower management). Його утворюють виробничі відділення і стратегічні одиниці бізнесу. Менеджери цього рівня мають певну самостійність, межі якої залежать від системи управління підприємством. Саме на цьому рівні найбільше виявляється його специфіка.

Специфіка проектування диверсифікованої організаційної структури полягає в тому, що вона не може бути адекватно представлена у вигляді задачі формального вибору найкращого варіанту організаційної структури за чітко сформульованим, однозначним, математично вираженим критерієм оптимальності. Комплексний набір критеріїв ефективності системи управління формується відповідно до двох напрямків оцінки її функціонування: за ступенем відповідності результатів, що досягаються - цілям диверсифікації виробничо-господарської організації; та за ступенем відповідності процесу функціонування системи - об'єктивним вимогам відповідно до змісту, організації і результатів.

УДК 657

Юлія Цуз

Коледж технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки

ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

В Україні відбувається активний розвиток недержавних форм власності та різних організаційних форм бізнесу. Тривають процеси приватизації, формуються нові товарні і фінансові ринки. Бухгалтерський облік поступово адаптується до реалій господарювання, чому сприяє його гармонізація з міжнародними стандартами. Відірваність вітчизняного бухгалтерського обліку від світової облікової практики виявилася ускладнюючим фактором для інтеграції економіки України в світову економічну систему. Тому назріла необхідність суттєво реформувати вітчизняну систему бухгалтерського обліку до умов ринкової економіки. Запорукою вдалого реформування є розвиток системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку і звітності, що відповідає вимогам користувачів фінансової інформації в ринковій економіці і яка представляє собою результат взаємодії інститутів ринкової економіки з розробки і встановлення правил ведення бухгалтерського обліку і складання звітності. Тому тема дослідження є актуальною.

В ринкових умовах господарювання метою регулювання

бухгалтерського обліку є встановлення необхідних норм, методик, положень і рекомендацій, що забезпечують підготовку повної, правдивої та неупередженої обліково-економічної інформації для заінтересованих користувачів: інвесторів, працівників підприємств, кредиторів, контрагентів, держави і громадськості. Тому система нормативного регулювання бухгалтерського обліку повинна бути адекватною розвитку економічних відносин в країні і забезпечувати достовірною фінансовою інформацією різні групи користувачів.

Для удосконалення системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку і звітності, що відповідає вимогам користувачів фінансової інформації в ринковій економіці необхідно здійснити: стандартизацію складання фінансової звітності, що повинна орієнтуватися на МСФЗ; систематизацію нормативних актів і законодавства з бухгалтерського обліку; трансформацію інститутів регулювання бухгалтерського обліку; підготовку та формування вимог до фахівців з бухгалтерського обліку.

В економіці країни доцільним є здійснення державного регулювання і встановлення єдиних методологічних основ обліку. В той же час ці заходи повинні здійснюватися через виконання всіма суб'єктами господарювання вимог нормативних актів, що формують систему бухгалтерського законодавства.

Отже, зростання вимог до бухгалтерського обліку в умовах глобалізації та постіндустріального суспільства потребує перегляду його теоретичних основ, передусім предмета, методу та принципів. Треба забезпечити паритетне (на пропорційній основі) представництво у цьому органі всіх зацікавлених сторін: органів, що регулюють облік та звітність; користувачів інформації; професійних бухгалтерів, аудиторів, викладачів і науковців. Фінансування діяльності методологічної ради має бути передбачено в бюджеті, а керівника слід обирати з числа її членів. Це уможливить залучення до процесу розробки стандартів усіх зацікавлених сторін, дасть змогу врахувати досвід фахівців різних галузей, зробити цей процес більш прозорим і послідовним.

Реформа бухгалтерського обліку підлягає впливу об'єктивних факторів і обставин, характерних для перехідного періоду розвитку економіки країни. Реформування бухгалтерського обліку пов'язане з регламентацією в Україні його принципів, методів та функцій, яке набуває форми нормативно-методичного регулювання.

Нормативно-правове регулювання обліку і його розвитку

передбачає розуміння змісту бухгалтерського обліку, його функцій, мети і задач ініціаторами та виконавцями регулювання. Рішення про зміни в бухгалтерському обліку повинні прийматися з урахуванням його ролі в суспільному житті країни та в менеджменті з урахуванням поточних і перспективних завдань, з розумінням того, що розвиток обліку є похідною від розвитку відносин виробництва, розподілу, обміну і споживання. Адекватність бухгалтерського обліку соціально-економічним відносинам є законом розвитку його національних систем. Міжнародні стандарти фінансової звітності слід розглядати як один із основних факторів продовження і активізації реформи бухгалтерського обліку в Україні. Розуміння основоположних ідей і суті міжнародних стандартів обліку забезпечить в подальшому коректний підхід до застосування в українській практиці бухгалтерських рішень, традиційних для кращої Європейської практики.

УДК 657

Тетяна Чеховська

Таврійський державний агротехнологічний університет

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Туризм – тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплаченої діяльності в місці, куди особа від'їжджає.

Основним базовим регламентуючим документом в галузі туризму є Закон України «Про туризм».

Суб'єктами, що здійснюють та/або забезпечують туристичну діяльність (суб'єкти туристичної діяльності), є:

- туристичні оператори (туроператори)-юридичні особи, створені згідно із законодавством України, для яких виключною діяльністю є організація та забезпечення створення туристичного продукту, реалізація та надання туристичних послуг, а також посередницька діяльність із надання характерних та супутніх послуг, і які в установленому порядку отримали ліцензію на туроператорську діяльність;

- туристичні агенти (турагенти)-юридичні особи, створені згідно

із законодавством України, а також фізичні особи-суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють посередницьку діяльність з реалізації туристичного продукту туроператорів та туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності, а також посередницьку діяльність щодо реалізації характерних та супутніх послуг;

- інші суб'єкти підприємницької діяльності, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування, екскурсійні, розважальні та інші туристичні послуги.

Особливості організації бухгалтерського обліку діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг прямо пов'язані з визначенням поняття «туристичний продукт». Згідно зі ст. 1 Закону «Про туризм», туристичний продукт-попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, який поєднує не менше ніж дві такі послуги, що реалізується або пропонується для реалізації за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, послуги розміщення та інші туристичні послуги, не пов'язані з перевезенням і розміщенням (послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо).

Основними документами з оформлення туристичних послуг є: договір з клієнтами на туристичне, готельне та екскурсійне обслуговування, туристський ваучер, страховий поліс, договір з підприємствами, що рекламують послуги туроператорів та турагентів.

Синтетичний облік суб'єктів туристичної діяльності передбачає формування собівартості туристичних послуг на рахунку 23 «Виробництво» (невеликі туристичні фірми можуть вести облік тільки на рахунках 23 або лише класу 8, а турбази, будинки відпочинку використовують рахунки 92 і 93). Дохід від реалізації туристичного продукту (надання туристичних послуг) відображається на субрахунку 703 «Дохід від реалізації робіт, послуг», а собівартість туристичних послуг списується в дебет субрахунку 903 «Собівартість реалізованих робіт, послуг». Суми надходжень за туристичні продукти, що підлягають перерахуванню туроператору від турагента накопичуються за дебетом субрахунку 704 «Вирахування з доходу», а в кінці звітного періоду списуються на субрахунок 791 «Результат операційної діяльності». Також суб'єкти туристичної діяльності використовують субрахунки 331 «Грошові документи в національній валюті» та 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті». На першому ведеться облік оплачених путівок до санаторіїв, пансіонатів та

будинків відпочинку, а на другому обліковуються грошові кошти в національній валюті, призначені для придбання іноземної валюти.

В цілому облік туристичної діяльності надзвичайно специфічний, і для реалізації функції контролю необхідно запровадити автоматизацію облікового процесу. В Україні на сьогодні запроваджується спеціалізоване програмне забезпечення, зокрема вітчизняними програмістами розроблена конфігурація «МКМ: Турагент». Ця програма спеціалізується на таких операціях як: бронювання готелю. замовлення квитків, організація екскурсій, страхування і, що найважливіше, - одержання звітності й оцінка ефективності роботи фірми. Крім автоматизації обліку доцільно суб'єктам туристичної діяльності на основі своїх показників проводити аналіз взаємозв'язку «витрати – обсяг – прибуток». Такий інструмент управлінського планування та контролю дозволяє вивчити поведінку витрат суб'єкта туристичної діяльності на підставі взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку.

УДК 657:330.3

Тетяна Шаповал

Житомирський державний технологічний університет

ВПЛИВ КОНЦЕПЦІЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

В сучасних умовах розвитку соціально-економічних відносин все більше приділяється уваги, як соціальним, так і екологічним проблемам, так як назріла екологічна криза та зниження соціального рівня життя населення не може залишитися без уваги економічної науки.

Ситуація, яка склалась, зумовлює необхідність трансформації положень економічної та облікової науки в напрямі забезпечення стійкого розвитку економічної системи.

Сьогодні важливим завданням є з'ясування сутності поняття “стійкого розвитку” як економічної категорії, оскільки вона чинить вплив на економічну систему. Під стійким розвитком до сьогодні розуміється встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі.

Ідеї стійкого розвитку були офіційно проголошені на Міжнародній конференції з навколишнього середовища і розвитку у Ріо-де-Жанейро у 1992 р. Ця конференція розглядала оточуюче середовище і соціально-економічний розвиток як взаємопов'язані і взаємозалежні області.

Концепція стійкого розвитку з'явилася в результаті об'єднання трьох основних точок зору: економічної, соціальної та екологічної, вони ж є основними складовими концепції (рис. 1).

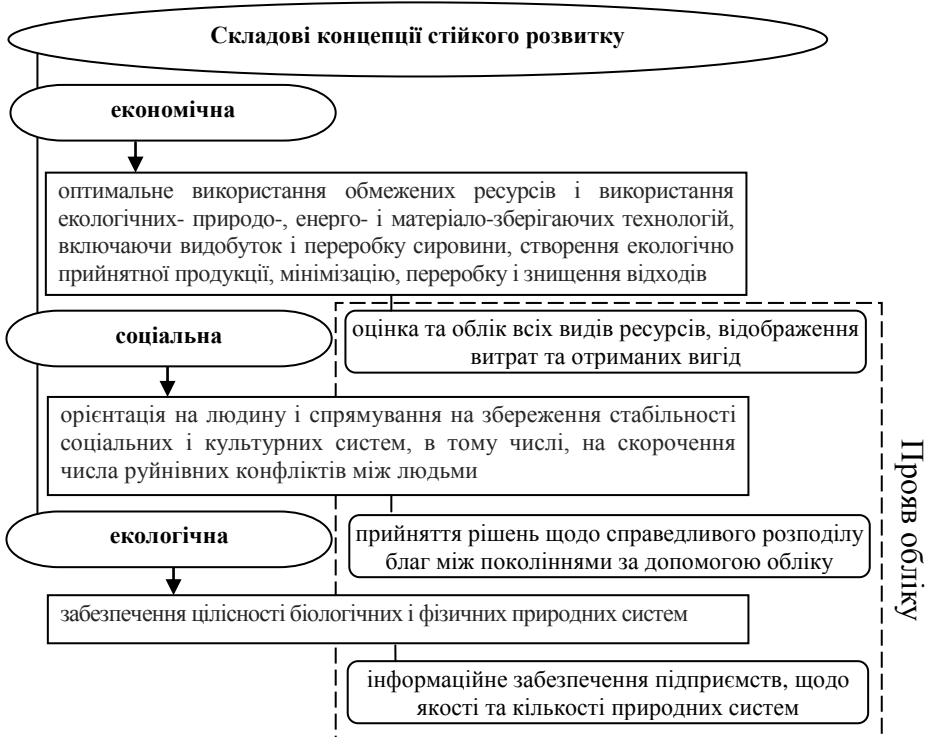

Рис. 1. Складові концепції стійкого розвитку

Важливі також і механізми взаємодії трьох складових.

Взаємодія економічної та екологічної складових створює нові ідеї щодо головних механізмів соціалізації та суспільного розвитку людини, зовнішніх впливів на навколишнє середовище та вартісну оцінку.

Досягнення справедливості всередині одного покоління та надання цілеспрямованої допомоги бідним верствам населення –

нове завдання, яке породжують економічна і соціальна складові.

Зв'язок соціального та екологічного елементів викликав інтерес до таких питань як рівність між поколіннями, включаючи дотримання прав майбутніх поколінь, та участі населення в процесі прийняття рішень.

Важливим питанням у реалізації концепції стійкого розвитку стало виявлення її практичних і вимірюваних індикаторів. У цьому напрямку на даний час працюють як міжнародні організації, так і наукові кола. Виходячи з вищевказаних складових, такі індикатори можуть пов'язувати всі ці три компоненти та відображати екологічні, економічні та соціальні аспекти.

Отже, концепція стійкого розвитку спрямована на гармонізацію економічних, соціальних та екологічних складових суспільного розвитку, саме дана концепція дозволяє подолати наслідки економічної кризи, підвищити соціальний розвиток суспільства та вирішити проблеми збереження навколишнього середовища.

Взаємозв'язок складових концепції стійкого розвитку та економіко-соціально-екологічної системи в цілому є основою для розробки організації та методики бухгалтерського обліку. За допомогою системи бухгалтерського обліку ми можемо розширити об'єкти обліку та забезпечити стійкий розвиток економіки як країни зокрема, так і світу в цілому.

УДК 657:6

**Ганна Швая,
Михайло Кутузов**
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Аудит основних засобів є невід'ємною частиною загального аудиту суб'єкта господарювання, оскільки основні засоби, як правило займають, більшу частку в майні підприємства, ніж інші необоротні активи. Тому аудитор при проведенні аудиторської перевірки основних засобів витрачає багато часу на отримання інформації про

основні засоби.

Дослідженню основних засобів та їх у аудиті значну увагу у своїх працях приділяли такі науковці, як Ф. Бутинець, Г. Давидов, Н. Дорош, Б. Кругляк, Л. Кулаковська, В. Савченко, Б. Усач та інші.

Згідно з П(С)БО 7 основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує, щоб використовувати у виробництві або при наданні послуг, здавати в оренду іншим особам або здійснювати адміністративні та соціально-культурні функції, очікуваний строк використання (експлуатації) яких більше одного року (чи операційного циклу, якщо він перевищує рік)

Метою аудиту основних засобів є підтвердження достовірності даних про вартість основних засобів, відображених у фінансовій звітності.

Основними завданнями аудиту основних засобів є:

- 1) перевірка документального забезпечення операцій з основними засобами;
- 2) підтвердження правильності та своєчасності відображення в обліку операцій з основними засобами;
- 3) зіставлення даних аналітичного з даними синтетичного обліку основних засобів;
- 4) впевнитися, що бухгалтерія веде картотеку основних засобів та інвентарні списки;

Таким чином, отримана інформація на початку перевірки дасть змогу аудитору отримати загальне уявлення про організацію обліку основних засобів на даному підприємстві і допоможе визначити питання, яким із них необхідно приділяти увагу .

Аудит основних засобів доцільно проводити за такими етапами:

1. На першому етапі аудитор ознайомлюється з:
 - нормативно-правовими аспектами проведення операцій з основними засобами на підприємстві;
 - організацією бухгалтерського та податкового обліку основних засобів.
2. На другому етапі здійснюється аудит наявності основних засобів» який може бути проведений двома способами:
 - через інвентаризацію;
 - документальною перевіркою.
- 3) На третьому етапі роблять аудит господарських операцій з основними засобами.

Важливим завданням аудитора є перевірка правильності формування первісної вартості основних засобів. Перелік робочої документації аудиту визначає аудитор, що проводить перевірку.

4) На підсумковому етапі аудитор повинен узагальнити результати перевірки, зробити висновки та підготувати обґрунтовані пропозиції щодо усунення недоліків і використання виявлених резервів. Також на даному етапі складається документ - аудиторська довідка або аудиторський висновок. Він повинен бути складений на основі письмової інформації аудитора, у якій повинні міститися зведення про усі виявлені недоліки і порушення в обліку й звітності.

Отже, основні засоби будь-якого підприємства є його матеріально-технічною базою, яку потрібно весь час поповнювати та підтримувати. Порядок відображення надходження основних засобів в бухгалтерському обліку та формування їх первісної вартості залежить від того, яким чином і на яких умовах вони придбані.

При проведенні аудиту основних засобів на підприємстві, основною метою є підтвердження достовірності даних про вартість основних засобів.

УДК:657

**Ганна Швая,
Тетяна Стаднюк**
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Готова продукція відіграє важливу роль у складі оборотних активів підприємства та займає домінуючу позицію у здійсненні його діяльності. Випуск і реалізація продукції впливає на фінансові результати роботи підприємства, адже реалізація готової продукції - це основне джерело формування доходу підприємства. При цьому підприємства виходять із власних ресурсних можливостей з врахуванням факторів, які впливають на ефективність використання виробничого потенціалу. Враховуючи, що напрями використання готової продукції можуть бути різними виникають окремі проблемні

питання щодо її обліку.

Проблемні питання організації обліку готової продукції найбільш ґрунтовно розглянуто в працях таких вітчизняних вчених як: Ф.Ф. Бутинця, А.М. Герасимовича, С.Ф. Голова, В.І. Єфименка, І.В. Жиглей, М.В. Кужельного, В.Г. Линника, В.М. Мурашка, В.М. Пархоменка, І.І. Пилипенка, Л.К. Сук, В.Я. Савченка, В.В. Сопка, а також зарубіжних вчених: П.С.Безруких, Д. Блейка, Б. Нідлза, В.Ф. Палія, Я.В. Соколова, Е.С. Хендерксена, Ч.Т. Хонгрена. Проте ряд важливих проблем обліку готової продукції ще й досі залишилися не дослідженими.

Відповідно до П(С)БО 9, готова продукція належить до запасів. Готовою продукцію вважаються конкретні вироби, що пройшли всі стадії технологічної обробки на підприємстві, відповідають встановленим стандартам чи технічним умовам, прийняті відділом технічного контролю і здані на склад або безпосередньо замовнику.

Для промислових підприємств, на яких виготовляється значна кількість невеликої за формою і об'ємом продукції, доцільно ввести мікропроцесорну техніку, здатну ідентифікувати окрему одиницю готової продукції. Використання Особливу увагу слід приділити можливості автоматизації розрахункових операцій між підприємствами та реалізації готової продукції через Інтернет-мережу. Впровадження в обліковий процес комп'ютерної техніки зумовило заміну паперових носіїв інформації технічними з наданням їм, відповідно до Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, юридичної сили.

Ще одним із способів поліпшення обліку є використання систем електронного документообігу при реалізації готової продукції спрямоване на спрощення та прискорення документообігу, пришвидшення процедури укладення господарських договорів, оформлення експортно-імпорتنих операцій, зменшення витрат підприємства.

Отже, на організацію ведення обліку готової продукції впливають такі чинники: первинна документація; система документообігу; матеріально-технічна оснащеність підприємства; вид операційної діяльності; стабільність нормативно-законодавчої бази.

Існує ряд проблем з організації обліку, які ще слід вирішити, а саме: незначна кількість власників кредитних карток; низький розвиток постачання реалізованої готової продукції через Інтернет

мережу; низька платоспроможність населення; недовіра до нових фінансово-кредитних технологій бізнесу; фізично і морально застарілі інформаційні системи; різноманітний набір програм та окремих автоматизованих робочих місць не в змозі забезпечити керівників оперативною й достовірною інформацією, яка необхідна для прийняття управлінських рішень.

Тому для вирішення даних проблем по поліпшенню обліку готової продукції необхідно застосувати такі заходи:

1. кожне підприємство повинно автоматизувати облік готової продукції з використанням ЕОМ та програмного забезпечення, спеціально розробленого для певного типу виробництва чи сфери діяльності;

2. підбір та навчання висококваліфікованих кадрів, де критерієм відбору виступить здатність оперувати з найновішим програмним забезпеченням, обізнаність в сфері інформаційних технологій;

4. за допомогою мережі Інтернет державні податкові та статистичні органи повинні інформувати щодо змін та оновлень законодавства, що стосується ведення бухгалтерського обліку на підприємствах;

5. ведення бухгалтерського обліку згідно чинного законодавства.

УДК 336

**Тетяна Швая,
Олена Тоцька**

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Сучасна світова фінансова криза стала великою перевіркою для економік багатьох країн світу, в тому числі й для України. Хоча вона розгорталася доволі повільно, послідовно охоплюючи різні країни та ринки, в Україні її настання виявилось несподіваним, оскільки всі вважали що нас вона омине. Тому суб'єкти господарювання опинилися в непередбачуваній ситуації. Адже криза розпочалась як криза ліквідності, а через падіння обсягів виробництва та зростання заборгованості за кредитами, перетворилася на економічну.

Вчені виділяють три фундаментальні причини, які сприяли розвитку кредитної кризи та її трансформування у фінансову:

- 1) механізм ініціювання та стандарти надання кредитів;
- 2) методики вимірювання та управління ризиком для складних структурованих продуктів і фінансових інновацій у кредитному посередництві;
- 3) процедури контролю й нагляду за фінансовими інноваціями.

Серед європейських країн криза найсильніше вразила Великобританію, Італію, Угорщину, Україну та Францію. Продовжується девальвація національних валют. У переважній більшості країн, які постраждали від кризи, не відбувається очікуваного відновлення кредитування, вкрай необхідного для підтримки внутрішнього попиту та стимулювання грошового ринку. Обсяги міжнародних кредитів також продовжують скорочуватись[1].

Негативні події на світових ринках продовжують впливати й на фінансовий сектор та економіку України. Незважаючи на значні зусилля НБУ, підтримку з боку МВФ, створення стабілізаційного фонду та цілу низку інших заходів, в Україні поки що не вдалося остаточно зупинити розвиток негативних тенденцій. Але необхідно наголосити, що у такій складній макроекономічній ситуації економічна політика запроваджувалася в цілому досить послідовно. Дієвим заходом, на думку фахівців МВФ, є введення в Україні режиму гнучкого обмінного курсу й активізації монетарної політики, що сприятиме поліпшенню умов торгівлі та допоможе економіці пристосуватися до шоків. Велике значення для стабілізації банківської системи матиме діагностичне обстеження великих банків, яке здійснює НБУ[2].

Розгортання світової фінансової кризи, передусім внаслідок стрімкого зниження попиту на продукцію експортоорієнтованих підприємств, відчутно вплинуло на діяльність як банківського, так і реального секторів вітчизняної економіки.

Коротко розглянемо фактори макрофінансової нестабільності:

- 1) вплив зростання цін на енергоносії на собівартість продукції (стосується поставок природного газу з Росії до України, різних цін та обсягів закупівлі);
- 2) уповільнення темпів приросту продуктивності праці;
- 3) істотне перевищення темпів приросту заробітної плати над темпами приросту продуктивності праці;

4) високий рівень споживання енергоносіїв в умовах постійного підвищення цін на них;

5) більша схильність домашніх господарств до споживання, ніж до накопичення;

6) низький рівень розвитку вітчизняного експорту за галузевою ознакою та його переважно сировинна спрямованість;

7) попит населення переважно на споживчі товари, тоді як наукомістка продукція не користується великим попитом (оскільки доходи населення низькі);

8) зростання вартості зовнішніх запозичень і обмеження доступу банківського сектору до дешевих міжнародних ресурсів;

9) фінансова слабкість і низький рівень ліквідності багатьох банків;

10) нерозвиненість ринку цінних паперів.

Таким чином, можна дійти висновку, що наявна макрофінансова нестабільність – це результат взаємодій зовнішніх чинників і цілого комплексу внутрішніх структурних дисбалансів, які стосуються всіх без винятку сфер вітчизняної економіки. Світова фінансова криза відіграла лише роль каталізатора, а тому її слід розглядати тільки як одну з причин нестабільності вітчизняних банківської та фінансової систем.

1. Багратян Г. А. Світова криза та Україна: проблеми й нові підходи до фінансового регулювання / Г. А. Багратян, І. С. Кравченко // Фінанси України. – 2009. – № 4. – С. 33–41.
2. Міщенко В. І. Взаємодія органів державного управління як фактор подолання фінансової кризи / В. І. Міщенко, Р. С. Лисенко // Фінанси України. – 2009. – № 1. – С. 50–57.

УДК 657.421(477+1-87)

Світлана Шевельова

Науковий керівник: **Олена Вороновська**

Таврійський державний агротехнологічний університет,

ОБЛІК НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ В ЗАРУБІЖНІЙ ПРАКТИЦІ

У зв'язку з посиленням глобалізації економічних процесів, нагальною потребою є вивчення закордонного досвіду

бухгалтерського обліку необоротних активів.

Однією з теорій походження поділу активів на оборотні та необоротні (основні) є класичний поділ капіталу визначним економістом К. Марксом на оборотний і основний.

Необоротні активи виступають базовим фактором функціонування кожного підприємства. Поняття "необоротні активи" в зарубіжній обліковій практиці позначається різними термінами: постійні активи; власність, споруди й обладнання; матеріальні активи тощо (рис.1).

Економічна сутність необоротних активів у вітчизняній нормативно-правовій документації різна, те, що в економіці та юриспруденції називають капіталом, в бухгалтерському обліку називають активами.

В більшості країн необоротні активи можна розподілити на такі загальні групи: матеріальні дострокові активи; нематеріальні дострокові активи; довгострокові фінансові інвестиції.

Вважаємо, що застосування терміну "необоротні активи" є не досить коректним стосовно тих об'єктів, які він об'єднує. Вважаємо, що єдиним активом, який не є оборотним, це природні ресурси.

Швейцарія	• необоротні активи в активі балансу об'єднані в одну групу – основні засоби
Росія	• позаоборотні активи, які включають нематеріальні активи, основні засоби, дохідні вкладення в матеріальні цінності
Німеччина	• основний капітал та фінансові активи
Країни англо-американської групи	• це довгострокові активи, що об'єднують в собі основні засоби або власність, будівлі й обладнання, невідчутні активи, інвестиції, інші непоточні (позаоборотні) активи.
Естонія	• основне майно (довгострокові фінансові інвестиції, матеріальне основне і нематеріальне майно);
Єгипет	• основний (основні засоби), моральний (нематеріальні активи) та ресурсний капітал (природні багатства)
Польща	• позаоборотні активи, які поділяються на матеріальні і нематеріальні.

Рис. 1 - Поняття "необоротні активи" в зарубіжній обліковій практиці

В економічній теорії природні ресурси поділяються на реальні та потенційні, вичерпні та невичерпні. Вичерпні природні ресурси, у свою чергу, поділяються на відновні та невідновні. Також, при класифікації природних ресурсів виділяють їх природну, господарську та екологічну складові. Але вони не мають інформаційного забезпечення в бухгалтерському обліку. Тому нерівномірність розподілу природних ресурсів доповнюється різними моделями економічного розвитку. Україна маючи значні природні ресурси (чорноземи), бідусь.

Впровадження закордонного досвіду обліку необоротних активів в Україні є безумовно позитивним явищем, адже сприяє підвищенню інвестицій в національну економіку, проте залишає поза увагою ряд соціально-економічних проблем. Сучасна дійсність вимагають негайного вирішення та застосування дещо іншого підходу до обліку необоротних активів, а саме природних ресурсів.

В науковій практиці природні ресурси класифікуються за наступними ознаками:

1) відновні і невідновні – ресурси, які здатні й не здатні до самовідновлення (через розмноження чи інші природні цикли відновлення) за терміни, які можна зіставити з періодами їх споживання;

2) вичерпні і невичерпні – ресурси, що вичерпуються (виснажуються) у процесі їх економічного використання (грунт, ліс, дикі тварини, кормові угіддя, копалини тощо), і ті ресурси (чи властивості природи), зміни яких прямо не пов'язані з інтенсивністю їх використання (сонячна енергія, атмосфера та ін.);

3) замінні і незамінні – ті, що можуть бути замінені (наприклад, метали – пластмасами), ті, що не можуть бути замінені іншими ресурсами (атмосферний кисень для дихання, прісна вода для пиття);

4) відтворювальні та невідтворювальні – ті, що принципово можна відтворити (прискорити відтворення) за рахунок застосування праці людей, і ті, що до такого відтворення не придатні (наприклад, біологічний вид – не відтворюваний ресурс, екосистема – обмежено відтворюваний ресурсі т. ін.).

Більшість вчених виділяють три класифікації природних ресурсів: природну (земельні, мінеральні, водні, кліматичні), господарську (експлуатаційні та підтримуючі ресурси; ресурси, що використовуються, та потенційні; енергетичні та неенергетичні

ресурси) та екологічну (відновлювальні та невідновлювальні).

Питання про цінність природних ресурсів постає тоді, коли людина вступає у взаємодію з ними в процесі господарської діяльності. Характер оцінки буде змінюватися залежно від мети, для якої вона здійснюється.

Об'єктами оцінки вартості природних ресурсів можуть бути: запаси природних ресурсів; природні об'єкти, що перебувають у власності, а також різні права, пов'язані з їхнім використанням (оренда, концесія, право забудови й т.д.); екосистемні послуги й екологічні блага (функції, що виконуються природними об'єктами); екологічний збиток.

Природний капітал в умовах глобалізації процесів господарської діяльності потребує дієвого контролю за станом його активів та потоками вигод з метою їх максимально ефективного використання.

Проаналізувавши наукову літературу, можна зробити висновок, що досі не існує однозначного розуміння поняття «необоротні активи». Проблема правильної оцінки та обліку необоротних активів продовжує залишатися дискусійною.

За результатами дослідження обліку необоротних активів можна зробити висновок, що цей об'єкт бухгалтерського обліку є однією з найважливіших у господарській діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Найпоширенішою є класифікація необоротних активів за функціональними видами. Розглянувши склад необоротних активів різних країн світу, пропонуємо окремо виділити статті балансу «Природні ресурси». Необхідний новий підхід до обліку природних ресурсів с урахуванням соціальних, екологічних та економічних проблем. У міжнародній обліковій практиці досі не створена достовірна інформаційна база про стан, використання та економічну оцінку природних ресурсів.

УДК 657

**Ольга Ширко,
Тетяна Шпунт**

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО – ТЕХНІЧНОЮ БАЗОЮ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі розвитку в Україні відбувається формування ринкових відносин, що вимагає розробки відповідного господарського механізму, докорінних змін у його функціонуванні та гармонізації інтересів усіх зацікавлених сторін.

Від того, наскільки ефективно використовуються наявні засоби праці, їх відповідності сучасному етапу розвитку міжнародної торгівлі послугами – залежать і загальні результати роботи підприємства, створення принципово нових підходів до управління підприємством в цілому та основними засобами зокрема.

При цьому проблема інформаційного забезпечення управління матеріально - технічною базою, що представлено на підприємстві системою обліку, аналізу, аудиторського контролю тощо, набуває все найбільшу актуальність [1].

Вивчення теоретичних положень, опублікованих праць вітчизняних і зарубіжних вчених таких як Брова О.Г., Кириченко В.В., Леонова Л.О., практики діяльності підприємств свідчить, що облік основних засобів в останній час дещо ускладнився, а ряд актуальних проблем негативно впливають на процес управління виробництвом, знижуючи ефективність використання основних засобів.

Дискусійність багатьох теоретичних положень, практична значимість обліку, аналізу та контролю основних засобів, недостатній рівень їх дослідження з погляду сучасних потреб управління вимагає подальшого їх удосконалення [2].

Зміни необхідні насамперед у частині підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління основними засобами підприємства, що вимагає вирішення наступних завдань:

- дослідження сутності основних засобів, їх складу класифікації в різних галузях економічної науки;
- узагальнення та систематизація класифікації основних засобів;

- розробка бухгалтерської моделі економічного механізму амортизації, дослідити діючі методику нарахування амортизації й обліку зносу основних засобів, встановити її ефективність і доцільність застосування на підприємствах;

- аналіз організації та методики бухгалтерського обліку основних засобів, вплив на них змін податкової політики та виявити шляхи її вдосконалення; вдосконалення методики аналізу матеріально – технічної бази підприємства та інші.

Вирішення поставлених завдань передбачає:

- удосконалення методики обліку надходження основних засобів у системі аналітичних рахунків, що дозволить спростити систему бухгалтерських записів;

- розробки бухгалтерської моделі економічного механізму амортизації, що сприятиме вирішенню проблем фінансового, внутрішньогосподарського обліку амортизаційних процесів та їх податкового аспекту;

- удосконалення методики обліку витрат на ремонти основних засобів, що підвищить ефективність управління витратами;

- розробки моделі залежності експлуатаційних витрат від віку устаткування, яка дозволить визначити доцільність проведення ремонту основних засобів [3].

Це дасть змогу удосконалити організацію та методику обліку основних засобів, підвищити його інформативність і прогнозувати ефективність використання на підприємстві.

1. Астахов В.П. Особливості оцінки основних засобів// Бухгалтерський облік. - 2011.- No 2. - с. 32.
2. Рилєєв С.В. Удосконалення обліку основних засобів в системі управління матеріально- технічною базою підприємства. – Режим доступу: [<http://intkonf.org/ken-dots-rileev-sv-udokonalennya-obliku-osnovnih-zasobiv-v-sistemi-upravlinnya-materialno-tehnichnoyu-bazoyu-pidprijemstva/>].
3. Платонова І.А.- Режим доступу: [<http://intkonf.org/dots-bogatska-nm-gutsulyak-yuv-analiz-osnovnih-zasobiv-pidprijemstva/>].

УДК 657

Ірина Шкаран
Науковий керівник: **Катерина Нагірська**
Луцький національний технічний університет

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Як відомо, державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності є об'єктивною необхідністю, що повинно здійснюватися як на міжнародному та загальнодержавному, так і на територіальному рівнях. Чітко працююча, ефективна система управління ЗЕД дуже важлива, як для держави в цілому, так і для суб'єктів підприємницької діяльності, оскільки вона формує обличчя держави в зовнішньоекономічних відносинах з іншими країнами і надає можливість максимально використовувати наявні ресурси і потенціал.

Багато відомих зарубіжних та вітчизняних учених присвячують свої праці вивченню проблеми державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та його поліпшенню. Важливими серед них є наукові розробки В.Б. Авер'янова, Б.І. Адамова, Г.В. Атаманчука, В.Д. Бакуменка, С.О. Білої, А.О. Дегтяря, В.М. Князева, А.В. Мерзляк, О.Г. Мордвінова, О.Ю. Оболенського та інших відомих вчених.

У всіх країнах світу зовнішньоекономічна діяльність розглядається як частина зовнішньої політики, вона є складовою національної економічної політики, а тому підлягає регулюванню з боку держави.

Важливу роль в утвердженні сприятливого інвестиційного й підприємницького клімату, зміцненні конкурентоспроможності національної економіки, її інноваційному відновленні, має відігравати політика державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Державне регулювання – це система заходів законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру, покликаних удосконалювати ЗЕД в інтересах національної економіки. Основна мета державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності: захист інтересів вітчизняних виробників і національного підприємництва, який держава здійснює за допомогою різних засобів і методів.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності має

забезпечувати:

- захист економічних інтересів України та законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;

- створення рівних можливостей для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності розвивати всі види підприємницької діяльності незалежно від форм власності та всі напрями використання доходів і здійснення інвестицій;

- заохочення конкуренції та ліквідацію монополізму в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Зовнішньоекономічна політика формується під впливом різноманітних регуляторів, що впливають на виникнення зв'язків і направляють їх розвиток у єдину ефективну політико-економічну систему, яка захищає інтереси держави.

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності здійснюється через закони України, акти тарифного та нетарифного регулювання, рішення недержавних органів управління економікою, відповідно до їх статутних документів, договорів, які укладаються між суб'єктами ЗЕД. Правове регулювання зовнішньоекономічних зв'язків включає розробку та прийняття нормативно-правової бази в Україні та виконання норм міжнародного права, приєднання України до міжнародних організацій та конвенцій, укладання міжнародних угод.

Основою регулювання діяльності підприємств України на зовнішніх ринках є Закон «Про зовнішньоекономічну діяльність».

На формування системи правових приписів про зовнішньоекономічну діяльність впливають як внутрішні, так і зовнішні фактори. До зовнішніх факторів відносяться: стан міжнародних відносин, участь України в міжнародних угодах; до внутрішніх: зовнішньоекономічна політика України, стан економіки України, умови, структура органів державної влади і управління тощо.

Таким чином, функціонування підприємств в Україні виставляють нові вимоги до формування ефективної системи управління підприємством, проте забезпечення достатнього рівня ефективності управління досягається лише за відповідності ступеня відкритості системи управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. Здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємством потребує встановлення стратегії та стратегічних планів, які визначають напрями його діяльності.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

українських підприємств в умовах переходу до ринкової економіки повинно полягати в створенні умов і сприянні розвитку його зв'язків із зарубіжними партнерами.

УДК 657

Марія Шкарпінець

Львівська державна фінансова академія

НЕОБХІДНІСТЬ ГАРМОНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ УКРАЇНИ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Гармонізація обліку висуває існуючі у сфері бухгалтерського обліку проблеми на міжнародну арену, направляючи процес обміну економічною інформацією таким чином, щоб забезпечити для її користувачів можливість створення єдиного підходу до вирішення облікових проблем. Водночас, сучасні глобалізаційні процеси та потреба у єдності та стабільності підходів до ведення бухгалтерського обліку спричинили необхідність однотипності розрахункової бази для оцінки інвестицій, зобов'язань та інших активів і пасивів, формування фінансового результату, формування фінансової звітності. Це неабияк посилило увагу до проблеми уніфікації бухгалтерського обліку через його гармонізацію і стандартизацію та обумовило потребу виконання загальноприйнятих принципів МСБО, які визначають якісні характеристики фінансової звітності будь-якого підприємства, котре представлено на світовому ринку. Гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності тісно пов'язана з глобалізацією економічних процесів та економіки в цілому у світовому масштабі. Рушійними силами глобалізації є: міжнародна торгівля, створення спільних підприємств, транснаціональних корпорацій, об'єднання фондових та інших ринків, міждержавне взаємопроникнення в економіку на базі інвестицій, вирішення спільних економічних та інших проблем (економічні кризи, екологічні проблеми), фінансування і кредитування економічних проєктів. Гармонізація означає приведення національних систем обліку у відповідність до загальноприйнятих у світовому масштабі принципів, правил, вимог. Гармонізація передбачає наявність і збереження певних відмінностей,

викликаних, національними, історичними та економічними особливостями. Однією з важливіших форм або підходів для здійснення гармонізації систем обліку є стандартизація. Стандартизація - це метод унормування, визначення норм, у межах яких повинні вирішуватись облікові проблеми. Можна стверджувати, що саме гармонізація є основним чинником узгодження та зближення національних, регіональних і глобальних правил обліку.

Немає жодного сумніву щодо необхідності гармонізації системи бухгалтерського обліку України до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Однак виникає питання: як можна наблизитися до гармонії зі світом, не досягнувши її всередині своєї країни? Неможливо прийти до чогось єдиного, цілого без певного порівняння, упорядкування та забезпечення взаємної відповідальності в побудові національних облікових систем. Гармонізація в бухгалтерському обліку у міжнародному аспекті досягається шляхом встановлення і розробки певної системи правил, дотримання яких надає характеру порівнюваності. Однак вона можлива не лише тоді, коли при побудові національної системи враховуються міжнародні вимоги, а й коли певний її рівень досягається всередині країни, тобто саме на цьому етапі ми повинні говорити про уніфікацію окремих аспектів обліку. Прийняття і використання МСБО забезпечує:

- зменшення ризику для кредиторів та інвесторів;
- зниження витрат кожної країни на розробку власних стандартів;
- поглиблення міжнародної кооперації в галузі бухгалтерського обліку;
- однозначне розуміння фінансової звітності та зростання довіри до її показників у всьому світі.

На сьогодні міжнародні стандарти не тільки узагальнюють накопичений досвід різних країн, а й активно впливають на розвиток національних систем бухгалтерського обліку та звітності. Методологічні проблеми у процесі гармонізації принципів регулювання обліку обумовлені не стільки відмінностями в техніці обліку, скільки різною правовою базою. Відповідно до Конституції України суб'єкти господарювання зобов'язані виконувати тільки норми, що встановлені законодавством, тобто проблема полягає у визначенні шляху включення міжнародних стандартів в правове поле України. Відомо, що не всі вимоги МСФЗ можуть бути реалізовані при

складанні звітності підприємствами України. Одним з важливих ключових моментів проблем гармонізації української практики обліку, які необхідно вирішити в найближчому часі – проблема відсутності гармонізації на рівні держави, коли не просто явища, але й тлумачення основних їх елементів носить подвійний характер.

Гармонізація обліку буде сприяти не лише успішному входженню України до світового співтовариства, а також це буде мати великий вплив на підвищення ефективності роботи, на подальший розвиток країни в руслі передових тенденції, забезпечуючи єдність та стабільність стандартів бухгалтерського обліку.

УДК 657

Алла Шостак

Науковий керівник: **Алла Макушевич**

Коледж технологій, бізнесу та права

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Формування системи інформаційного забезпечення регулювання результатів діяльності підприємства полягає у цілеспрямованому підборі відповідних інформативних показників для аналізу, планування та прийняття стратегічних і оперативних управлінських рішень. Ця система є частиною загальної системи інформаційного забезпечення управління підприємством. Її потрібно розглядати у тісному зв'язку із застосуванням міжнародних стандартів у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в Україні.

Показники інформаційного забезпечення управління підприємством формуються за рахунок зовнішніх та внутрішніх джерел інформації.

Система показників, що формуються із зовнішніх джерел, охоплює три основні групи:

1) показники, які характеризують загальноекономічний розвиток країни і формуються на основі даних державної статистики. Вони використовуються при розробці комплексної політики управління

підприємством, здійсненні інвестиційної діяльності та виявленні резервів покращення результатів діяльності підприємства;

2) показники, що характеризують кон'юнктуру ринку і використовуються для прийняття управлінських рішень щодо формування цінової політики і доходів від операційної діяльності, залучення капіталу із зовнішніх джерел тощо. Система показників цієї групи формується на основі публікацій комерційних періодичних видань електронних джерел інформації;

3) показники, які характеризують діяльність контрагентів і конкурентів. Ці показники формуються у розрізі окремих блоків: «Банки», «Конкуренти», «Покупці», «Постачальники», «Страхові компанії». Джерелами інформації служать публікації звітних матеріалів у пресі, рейтинги за фінансовими результатами діяльності, а також платні бізнес-довідки.

Система показників інформаційного забезпечення управління підприємством, що формуються із внутрішніх джерел, також поділяється на три групи:

1) показники фінансового обліку підприємства, за якими проводиться узагальнений аналіз, прогнозування та поточне планування діяльності підприємства. Перевагами показників цієї групи є їхня уніфікованість, оскільки вони базуються на загальноприйнятих стандартизованих принципах обліку; формування у встановлені нормативні терміни; високий ступінь надійності. Водночас інформаційна база, що сформована на основі фінансового обліку, відбиває інформативні показники по підприємству в цілому, що не дає змоги використовувати її у прийнятті управлінських рішень в окремих сферах діяльності. Крім того, вона розробляється один раз на квартал, або на рік і передбачає використання лише вартісних показників, що ускладнює аналіз впливу зміни цін і факторів на формування показників;

2) показники управлінського обліку підприємства, що формують інформаційну базу оперативних управлінських рішень і планування діяльності підприємства в наступному періоді. У порівнянні з фінансовим управлінський облік має певні переваги. По-перше, він відображає не лише вартісні, а й натуральні значення показників, а тому відображає тенденції зміни цін на сировину, готову продукцію тощо. По-друге, періодичність подання результатів управлінського обліку повністю відповідає потребі в інформації для прийняття

оперативних управлінських рішень: при необхідності інформацію можна подавати навіть щоденно. По-третє, цей облік можна структурувати за центрами відповідальності, видами діяльності при одночасному агрегуванні показників у цілому на підприємстві. По-четверте, результати управлінського обліку не є комерційною таємницею підприємства;

3) нормативно-довідкові показники, розроблені як у межах самого підприємства (нормативи чисельності персоналу, затрат часу, питомих витрат сировини і матеріалів тощо) так і загальнодержавні або галузеві (норми амортизаційних відрахувань; ставки податків, зборів та інших обов'язкових платежів; розмір встановлених державою соціальних пільг тощо).

Конкретні цілі управління, обсяги операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, тривалість партнерських відносин та інші умови визначають склад інформативних показників кожного із зазначених блоків.

УДК 339.92

Орина Шулім

Науковий керівник: **Олена Лютак**

Луцький національний технічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАСЛІДКИ УЧАСТІ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСАХ ІНТЕГРАЦІЇ В СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

У розвитку світової економіки останніх десятиліть домінують процеси міжнародної економічної інтеграції. Вони впливають на стратегічні інтереси всіх країн та регіонів світу визначають напрями та пріоритети сучасного етапу інтернаціоналізації господарського життя та формують середовище глобальної конкуренції. Поступовий розвиток цивілізації неминуче призводить до інтеграційних процесів між державами.

Відкрита економіка є важливою передумовою міжнаціонального руху капіталу, товарів і праці. Товарообмін між країнами стимулює товаровиробництво, підвищує рівень споживання і економічного зростання загалом. Для посилення міжнаціонального руху капіталу, товарів і праці країни-учасниці торговельних відносин намагаються

ліквідувати бар'єри на його шляху. Вони узгоджують внутрішнє законодавство, створюють взаємовигідні умови міжнародних відносин, національні органи управління і регулювання, міжнародні фінансові та інші структури, тобто інтегруються для координації дій з метою розвитку національних економічних систем і піднесення рівня життя своїх громадян.

Економічна інтеграція – це процес економічної взаємодії країн, який призводить до зближення господарських механізмів, процес, який приймає форму міждержавних угод і регулюється міждержавними органами.

Головною метою інтеграції є нарощування обсягів та поширення асортименту товарів та послуг на основі і в результаті забезпечення ефективності господарської діяльності.

Рівень економічного розвитку України, як і будь-якої іншої країни, тісно пов'язаний з процесами, що відбуваються у всесвітньому господарстві.

Будівництво економічно розвинутої, незалежної України об'єктивно вимагає її входження у світове господарство на принципах рівноправності і взаємної вигоди у співробітництві та на організаційно-економічних засадах ринкових відносин.

Об'єктивна необхідність інтеграції нашої держави у світове господарство і розвитку її міжнародних економічних відносин безпосередньо впливає, перш за все, з потреб прискорення переходу до ринку з метою розвитку країни та зростання багатства суспільства.

Україна, в процесах інтеграції в систему світових зв'язків, як основну мету визначає співробітництво з різними міжнародними організаціями та фінансовими інституціями. Ця співпраця направлена на розвиток економічних, соціальних та геополітичних процесів в Україні. Приоритетним напрямом у розвитку інтеграційних процесів є вихід на світовий ринок як держави з позитивним економічним та політичним іміджем.

З моменту здобуття незалежності Україна налагодила торговельні зв'язки більш ніж із 180 країнами світу. Україна активно включається у світові суспільно-економічні процеси: приєдналася до Світової організації торгівлі (СОТ), стратегічною метою визнано отримання асоційованого членства в Європейському союзі. Також на сьогодні велику роль у розвитку інтеграції в Україні відіграє її співпраця з країнами СНД, ООН, а також такими фінансовими

інституціями як МВФ та Світовий Банк.

Основними напрямками зовнішньої економічної та інтеграційної діяльності України є: Азіатський вектор (АРЕС, Індія), Східноєвропейський вектор (СНД, Чорноморське товариство), Західноєвропейський вектор (ЄС), Африканський вектор («Велика африканська п'ятірка») та Американський вектор (США, Латинська Америка).

Тільки спрямованість нашої держави на вступ до системи світового господарства на рівних правах з іншими державами зможе забезпечити населенню України надійне соціально-економічне становище в майбутньому. Значна увага має приділятися подоланню основних проблем, які можуть виникати на шляху інтеграції України в світову економіку.

Слід підсумувати також те, що інтеграція України в міжнародне господарство викличе не тільки значні структурні перебудови в економіці нашої країни, але й сприятливо вплине на світову економічну ситуацію в цілому і можливо спровокує позитивні зміни в інших пострадянських державах.

УДК 657

Ольга Шуляк

Науковий керівник: Оксана Нужна

Луцький національний технічний університет

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Для здійснення господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються виробничі запаси, які є найбільш значною частиною активів підприємства. Вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності, в деяких галузях витрати матеріальних ресурсів становлять близько 60% і значно перевищують собівартість продукції.

Під час виробничого процесу використовуються різного роду матеріальні цінності.

Одні з них повністю споживаються у процесі виробництва, так

як сировина і матеріали, інші змінюють лише свою форму або входять у виріб без будь-яких зовнішніх змін, наприклад, запасні частини.

Важливим етапом аналітичної роботи на підприємстві є організація групування виробничих запасів за технологічними ознаками та за призначенням і роллю в процесі виробництва.

Класифікація виробничих запасів необхідна для раціональної організації складського господарства, ведення аналітичного обліку, а також для нормування, планування, обліку, аналізу, управління запасами та інших потреб підприємства

Виробничі запаси підприємств лісової промисловості класифікують за такими ознаками:

1. За призначенням і причинами утворення:
 - постійні – частина виробничих запасів, що забезпечує безперервність виробничого процесу між двома поставками;
 - сезонні – виробничі запаси, що утворюються при сезонному виробництві продукції;
2. За місцем знаходження:
 - складські – виробничі запаси, що знаходяться на складі підприємства;
 - у виробництві – виробничі запаси, що знаходяться в процесі обробки;
3. За рівнем наявності на підприємстві:
 - нормативні – виробничі запаси, необхідні для забезпечення безперебійної роботи підприємства;
 - понаднормові – виробничі запаси, що перевищують їх нормативну кількість;
4. Відносно балансу:
 - балансові – запаси, що є власністю підприємства, і відображаються в балансі;
 - позабалансові – запаси, що не належать підприємству, але знаходяться у нього через певні обставини;
5. За походженням:
 - первинні – запаси, що надійшли на підприємство від інших підприємств і не підлягають обробці;
 - вторинні – запаси, що можуть застосовуватись у виробництві вдруге;
6. За складом та структурою:

- виробничі запаси – запаси сировини, основних і допоміжних матеріалів, напівфабрикатів власного виробництва, палива, запчастин тощо;
- запаси незавершеного виробництва – частина продукції, що не пройшла всіх стадій обробки та не прийнята відділом технічного контролю;
- запаси готової продукції – продукція, виробництво якої завершено, яка прийнята відділом технічного контролю і знаходиться на складі.

На підприємствах лісової промисловості кожна група запасів складається із сотень тисяч назв, сортів, розмірів.

Тому для раціонального обліку виробничих запасів, слід розробляти їх деталізоване групування.

З цією метою перелік найменувань окремих видів запасів класифікується за певними ознаками.

На нашу думку, доцільно матеріали поділяти на групи, а кожен групу на підгрупи.

В межах кожної підгрупи матеріали, в свою чергу, групуються за профілями, маркою, сортом тощо.

Таким чином забезпечується аналітика інформації щодо виробничих запасів підприємства, яка необхідна керівникам для прийняття важливих управлінських рішень.

УДК 339

Андрій Щесюк

Науковий керівник: **Оксана Урбан**

Луцький національний технічний університет

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УМОВАХ КОНВЕРГЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК

Об'єктивною тенденцією останніх років стало істотне прискорення у всьому світі інтеграційних процесів, в яких активно бере участь більшість країн з розвиненими і ринками, що розвиваються. Зростаюча ступінь інтегрованості світової економіки проявляється в поступовому розмиванні національних кордонів і зрощенні національних економік в єдині господарські комплекси на

основі стійких і глибоких економічних зв'язків. При цьому рівень конкурентоспроможності країн, що інтегруються визначається ступенем їх участі в сучасних економічних процесах.

Отож іноземні інвестиції є сьогодні тим ресурсом, який, в усякому разі в найближчій перспективі, може найвагоміше сприяти підвищенню ефективності функціонування підприємств, а відтак і розвитку відповідних територій та міст, поліпшенню соціального захисту громадян. Підтвердженням цього є тісна кореляція між обсягами іноземних інвестицій, залучених постсоціалістичними державами Східної Європи, та показниками їхнього економічного розвитку на етапі переходу до ринку, темпами формування ринкового середовища.

Конкретними формами обмеження потенційних загроз, пов'язаних із прямими іноземними інвестиціями є, зокрема, запровадження законодавчих обмежень на іноземне інвестування в окремі галузі економіки; встановлення певних умов, при виконанні яких інвестор допускається до реалізації проекту (наприклад, часткова чи повна комплектація персоналу за рахунок місцевих кадрів, збільшення обсягів експорту продукції, вкладення частини прибутку в науково-дослідні та проектно-конструкторські розробки, навчання місцевих працівників).

Водночас слід розуміти, що будучи феноменом мікроекономічного характеру, процес іноземного інвестування не має дрібниць. Насамперед ідеться про суб'єктивно-психологічні чинники, пов'язані зі спілкуванням вітчизняних посадовців із потенційними іноземними інвесторами, налагодження їхньої взаємодії на стадіях підготовки й реалізації інвестиційних проектів, формування системи взаємовигідного діалогу між ними у процесі супроводу інвестицій та функціонування діючих об'єктів.

Дієвим важелем ефективної роботи з іноземними інвесторами є створення так званої інвестиційної карти регіону, яка повинна містити комплексну характеристику території із зазначенням конкретних напрямів можливої реалізації інвестиційних проектів з їхнім відповідним описом. Найдоцільнішим є формування вказаних карт у розрізі окремих адміністративних районів. На основі районних карт можуть створюватися і відповідні більші карти областей. Головний наголос повинен робитися на конкурентних перевагах регіону, його унікальності та неповторності. Усе це має висвітлюватися в контексті

перспективи реалізації певних інвестиційних проектів, а також узгоджуватися із можливістю досягнення іноземними інвесторами своїх цілей і завдань у них. Ознайомлення з такою картою дає змогу іноземному інвестору не лише бачити сферу потенційного застосування власного капіталу, а й орієнтуватися у загальніші перспективі розвитку території, планувати гіпотетичні напрями господарської кооперації та розширення виробництва.

УДК 657

Ірина Щирба

Тернопільський національний економічний університет

ПЛАН АУДИТУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ

Невід’ємною складовою частиною аудиту є планування, яке забезпечує високий рівень здійснення аудиторської перевірки. За визначенням відомого британського економіста Р.Доджа, основна мета планування аудиту полягає в тому, щоб надати суб’єкту господарювання ефективні економічні послуги у визначений проміжок часу.

Основним завданням планування аудиту є:

- визначення процедур для отримання необхідних і достатніх аудиторських доказів;
- збереження в розумних межах величини витрат на проведення аудиту;
- реалізація системного підходу в процесі аудиту;
- забезпечення контролю якості й оцінки результатів.

В процесі планування аудитор розробляє модель аудиторської перевірки, виходячи з власного розуміння бізнесу суб’єкта господарювання і спираючись на оцінку аудиторського ризику.

Планування аудиту ефективності включає розробку загальної стратегії та плану аудиту для зменшення аудиторського ризику до прийнятно низького рівня.

Загальна стратегія аудиту визначає обсяг, час та напрямок аудиту і допомагає у розробці більш детального плану аудиту.

Після обрання загальної стратегії, аудитор повинен розробити

детальний план аудиту, орієнтуючись на необхідність досягнення цілей аудиту при ефективному використанні ресурсів.

План аудиту є більш деталізованим, ніж загальна стратегія. Він розглядає характер, час та обсяг аудиторських процедур, що повинні виконуватися членами групи із завдання для отримання достатніх і відповідних доказів. План аудиту повинен включати:

- опис характеру, часу та обсягу запланованих процедур оцінки ризиків (операції, ділянки, системи обліку і внутрішнього контролю тощо);

- опис характеру, часу та обсягів запланованих подальших процедур на рівні тверджень;

- інші аудиторські процедури, які необхідно виконати відповідно до поставлених цілей.

Обов'язковими елементами плану аудиту повинні бути:

- цілі конкретного заходу, при цьому вони повинні мати чіткий характер і дозволяти вирішувати конкретні завдання управління працею підприємства;

- перелік питань та об'єктів перевірки;

- показники і критерії оцінки ефективності використання й управління працею працівників, котрі необхідні для формування чітких і об'єктивних результатів перевірки;

- потенційні джерела отримання даних, котрі можуть бути використані у якості аудиторських доказів;

- загальний опис методики проведення перевірки (процедура збору фактичних даних і доказів);

- строки проведення перевірки з деталізацією за основними етапами;

- список групи перевіряючих, включаючи відповідальних за конкретні напрямки перевірки, а також незалежних спеціалістів, які залучаються на основі договору перевірки;

- приблизний обсяг необхідних матеріальних і фінансових ресурсів.

Як правило, план перевірки не є жорстко встановленим документом. У випадку, якщо під час перевірки виявилися факти, не виявлені в ході попереднього вивчення об'єкту контролю, або була необхідність у додаткових спеціалістах, то в неї можуть вноситись необхідні зміни. Хоча бажано, щоб практика внесення змін не мала масштабного характеру. Інакше це може відобразитись на

ефективності контрольної діяльності. При цьому чітка організація аудиту потребує балансу між гнучкістю планування і жорсткими вимогами, обов'язковими до виконання.

УДК 658

Оксана Щурова
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних економічних та політичних реаліях, для яких характерна швидка зміна подій та явищ, для вітчизняних підприємств зростає роль адаптації до нових умов господарювання. Засади ефективного, стабільного та конкурентоздатного функціонування підприємства залежить від раціонального використання матеріальних ресурсів. Тому на сьогодні проблема оптимізації управління матеріальних ресурсів, центральне місце у структурі яких посідають виробничі запаси є досить актуальною для українських підприємств. Ефективне управління запасами дає змогу знизити тривалість виробничого й усього операційного циклу, зменшити поточні витрати на їх зберігання, вивільнити із поточного господарського обороту частину фінансових коштів, реінвестуючи їх в інші активи. Однак, ефективне управління запасами досі для більшості підприємств залишається складним питанням.

Теоретико-методологічні аспекти управління матеріальними запасами знайшли відображення в роботах таких вчених, як Б.Л. Анікіна, О.В. Гаджинського, А.Н. Германчук, Є.В. Крикавського, Ю.В. Пономарьової, Н.В. Полішук, А.Г. Семенова, І.В. Федосової та інші.

Жодне підприємство не може обійтися у своїй діяльності без запасів, оскільки вони займають особливе місце у складі майна та домінуючу позиції у структурі витрат. Для забезпечення ритмічності виробництва необхідно мати економічно обґрунтовані запаси матеріальних ресурсів, оскільки їх надлишок сприяє уповільненню обігу коштів, а нестача здатна порушити безперервність виробничого процесу, викликати простій в роботі обладнання, збільшити собівартість продукції тощо. Тому виникає необхідність визначення

того необхідного рівня запасів, який дозволить мінімізувати витрати на їх утримання. Для цього застосовують системи управління запасами. Система управління запасами реалізує організаційну структуру і поточну політику безперервної роботи підприємства.

В теорії управління запасами розроблені основні системи управління, найбільш поширені з яких представлено на рисунку 1:

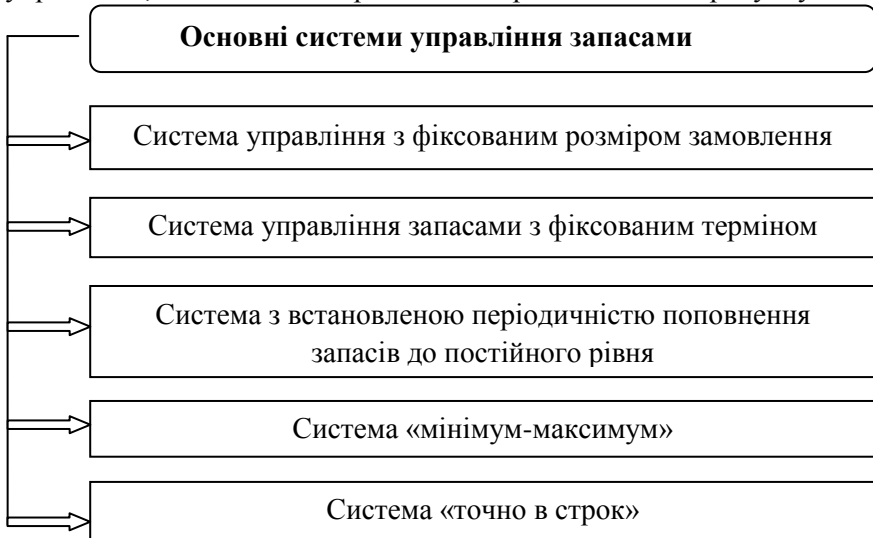

Рис. 1 Основні системи управління запасами

Порівняння розглянутих систем управління показує, що кожна з них має як певні позитивні сторони, так і недоліки.

Отже, після дослідження систем управління запасами товарно-матеріальних цінностей, які пропонують підприємствам відомі вчені і дослідники, можна зробити висновок, що найбільш раціональним є їх інтеграційне використання. Оскільки, жодна із запропонованих систем не охоплює в повному обсязі всі категорії чинників, що впливають на управління запасами товарно-матеріальних цінностей. Тому, варто ці системи підлаштовувати під специфіку виробничого процесу кожного окремого підприємства, що має бути враховано спільними зусиллями всіх відділів та менеджерів у виробленні єдиної ефективної політики управління запасами товарно-матеріальних цінностей.

УДК 658

Оксана Щурова
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

МЕТОДИ ОЦІНКИ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний стан економіки України, який характеризується платіжною кризою суттєво відображається на діяльності кожного вітчизняного підприємства. Це виражається у скороченні виробництва, зростання питомої ваги дебіторської та кредиторської заборгованості більшість якої є простроченою, погіршуються взаємовідносини з партнерами, скорочуються обсяги капітальних вкладень. Забезпечення ефективної діяльності вітчизняних підприємств залежить від того, наскільки швидко, своєчасно та в повному обсязі вони можуть виконати розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями перед контрагентами. Тому здійснення аналізу показників платоспроможності нині вкрай необхідне та актуальне. Однак на сьогоднішній день, у літературі немає чітко розробленої методики оцінки платоспроможності промислових підприємств, а виділені науковцями системи показників суттєво різняться та є не систематизованими.

Метою дослідження є аналіз системи показників оцінки платоспроможності підприємств.

Проблему оцінки платоспроможності підприємства розглядали у своїх працях такі науковці і практики, як Білик М.Д., Павловська О.В., Питуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю., Журавльова Ю.Ю., Камлик М.І., Макарчук І. та інші.

Платоспроможність (або ліквідність) підприємства полягає у його готовності негайно погасити короткотермінову заборгованість власними коштами. Саме нею визначається життєздатність та стійкість підприємства. Платоспроможність і ліквідність підприємства є найважливішими характеристиками його фінансово-економічної діяльності в сучасних економічних умовах. Якщо підприємство фінансово стійке, платоспроможне, воно має перевагу перед іншими підприємствами того ж профілю в залученні інвестицій, в здобутті кредитів, у виборі постачальників і в підборі кваліфікованих кадрів.

Проведення оцінки платоспроможності підприємств можна проводити за наступним алгоритмом, який наведений в рисунку 1.

Рис. 1 Алгоритм проведення статистичної оцінки платоспроможності суб'єктів господарювання

Отже, отриманні результати розрахунків за наведеним алгоритмом дають змогу розробити та обґрунтувати управлінські рішення щодо забезпечення платоспроможності підприємства в короткостроковій та довгостроковій перспективі.

УДК 658.168.3+338.246.87

Олег Яцюк
Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу

ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМНО-СТРУКТУРНОГО ПІДХОДУ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СУТІ САНАЦІЇ

Виявлення соціально-економічної суті санації вимагає застосування системно-структурного підходу, який є принципом другого порядку, для якого основоположним (принципом першого порядку) є принцип загального зв'язку або системності.

Системно-структурний підхід являє собою конкретизацію принципів діалектичного матеріалізму та передбачає розгляд процесу пізнання як цілісної системи. Система являє собою сукупність елементів та їх властивостей, взаємодія між якими породжує нову цілісність. Згідно вимог цілісного підходу, будь-яке явище розглядається як складна система, що формується з окремих елементів або складових частин, взаємодія між якими породжує появу нових якостей цілісної органічної єдності, наявність таких рис і властивостей, які не притаманні всім елементам зокрема [1, с. 72-93].

Поняття “підсистема” є проміжною ланкою між системою та її елементами, причому воно є складнішим, ніж елементи, але простішим, ніж цілісна система. Так, санацію можна розглядати як цілісну систему, групи санаційних заходів (соціально-економічного, організаційного, фінансового, правового, виробничо-технічного, технологічного характеру) – як підсистеми, а елементами таких підсистем виступають окремі заходи. Для конкретизації цілісності при системному аналізі необхідно проводити структурний аналіз, тобто вивчати внутрішні зв'язки між окремими елементами підсистеми. Способом взаємозв'язку елементів, що утворюють систему, є структура, тобто сукупність стійких зв'язків і відносин між елементами [2, с. 381.]. В даному випадку структура виступає як внутрішня організація санації, а остання являє собою структуровану цілісну систему, підсистемами якої виступають групи санаційних заходів різного характеру, причому окремі заходи є елементами таких підсистем. Це обумовлює необхідність зазначення видів оздоровчих заходів у визначенні санації. Потрібно зауважити, що

принцип системного підходу вимагає також визначення мети санації.

Підсумовуючи викладене вище, застосування системно-структурного підходу для виявлення соціально-економічної суті санації дозволяє визначити санацію як структуровану систему, підсистемами якої є групи санаційних заходів, а окремі заходи – елементи підсистем.

Враховуючи результати інших досліджень автора [3-4], визначення санації, яке б адекватно відображало її соціально-економічну суть та в повній мірі відповідало вимогам діалектичного методу дослідження, повинно містити ряд елементів, синтезувати які можна у такій послідовності: 1) цілі санації (оперативні, тактичні та стратегічні); 2) системність санаційних заходів; 3) суб'єкти санації; 4) джерела фінансування санаційних заходів (внутрішні та зовнішні); 5) типи санаційних заходів. Проведені дослідження дозволяють автору сформулювати визначення санації, здатне усунути недоліки існуючих і забезпечити розуміння санації як фінансового оздоровлення.

Отже, в розгорнутому вигляді авторське визначення набуде вигляду: санація – це система коригування основних параметрів функціонування підприємства відповідно до заданих цілей (уникнення загрози виникнення і розвитку кризових явищ) шляхом реалізації суб'єктами (кредиторами, власниками, персоналом, державними органами) комплексу заходів різного характеру з використанням внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування.

1. Мочерний С. В. Методологія економічного дослідження. – Львів: Світ, 2001. – 416 с.
2. Філософія. Курс лекцій: Навч. посібник / І. В. Бичко, Ю. В. Осічнюк, В. Г. Табачковський та ін. – К.: Либідь, 1991. – 456 с.
3. Яцюк О. С. Застосування принципів діалектичного методу пізнання для виявлення соціально-економічної суті санації / О. С. Яцюк // Сучасні кризові явища в економіці і проблеми облікового, контрольного і аналітичного забезпечення управління підприємством: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (27 червня 2014 р.) / відп. ред. І. Б. Садовська. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2014. – С. 335-337.
4. Яцюк О. С. Дослідження взаємозв'язку причин кризи та методів фінансування санаційних заходів / О. С. Яцюк // Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки / Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 3 / відпов. ред. І. Б. Садовська. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2014. – С. 430-438.

Комп'ютерний набір:

Риковська Л.О.

Верстка:

Риковська Л.О.

Підп. До друку 26.11.14 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офс.
Ум. друк. арк. 21,1. Тираж 300 прим. Зам. 420

Редакційно-видавничий відділ
Луцького національного технічного університету
Луцьк, 43018, вул. Львівська, 75
Друк – РВВ ЛНТУ